

สำนักหอสมุดกลาง พระจอมเกล้าลาดกระบัง

แนวทางการออกแบบพื้นที่ใช้สอยภายในบ้านพักอาศัยที่มีเอกลักษณ์ไทยภาคใต้
กรณีศึกษา : บ้านพื้นดินเกาะยอ จังหวัดสงขลา

DESIGN GUIDELINES FOR RESIDENTIAL SPACE IN VERNACULAR
SOUTHERN THAI HOUSES

A CASE STUDY OF THAI HOUSES ON KOR YOR, SONGKHAL PROVINCE

T116999

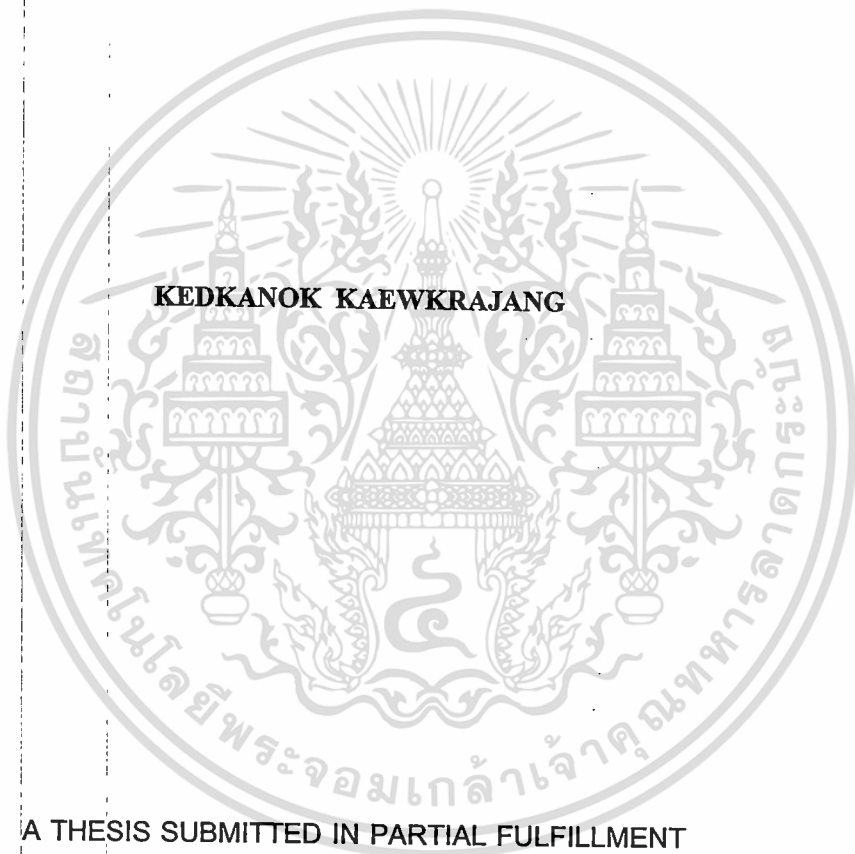
เลขหมู่..... 2554
เลขทะเบียน..... 116999
วัน,เดือน,ปี..... 21 ส.ค. 2554

b..... 12331983
i.....

วิทยานิพนธ์นี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญาสถาปัตยกรรมศาสตรมหาบัณฑิต
สาขาสถาปัตยกรรมภายใน
คณะสถาปัตยกรรมศาสตร์
สถาบันเทคโนโลยีพระจอมเกล้าเจ้าคุณทหารลาดกระบัง
พ.ศ.2554
KMITL-2011-AR-M-003-036

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า
ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

**DESIGN GUIDELINES FOR RESIDENTIAL SPACE IN VERNACULAR
SOUTHERN THAI HOUSES
A CASE STUDY OF THAI HOUSES ON KOR YOR, SONGKHAL PROVINCE**

A THESIS SUBMITTED IN PARTIAL FULFILLMENT
OF THE REQUIREMENT FOR THE DEGREE OF
MASTER OF ARCHITECTURE IN INTERIOR ARCHITECTURE
INTERIOR ENVIRONMENTAL RESEARCH
FACULTY OF ARCHITECTURE
KING MONGKUT'S INSTITUTE OF TECHNOLOGY LADKRABANG

2011

KMITL-2011-AR-M-003-036

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า
ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

COPYRIGHT 2011

FACULTY OF ARCHITECTURE

KING MONGKUT'S INSTITUTE OF TECHNOLOGY LADKRABANG

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า
ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

หัวข้อวิทยานิพนธ์

แนวทางการออกแบบพื้นที่ใช้สอยภายในบ้านพักอาศัย
ที่มีเอกลักษณ์ไทยภาคใต้

: บ้านพื้นถิ่นเกาะยอ จังหวัดสงขลา

นักศึกษา

นางสาวเกศกนก แก้วกระจ่าง

รหัสประจำตัว

49062304

ปริญญา

สถาปัตยกรรมศาสตรมหาบัณฑิต

สาขาวิชา

สถาปัตยกรรมภายใน

พ.ศ.

2554

อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์

รศ. อรรถพร เพชรานนท์

อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ร่วม

รศ. วิวัฒน์ เตมีพันธ์

บทคัดย่อ

บทความนี้เป็นส่วนหนึ่งของงานวิจัยแนวทางการออกแบบพื้นที่ใช้สอยภายในบ้านพักอาศัย ที่มีเอกลักษณ์ไทยภาคใต้ โดยมีวัตถุประสงค์เชิงสำรวจเพื่อศึกษาข้อมูลเกี่ยวกับ วิถีชีวิต พฤติกรรม กิจกรรม และพื้นที่ใช้สอยภายในของบ้านพื้นถิ่นเกาะยอ จังหวัดสงขลา ในอดีตและนำมาเปรียบเทียบกับ วิถีชีวิต พฤติกรรม กิจกรรม และพื้นที่ใช้สอยภายในของบ้านพักอาศัยของผู้ใช้ปัจจุบัน โดยการเก็บรวบรวมข้อมูล ทางด้านโครงสร้าง การวางผังอาคาร สภาพแวดล้อม วัสดุ การจัดวางพื้นที่ใช้สอย บ้านพื้นถิ่นเกาะยอ จังหวัดสงขลา 3 ลักษณะ คือ บ้านพื้นถิ่นเกาะยอเดิม บ้านพื้นถิ่นเกาะยอประยุกต์ บ้านพักอาศัยปัจจุบันในตำบลเกาะยอ รวม 12 หลัง ด้วยการรังวัด ถ่ายภาพ สังเกต สัมภาษณ์ผู้ใช้อาคารที่พบอยู่ในปัจจุบัน และสัมภาษณ์ผู้เชี่ยวชาญ แล้วทำการวิเคราะห์โดยการเปรียบเทียบ ลักษณะทางกายภาพ พฤติกรรม และเอกลักษณ์ เพื่อสรุปเป็นลักษณะแนวทางการออกแบบการจัดวางที่ว่าง และพื้นที่ใช้สอยภายในบ้านพักอาศัยปัจจุบันที่มีเอกลักษณ์ทางวัฒนธรรม

จากการศึกษาข้อมูลเบื้องต้นพบว่า ลักษณะวิถีชีวิตของชาวเกาะยอ ทั้งด้านสังคม วัฒนธรรม ประเพณี รวมทั้งสถาปัตยกรรมดั้งเดิมมีความสอดคล้องกับสภาพแวดล้อม และระบบนิเวศน์ จนกลายเป็น วัฒนธรรมชุมชนที่มีเอกลักษณ์เฉพาะถิ่น ที่มีรูปแบบเอกลักษณ์อย่างชัดเจน แต่ในปัจจุบันสภาพชุมชนได้มีการเปลี่ยนแปลงและพัฒนาที่ส่งผลให้เอกลักษณ์ทางวัฒนธรรม และเอกลักษณ์ บ้านพื้นถิ่นเกาะยอเปลี่ยนแปลงไป เช่น พื้นที่ครัวไทยแบบพื้นบ้านที่นั่งทำงานกับพื้น ได้เปลี่ยนเป็นครัวตามแนวคิติดะวันตก ที่มีเคาน์เตอร์อื่นในการปรุงและหุงต้มหรือ ห้องน้ำเดิมที่มีบ่ออาบน้ำและพื้นที่ ชักล้าง อยู่แยกจากตัวบ้าน แต่ปัจจุบัน พฤติกรรมการใช้ห้องน้ำผู้ใช้ต้องการความปลอดภัย ความเป็นส่วนตัว สะดวกสบาย และมิดชิด จึงมีการสร้างห้องน้ำไว้ภายในบ้าน ทำให้พฤติกรรมที่เปลี่ยนไป ส่งผลให้ตำแหน่ง ขนาด และรูปแบบพื้นที่ใช้สอยเปลี่ยนไป

เอกลักษณ์เป็นสิ่งที่สร้างพลังขับเคลื่อนสำหรับการแข่งขันเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า

ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้คัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

Thesis	Design Guidelines for Residential Space in Vernacular Southern Thai Houses. A Case Study of Thai Houses on Koh Yor, Songkhla Province.
Student	Ms. Kedkanok Kaewkrajang.
Student ID	49062304
Degree	Master of Architecture
Program	Interior Architecture
Year	2011
Thesis Advisor	Assoc.Prof. Athaporn Bejrananda
Co. Thesis Advisor	Assoc.Prof. Wiwut DHEMEEYABHUNDHA

ABSTRACT

The present study analyzed space planning and design of 12 vernacular houses on Koh Yor, a southern island in Songkhla Province. The research aimed at studying and comparing the lifestyles, behaviors and activities of the residents on the island in the past and at the present. It also compared space utilization strategies in the two periods. The information related to structures, building plans, environments, materials and space planning strategies of Koh Yor local houses was collected. The research found 3 distinctive architectural styles: the vernacular architecture, the applied vernacular architecture, and the present housing style. The data were collected by surveying and measuring the houses, taking photos, observing the surrounding environments and interviewing with the local residents. Then, the physical characteristics and behaviors of the local people were analyzed. The present study has proposed strategies for allocating free space and interior space planning to preserve Koh Yor's cultural uniqueness.

The results obtained from an analysis of the local people's lifestyles and their community, culture, tradition and vernacular architecture show that Koh Yor's architecture in the past was different from its architecture in the present. In the past, the architecture blended and conformed to its environment and ecology. It created a unique culture and distinctive identity of the island. Nevertheless, Koh Yor's present community has developed and changed considerably. This consequently has made Koh Yor's unique culture and architectural style change dramatically. The lifestyle of the residents has also changed and it has an impact on space allocation in their houses. For example, the residents in the past cooked with fire while sitting on the floor, but today people on Koh Yor cook with gas while standing. The new houses have

เอกสารนี้สงวนลิขสิทธิ์ไว้เพื่อใช้ในการค้า
ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

counters in the kitchens which make people stand when cooking. The old bathrooms were separated from the houses and had a pond to collect water for showering and washing; on the contrary, the new bathrooms are built in the new houses for residents who want safety, privacy and comfort. This has changed the residents' behaviors of using the toilets.

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า
ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

กิตติกรรมประกาศ

งานวิจัยแนวทางการออกแบบพื้นที่ใช้สอยภายในบ้านพักอาศัยที่มีเอกลักษณ์ไทยภาคใต้ กรณีศึกษา บ้านพื้นถิ่นเกาะขอม จังหวัดสงขลา เล่มนี้สำเร็จลงได้ด้วยดีเพราะได้รับความร่วมมือความช่วยเหลืออย่าง ดี จากทุกๆท่าน ผู้วิจัยจึงขอขอบพระคุณมา ณ โอกาสนี้

กราบขอบพระคุณ รศ.อรรถพร เพชรานนท์ ที่เป็นอาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ ซึ่งอาจารย์ได้ให้ความใส่ใจในการทำงานวิจัยเล่มนี้มาตลอด ถึงแม้ศิษย์จะออกนอกกลุ่ม นอกทางไปบ้าง อาจารย์ก็มีความอดทน และมีความใส่ใจที่จะติดตาม ประคับประคอง ให้ความ ให้อำนาจปรึกษาแนะนำ และคอยพยายามดึง ศิษย์ให้กลับมาเข้าสู่ทางในการทำวิจัยเล่มนี้จนสำเร็จ

กราบขอบพระคุณ รศ.วิวัฒน์ เตมียพันธ์ ที่ปรึกษาร่วมวิทยานิพนธ์ ที่ได้อบรมสั่งสอนและมอบ ความรู้อันยิ่งใหญ่พร้อมทั้งประสบการณ์ในการออกทริศึกษาสถาปัตยกรรม รวมถึงมรดกทาง วัฒนธรรมท้องถิ่นทุกคำสอนและความรู้ทำให้ศิษย์มีโอกาสได้รับรู้ถึงค่าความงามของมรดกทาง วัฒนธรรมท้องถิ่น จนเป็นแรงบันดาลใจก่อให้เกิดการทำงานวิจัยเล่มนี้ขึ้น ถึงแม้ศิษย์จะไม่มี ประสบการณ์ และใช้ความรู้ความสามารถที่อาจารย์ได้ส่งมอบให้ไว้ได้ไม่เต็มที่ แต่อาจารย์ก็ได้ อบรมสั่งสอนเพิ่มเติมตลอดจนวันขึ้นสอบวิทยานิพนธ์ ไม่เคยที่จะละทิ้งศิษย์คนนี้

กราบขอบพระคุณ รศ.จันทน์ เพชรานนท์ ที่เสียสละเวลาให้คำปรึกษาเพิ่มเติม ตลอดจนคำแนะนำที่ ก่อประโยชน์ในการทำวิจัยเล่มนี้

กราบขอบพระคุณ รศ.กฤษฎา อินทรสถิตย์ ที่ได้มอบความรู้ในเมื่อครั้งที่ศิษย์ได้ศึกษาอยู่ในสถาบัน เทคโนโลยีพระจอมเกล้าเจ้าคุณทหารลาดกระบัง อีกทั้งได้สละเวลาเป็นคณะกรรมการในการสอบ วิทยานิพนธ์เล่มนี้จนแล้วเสร็จ

และท่านอาจารย์ที่ขาดมิได้ ขอขอบพระคุณท่านอาจารย์ฉัตรชัย อินทร โขติ ที่ได้มอบความรู้อันมี คุณค่าและได้สอนถึงคุณค่าความงาม การนำมาใช้ สอนให้ได้รับรู้ถึงมุมมองงานสถาปัตยกรรมไทยที่ ศิษย์ไม่เคยได้รับรู้ และไม่ได้เห็นคุณค่ามาก่อน ขอขอบคุณที่ท่านอาจารย์ได้ส่งมอบความรู้อัน ทรงคุณค่าที่เป็นประวัติศาสตร์ แนวความคิด รูปแบบ และลักษณะทางสถาปัตยกรรมไทยที่หาได้อย่าง ยากยิ่งในปัจจุบัน ให้กับศิษย์คนนี้มาตลอด

ขอขอบพระคุณ ดร.พัชรี เมืองนาถิ่น สำหรับการอบรมสั่งสอนภาษาอังกฤษ จนได้บทยกย่อที่มีความ ถูกต้องทางวิชาการ อีกทั้งคอยช่วยเหลือในการทำวิทยานิพนธ์จนแล้วเสร็จ

กราบขอบพระคุณ บิดา มารดา พี่ๆ น้องๆ ท่านอาจารย์ ปิยะ ดันศิริ ที่ให้กำลังใจและคอยช่วยเหลือ ดูแลเอาใจใส่มาตลอด

สุดท้ายนี้ขอขอบคุณชาวเกาะขอม จังหวัดสงขลาทุกท่านที่ช่วยเหลือในการให้ข้อมูลและแชร์ ประสบการณ์ต่างๆ อีกทั้งเพื่อน ใกล้เคียง เพื่อนบ้าน และน้องโอ้ ที่คอยช่วยเหลือมาตลอด หากมีสิ่งที่ดีได้ เกิดขึ้นจากงานวิจัยเล่มนี้ ผู้วิจัยขอมอบให้กับทุกท่านที่ได้ร่วมดูแลช่วยเหลือด้วยดีตลอดมา

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า

ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

สารบัญ

	หน้า
บทคัดย่อภาษาไทย.....	I
บทคัดย่อภาษาอังกฤษ.....	II
กิตติกรรมประกาศ.....	III
สารบัญ.....	IV
บทที่ 1 บทนำ	
1.1 ที่มาและความสำคัญของปัญหา.....	1
1.2 ประเด็นปัญหาของการวิจัย.....	2
1.3 สมมติฐานของการวิจัย.....	3
1.4 วัตถุประสงค์ของการวิจัย.....	4
1.5 ขอบเขตของการวิจัย.....	4
1.6 กรอบการวิจัย.....	5
1.7 ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ.....	6
1.8 นิยามศัพท์.....	6
บทที่ 2 ทฤษฎีและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง.....	8
2.1 ประวัติศาสตร์การตั้งถิ่นฐาน ประเพณี วัฒนธรรม สภาพแวดล้อม.....	8
2.2 พฤติกรรม กิจกรรม และความต้องการพื้นที่ใช้สอยในบ้านกลุ่มผู้ใช้ในปัจจุบัน.....	27
2.3 พื้นที่ใช้สอยในบ้านพักอาศัยปัจจุบัน.....	30
2.4 ทฤษฎีการวิเคราะห์เปรียบเทียบผังพื้น.....	31
2.5 การศึกษาเอกสาร และงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับสถาปัตยกรรมพื้นถิ่น.....	33
บทที่ 3 วิธีการวิจัย.....	38
3.1 กรอบการวิจัย.....	38
3.2 ตัวแปรจากรอบทฤษฎี.....	39
3.3 การดำเนินการวิจัย.....	40
3.4 ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง.....	41
3.5 เครื่องมือวิจัย.....	41
3.6 วิธีการเก็บข้อมูล.....	45

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า
ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

3.7 การวิเคราะห์ข้อมูล.....	45
3.8 สรุปกรอบการวิจัย.....	46
บทที่ 4 กรณีศึกษา.....	47
4.1 บ้านพื้นถิ่นเกาะยอเดิม.....	48
4.2 บ้านพื้นถิ่นเกาะยอประยุกต์.....	82
4.3 บ้านพักอาศัยในปัจจุบัน.....	104
บทที่ 5 การวิเคราะห์ข้อมูล	
5.1 วิถีชีวิต พฤติกรรม และกิจกรรมที่เกิดขึ้นภายในบ้านพักอาศัยของคนเกาะยอภายในบ้านพักอาศัยของคนเกาะยอในอดีตถึงปัจจุบัน.....	135
5.2 การศึกษาวิเคราะห์ ที่ตั้ง ผัง และตำแหน่งอาคาร.....	142
5.3 การศึกษาวิเคราะห์ รายละเอียดโครงสร้าง วัสดุ บ้านพื้นถิ่นเกาะยอเดิม และบ้านพื้นถิ่นเกาะยอประยุกต์.....	159
5.4 การวิเคราะห์ทิศทางแดด ลม.....	170
5.5 การวิเคราะห์เปรียบเทียบทางสัญจรและการแบ่งพื้นที่ภายใน.....	174
5.6 การวิเคราะห์การวางผังเรือนโดยมีการปลูกต้นไม้ให้ครบตามคติความเชื่อ.....	179
บทที่ 6 กรณีศึกษา	
6.1 ผลสรุปลักษณะ / รูปแบบอาคาร.....	184
6.2 ผลสรุปพื้นที่ภายในอาคาร.....	187
6.3 การใช้ประโยชน์จากสภาพแวดล้อม.....	198
6.4 กิจกรรมและพฤติกรรมการใช้พื้นที่.....	198
6.5 คติความเชื่อที่มีผลต่อการใช้พื้นที่.....	198
6.5 อภิปรายผลการวิจัยข้อเสนอแนะแนวทางการพัฒนาเรือน.....	198
บรรณานุกรม.....	200
ประวัติผู้เขียน.....	203

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า
ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

สารบัญตาราง

ตารางที่	หน้า
2.1 แสดงความเชื่อในการเลือกพื้นที่ปลูกเรือน.....	17
2.2 แสดงความเชื่อในการวางเรือน.....	18
2.3 แสดงความเชื่อในการเลือกไม้ทำเสาเอกหรือเสาภูมิ.....	19
2.4 การกำหนดที่ว่างในงานสถาปัตยกรรมที่สัมพันธ์กับที่ว่างในบ้านพักอาศัย.....	20
3.1 สรุปตัวแปรและเครื่องมือในการวิจัย.....	43
5.1 แสดงกิจกรรม และพฤติกรรมในการใช้พื้นที่ของผู้ใช้ในบ้านพื้นถิ่นเกาะยอเดิมในแต่ละช่วงเวลาในบ้านพักอาศัย.....	136
5.2 แสดงกิจกรรม และพฤติกรรมในการใช้พื้นที่ของผู้ใช้ในบ้านพื้นถิ่นเกาะยอประยุกต์ในแต่ละช่วงเวลาในบ้านพักอาศัย.....	138
5.3 แสดงกิจกรรม และพฤติกรรมในการใช้พื้นที่ของผู้ใช้ในบ้านพักอาศัยปัจจุบันในแต่ละช่วงเวลาในบ้านพักอาศัย.....	140
5.4 แสดงตารางวิเคราะห์รูปแบบการวางผัง ทิศทาง พื้นที่ใช้สอยภายนอก พื้นที่ใช้สอยภายใน และพื้นที่ว่างภายในอาคาร จำนวน 12 หลัง.....	147
5.5 แสดงตารางการวิเคราะห์ทิศทางแดด ลมกลุ่มบ้านพื้นถิ่นเกาะยอดั้งเดิม.....	170
5.6 แสดงตารางการวิเคราะห์ทิศทางแดด ลมกลุ่มบ้านพื้นถิ่นเกาะยอประยุกต์.....	171
5.7 แสดงตารางการวิเคราะห์ทิศทางแดด ลมกลุ่มบ้านบ้านพักอาศัยปัจจุบัน.....	172
5.8 แสดงการวิเคราะห์เปรียบเทียบทางสัญจร การแบ่งพื้นที่ภายในบ้านพื้นถิ่นเกาะยอดั้งเดิม.....	174
5.9 แสดงการวิเคราะห์เปรียบเทียบทางสัญจร การแบ่งพื้นที่ภายในบ้านพื้นถิ่นเกาะยอประยุกต์.....	175
5.10 แสดงการวิเคราะห์เปรียบเทียบทางสัญจร การแบ่งพื้นที่ภายในบ้านพักอาศัยปัจจุบัน.....	177
5.11 แสดงการวางผังเรือนโดยมีการปลูกต้นไม้ให้ครบตามคติความเชื่อ (ไม่มงคล).....	179
6.1 แสดงตารางสรุปค่าเฉลี่ยขนาดพื้นที่ภายในแต่ละองค์ประกอบ.....	187

สารบัญภาพ

ตารางที่	หน้า
1.1 การเปรียบเทียบลักษณะภายนอกของอาคาร	2
1.2 การเปรียบเทียบลักษณะการจัดพื้นที่ใช้สอยภายในอาคาร.....	2
1.3 ลักษณะของเอกลักษณ์อาคาร ที่ใช้ในการออกแบบ	3
1.4 ขั้นตอนการดำเนินการวิจัย.....	5
2.1 ความเชื่อในการปลูกต้นไม้.....	12
2.2 แสดงรูปแบบการวางผังบริเวณบ้าน.....	16
2.3 แสดงการติดตั้งและลักษณะ ไม้ข้อประตูดุหรือ ไม้ข้อผี.....	19
2.4 แสดงการแขวนผ้าคาดพาดานและที่อยู่สัตว์ปศุสัตว์ในห้องพัก.....	19
2.5 แสดงหมอดินทำพิธีขอคืนหรือปลุกดิน.....	20
2.6 แสดงวิธีการวางกะลาจำนวน 8 ใบเพื่อหาตำแหน่งบ่อน้ำ	21
2.7 แสดงรูปแบบบ้านพื้นดินเกาะยอด.....	22
2.8 แสดงการแบ่งพื้นที่ใช้สอยโดยใช้การยกระดับ.....	23
2.9 แสดงพื้นที่ใช้สอยภายในบ้าน.....	23
2.10 แสดงดินเสาก่ออิฐสอปูน ดินเสาหล่อ และเสา.....	24
2.11 แสดงฝาเรือน หน้าต่าง ช่องระบายอากาศ พื้นเว้นร่อง และ ไม้เท้าแขน.....	25
2.12 แสดงรูปแบบหลังคาจั่ว และ กระเบื้องมุงหลังคา.....	26
2.13 แสดงรูปแบบการวางกระเบื้องมุงหลังคา และแบบกระเบื้อง.....	27
2.14 ภาพสรุปกรอบด้านสถาปัตยกรรมพื้นถิ่น.....	34
2.15 รูปแบบ “หน้าตาของเรือนพื้นถิ่นภาคใต้.....	36
2.16 แสดงเอกลักษณ์สถาปัตยกรรมไทยพื้นถิ่น.....	37
3.1 แสดงตัวแปรต่างๆในงานวิจัย.....	39
3.2 แผนภูมิแสดงกรอบการวิจัย.....	46
4.1 ผังบริเวณแสดงองค์ประกอบโดยรอบตัวบ้าน.....	49
4.2 ผังแสดงองค์ประกอบขององค์ประกอบชั้นใต้ดินตัวบ้าน.....	49
4.3 ผังแสดงองค์ประกอบขององค์ประกอบชั้นบนตัวบ้าน.....	49
4.4 แผนภูมิวงกลมแสดงการแบ่งพื้นที่ใช้สอยภายในบ้านนาง เกี้ยน กาลานุสนธ์.....	49

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า
ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

สารบัญภาพ (ต่อ)

ตารางที่	หน้า
4.5 แสดงรายละเอียดภาพบ้านนางเถียน กาลานุสนธิ์.....	50
4.6 แสดงภาพถ่ายทัศนียภาพภายนอก.....	53
4.7 แสดงภาพถ่ายทัศนียภาพภายใน.....	54
4.8 แผนผังแสดงเส้นทางการใช้พื้นที่ภายในบ้าน.....	56
4.9 ผังบริเวณแสดงองค์ประกอบโดยรอบตัวบ้าน.....	58
4.10 ผังแสดงองค์ประกอบองค์ประกอบชั้นใต้ดินตัวบ้าน.....	58
4.11 ผังแสดงองค์ประกอบองค์ประกอบชั้นบนตัวบ้าน.....	58
4.12 แผนภูมิวงกลมแสดงการแบ่งพื้นที่ใช้สอยภายในบ้านนายกิจจา เกษตรถาวรกิจ.....	58
4.13 แสดงรายละเอียดภาพบ้านนายกิจจา เกษตรถาวรกิจ.....	59
4.14 แสดงภาพถ่ายทัศนียภาพภายนอก.....	62
4.15 แสดงภาพถ่ายทัศนียภาพภายใน.....	64
4.16 แผนผังแสดงเส้นทางการใช้พื้นที่ภายในบ้าน.....	65
4.17 ผังบริเวณแสดงองค์ประกอบโดยรอบตัวบ้าน.....	67
4.18 ผังแสดงองค์ประกอบองค์ประกอบชั้นใต้ดินตัวบ้าน.....	67
4.19 ผังแสดงองค์ประกอบองค์ประกอบชั้นบนตัวบ้าน.....	67
4.20 แผนภูมิวงกลมแสดงการแบ่งพื้นที่ใช้สอยภายในบ้านคุณชูศรี เจษฎานนท์.....	67
4.21 แสดงรายละเอียดภาพบ้านคุณชูศรี เจษฎานนท์.....	68
4.22 แสดงภาพถ่ายทัศนียภาพภายนอก.....	70
4.23 แสดงภาพถ่ายทัศนียภาพภายใน.....	72
4.24 แผนผังแสดงเส้นทางการใช้พื้นที่ภายในบ้าน.....	73
4.25 ผังบริเวณแสดงองค์ประกอบโดยรอบตัวบ้าน.....	75
4.26 ผังแสดงองค์ประกอบองค์ประกอบชั้นใต้ดินตัวบ้าน.....	75
4.27 ผังแสดงองค์ประกอบองค์ประกอบชั้นบนตัวบ้าน.....	75
4.28 แผนภูมิวงกลมแสดงการแบ่งพื้นที่ใช้สอยภายในบ้านนายชลิต ปริสวงศ์.....	75
4.29 แสดงรายละเอียดภาพบ้านนายชลิต ปริสวงศ์.....	76
4.30 แสดงภาพถ่ายทัศนียภาพภายนอก.....	77
4.31 แสดงภาพถ่ายทัศนียภาพภายใน.....	78
4.32 แสดงภาพถ่ายเทคนิคงานช่างพื้นบ้าน.....	80

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า

ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

สารบัญญภาพ (ต่อ)

ตารางที่	หน้า
4.33 แผนผังแสดงเส้นทางการใช้พื้นที่ภายในบ้าน.....	81
4.34 ผังบริเวณแสดงองค์ประกอบโดยรอบตัวบ้าน.....	83
4.35 ผังแสดงองค์ประกอบองค์ประกอบชั้นใต้ถุนตัวบ้าน.....	83
4.36 ผังแสดงองค์ประกอบองค์ประกอบชั้นบนตัวบ้าน.....	83
4.37 แผนภูมิวงกลมแสดงการแบ่งพื้นที่ใช้สอยภายในบ้านนายระเวียง นิลวรรณ.....	83
4.38 แสดงรายละเอียดภาพบ้านนายระเวียง นิลวรรณ.....	84
4.39 แสดงภาพถ่ายทัศนียภาพภายนอก.....	85
4.40 แสดงภาพถ่ายทัศนียภาพภายใน.....	86
4.41 แผนผังแสดงเส้นทางการใช้พื้นที่ภายในบ้าน.....	87
4.42 ผังบริเวณแสดงองค์ประกอบโดยรอบตัวบ้าน.....	89
4.43 ผังแสดงองค์ประกอบองค์ประกอบชั้นใต้ถุนตัวบ้าน.....	89
4.44 ผังแสดงองค์ประกอบองค์ประกอบชั้นบนตัวบ้าน.....	89
4.45 แผนภูมิวงกลมแสดงการแบ่งพื้นที่ใช้สอยภายในบ้านนายเอี่ยม ศรีสุวรรณ.....	89
4.46 แสดงรายละเอียดภาพบ้านนายเอี่ยม ศรีสุวรรณ.....	90
4.47 แสดงภาพถ่ายทัศนียภาพภายนอก.....	92
4.48 แสดงภาพถ่ายทัศนียภาพภายใน.....	94
4.49 แผนผังแสดงเส้นทางการใช้พื้นที่ภายในบ้าน.....	95
4.50 ผังบริเวณแสดงองค์ประกอบโดยรอบตัวบ้าน.....	97
4.51 ผังแสดงองค์ประกอบองค์ประกอบชั้นใต้ถุนตัวบ้าน.....	97
4.52 ผังแสดงองค์ประกอบองค์ประกอบชั้นบนตัวบ้าน.....	97
4.53 แผนภูมิวงกลมแสดงการแบ่งพื้นที่ใช้สอยภายในบ้านนางสาวจิตติมา จิตพงษ์.....	97
4.54 แสดงรายละเอียดภาพบ้านนางสาวจิตติมา จิตพงษ์.....	98
4.55 แสดงภาพถ่ายทัศนียภาพภายนอก.....	100
4.56 แสดงภาพถ่ายทัศนียภาพภายใน.....	102
4.57 แผนผังแสดงเส้นทางการใช้พื้นที่ภายในบ้าน.....	103
4.58 ผังบริเวณแสดงองค์ประกอบโดยรอบตัวบ้าน.....	105
4.59 ผังแสดงองค์ประกอบองค์ประกอบชั้นที่ 1.....	105
4.60 ผังแสดงองค์ประกอบองค์ประกอบชั้นที่ 2.....	105

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า

ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

สารบัญภาพ (ต่อ)

ตารางที่	หน้า
4.61 แผนภูมิวงกลมแสดงการแบ่งพื้นที่ใช้สอยภายในบ้านคุณพรทิพย์กระจ่างพัตวงษ์.....	105
4.62 แสดงรายละเอียดภาพบ้านคุณพรทิพย์กระจ่างพัตวงษ์.....	106
4.63 แสดงภาพถ่ายทัศนียภาพภายนอก.....	108
4.64 แสดงภาพถ่ายทัศนียภาพภายใน.....	109
4.65 แผนผังแสดงเส้นทางการใช้พื้นที่ภายในบ้าน.....	110
4.66 ผังบริเวณแสดงองค์ประกอบโดยรอบตัวบ้าน.....	112
4.67 ผังแสดงองค์ประกอบองค์ประกอบชั้นที่ 1.....	112
4.68 ผังแสดงองค์ประกอบองค์ประกอบชั้นที่ 2.....	112
4.69 แผนภูมิวงกลมแสดงการแบ่งพื้นที่ใช้สอยภายในบ้านคุณชัยบุปผา.....	112
4.70 แสดงรายละเอียดภาพบ้านบ้านคุณชัยบุปผา.....	113
4.71 แสดงภาพถ่ายทัศนียภาพภายนอก.....	115
4.72 แสดงภาพถ่ายทัศนียภาพภายใน.....	116
4.73 แผนผังแสดงเส้นทางการใช้พื้นที่ภายในบ้าน.....	119
4.74 ผังบริเวณแสดงองค์ประกอบโดยรอบตัวบ้าน.....	119
4.75 ผังแสดงองค์ประกอบองค์ประกอบชั้นที่ 1.....	119
4.76 แผนภูมิวงกลมแสดงการแบ่งพื้นที่ใช้สอยภายในบ้านคุณฉัตรจิตา.....	119
4.77 แสดงรายละเอียดภาพบ้านคุณฉัตรจิตา.....	120
4.78 แสดงภาพถ่ายทัศนียภาพภายนอก.....	122
4.79 แสดงภาพถ่ายทัศนียภาพภายใน.....	123
4.80 แผนผังแสดงเส้นทางการใช้พื้นที่ภายในบ้าน.....	124
4.81 ผังบริเวณแสดงองค์ประกอบโดยรอบตัวบ้าน.....	126
4.82 ผังแสดงองค์ประกอบองค์ประกอบชั้นที่ 1.....	126
4.83 ผังแสดงองค์ประกอบองค์ประกอบชั้นที่ 2.....	126
4.84 แผนภูมิวงกลมแสดงการแบ่งพื้นที่ใช้สอยภายในบ้านคุณพัชรี ชาตะวิทยากุล.....	126
4.85 แสดงรายละเอียดภาพบ้านคุณพัชรี ชาตะวิทยากุล.....	127
4.86 แผนผังแสดงเส้นทางการใช้พื้นที่ภายในบ้าน.....	129
4.87 ผังบริเวณแสดงองค์ประกอบโดยรอบตัวบ้าน.....	131

สารบัญภาพ (ต่อ)

ตารางที่	หน้า
4.88 ผังแสดงองค์ประกอบขององค์ประกอบชั้นที่ 1.....	131
4.89 ผังแสดงองค์ประกอบขององค์ประกอบชั้นที่ 2.....	131
4.90 แผนภูมิวงกลมแสดงการแบ่งพื้นที่ใช้สอยภายในบ้านคุณสิริจันทร์ อัยการดี	131
4.91 แสดงรายละเอียดภาพบ้านคุณสิริจันทร์ อัยการดี	132
4.92 แผนผังแสดงเส้นทางการใช้พื้นที่ภายในบ้าน.....	134
5.1 แสดงที่ตั้ง ต.เกาะขอม จ.สงขลา.....	142
5.2 แสดงแผนที่ทางดาวเทียม ต.เกาะขอม จ.สงขลา.....	143
5.3 แสดงแผนที่การเข้าถึงพื้นที่ที่ทำการศึกษา ต.เกาะขอม จ.สงขลา.....	143
5.4 แสดงผังบริเวณบ้านพื้นที่เกาะขอมที่ปลูกบริเวณที่ราบเชิงเขา.....	145
5.5 แสดงผังบริเวณบ้านพื้นที่เกาะขอมที่ปลูกบริเวณที่ราบริมทะเลสาบ.....	146
5.6 แสดงดินเสาก่ออิฐสอปูน – ฉาบปูนเรียบ.....	159
5.7 แสดงดินเสาก่อด้วยคอนกรีตเสริมเหล็ก.....	160
5.8 แสดงรูปเสา.....	160
5.9 แสดงรูปบันได.....	161
5.10 แสดงรูปพื้นบ้าน.....	161
5.11 แสดงรูปฝ้าบ้าน.....	162
5.12 แสดงรูปประตูบ้าน.....	162
5.13 แสดงรูปช่องระบายอากาศ.....	163
5.14 แสดงรูปหน้าต่าง.....	163
5.15 แสดงรูปราวระเบียง.....	164
5.16 แสดงรูปไม้เท้าแขน.....	164
5.17 แสดงรูปหลังคา.....	165
5.18 แสดงรูปที่ว่างเปิดโล่ง.....	165
5.19 แสดงรูปที่ว่างใต้หลังคา.....	166
5.20 แสดงรูปส่วนพรำ.....	168
5.21 แสดงรูปส่วนเชิง.....	168
5.22 แสดงรูปการจัดให้มีสวนสมรมบริเวณรอบๆเรือน.....	169

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า
ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

สารบัญภาพ (ต่อ)

ตารางที่	หน้า
5.23	แสดงรูปของแสงใต้หลังคา.....169

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า
ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

บทที่ 1

บทนำ

1.1 ที่มาและความสำคัญของปัญหา

ด้วยเหตุผลที่คาบสมุทรภาคใต้ มีสภาพแวดล้อมทางธรรมชาติแตกต่างจากภาคอื่นๆของประเทศ กล่าวคือ มีภูมิประเทศที่ถูกขนาบด้วยทะเลทั้งสองด้าน คือ ฝั่งอ่าวไทยด้านทิศตะวันออกฝั่งอันดามันด้านทิศตะวันตก มีทิวเขาทอดยาวต่อเนื่องตลอดแนวเหนือใต้ และได้รับอิทธิพลลมมรสุมตะวันออกเฉียงเหนือและตะวันตกเฉียงใต้ พัดผ่าน ทำให้มีฝนตกชุกและพายุลมแรงตลอดปี(สารานุกรมวัฒนธรรมภาคใต้ เล่ม 7) แม้อากาศร้อนจัดเพราะอยู่ใกล้เส้นศูนย์สูตร แต่ก็มี ความชื้นสูง จากสภาพภูมิศาสตร์และสภาพแวดล้อมทางธรรมชาติดังกล่าวทำให้ภาคใต้อุดมไปด้วยทรัพยากรธรรมชาติที่เกื้อกูลต่อชีวิต-ความเป็นอยู่ผู้คน, สังคม, วัฒนธรรม, สถาปัตยกรรม, ประเพณีหลายอย่างจึงแตกต่างจากภาคอื่นๆ

ด้วยลักษณะพิเศษเฉพาะตัวของที่ตั้งตำบลเกาะขย จังหวัดสงขลา และลักษณะวิถีชีวิตของชาวเกาะขย ทั้งด้านสังคม วัฒนธรรม ประเพณี รวมทั้งอิทธิพลวัฒนธรรมจากภายนอก ที่ได้รับเข้ามาอย่างต่อเนื่อง ทำให้มีความผสมผสานความหลากหลายดังกล่าวอย่างกลมกลืน สอดคล้องกับสภาพแวดล้อมและระบบนิเวศน์ จนกลายเป็นวัฒนธรรมชุมชน ที่มีเอกลักษณ์เฉพาะถิ่น อันสะท้อนออกมาในงานสถาปัตยกรรมเรือนพื้นถิ่นเกาะขย ซึ่งยังคงมีรูปแบบเอกลักษณ์อย่างชัดเจน (บุญชัย ขยายเกียรติกำจร เรือนพื้นถิ่นเกาะขย , 2544) และสถาปัตยกรรมพื้นถิ่นเกาะขย ที่มีเอกลักษณ์เฉพาะตัว เป็นเรือนพื้นถิ่นเกาะขยมีอายุมากกว่า 100 ปีขึ้นไป และยังคงความสมบูรณ์ แต่ในปัจจุบันเรือนพื้นถิ่นเกาะขยก็มีหลงเหลืออยู่เพียง 4 หลังคาเรือน (จากการสำรวจ) จากสภาพของชุมชนที่เปลี่ยนแปลงและพัฒนาขึ้นตามสภาพสังคมวัตถุที่เจริญขึ้นในปัจจุบัน จึงส่งผลให้เอกลักษณ์ทางสถาปัตยกรรมพื้นถิ่นเกาะขยเอกลักษณ์ทางวัฒนธรรมอันเป็นมรดกมาแต่ครั้งบรรพบุรุษในอดีตถูกกลืนหายไปอย่างรวดเร็ว อีกทั้งการเติบโตทางธุรกิจในเรื่องของอสังหาริมทรัพย์ (การทำบ้านจัดสรรและอาคารพักอาศัยทั่วไป) ที่เกิดขึ้นอย่างมากมายจึงส่งผลให้วิถีชีวิตในสังคมพื้นถิ่นเปลี่ยนแปลงไป ชาวบ้านมีการรื้อถอนเรือนพื้นถิ่นแล้วสร้างอาคารพักอาศัยในรูปแบบใหม่ขึ้น จึงทำให้น่าเป็นห่วงทุนเดิมที่เป็นวิถีชีวิต วัฒนธรรม และเรือนพื้นถิ่น การศึกษาวิจัยเรือนพื้นถิ่นเกาะขยจึงเป็นการเก็บข้อมูลทางสถาปัตยกรรมพื้นถิ่นที่มีความสอดคล้องกับสภาพแวดล้อม มีคติความเชื่อเข้ามาเกี่ยวข้อง เพื่อเป็นแนวทางในการออกแบบบ้านพื้นถิ่น โดยทำการศึกษาปรัชญาในการปลูกเรือน ศึกษาคติความเชื่อที่มีผลต่อการปลูกเรือน ศึกษาสัดส่วนที่เป็นเอกลักษณ์ของเรือน ตลอดจนประเมินผลและบันทึกไว้เป็นเอกสารเพื่อสืบทอดภูมิปัญญาท้องถิ่น และให้ทราบถึงคุณค่าและเอกลักษณ์เกี่ยวกับสถาปัตยกรรมพื้นถิ่นเกาะขย

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า

ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

ปัจจุบันสถานศึกษาต่างๆ ได้ให้ความสำคัญในการศึกษาเรื่องวิถีชีวิต สังคม วัฒนธรรม และบ้านพื้นถิ่น สังเกตได้จากผลงานวิจัยที่มีการทำวิจัยในเรื่องวิถีชีวิต สังคม วัฒนธรรม และเรือนพื้นถิ่นอย่างมากมาย โดยที่บ้านพื้นถิ่นเกาะชอกก็เป็นหนึ่งในงานวิจัย (เจนวิทย์ ชูทอง. เรือนพื้นถิ่นเกาะชอก. 2544.) ที่มีการศึกษาวิจัยอย่างต่อเนื่องจึงทำให้ผู้วิจัยได้นำมาใช้ศึกษาต่อเพื่อที่จะได้มุ่งไปสู่การออกแบบบ้านพักอาศัยที่มีเอกลักษณ์ของบ้านพื้นถิ่นเกาะชอกต่อไป

1.2 ประเด็นปัญหาของการวิจัย

จากการศึกษาพบว่าอาคารที่พักอาศัยบนเกาะชอกในปัจจุบันได้มีความเปลี่ยนแปลงไปมากบ้านพื้นถิ่นเริ่มลดน้อยลงของบ้านพักอาศัยที่ได้มีการสร้างขึ้นใหม่จึงมีการสร้างที่มีความแตกต่างไปจากเดิมโดยมีความเป็นสากลในรูปแบบตะวันตกมากขึ้น ไม่ว่าจะเป็นการออกแบบทั้งภายนอก และภายใน วัสดุที่ใช้ในการก่อสร้าง หรือคติความเชื่อที่ใช้ในการก่อสร้าง ทั้งหมดนี้ชาวบ้านบนเกาะชอกเริ่มจะไม่ยึดหลักเดิมๆ จากเดิมที่เคยเห็นบ้านพื้นถิ่นสองฟากฝั่งถนนสายวัฒนธรรมแห่งนี้ปัจจุบันจะเห็นแต่บ้านพักอาศัยในรูปแบบของตะวันตก แต่ก็มีบ้านบางส่วนที่มีการสร้างโดยใช้รูปแบบสถาปัตยกรรมพื้นถิ่น (เรือนไทยภาคใต้) เพื่อใช้ในการออกแบบนั้น โดยมากเป็นการนำลักษณะรูปทรงอาคารเปลือกอาคารมาใช้ในการ ออกแบบ แต่ยังคงขาดในส่วนของการนำลักษณะเด่นในเรื่องคติความเชื่อ ส่วนของการจัดพื้นที่ใช้สอยภายในบ้านพื้นถิ่นมาใช้

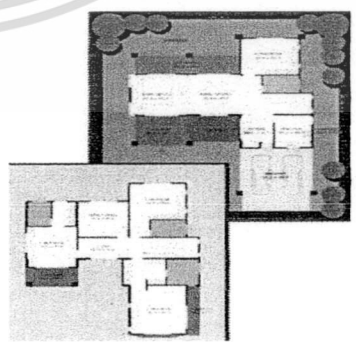
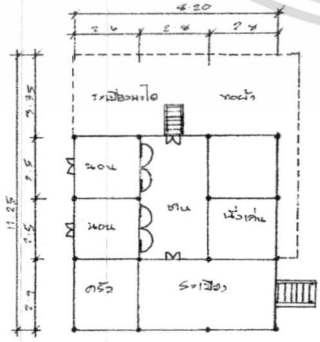

บ้านพื้นถิ่นเกาะชอก

อาคารพักอาศัยในปัจจุบัน

รูปที่ 1.1 การเปรียบเทียบลักษณะภายนอกของอาคาร (รูปทรงหลังคา)

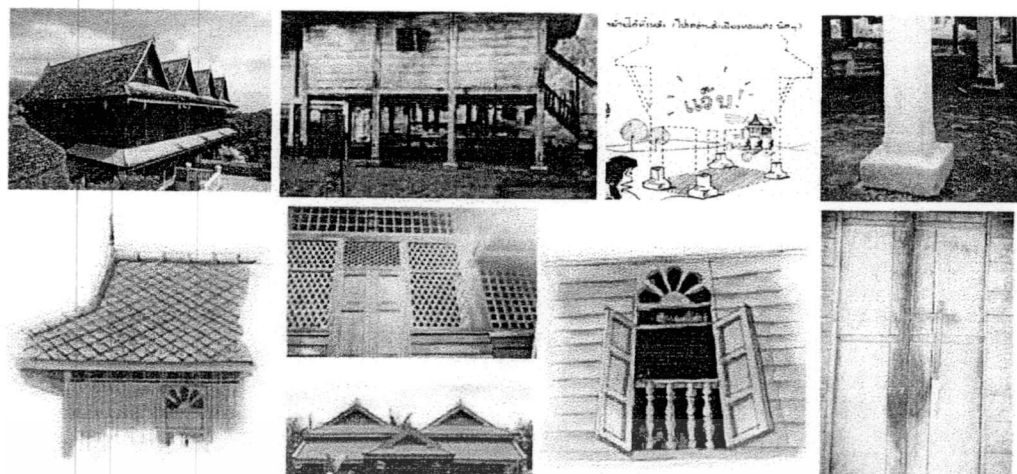

การจัดพื้นที่ใช้สอยภายในของอาคารพักอาศัยที่ออกแบบโดยใช้แนวคิดจากเรือนพื้นถิ่นไทยภาคใต้

การจัดพื้นที่ใช้สอยภายในอาคารพักอาศัยทั่วไปในปัจจุบัน

รูปที่ 1.2 การเปรียบเทียบลักษณะการจัดพื้นที่ใช้สอยภายในอาคาร

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนลิขสิทธิ์เพื่อใช้ในการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้เผยแพร่ไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่าจะกรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

รูปที่ 1.3 ลักษณะของเอกลักษณ์อาคารที่ใช้ในการออกแบบ (หลังคา ใต้ถุน เสา หน้าต่าง ประตู ช่องลม)

ดังนั้นเราจะเห็นการออกแบบการจัดพื้นที่ใช้สอยภายในของอาคารบ้านพักอาศัยบนเกาะขอมที่มีแนวความคิดจากเรือนไทยภาคใต้นั้น มีการจัดวางที่คล้ายคลึงกับอาคารพักอาศัยปัจจุบันแบบตะวันตก การจัดระนาบพื้นจะมีการจัดระนาบเดียวกันหมด ไม่มีการยกหรือลดระดับเพื่อแบ่งพื้นที่การใช้งาน และมีพื้นที่ปิดล้อมที่ว่างมากขึ้น โดยมีการแยกพื้นที่ใช้สอยออกเป็นพื้นที่ส่วนตัว (Private) มากขึ้น ซึ่งจากเดิมมักเป็นพื้นที่อเนกประสงค์ (Multi-function) ทำให้ลักษณะที่ว่างที่เชื่อมต่อกันภายในอาคารมีลักษณะแตกต่างไปจากเดิม จากประเด็นที่กล่าวมาสามารถนำมาสรุปประเด็นปัญหาได้ดังนี้

1. วิถีชีวิตและพฤติกรรมของผู้ใช้อาคารที่เปลี่ยนไปนั้น มีผลต่อการจัดวางพื้นที่ใช้สอยภายในอาคารพักอาศัยในปัจจุบันอย่างไร
2. การจัดพื้นที่ใช้สอยภายในบ้านพื้นดินเกาะขอมมีความแตกต่างกับลักษณะของการจัดพื้นที่ใช้สอยในบ้านพักอาศัยปัจจุบันอย่างไร
3. เทคนิควิธีการก่อสร้างจากภูมิปัญญาพื้นดินเกาะขอม หลงเหลืออยู่มายน้อยเพียงใด
4. เกิดเป็นลักษณะใหม่ที่คลี่คลายออกไป จากรูปแบบเดิมอย่างไร

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้าไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

1.4 วัตถุประสงค์ของงานวิจัย

1. เพื่อศึกษาข้อมูลเกี่ยวกับวิถีชีวิต พฤติกรรม กิจกรรม และพื้นที่ใช้สอยที่เกิดขึ้นภายในบ้านพื้นถิ่นเกาะขอมในอดีต – ปัจจุบัน
2. เพื่อศึกษาข้อมูลเกี่ยวกับ พฤติกรรม กิจกรรม และความต้องการพื้นที่ใช้สอยภายในบ้านพักอาศัยของผู้ใช้ปัจจุบัน
3. เพื่อศึกษาเปรียบเทียบเอกลักษณ์การจัดวางพื้นที่ใช้สอยในบ้านพื้นถิ่นเกาะขอมที่สามารถนำมาประยุกต์ใช้กับบ้านพักอาศัยในปัจจุบัน
4. เพื่อเสนอแนะเป็นแนวทางในการออกแบบพื้นที่ใช้สอย (Space Planning) ในบ้านพักอาศัยที่มีเอกลักษณ์ บ้านพื้นถิ่นเกาะขอม ให้เหมาะสมสอดคล้องต่อวิถีชีวิตของชุมชน

1.5 ขอบเขตของการวิจัย

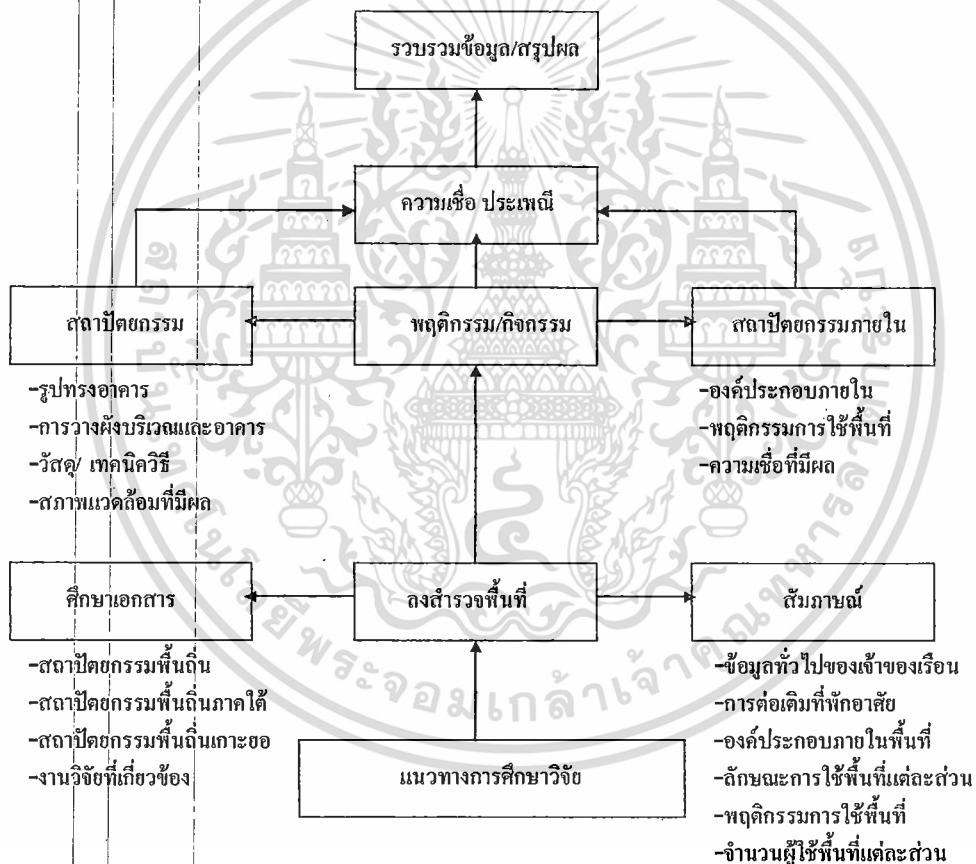
เป็นการศึกษาเพื่อหาแนวทางในการออกแบบการจัดวางพื้นที่ใช้สอยภายในบ้านพักอาศัยที่มีเอกลักษณ์ทางวัฒนธรรม โดยประยุกต์ให้มีความเหมาะสมต่อวิถีชีวิตของคนในปัจจุบัน โดยมุ่งศึกษา

1. ศึกษาเปรียบเทียบการจัดวางพื้นที่ใช้สอยภายในบ้านพื้นถิ่นเกาะขอมและบ้านพักอาศัยปัจจุบัน
2. ศึกษาบ้านพักอาศัยและบ้านพื้นถิ่นเกาะขอมในตำบลเกาะขอม จังหวัดสงขลา แบ่งเรือนออกเป็น 3 กลุ่ม คือ
 - บ้านพื้นถิ่นเกาะขอมเดิมของตำบลเกาะขอม จังหวัดสงขลา จำนวน 4 หลัง
 - บ้านพื้นถิ่นเกาะขอมประยุกต์ของตำบลเกาะขอม จังหวัดสงขลา จำนวน 3 หลัง
 - บ้านพักอาศัยปัจจุบันในตำบลเกาะขอม จำนวน 5 หลัง

1.6 กรอบการวิจัย

การวิจัยมุ่งเน้นศึกษาในเรื่องของการใช้พื้นที่ภายใน รวมไปถึงการใช้ประโยชน์จากพื้นที่ โดยรอบสถาปัตยกรรมพื้นถิ่นเกาะยอ ซึ่งล้วนแต่เชื่อมโยงเกี่ยวข้องกับวิถีชีวิตและพฤติกรรมผู้ใช้งาน เพื่อใช้ในการเสนอแนะแนวทางการพัฒนาเรือน และการสร้างเรือนรูปแบบใหม่ให้สอดคล้องกับรูปแบบเรือนและวิถีชีวิตแบบเดิมรวมถึงสภาพแวดล้อมที่เป็นอยู่ ซึ่งมีแนวทางการศึกษาดังนี้

1. ศึกษารูปแบบของเรือนพื้นถิ่นเกาะยอ ที่ยังคงหลงเหลืออยู่ มาเปรียบเทียบผังอาคาร ทั้งภายในและภายนอก โดยพิจารณาถึงข้อมูลด้านกายภาพต่างๆ เพื่อให้สามารถนำไปใช้เป็นข้อมูลได้
2. ศึกษาเชื่อมโยงกับข้อมูลด้าน พฤติกรรม กิจกรรม การใช้พื้นที่ วิถีชีวิต คติความเชื่อต่างๆ ให้สอดคล้องกับข้อมูลด้านกายภาพข้างต้นให้ถูกต้องและเหมาะสม

รูปที่ 1.3 แผนภูมิแสดงขั้นตอนการดำเนินการวิจัย

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

1.7 ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ

1. ทราบเกี่ยวกับวิถีชีวิต พฤติกรรม กิจกรรม และพื้นที่ใช้สอยที่เกิดขึ้นภายในบ้านพักอาศัยของชาวเกาะยอในอดีต
2. ทราบเกี่ยวกับรูปแบบการใช้สอยพื้นที่ภายในบ้านพักอาศัยปัจจุบัน
3. ทราบถึงความแตกต่างและคล้ายคลึงกันในการเปลี่ยนแปลงการจัดพื้นที่ใช้สอยภายในบ้านพื้นถิ่นเกาะยอที่สามารถนำมาประยุกต์ใช้กับบ้านพักอาศัยในปัจจุบันได้อย่างเหมาะสม
4. เป็นข้อมูลเพื่อเป็นแนวทางการออกแบบการจัดวางที่ว่างและพื้นที่ใช้สอยภายในบ้านพักอาศัยปัจจุบันที่มีเอกลักษณ์ทางวัฒนธรรม

1.8 นิยามศัพท์

1.สถาปัตยกรรมพื้นถิ่น

สิ่งก่อสร้างต่างๆที่มีความสอดคล้องกับสภาพแวดล้อมทางกายภาพที่มนุษย์ได้มีการสร้างขึ้นไว้ในแต่ละท้องถิ่น และมีความเป็นเอกลักษณ์ของแต่ละท้องถิ่น ซึ่งได้มีการตอบสนองประโยชน์ใช้สอยเป็นภูมิปัญญาดั้งเดิมของแต่ละท้องถิ่นที่ต้องใช้ระยะเวลาในการพัฒนาขึ้นจนกลายเป็นเอกลักษณ์ของชุมชน

2.บ้านพื้นถิ่นเกาะยอ หมายถึง บ้านพักอาศัยของชาวบ้านตำบลเกาะยอที่มีเอกลักษณ์ในเรื่องความเชื่อ และการสร้างที่แตกต่างจากบ้านพื้นถิ่นอื่นๆ เป็นบ้านที่คงรูปแบบเดิมไว้ อาจมีการปรับเปลี่ยนหรือเพิ่มเติมพื้นที่ใช้สอยบ้างเล็กน้อย

3. บ้านพื้นถิ่นเกาะยอประยุกต์ หมายถึง บ้านพื้นถิ่นเกาะยอที่มีการปรับเปลี่ยนพื้นที่ใช้สอยภายในที่มีลักษณะร่วมกันของบ้านแบบพื้นถิ่นเกาะยอและบ้านสมัยใหม่ (ตะวันตก) แต่ยังคงรูปแบบภายนอกของบ้านพื้นถิ่นเกาะยอไว้

4.สภาพแวดล้อมทางกายภาพ หมายถึง สภาพแวดล้อมที่บุคคลรับรู้ การรับรู้ด้านขนาดและตำแหน่งรูปร่าง, ความสว่าง, สี เป็นต้น (วิลลิตทรี ทรียงกู: 2541)

- การวางตำแหน่งบ้านตามผังตารางความเชื่อ การจัดพื้นที่ใช้สอยที่เรียบง่าย ไม่ซับซ้อน สัมพันธ์กับรูปทรง มีการเชื่อมต่อกันด้วยระเบียง ซาน หรือลาน

5.พฤติกรรม (Behavior) หมายถึง ประโยชน์ใช้สอยต่างๆที่เกิดขึ้นจากกิจกรรมของผู้ใช้อาคาร

6.เอกลักษณ์ พจนานุกรมฉบับราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ. 2542 อธิบายว่า เอกลักษณ์ (Identity) คือ ลักษณะเหมือนกันหรือมีส่วนร่วม อาจกล่าวได้ว่า เอกลักษณ์ จะทำหน้าที่บ่งบอกถึง ความเป็นตัวเองโดยแท้ และเป็นที่ยู่ออกอย่างกว้างขวาง โดย เอกลักษณ์มีอยู่ 2 ลักษณะคือ

1. เอกลักษณ์ในเชิงนามธรรม คือ พยายามใช้แก่นแท้ของเอกลักษณ์ไทยในงานสถาปัตยกรรม ซึ่งให้ผลในด้านจิตใจและความรู้สึกต่างๆ

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้าไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

2. เอกลักษณ์ในเชิงรูปธรรม คือ การนำรูปแบบหรือองค์ประกอบของรูปแบบเดิม ซึ่งเป็นเปลือกหุ้มสถาปัตยกรรมพื้นถิ่นมาประยุกต์ (วิมลสิทธิ์ หรยางกูร, 2539: 52)

- เอกลักษณ์บ้านไทยภาคใต้ คือ รูปแบบของบ้านทั้งภายในและภายนอกที่มีการสร้างขึ้นเพื่อให้สอดคล้องกับสภาพแวดล้อมทางธรรมชาติของภูมิภาคและตอบสนองการใช้สอยได้เป็นอย่างดี

- เอกลักษณ์บ้านพื้นถิ่นเกาะยอ คือ บ้านพักอาศัยของชาวบ้านตำบลเกาะยอ จังหวัดสงขลาที่มีเอกลักษณ์ในเรื่องความเชื่อ และการสร้างที่แตกต่างจากบ้านพื้นถิ่นอื่นๆ มีความสอดคล้องกับวิถีชีวิต ตอบสนองการใช้สอยสำหรับชาวบ้านพื้นถิ่นเกาะยอ

บทที่ 2

การทบทวนวรรณกรรม

การวิจัยการศึกษาสัดส่วนของบ้านพื้นถิ่นเกาะยอ โดยศึกษาถึงแนวทางประวัติศาสตร์การตั้งถิ่นฐาน ประเพณี วัฒนธรรม สภาพแวดล้อม คติความเชื่อที่เกี่ยวกับการปลูกบ้าน รูปแบบและองค์ประกอบต่างๆของบ้านไทยพื้นถิ่นเกาะยอ การจัดพื้นที่ใช้สอยภายในบ้านพื้นถิ่นเกาะยอ เพื่อกำหนดขอบเขตในการวิจัย เป็นการนำแนวความคิดทฤษฎีที่เกี่ยวข้องมาอ้างอิงเพื่อกำหนดตัวแปรของการวิจัย เพื่อตอบประเด็นปัญหาที่ตั้งไว้โดยมีประเด็นในการศึกษาดังนี้

1. ศึกษาแนวทางประวัติศาสตร์การตั้งถิ่นฐาน ประเพณี วัฒนธรรม สภาพแวดล้อม คติความเชื่อที่เกี่ยวกับการปลูกเรือน รูปแบบและองค์ประกอบต่างๆของบ้านไทยพื้นถิ่นเกาะยอ
2. ศึกษาพฤติกรรม กิจกรรม และความต้องการพื้นที่ใช้สอยภายในบ้านของกลุ่มผู้ใช้ในปัจจุบัน
3. ศึกษาพื้นที่ใช้สอยในบ้านพักอาศัยปัจจุบัน
4. ศึกษาทฤษฎีการวิเคราะห์เปรียบเทียบผังพื้น
5. ศึกษาการวิเคราะห์เปรียบเทียบผังพื้นที่ภายในอาคาร

2.1 ประวัติศาสตร์การตั้งถิ่นฐาน ประเพณี วัฒนธรรม สภาพแวดล้อม คติความเชื่อที่เกี่ยวกับการปลูกเรือน รูปแบบและองค์ประกอบต่างๆของบ้านพื้นถิ่นเกาะยอ

จังหวัดสงขลาปัจจุบัน มีประชากรประกอบด้วยหลายกลุ่มชน หลายเชื้อชาติ ได้แก่กลุ่มชาวไทยพุทธ กลุ่มชาวไทยมุสลิม และกลุ่มชาวไทยเชื้อสายจีน ซึ่งมีความแตกต่างกันทางเชื้อชาติและศาสนา

วิวัฒนาการของประชากรเมืองสงขลา อันมีผลสืบเนื่องมาจากการเป็นเมืองท่าที่สำคัญจึงมีประชากรสองกลุ่มที่มีความแตกต่างกันทางเชื้อชาติและศาสนา กล่าวคือ กลุ่มชาวไทยพุทธ นับถือศาสนาพุทธเป็นส่วนใหญ่ สืบเชื้อสายมาจากคนไทย ประชาชนที่นับถือศาสนาอิสลาม ส่วนใหญ่สืบเชื้อสายมาจากมาเลย์ ประชาชนทั้งสองกลุ่มมีวิถีชีวิต ความเชื่อขนบธรรมเนียมประเพณีที่แตกต่างกันมาก ชาวไทยพุทธส่วนใหญ่ประกอบอาชีพเพาะปลูก อาศัยอยู่ในเขตชนบทที่มีไร่ นา ส่วนชาวไทยมุสลิมเชื้อสายมาเลย์ ส่วนใหญ่ประกอบอาชีพการประมงหรือไม่ก็ค้าขายทางเรือ อาศัยอยู่บริเวณชายฝั่งทะเลสาบและอ่าวไทย มีเพียงเล็กน้อยที่ประกอบอาชีพทำนา จำนวนคนทั้งสองกลุ่มมีพอๆกัน ครั้นถึงสมัยกรุงศรีอยุธยาตอนปลาย เริ่มมีชาวจีนอพยพเข้ามาตั้งหลักแหล่งค้าขายในเมืองสงขลา นับเป็นชาติที่สาม ทั้งนี้สืบเนื่องมาจากการเพิ่มประชากรในเมืองจีนอย่างรวดเร็ว ทำให้ประเทศจีนเกิดภาวะอดอยากและเกิดความวุ่นวายทางการเมืองในปลายราชวงศ์ชิง (Ching) ซึ่งเป็นราชวงศ์แมนจู ทำให้เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้าไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

ชาวจีนจำนวนมากอพยพออกนอกประเทศชาวจีนส่วนหนึ่งได้เข้ามาอาศัยค้าขายตามหัวเมืองต่างๆที่เป็นเมืองท่าค้าขายของไทยรวมทั้งเมืองสงขลาซึ่งอยู่ในเส้นทางเดินเรือสำเภาก็เดินทางมากับลมมรสุมจากตอนใต้ของประเทศจีนผ่านแหลมญวนมายังสงขลา จำนวนชาวจีนอพยพมากขึ้นเรื่อยๆจนกระทั่งถึงสมัยกรุงธนบุรี กลายเป็นชุมชนกลุ่มใหญ่อีกกลุ่มหนึ่งในเมืองสงขลา (ฉัฐนิกรณ์ น้อยเสงี่ยม : 2546)

2.1.1 การตั้งถิ่นฐานชุมชนเกาะยอ จังหวัดสงขลา

เกาะยอเดิมมี 2 เกาะ คือ ทางเกาะทิศตะวันออกเป็นเกาะมีพื้นที่ใหญ่กว่า เรียกว่า “เกาะยอ” ข้อสันนิษฐานกันว่าเป็นเกาะที่มีต้นข่อยอยู่มาก และอีกข้อสันนิษฐาน คือ มีหินลักษณะคล้ายลูกข่อยอยู่จำนวนมากจึงเรียกว่า “เกาะยอ” ส่วนอีกเกาะซึ่งอยู่ด้านทิศตะวันตก มีขนาดพื้นที่เล็กกว่า เรียกว่า “เกาะแกง” ระหว่างเกาะทั้งสองมีคูคลองกั้นอยู่ซึ่งเป็นที่รับน้ำจากเขาทั้งสองเกาะ เรียกว่า “คูลึก” (ปัจจุบันได้ตื่นเงินกลายเป็นทุ่งนาในตำแหน่งที่ตั้งของสำนักงานองค์การบริหารตำบลเกาะยอ) เชื่อมระหว่างด้านทิศตะวันตกและทิศตะวันออกของเกาะซึ่งด้านทิศตะวันออกบริเวณที่ราบชายทะเลเรียกว่า บ้านโคกเบี้ยว

สันนิษฐานว่าชุมชนเกาะยอเดิมนั้น ไม่มีผู้คนอยู่อาศัย แต่เนื่องจากความอุดมสมบูรณ์ของเกาะประมาณสมัยอยุธยาตอนปลายชาวบ้านแถบตำบลน้ำน้อยและทุ่งหวังได้อพยพมาอยู่บริเวณหมู่ที่ 5 (บ้านท่าไทร) และหมู่ที่ 6 (บ้านนาถีน) แล้วค่อยๆขยายพื้นที่ออกไปทั่วเกาะ (ฉัฐนิกรณ์ น้อยเสงี่ยม : 2546)

การเกิดชุมชนของชาวเกาะยอสันนิษฐานจากสภาพภูมิศาสตร์-เศรษฐกิจและวัดเป็นหลักในการสันนิษฐานทำให้ทราบถึงการขยายตัวของชุมชน และการเกิดชุมชนใหม่ขึ้น โดยชาวเกาะยอรุ่นแรกได้อพยพมาอยู่ในบริเวณหมู่ที่ 5 (บ้านท่าไทร) และหมู่ที่ 6 (บ้านในบ้นหรือบ้านนาถีน) สภาพภูมิประเทศเหมาะแก่การทำนาและเลี้ยงวัว-ควาย เมื่ออยู่ในระยะหนึ่งจึงขยายตัวไปยังฝั่งด้านตะวันตกเฉียงใต้ บริเวณวัดท้ายขอ เป็นหมู่ที่ 8 (บ้านท้ายเสา) แถบบริเวณดังกล่าวมีปาล์มและกุ่มชุกชุมชาวบ้านจึงหันมาทำประมงมากขึ้นพร้อมๆกับการขยายตัวไปทางชายฝั่งด้านใต้ของเกาะบริเวณวัดโคกเบี้ยวจนกลายเป็นหมู่ที่ 5 (บ้านท่าไทร) และหมู่ที่ 4 (บ้านสวนทุเรียน) อาชีพชาวบ้านเปลี่ยนไปตามสภาพสภาพภูมิประเทศ คือ ทำนาและสวนผลไม้พร้อมๆกับการทอผ้า ดังนั้นเมื่อเศรษฐกิจชุมชนดีขึ้นจึงได้ร่วมกันสร้างวัดแหลมพ้อขึ้น เวลาผ่านไปประชากรเพิ่มขึ้นชุมชนบ้านท่าไทรและบ้านสวนทุเรียนก็ขยายขึ้นไปทางที่ราบชายฝั่งตะวันออกของตัวเกาะขึ้นเหนือเรื่อยๆจนเกิดชุมชนใหม่ขึ้น คือ หมู่ที่ 3 (บ้านนอกและบ้านท่าคู) และหมู่ที่ 2 (บ้านดิน) บริเวณดังกล่าวเป็นที่ราบเชิงเขาชายฝั่งตลอดแนว สามารถทำการประมงและสวนผลไม้ได้ แต่ทะเลสาบด้านฝั่งตะวันออกมักมีคลื่นลมจัดในฤดูลมมรสุมตะวันออกเฉียงเหนือ ดังนั้นชาวบ้านที่ทำประมงจึงอพยพไปอยู่ส่วนเหนือสุดของตัวเกาะ เนื่องจากชุมชนอยู่ใกล้วัดแหลมพ้อ เกือบ 3 กิโลเมตร เมื่อเศรษฐกิจชุมชนดีขึ้นจึงได้ร่วมกันสร้างวัดเขาบ่อขึ้น

ส่วนหมู่ที่ 7 (บ้านป่าโหนด) อยู่ระหว่างหมู่ที่ 6 (บ้านนาถีน) และหมู่ที่ 8 (บ้านท้ายเสา) ชุมชนเกิดจากการขยายตัวจาก 2 ชุมชนเดิมเพราะบ้านป่าโหนดมีพื้นที่ราบสามารถทำนาได้และไม่ห่างจากทะเลซึ่งทำประมงได้ด้วย ส่วนหมู่ที่ 9 (บ้านสวนใหม่) คงเกิดจากการขยายตัวของหมู่ที่ 6 (บ้านถีนนา)

และหมู่ที่ 8 (บ้านอ่าวทราย) มีเขาภูภูกั้นขวางตั้งแต่กลางเกาะจนถึงชายฝั่งทะเลตะวันตก ปัจจุบันมีถนนเชื่อมรอบเกาะซึ่งทำขึ้นในภายหลัง สมัย ม.ร.ว. คึกฤทธิ์ ปราโมทย์ เป็นนายกรัฐมนตรี (ฉันทนิตกรณ น้อยเสงี่ยม : 2546)

2.1.2 ความเชื่อในการปลุกเรือหน้าภาคใต้

ปัจจัยการเกิดคติความเชื่อ

คนในจังหวัดภาคใต้มีความเชื่อทางไสยศาสตร์และโหราศาสตร์อย่างเหนียวแน่น ซึ่งความเชื่อต่างๆ ในอดีตยังคงเหลืออยู่จนถึงปัจจุบันเป็นสิ่งที่ไม่สามารถหาเหตุผลอธิบายได้ เป็นสิ่งหนึ่งที่มีบทบาทสำคัญในการบ่มเพาะผู้คนในสังคม ซึ่งปัจจัยที่เกิดจากความเชื่อในสังคมภาคใต้มีอย่างน้อย 4 ประการ

1. สภาพแวดล้อม หมายถึง สภาพแวดล้อมที่มีอยู่ ที่เปลี่ยนแปลงไปตามธรรมชาติ ได้แก่ สภาพภูมิอากาศ ทรัพยากรธรรมชาติ สภาพแวดล้อม ซึ่งรวมกันเป็นระบบนิเวศของสังคม รวมไปถึงถึงสภาพการณ์และเหตุการณ์ที่เป็นไปตามธรรมชาติที่ชาวใต้ต้องประสบ

2. ภาวะสร้างสรรค์ หมายถึง สิ่งที่บรรพชนและกลุ่มชนชาวใต้กระทำขึ้นหรือเป็นกลไกเงื่อนไขที่เกิดขึ้นเพื่อกำกับ ควบคุมธรรมชาติและผู้คนสิ่งเหล่านี้จะค่อยๆ สั่งสมจนเป็นโลกทัศน์ของชาวใต้อันมาซึ่งวิถีคิดและพฤติกรรมจนเกิดเป็นรูปแบบและคนส่วนใหญ่ในสังคมพากันปฏิบัติอย่างเหนียวแน่น

3. คติความเชื่อเกี่ยวกับโลกและจักรวาล หมายถึง สิ่งที่เป็นทั้งระบบความเชื่อและตัวความเชื่อที่เป็นคติสืบต่อกันมาเกี่ยวกับการเกิด การดำรงอยู่ พลังอำนาจในโลกและจักรวาลที่มนุษย์ได้รับผลกระทบทั้งทางตรงและทางอ้อม เช่น คติความเชื่อที่ว่าโลกประกอบด้วยธาตุ 4 คือ ดิน น้ำ ลม ไฟ คติความเชื่อเรื่องอำนาจดวงดาวที่มีต่อดวงชะตาหรือดวงเมือง เป็นต้น

4. คติความเชื่อและศรัทธาอันเนื่องมาจากศาสนา หมายถึง ศาสนาพุทธ ศาสนาพราหมณ์ และศาสนาอิสลาม (ฉันทนิตกรณ น้อยเสงี่ยม : 2546)

2.1.2.1 ความเชื่อในการปลุกเรือ

ความเชื่อในการปลุกเรือ เป็นความเชื่ออย่างหนึ่งที่ชาวภาคใต้ยังคงยึดถือและปฏิบัติติดต่อกันมา โดยเชื่อหากใครได้ปฏิบัติแล้วสามารถทำให้เจ้าของเรือมีความเป็นสิริมงคล ซึ่งความเชื่อในการปลุกเรือของชาวใต้สามารถที่จะแบ่งได้ดังนี้

1. ความเชื่อในการเลือกที่ตั้งเรือ

จากอดีตชาวภาคใต้จะต้องเลือกที่ตั้งเรือจะต้อง “แคบ่อ แค่น้ำ แค่นา แค่วัด” คือ

(แคบ่อ) ต้องเป็นสถานที่ที่ใกล้แหล่งน้ำจืดเพื่ออุปโภคบริโภค

(แค่น้ำ) ต้องใกล้ทำนน้ำ คือ ใกล้ลำน้ำหรือลำคลอง เพื่อสะดวกในการสัญจร

(แค่นา) ต้องใกล้นาเพื่อประกอบอาชีพกสิกรรม

(แค่วัด) ต้องใกล้วัดเพื่อสะดวกในการทำบุญและใกล้ศาสนา

(สุทธีวงศ์ พงศ์ไพบูลย์ : 2540, น.23-25)

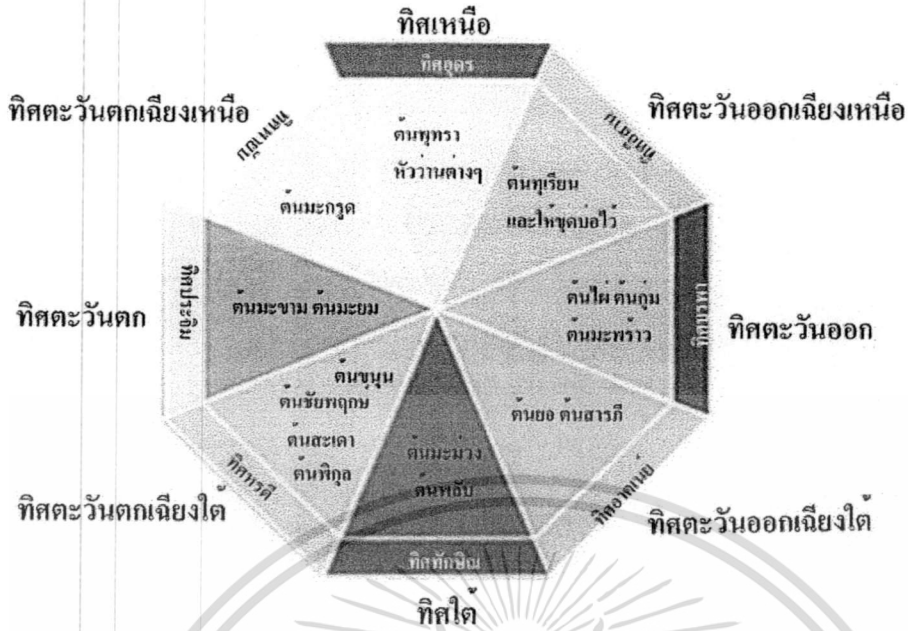
คำว่า “แค” เป็นภาษาท้องถิ่นของภาคใต้ ความหมายคือ ไกล

จากความเชื่อในการเลือกที่ตั้งเรือนส่งผลให้เมื่อปลูกเรือนจะไม่นิยมวางตำแหน่งเรือนขวางตะวัน (หันจั่วทั้งสองไปทางทิศเหนือและทิศใต้) โดยถือว่าเป็นการปลูกเรือนขวางตะวันหรือ “ขวางหัวน” เป็นการขวางโลกจะหาความเจริญไม่ได้ (มโน พิสุทธิรัตนานนท์ และศรีน มณีโชติ: 2535, น.32)

1. ความเชื่อเรื่องทิศทาง

“ทิศ” เป็นคำเรียกตำแหน่งที่กำหนดขึ้นเพื่อสะดวกในการติดต่อสื่อสาร ทิศบางทิศเชื่อกันว่าเป็นสิริมงคล บางทิศไม่เป็นสิริมงคล เช่นถ้าจะปลูกเรือนให้ปลูกเรือนตามตะวัน คือ หันด้านข้างของเรือนไปยังทิศเหนือหรือทิศใต้และไม่หันหน้าไปทางทิศตะวันตกจึงจะอยู่เป็นสุข ในการปลูกต้นไม้ ถ้าจะเป็นมงคลโบราณว่า

ทิศบูรพา	ให้ปลูก	ต้นไม้ ต้นกุ่ม และต้นมะพร้าว
ทิศอาคเนย์	ให้ปลูก	ต้นยอ ต้นสารภี
ทิศทักษิณ	ให้ปลูก	ต้นมะม่วง ต้นพลับ
ทิศเหนือ	ให้ปลูก	ต้นชัยพฤกษ์ ต้นสะเดา ต้นขนุน ต้นพิกุล
ทิศประจิม	ให้ปลูก	ต้นมะขาม ต้นมะยม
ทิศพายัพ	ให้ปลูก	ต้นมะกรูด
ทิศอุดร	ให้ปลูก	ต้นพุทรา หัววานต่างๆ
ทิศอีสาน	ให้ปลูก	ต้นทุเรียน และให้ขุดบ่อไว้

รูปที่ 2.1 ความเชื่อในการปลูกต้นไม้

การปลูกเรือน ให้เอาส่วนโคนของต้นไม้ไว้ทางทิศตะวันออกและปลายไว้ทางทิศตะวันตก ทิศเหนือความเชื่อเรื่องการหันหน้าทิศทาง - หางนา เชื่อกันว่า เดือน 7 8 9 สามเดือนนี้นาคเอาหัวไปทางทิศอุดร หางไปทางทิศทักษิณ หลังไปทิศประจิม ท้องไปบูรพา ทางปลูกเรือนต้องใช้ต้นเสาข้างทิศหรีดปลายเสาไปทิศอีสาน

2. ความเชื่อเรื่องจำนวน

ความเชื่อเรื่องจำนวนในการปลูกเรือนมีว่า “เรือนหลังหนึ่งอย่าทำประตู 4 แห่ง หน้าต่าง 9 แห่ง เป็นทวารทั้ง 9 และประตูอย่าให้ตรงเรือน ถ้าจะปลูกเรือนวัดพื้นดินขึ้นไปรอดเท่าเดียวคืนก ถ้าเตียงสูงกว่าพื้นดินจะทับเจ้าเรือน ถ้าพื้นสูงกว่าเตียง ไร้ทรัพย์ ถ้าจะเจาะรูรอด วัดแต่เสาแล้วถมสามส่วน เอาส่วนหนึ่งเป็นรอด แต่ถ้าจะทำประตูเรือนให้วัดเอาสามชั่วฝ่าเท้าเป็นกว้าง สูง ซึ่งกว้างทบเท้า 11 ส่วน ลดส่วนหนึ่งคืนกแล ถ้าจะทำประตูบ้านเอากว้างและเอายาวประสมกันเข้า เอา 3 คูณ หาร 9 ถ้าได้เศษ 1 2 3 7 คืนกแล ถ้าได้เศษ 4 5 6 จะเสียทรัพย์ ถ้าโดยกว้าง 5 ชั่วฝ่าเท้าคืนกแล (ฉะฐนักรณ น้อยเสงี่ยม : 2546)

3. ความเชื่อเรื่องฤกษ์ยาม

ความเชื่อเรื่องฤกษ์ยาม คือ ความเชื่อในเรื่องเวลาซึ่งเหมาะเป็นชัยมงคลหรืออัปมงคลในการประกอบสร้างเรื่อง ดังนั้น “สิทธิการิยะ ถ้าผู้ใดปลูกเรือนปีชวด จะบังเกิดมั่งมี สวัสดิ มีชัยชนะแก่ศัตรู ถ้าใครต่อสู้อดม้วยมรณา”

- ปลูกเรือนปีฉลู วันนั้นออกไปจะเป็นสุขเย็นใจ ตำราญักหนา ลากศการมากนาน
- ปลูกเรือนปีชวด ท่านยอมห้ามปราม อยู่ไม่สำราญ อย่าได้ปลูกเอย
- ปลูกเรือนปีเถาะ ท่านว่าดีเหมาะ จำเพาะเกิดลาภแล เกิดบุตรสมบุรณ์เพิ่มพูนนานา

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า

ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

- ปลุกเรือนปีมะโรง ท่านว่าไอโถง เพิ่มพูนวัวควายเต็มถุน ข้าไทมากมาย
 - ปลุกเรือนปีมะเมีย ท่านว่าคอบนุญ แม้ว่าเป็นตระกูล จะตกร้ายหนักหนา
 - ปลุกเรือนปีมะแม ท่านผู้แก่กว่ามีทรัพย์ ถ้า मैं เป็นข้าจะได้เป็นนาย เงินทอง
 เหลือหลายยศศักดิ์เพิ่มพูน

- ปลุกเรือนปีระกา ท่านว่าวาสนาทรัพย์สิ้นเพิ่มพูนไปหลมาทุกทิศ ของหายไม่สูญยอมมานู
 กุลสวัสดมีชัย

- ปลุกเรือนปีจอ ท่านว่ามักก่อโทษภัยลูกหลาน อาจารย์ท่านว่า มักเกิดถ้อยความสุขทุก
 ประการ

- ปลุกเรือนปีกุด ท่านว่าสาธารณ์ ห้ามปราม มิติเลยหนา ทุกข์ภัยนานา ย่อมมา
 เบียดเบียนตัวสิทธิการิระท่านให้ดูเดือนปลุกเรือน แลดีร้ายมีอยู่มาก

เดือน 1 ปลุกเรือนดีมีทรัพย์สิ้น

เดือน 2 มีชัยชนะศัตรู อยู่เป็นสุข

เดือน 3 ไฟจะไหม้ ถ้ามีตั้งนั้นจะจากกันแล

เดือน 4 ดินกั แต่มักเป็นของตั้ง

เดือน 5 จะไฟไหม้ จะต้องความ ถ้ามีตั้งนั้นจะจากกันแล

เดือน 6 มีสิ่งอันมาก

เดือน 7 ถอยทรัพย์ ถอยอายุ

เมื่อถึงเดือน 12 แล้ว ขึ้นวันที่ห้ามปลุกเรือน

เดือน 5 ห้ามวัน 2

เดือน 6 ห้ามวัน 3

เดือน 7 ห้ามวัน 4 ฯลฯ

และระบุนวันที่เป็นมงคลและเป็นอัปมงคล เช่น

วัน 1 ปลุกเรือนจะเกิดโรครมาเบียดเบียน อยู่มีถึงปีจะเจ็บไข้หนักแล

วัน 2 ปลุกเรือนจะได้สมบัติมากกว่าคนทั้งหลาย เพราะเรือนของตนนั้นแล

วัน 3 ปลุกเรือนมิติ ไฟจะไหม้ให้เกรงนักแล ฯลฯ

และให้ยกเสาเรือนให้ดูเดือน เช่น

เดือน 4 5 6 ยกเสาอากาศนัยก่อน

เดือน 7 8 9 ยกเสาหรัดี จะมีข้าวของมากมาย ฯลฯ

การยัดเสาเรือนให้ดูเดือน เช่น

เดือน 4 5 6 ให้ยกเสาอากาศนัยก่อนจึงจะจำเริญ จะได้สมบัติแล

เดือน 7 8 9 ให้ยกเสาอิสานก่อน จึงจะมีลาภเจริญ สิ้นแล ฯลฯ

(สุทธีวงศ์ พงศ์ไพบูลย์ : 2527)

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า

ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

5. ความเชื่อเรื่องการเลือกไม้ปลูกเรือน

ลักษณะของไม้ที่จะนำมาปลูกเรือนมีข้อกำหนด 2 ประการ คือ

1. ไม้ที่มีลักษณะต้นใหญ่ปลายน้อย อันมีชื่อว่า “พฤษภานารี”
2. ไม้ที่มีลักษณะต้นปลายเสมอกัน อันมีชื่อว่า “บุรุษลักษณะ” (ฉันทนิพนธ์ น้อยเสงี่ยม : 2546)

6. ความเชื่อเรื่องการดูตาเสาเรือน

ไม้ที่นำมาทำเสาเรือนถ้ามีตาเสาเกิน 8 แห่งขึ้นไปโบราณห้ามมิให้นำมาทำเป็นเสาเรือนเป็นอันขาด โดยมีตำรากล่าวไว้ว่า

- ถ้ามีตา 1 แห่ง คือ ลูกกรัก นำมาทำเสาเรือนดี
 ถ้ามีตา 2 แห่ง คือ ข้ำศึก นำมาทำเสาเรือนมีดี
 ถ้ามีตา 3 แห่ง คือ เมียรัก นำมาทำเสาเรือนดี
 ถ้ามีตา 4 แห่ง คือ ผีเสื้อ นำมาทำเสาเรือนมีดี
 ถ้ามีตา 5 แห่ง คือ ฟีน้องทั้งหลาย นำมาทำเสาเรือนดี
 ถ้ามีตา 6 แห่ง คือ ศัตรู นำมาทำเสาเรือนมีดี
 ถ้ามีตา 7 แห่ง คือ พ่อแม่ พี่น้อง นำมาทำเสาเรือนดีนัก
 ถ้ามีตา 8 แห่ง คือ ชักษ์ นำมาทำเสาเรือนมีดี

(พ่วง บุขรารักษ์ : สารานุกรมภาคใต้เล่ม 5 , น. 2410)

สรุปได้ว่าการนำไม้มาทำเสาเรือน ถ้าไม้ที่มีตาไม้เป็นเลขคู่ จะเป็นการห้ามมิให้นำมาทำเสาเรือนจะใช้ไม้ที่มีตาเสาเป็นเลขคี่

7. ความเชื่อในการตั้งเสาภูมิ

เสาภูมิ คือ เสาหลักของบ้านซึ่งเป็นที่สถิตของเจ้าที่บ้านเจ้าที่เรือนอันมีชื่อ พระชัยมงคล เสาภูมิส่วนใหญ่จะเป็นเสากลางเรือนโดยผูกผ้าขาวพันไว้กึ่งกลางของเสาเอกโดยรอบ ใช้ด้ายดิบ ฐูปเทียนหมากพลู เหน็บไว้ที่ด้ายคาด เมื่อปลูกเรือนเสร็จก่อนของเสาภูมิซึ่งอยู่บนตัวเรือนจะผูกผ้าขาวคาดด้ายดิบสีขาวเช่นเดียวกับได้ถุน เชื่อกันว่า เสาภูมิควรแก่การบูชาจึงไม่เหยียดเท้าไปทางเสาภูมิและไม่ทำสิ่งที่ไม่ควรต่างๆ ที่เสาภูมิเป็นอันขาด เมื่อถึงวันว่างในเทศกาลสงกรานต์ต้องเปลี่ยนผ้าห่ม เหน็บรูปเทียน หมากพลู ประแป้งเพื่อเป็นการระลึกถึงทุกปี

- ถ้าการปลูกเสาเรือนใช้เสาฝั่ง คือ โคนเสาฝั่งดินเสาภูมิที่ตั้งรับรอดตัวกลางเมื่อเจ้าของบ้านยื่นขึ้นปลายเสาจะต้องไม่ต่ำกว่าระดับสายตา ไม้ที่นิยมมาทำเสาภูมิมีไม้ตำเสา ไม้ขนุน ไม้พระยอม ไม้ใช้ไม้ตะเคียนเด็ดขาด หากด้วยขวานปลึกเป็นรูปแปดเหลี่ยม โคนเสาโตกว่าปลายเสา เลื่อยผ่าปลายลงสองข้างลึกกว้างเท่ากับหน้ารอด ขุดหลุมลึก-ตื้น ตามความยาวเสาการทำพิธีตั้งเสาภูมิจะต้องมีหมอมารประกอบพิธีตั้งให้

- การเดินหรือการนั่งของหมอและเจ้าของบ้าน ต้องเดินเข้าทางด้านเท้าของพระภูมิด้านข้างหรือเดินเข้าทางด้านศีรษะเป็นการไม่เคารพยำเกรง พระภูมิจะให้โทษต้องปฏิบัติให้ถูกต้องตามชื่อของวัน โดยพระภูมิจะหันไปตามทิศต่างๆ ดังนี้

วันอาทิตย์	ทิศบูรพา
วันจันทร์	ทิศอาคเนย์
วันพุธ	ทิศทักษิณ
วันพฤหัสบดี	ทิศประจิม
วันศุกร์	ทิศพายัพ
วันเสาร์	ทิศอุดรและทิศอีสาน

- การบูชาหลุมเสาให้มีความลึก ความกว้างพอดี เมื่อตั้งเสาภูมิแล้วดินที่เอาขึ้นจากหลุมต้องไม่วางตรงทิศที่พระภูมิด้านศีรษะไปในวันนั้น ก้นหลุมปิดด้วยยันต์จตุโรซึ่งหมอผู้ทำพิธีจะเป็นผู้นำมาซึ่งจะหมายถึงการให้ลาภและมีชัยเหนือภัยทั้งปวง

เครื่องบูชา เทียนไข 2 เล่ม ปักบนกระดาษที่ยกขารองสูงขึ้นไป รูปในขันใส่ข้าวสารหรือทรายจำนวน 4 ดอก หมากพลู 9 คำ ข้าวดอก ดอกไม้ 9 ดอกใส่พาน

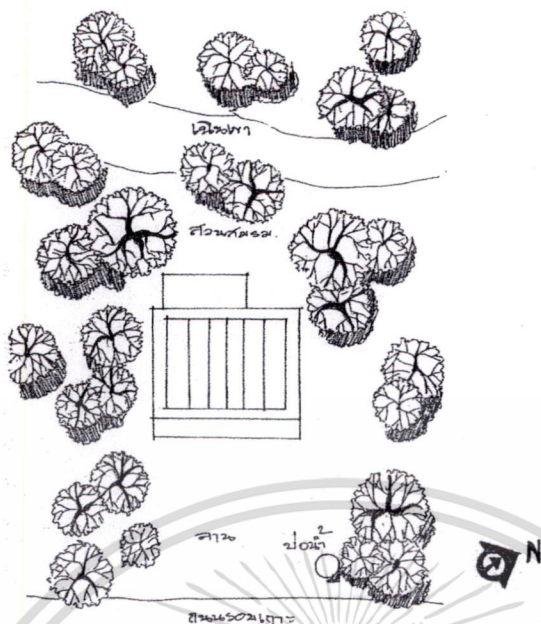
เครื่องตั้งวงนำอาหาร คาว หวาน น้ำ เหล้า ผลไม้ใส่ในถ้วยเล็กๆ 12 ใบวางในถาดผ้าขาวห่อปลายเสา 1 ผืน ค้ายขาวแดง ผูกผ้า เหยียดสายด้ายแดง แป้งจันทร์มันหอมใส่โถสำหรับเจิม

เกลือ 1 ผืน หมอน 1 ใบ สำหรับวางเครื่องบูชาตั้งวงและเป็นที่นั่งของหมอเงินบูชาพระภูมิ นิยมใส่เป็นจำนวนมากๆ ถือเคล็ดว่าให้ร่ำรวยและเริ่มพิธีเจ้าของบ้านยกเสาหลุม ยกเสาให้เข้ากำบรอด หมอเขียนชื่อพระชัยมงคลบนผ้าขาวพันรอบเสา รัศด้วยเชือกด้ายขาวและแดง และอัญเชิญให้พระภูมิสถิตยังเสา

เจ้าของบ้านต้องดูแลเสาภูมิให้ดี ไม่ให้สัตว์เลื้อยเข้าเสียดข้างเสา ดูแลไม่ให้ปลวกกัดกิน ตักเตือนลูก หลานไม่ให้ปีศาจเวรบนเสาภูมิเพราะหากปฏิบัติไม่ถูกต้องจะถูกพระภูมิลงโทษได้ (พ่วง บุษรารักษ์ : สารานุกรมภาคใต้เล่ม 6, น. 2606)

8. ลักษณะและคติความเชื่อในการปลูกเรือนของชาวเกาะขอม

ชาวเกาะขอม จังหวัดสงขลา มีคติความเชื่อที่เกี่ยวข้องกับการปลูกเรือนที่มีแบบอย่างเฉพาะอันมีข้อปลีกย่อยที่ต่างจากชาวภาคใต้ทั่วไปซึ่งยังคงถือปฏิบัติกันมาเพื่อความเป็นสิริมงคลความอยู่ดีกินดีมีความสุข และความเจริญรุ่งเรืองในชีวิตที่นอกเหนือจากความต้องการทางกายภาพมีดังนี้

รูปที่ 2.2 แสดงรูปแบบการวางผังบริเวณบ้าน

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า
ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

ตารางที่ 2.1 แสดงความเชื่อในการเลือกพื้นที่ปลูกเรือน (ฉฐนิภรณ์ น้อยเสงี่ยม : 2546)

ความเชื่อ	เหตุผล	วิเคราะห์ (ฉฐนิภรณ์ น้อยเสงี่ยม : 2546)
<p>- เลือกพื้นที่ปลูกเรือนที่มีความลาดจากทิศเหนือไปยังทิศใต้หรือลาดเอียงจากหน้าเรือนไปหลังเรือน</p>	<p>- เพื่อความสะดวกในการระบายน้ำเพราะหากพื้นที่เอียงจากด้านหลังเรือนไปหน้าเรือนเมื่อเทน้ำจากการทำครัวน้ำจะไหลไปด้านหน้าเรือน</p>	<p>- สภาพภูมิศาสตร์ของเกาะยอที่มีภูเขาอยู่ตรงกลางและลาดสู่ชายฝั่งทะเลมีบริเวณที่ราบอยู่ทางตอนใต้ของเกาะ จึงเป็นข้อจำกัดที่ทำให้ชาวเกาะยอต้องเลือกพื้นที่ปลูกเรือนบริเวณที่ลาดทิศเหนือไปทิศใต้</p>
<p>- ไม่เลือกพื้นที่ที่ไม่มีต้นไม้หรือต้นหญ้าขึ้น โดยเฉพาะบริเวณที่เรียกว่า “ลานนกหว้า”</p>	<p>- ดินขาดลักษณะของความอุดมสมบูรณ์ไม่เหมาะสำหรับทำการเกษตร</p>	<p>- นกหว้ามีลักษณะคล้ายนกยูงเมื่อถึงฤดูผสมพันธ์จะกวาดลานตรงบริเวณที่ใช้ผสมพันธ์จนเรียบเนียนไม่เหลือแม่แต่ใบไม้หรือใบหญ้าสักใบเดียวซึ่งลักษณะพื้นที่ดังกล่าวเป็นลักษณะดินที่แห้งแล้งขาดความสมบูรณ์ไม่เหมาะสำหรับทำการประกอบอาชีพกสิกรรม</p>
<p>- บริเวณเรือนควรจะมี “สระน้ำ ดันขอ กอไผ่”</p>	<p>- สระน้ำ เพื่อใช้อุปโภคและบริโภค</p> <p>- ดันขอ ใช้ประกอบอาหารและเป็นยารักษาโรคบางชนิดและเป็นมงคลนามที่ผู้คนจะ “สรรเสริญ เย็นขอ”</p> <p>- กอไผ่ เป็นไม้สารพัดประโยชน์ที่นอกจากจะนำมาประกอบอาหารแล้วยังใช้ลำต้นทำประโยชน์ต่างๆ ได้ โดยเฉพาะการปลูกไผ่สีสุก ยังหมายถึง “ความมั่งมีสีสุก” และ “ความอยู่เย็นเป็นสุข”</p>	<p>- ภายในเกาะยอยังไม่มีระบบการประปาบริการ น้ำที่ใช้ในการบริโภคและบริโภคจึงต้องอาศัยแหล่งน้ำจากธรรมชาติ ดังนั้นทุกครัวเรือนจึงจำเป็นต้องขุดบ่อน้ำไว้ใช้</p>

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้าไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

การเลือกพื้นที่ปลูกเรือนของชาวเกาะยอ พบว่ามีความพ้องกับความเชื่อในการเลือกพื้นที่ปลูกเรือนของชาวภาคใต้ที่ว่า “แคบ่อ แคท่า แค่นา แควัด” ซึ่งเป็นภูมิปัญญาในการเลือกพื้นที่ที่เหมาะสมกับการดำรงชีวิต คือการเลือกพื้นที่ใกล้กับแหล่งน้ำและใกล้กับการคมนาคมเพื่อสะดวกในการนำผลผลิตไปขาย อีกทั้งยังเป็นการบ่งบอกถึงความผูกพันกับพุทธศาสนาซึ่งลักษณะการตั้งถิ่นฐานของชาวเกาะยอ ในปัจจุบันชุมชนใกล้วัดไหนก็จะไปทำบุญวันใกล้บ้านทุกวันพระและประเพณีการทำบุญประจำปี

ตารางที่ 2.2 แสดงความเชื่อในการวางเรือน (บุญชัย ขยายเกียรติกำจร)

ความเชื่อ	เหตุผล	วิเคราะห์ (บุญชัย ขยายเกียรติกำจร)
“ไม่วางเรือนหันหน้าไปทางทิศเหนือหรือทิศตะวันออกเฉียงเหนือ หรือการวางเรือนขวางตะวัน”	- เป็นการวางเรือนที่ขวางโลกจะหาความเจริญไม่ได้	ช่วงเดือนตุลาคม – มกราคม เป็นช่วงที่ทะเลฝั่งตะวันออกได้รับลมมรสุมตะวันออกเฉียงเหนือ หากวางเรือนในทิศดังกล่าวเมื่อถึงหน้ามรสุมเรือนจะรักรการปะทะของลมมรสุมเต็มที่ทำให้เรือนได้รับความเสียหาย

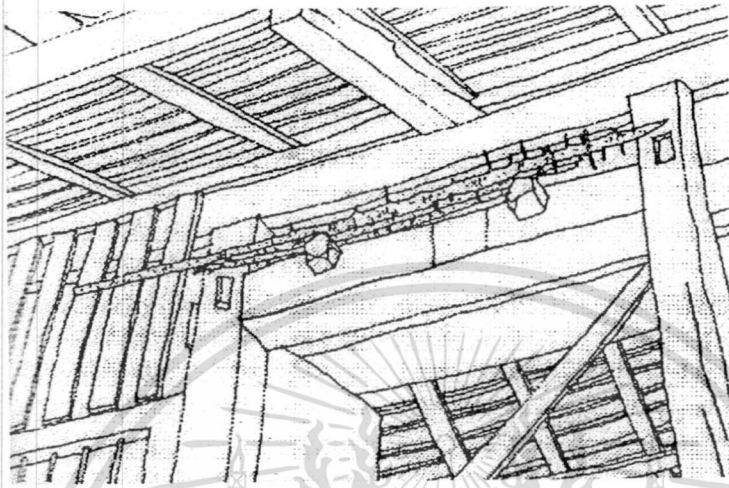
ตารางที่ 2.3 แสดงความเชื่อในการเลือกไม้ทำเสาเอกหรือเสาภูมิ (ฉัฐนิกรณ์ น้อยเสงี่ยม : 2546)

ความเชื่อ	เหตุผล	วิเคราะห์ (บุญชัย ขยายเกียรติกำจร)
- นำไม้ที่ทำเสาทุกต้นมาวางเรียงกันแล้วใช้ขวานเคาะฟังเสียง หากเสาต้นใดเคาะแล้วเสียงแน่นจะเลือกเสาต้นนั้นมาใช้ทำเสาเอกหรือเสาภูมิ	- ไม้ที่เคาะแล้วมีเสียงแน่นแสดงถึงความเจริญเติบโตเต็มที่	การเลือกไม้ทำเสาเอกหรือเสาภูมิหากพิจารณาในด้านโครงสร้างทางสถาปัตยกรรมจะเห็นว่า เสาเรือนเป็นโครงสร้างหลักอย่างหนึ่งที่รับน้ำหนักที่ถ่ายลงมาจากหลังคา หากไม่เลือกไม้เสาเรือนที่มีความแข็งแรงและเติบโตเต็มที่แล้วอาจมีผลต่อความแข็งแรงของเรือนได้

(จากการสัมภาษณ์ กุญปืน เพชรมณี อายุ 57 ปี “ประธานสภาวัฒนธรรมตำบลเกาะยอ” อ. เกาะยอ จ. สงขลา สัมภาษณ์วันที่ 6 ธันวาคม พ.ศ. 2544 อ้างถึงใน บุญชัย ขยายเกียรติกำจร: เรือนพื้นถิ่นเกาะยอ, 2544)

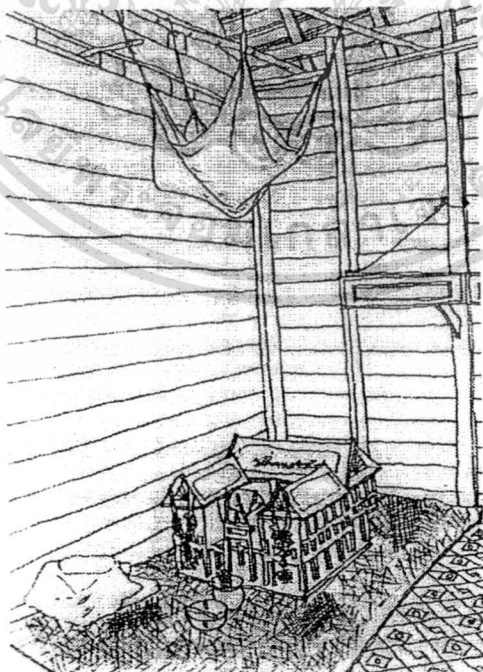
เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้าไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

นอกจากความเชื่อที่เป็นข้อห้ามเกี่ยวกับไม้มงคลแล้ว ความเชื่อเรื่องการใช้เครื่องรางของขลังที่ได้จากแขนงไม้ที่เชื่อมลำต้นกับกิ่งหรือกิ่งกับก้านของต้นกัลปพฤกษ์ที่เชื่อมทับกันเป็นรูปสามเหลี่ยมหรือวงรี หรือไม้ที่มีหนาม นำไปปลุกเสกเป็นเครื่องรางของขลังมาวางไว้บนประตูหน้าบ้านภายนอกเรือน เรียกว่า “ข้อประตู่ผีหรือไม้ข้อผี”

รูปที่ 2.3 แสดงการติดตั้งและลักษณะ ไม้ข้อประตู่ผีหรือ ไม้ข้อผี(ลัทธิภรรยา น้อยสงฆ์ยม : 2546)

ส่วนภายในเรือนชาวเกาะขอมทั่วไปจะมีห้องเจ้าที่ ซึ่งเป็นห้องที่ผีบรรพบุรุษที่ล่วงลับไปแล้วสิงสถิตอยู่เพื่อคุ้มครองลูกหลานบางบ้านจึงผูกผ้าขาว เรียกว่า “ผ้าคาดเพดาน” ไว้บนมุมห้อง และบางบ้านจะมีทั้งเรือนจำลองอันถือเสมือนที่อยู่ของผีบรรพบุรุษและผ้าคาดเพดานทั้งสองอย่างอยู่ภายในห้องเดียวกัน

รูปที่ 2.4 แสดงการแขวนผ้าคาดเพดานและที่อยู่ผีบรรพบุรุษในห้องเจ้าที่(ลัทธิภรรยา น้อยสงฆ์ยม : 2546)

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้าไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

9. ขั้นตอนการปลูกสร้างเรือนของชาวเกาะชอ

ชายหนุ่ม-หญิงสาว เมื่อถึงวัยที่พร้อมจะสร้างครอบครัวจะมีการปลูกเรือนใหม่ โดยมีการจัดเตรียมวัสดุในการปลูกเรือนซึ่งฝ่ายชายจะเริ่มเข้าไปตัดไม้ในป่าโดยการออกปาก – กินวานเพื่อนบ้าน เมื่อได้วัสดุเพียงพอที่จะปลูกเรือนแล้วจะนำวัน เดือน ปี ที่เกิดของฝ่ายชายและฝ่ายหญิงมาทำการดูฤกษ์ยามเพื่อหาวัน เวลาที่ดีที่สุดสำหรับปลูกเรือน

ก่อนทำพิธีลงเสาเอกจะต้องทำพิธีขอดิน, พลิกดิน, แปรดิน หรือบางแห่งเรียกพิธีกวาดที่ดินที่จะปลูกเรือนมีเครื่องบดพลีสำหรับทำพิธีประกอบด้วยดอกไม้ โดยเลือก ดอกดาวเรือง, ดอกบัว, ดอกบานไม่รู้โรย, ดอกทานตะวัน และดอกกุหลาบ ทำการแกะเอาเฉพาะกลีบดอกไม้มาคลุกกับเหรียญเงินและเหรียญทอง (อาจใช้เหรียญบาทและเหรียญสตางค์) หมาก พลู จะต้องนำมาทำการจิบและเจียนให้เรียบร้อยสวยงาม

รูปที่ 2.5 แสดงหมอดินทำพิธีขอดินหรือพลิกดิน (ฉัฐนิกรณ์ น้อยเสงี่ยม : 2546)

ขั้นตอนการทำพิธีพลิกแผ่นดินหรือแปรดิน ทำโดยหมอดินหรือผู้ที่มีความรู้ทางด้านไสยศาสตร์ โหราศาสตร์ หรือผู้ที่ได้ผ่านการบวชเรียนมาแล้ว

หลังจากเสร็จพิธีพลิกแผ่นดินแล้ว ช่วงเวลากลางคืนจะทำการหาตำแหน่งบ่อน้ำก่อนการวางผังในพิธีจะนำกะลาจำนวน 8 ใบ (เชื่อว่าเลข 8 เป็นเลขที่ให้คุณ เทพจะคุ้มครองผู้อยู่อาศัยให้มีความร่ำรวย) ไปวางคว่ำ 3 แถว วางแหว่งละ 3 ใบ จำนวน 2 แถว แถวที่ 3 วางกะลา 2 ใบอยู่ระหว่างแถว ลักษณะการวางกะลาที่ด้านหน้าแคบกว่าด้านหลัง เชื่อว่า เงินทองเมื่อเข้ามาภายในบ้านแล้วจะไม่ไหลออก หลังจากวางกะลาผ่านไป 3 วัน ทำการพลิกกะลาดูว่ากะลาใบไหนมีหยดน้ำหรือมีความชื้นอยู่ภายในบริเวณที่วางกะลาใบนั้นเป็นบริเวณที่มีตาน้ำจะทำการขุดบ่อน้ำบริเวณนั้น หลังจากนั้นจึงทำการวางผังเรือนและลงเสาเอกต่อไป (ฉัฐนิกรณ์ น้อยเสงี่ยม : 2546)

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้าไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

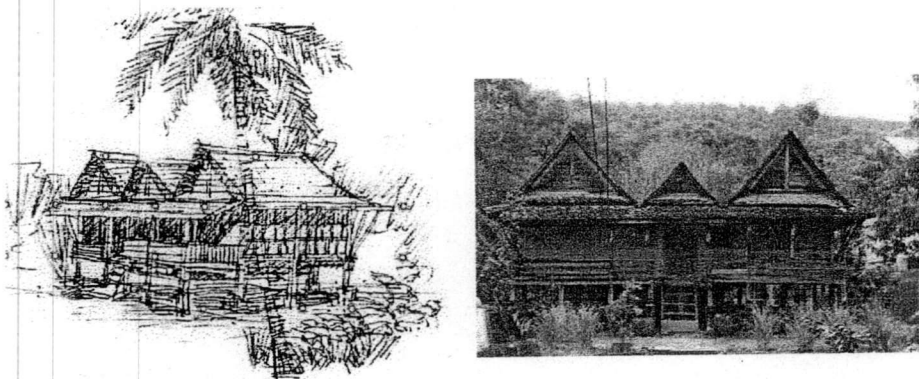

รูปที่ 2.6 แสดงวิธีการวางกะลาจำนวน 8 ใบเพื่อหาตำแหน่งบ่อน้ำ (ณัฐนิกรณ์ น้อยเสงี่ยม : 2546)

การวางเสาเอกหรือเสาภูมิ วันที่ทำพิธีจะนำวัน เดือน ปี เกิดของเจ้าของเรือนมาทำการหาฤกษ์ยามและหาตำแหน่งของเสาเอกหรือเสาภูมิสำหรับประกอบพิธี โดยมีเครื่องบัตพลีซึ่งประกอบไปด้วย หมากและพลูเจียน จำนวน 12 คำ, ขาสั้นห่อเป็นรูปปิรามิด, ข้าวเหนียวหัวทอก (ข้าวเหนียวดำหรือข้าวเหนียวแดงก็ได้), มะพร้าวขูดเป็นเส้น, น้ำตาล, เกลือ, งา นำมาคลุกให้เข้ากันโดยสีขาวยของมะพร้าวและสีดำของข้าวเหนียว หมายถึง การได้อยู่ครองเรือนกันตั้งแต่หนุ่มสาวจนกระทั่งแก่เฒ่า (ณัฐนิกรณ์ น้อยเสงี่ยม : 2546)

10. องค์ประกอบของบ้านพักอาศัย

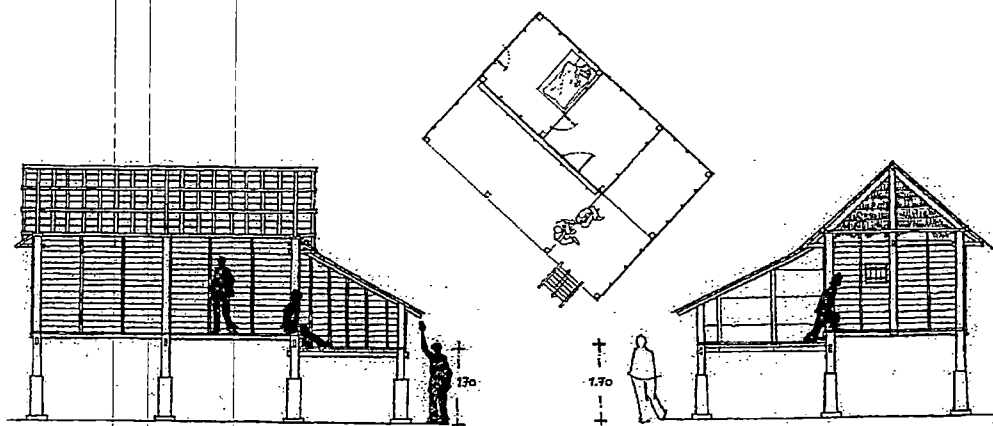
ภาคใต้มีฝนตกชุกและมีความชื้นสูงเป็นเวลาหลายเดือนในรอบปี เป็นเหตุให้รูปแบบโครงสร้างของเรือนต่างจากภาคอื่นๆ บ้านภาคใต้ไม่ฝังเสาลงในดิน แต่จะวางเสาทุกเสาลงบน “ดินเสา” โดยใช้ก้อนหินหรือท่อนไม้เนื้อแข็งหรือแท่งซีเมนต์หล่อรองรับไว้ แล้วใช้วิธีบากและประกบ ไขข้อ แปะและคานบังคับเสาให้ตั้งเข้ารูปแล้วจึงขึ้นตั้งวางจันทัน แปะลาน และเครื่องประกอบอื่นๆ ได้แก่ ตง รอด ระแนง แล้วจึงมุงหลังคา ปูพื้น และกั้นฝา เครื่องเหล่านี้จะช่วยยึดโยงกันเอง ให้สามารถทรงตัวเรือนทั้งหมดไว้อย่างมั่นคง ภาคใต้ที่มีทั้งพายุจัด ลมแรง และฝนชุกก่อนปีจึงเป็นการบังคับให้ปลูกเรือนหลังคาเตี้ย และลาดชัน และให้ปลายเสาอนเข้าเล็กน้อย เหตุผลสำคัญที่ปลูกบ้านหลังคาเตี้ยก็เพื่อไม่ให้ด้านลมมากเกินไป (บุญชัย ขยายเกียรติกำจร : เรือนพื้นดินเกาะยอ, 2544)

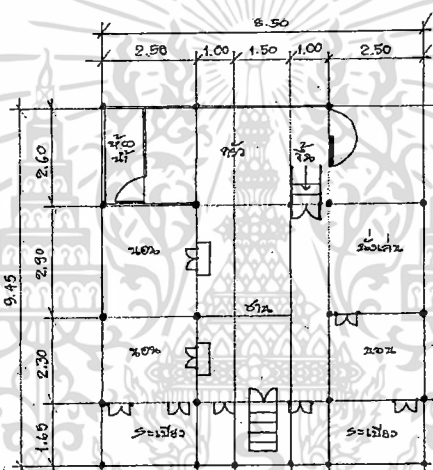
รูปที่ 2.7 แสดงรูปแบบบ้านพื้นดินเกาะยอ

บ้านพักอาศัยเกาะยอมีองค์ประกอบต่างๆคล้ายคลึงกับเรือนพักอาศัยภาคใต้ทั่วไป แต่การกำหนดองค์ประกอบและรูปแบบเรือนนั้นไม่มีการกำหนดแบบแปลนออกมาเป็นรูปธรรมชัดเจน ส่วนใหญ่แล้วช่างปลูกเรือนมักเป็นผู้กำหนดรูปแบบ โดยอาศัยความรู้ ความชำนาญที่ได้รับการถ่ายทอดจากครู เรียกว่า “ทำอย่างครู” หรือลักษณะเลียนแบบอย่างต่อกันมา แต่ก็มีได้มีหลักเกณฑ์ตายตัว ช่างผู้ปลูกเรือนสามารถคิดค้นดัดแปลงให้เหมาะสมกับประโยชน์ใช้สอยและความต้องการของเจ้าของเรือน รวมทั้งสอดคล้องกับสภาพแวดล้อมบริเวณที่จะปลูกเรือนด้วย (มโน พิสุทธิรัตนานนท์, ครั้น มณีโชติ, “เรือนไทยภาคใต้” 2533)

ผังเรือนด้านหน้าประกอบด้วยระเบียงด้านหน้า ระเบียงอาจเป็นที่นั่งเล่น หรือบางครั้งอาจนั่งเล่นที่บันไดก็ได้ เรือนเกาะยอดั้งเดิมมักมีครัวอยู่บริเวณระเบียงด้านหน้าเรือน ซานเล่นและระเบียงมักมีระดับเดียวกัน โดยมีธรณีประตูเป็นส่วนที่ยกขอบขึ้นแสดงขอบเขตพื้นที่ใช้สอยระหว่างภายนอกและภายใน ซานจะเป็นส่วนจ่ายไปสู่ห้องนอน และห้องนั่งเล่นหรือส่วนเอนกประสงค์ที่ขนานอยู่ทั้งสองด้าน ซึ่งจะยกระดับจากซานขึ้นประมาณ 30-40 ซม. เพื่อแบ่งพื้นที่ใช้สอย และยังเป็นส่วนที่แยกระดับ เวลาที่ผู้ใหญ่พูดคุยกับเด็กที่แสดงให้เห็นถึงวัฒนธรรม ในเรื่องอาวุโสที่สอดคล้องกับประโยชน์ใช้สอยของเรือน (บุญชัย ขยายเกียรติกำจร : เรือนพื้นดินเกาะยอ, 2544)

รูปที่ 2.8 แสดงการแบ่งพื้นที่ใช้สอยโดยใช้การยกระดับ

รูปที่ 2.9 แสดงพื้นที่ใช้สอยภายในบ้าน

11. รายละเอียดโครงสร้างและวัสดุ

โดยส่วนใหญ่แล้วเรือนพื้นดินเกาะยอ จะใช้วัสดุที่หาได้ง่ายในท้องถิ่น แต่ต่อมาก็มีวัสดุใหม่ๆที่มีหลากหลายมากขึ้น ส่งผลให้รูปแบบของเรือนเปลี่ยนไปตามลักษณะและคุณสมบัติของวัสดุแบบใหม่

เรือนเกาะยอสามารถแบ่งส่วนโครงสร้างสำคัญเป็น 3 ส่วน ได้แก่

1. ส่วนใต้ถุน
2. ส่วนตัวเรือน
3. ส่วนหลังคา

1. ส่วนใต้ถุน ประกอบด้วย

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า
ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

นอทราย ก่อด้วยอิฐสอปูน ลักษณะเหมือนคลองราก คือ ทำหน้าที่รับน้ำหนักที่ถ่ายจากตัวอาคารมาที่เสาและคันทันเสา

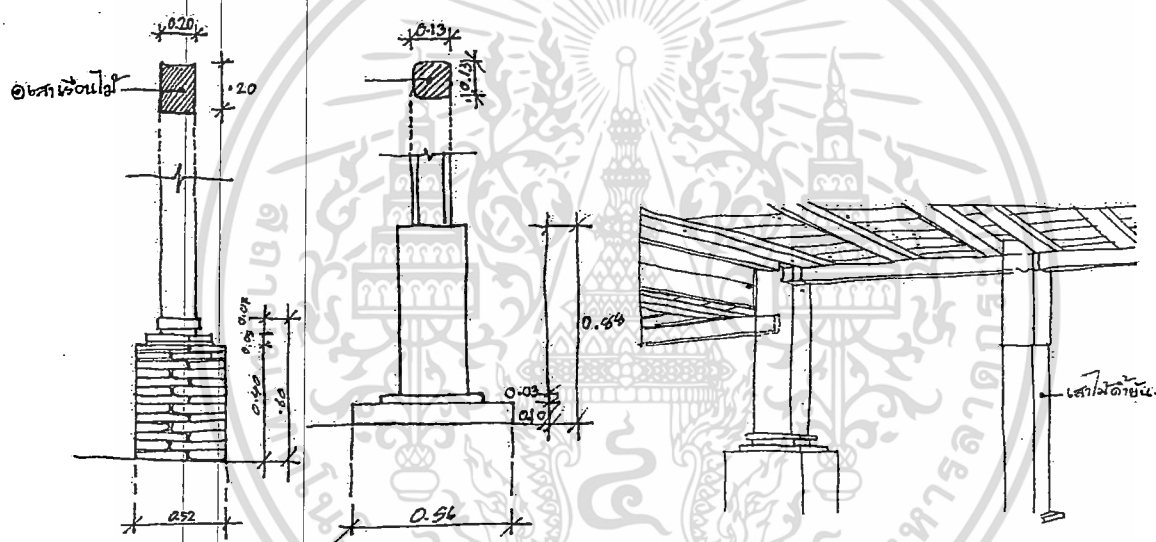
ดินเสามี 2 ชนิดใหญ่ๆ ได้แก่

- ดินเสาก่ออิฐสอปูน - ฉาบเรียบ
- ดินเสาหล่อด้วยคอนกรีตเสริมเหล็ก

เสา นิยมทำด้วยไม้แก่นเนื้อแข็ง มักเป็นเสา ไม้รูปสี่เหลี่ยมจัตุรัส

บันได ส่วนใหญ่เป็นบันไดไม้ แต่บางเรือนอาจจะมีก่ออิฐฉาบปูนด้วยเช่นกัน

(บุญชัย ขวายเกียรติกำจร : เรือนพื้นถิ่นเกาะยอ, 2544)

รูปที่ 2.10 แสดง ดินเสาก่ออิฐสอปูน ดินเสาหล่อ และเสา

2. ส่วนตัวเรือน ประกอบด้วย

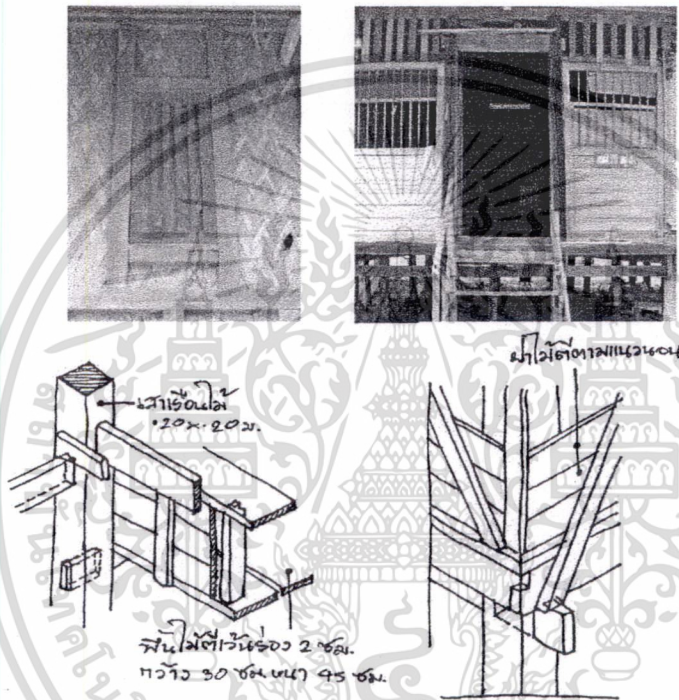
พื้นเรือน เริ่มจากระเบียงด้านหน้าทางเข้าเรือนหรือชานกลางแจ้งเรือน นิยมใช้ไม้เคี่ยม ปูเว้นร่องสำหรับระบายอากาศและน้ำ โครงสร้าง พื้น, คาน, รอด, ตง, ใช้ไม้เนื้อแข็งเป็นส่วนใหญ่

ฝาเรือน หากเป็นไม้กระดานจะตีซ้อนเกล็ดแนวนอน โครงคร่าภายในจะเป็นพวกไม้มงคล หากเป็นฝาไม้ไผ่ขัดแตะมักจะตีไม้ปะกนทับด้านนอกเรือนด้วยเช่นกัน นอกจากนี้ยังมีฝาดับจาก ซึ่งไม่คงทนจะต้องเปลี่ยนอยู่บ่อยๆ ปัจจุบัน ไม่นิยมใช้ เรือนบางหลังอาจมีการใช้ฝาสังกะสีบ้างในบางส่วน

ประตู มักเป็นประตูบานไม้จริง ลักษณะเป็นบานเปิดคู่บังใบ ใช้ไม้แผ่นหนาด้านในใช้สำหรับสลักประตู วงกบประตูใช้เสาไม้ ด้านบนและด้านล่างจะมีไม้สวมแกนสำหรับเป็นจุดหมุนของบานประตูไม้ทั้งสองบาน

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า
ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

ช่องระบายอากาศ ลักษณะเป็นช่องเจาะ มีช่องหน้าต่างหรือไม่มีก็ได้ มีซี่ลูกกรงไม้ติดตาย หน้าต่าง หากเป็นแบบดั้งเดิมจะใช้ไม้จริงเป็นบานเปิดเข้าด้านใน (บานคู่) ราวระเบียง อาจใช้วัสดุหลากหลายชนิด แล้วแต่จะสะดวกใช้ วัสดุและตกแต่งลวดลาย ไม้ฝากระดานหรือสังกะสี อาจมีการตกแต่งเสา ราวระเบียง โดยการฉาบแต่ง-ลอบมูมห้วเสา ไม้เท้าแขน ทำหน้าที่รับน้ำหนักชายคาปีกนก (บุญชัย ขยายเกียรติคำจร : เรือนพื้นดินเกาะชอ, 2544)

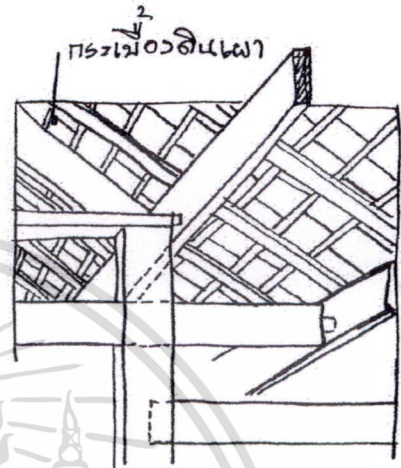

รูปที่ 2.11 แสดงฝาเรือน หน้าต่าง ช่องระบายอากาศ พื้นเว้นร่อง และไม้เท้าแขน

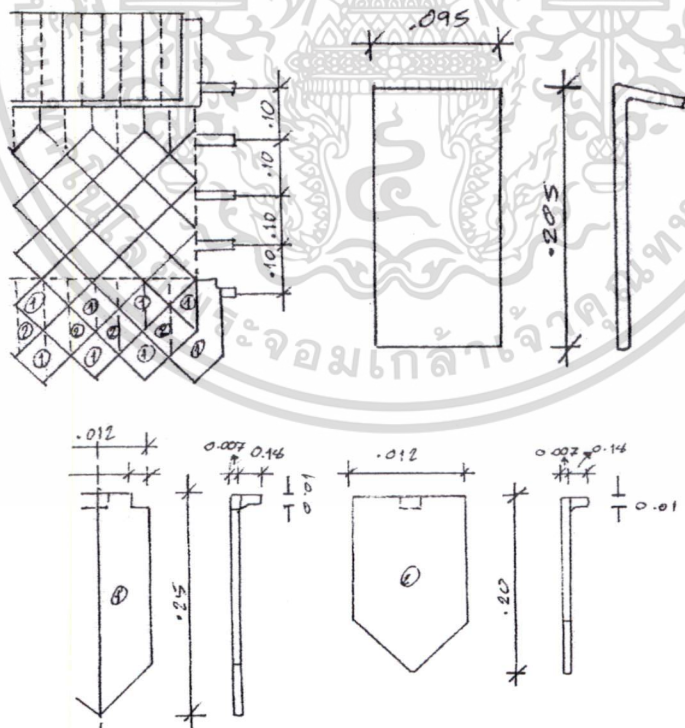
เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

3. ส่วนหลังคา ประกอบด้วย

หลังคาเรือนพักอาศัยเกาะขอมมีหลายรูปแบบขึ้นอยู่กับสมัยนิยม เช่น หลังคาจั่ว ปั้นหย้า และจั่วผสมปั้นหย้า โดยเรือนแบบดั้งเดิมมักจะมีหลังคาจั่ว อาจจะมีจั่วเดียวหากเป็นเรือนหลังเล็ก ๆ ส่วนใหญ่จะมี 2 จั่ว และ 3 จั่ว หลังคาจั่วจะมีชายคาปีกนกโดยรอบเป็นส่วนใหญ่ หลังคามุงกระเบื้องดินเผาเกาะขอม (บุญชัย ขจายเกียรติกำจร : เรือนพื้นดินเกาะขอม, 2544)

รูปที่ 2.12 แสดงรูปแบบหลังคาจั่ว และ กระเบื้องมุงหลังคา

รูปที่ 2.14 แสดงรูปแบบการวางกระเบื้องมุงหลังคา และแบบกระเบื้อง

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า
ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

2.2 พฤติกรรม กิจกรรม และความต้องการพื้นที่ใช้สอยในบ้านกลุ่มผู้ใช้นี้ในปัจจุบัน

ในการศึกษาพฤติกรรม กิจกรรม และพื้นที่ใช้สอยของกลุ่มผู้ใช้อาคารในปัจจุบันนั้นผู้วิจัยได้ศึกษาจากแนวคิดทฤษฎี ดังนี้

2.2.1 พฤติกรรมของผู้ใช้อาคาร และกิจกรรมการใช้สอย

สภาพแวดล้อมทางกายภาพ เป็นกรอบที่มนุษย์กำหนดที่ว่างสำหรับการใช้สอย ซึ่งต้องคำนึงพฤติกรรมของผู้ใช้ ความต้องการทางด้านต่างๆของกลุ่มสังคมที่มีค่านิยมทางวัฒนธรรมต่างกัน จะมีผลต่อการกำหนดพื้นที่ว่างภายในอาคารเพื่อการใช้สอยที่ต่างกัน

สภาพแวดล้อมทางกายภาพที่บุคคลรับรู้ นอกจากส่วนที่เป็นจุดสนใจแล้วยังรวมถึงสภาพแวดล้อมอื่นๆที่อยู่โดยรอบ นอกจากนี้แล้วประสบการณ์ในอดีตของบุคคลที่รับรู้ยังมีผลต่อกระบวนการรับรู้ที่เกิดขึ้น และการให้ความใส่ใจ และการให้คุณค่ายังมีความจำเป็นจำเป็นต่อการรับรู้ข่าวสารหรือสภาพแวดล้อมนั้นๆ (วิมลสิทธิ์ หรขางกู 2541: 173 อ้างใน จรรยารัตน์ คงพิบูลย์กิจ 2550)

พฤติกรรมและกิจกรรมที่นำไปสู่การศึกษาเอกลักษณ์ของสภาพแวดล้อม นั้นพิจารณาจาก พื้นที่ใช้สอยความต้องการในโครงการว่าเมืองค์ประกอบอะไรบ้าง (Elements) มีลักษณะการดำเนินการจัดการอย่างไร (Organizations Operation) มีความสัมพันธ์ขององค์ประกอบในของแต่ละพื้นที่ใช้สอยอย่างไร และเชื่อมโยงกับองค์ประกอบในระหว่างพื้นที่ใช้สอยอื่นๆอย่างไร (Relationship) โดยใช้วิธีการวิเคราะห์พื้นที่ใช้สอย และกิจกรรมใช้สอยของโครงการ (Function and Activity Analysis) (จันทน์ เพชรานนท์ 2542: 40)

2.2.2 แนวคิดและการออกแบบอาคารพักอาศัยในปัจจุบัน

ในการออกแบบอาคารพักอาศัยที่มีเอกลักษณ์ทางวัฒนธรรมนั้น จำเป็นต้องศึกษาเกณฑ์ในการพิจารณาแนวคิดในการออกแบบสถาปัตยกรรม มาประกอบด้วย (มุสดี ทิพทัส 2541 : 4 อ้างใน จรรยารัตน์ คงพิบูลย์กิจ 2550) ดังนี้

2.2.2.1 ทางด้านสภาพแวดล้อมกายภาพ

1. การกำหนดที่ตั้งอาคารในพื้นที่
2. การพิจารณาสีแวดล้อมข้างเคียง
3. การออกแบบรูปทรงอาคาร และการจัดเนื้อที่ที่ใช้สอยภายใน
 - การมีชายคา กันสาด ระเบียง แฉงบังแดด
 - การใช้มุข เถลิง นอกชาน หลังคาระแนง
 - ลักษณะอาคาร เช่น การยกพื้น มีใต้ถุนโล่ง
 - ลักษณะการจัดผนัง
4. การเจาะช่องบนผนังอาคาร การกันแดด การควบคุมอุณหภูมิภายใน
 - ลักษณะหน้าต่าง ประตู

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนลิขสิทธิ์ไว้เพื่อการศึกษาเท่านั้น เมื่อผู้ใดเห็นนำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้าไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

2.2.2.2 ทางด้านการจัดพื้นที่ใช้สอย

1. ประเภทของอาคารและจุดมุ่งหมาย

- ประเภทอาคาร
- จุดประสงค์ของอาคาร
- กิจกรรมที่จำเป็น

2. ลักษณะของการใช้สอย

- การกำหนดที่ตั้งของส่วนใช้สอยจากลักษณะการใช้งาน
- ลักษณะของพื้นที่ที่จะใช้สอย
- ขนาดของส่วนใช้สอยแต่ละส่วน

3. ทางด้านวิธีการดำรงชีวิต มาตรฐานและระดับความเป็นอยู่ พื้นฐานทาง

วัฒนธรรมและขนบธรรมเนียมประเพณี

- สภาพสังคมและวัฒนธรรม
- ยุคสมัยที่แตกต่าง
- วิถีชีวิต
- เครื่องเรือน
- ความต้องการของผู้ใช้สอยอาคารนั้นๆ

4. ความต้องการของลักษณะพื้นที่ใช้สอย

- ความถี่ย้อยในการใช้พื้นที่
- ประเภทของกิจกรรมการใช้สอย
- การบริการพิเศษ ในด้านอุปกรณ์ประกอบ
- ช่วงเวลาในการใช้สอยที่ต่อเนื่องกันของแต่ละส่วน

5. ลักษณะและพฤติกรรมของผู้ใช้สอย

- จำนวนผู้ใช้สอยในแต่ละส่วน
- หน้าที่การใช้สอย
- ลักษณะการทำงาน
- ความเคยชิน
- สภาพร่างกาย ความประพฤติ ความชอบ อาชีพ เพศ

6. การติดต่อ

- การติดต่อระหว่างเนื้อที่ใช้สอยแต่ละส่วน
- การติดต่อระหว่างเนื้อที่ใช้สอย ภายนอก ภายใน

7. ความสะดวก คล่องตัว

- ข้อมูลต่างๆของผู้ใช้อาคาร

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า

ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

- การใช้สอยอาคาร
- การจัดเครื่องเรือน
- เครื่องตกแต่ง เครื่องมือ อุปกรณ์

ทางด้านวัสดุก่อสร้าง

วัสดุก่อสร้างจะมีผลต่อ ชนิดของโครงสร้างและวิธีการก่อสร้าง โดยจะแบ่งวัสดุออกเป็น 2 ประเภท คือ 1. วัสดุโครงสร้าง และ 2. วัสดุเพื่อการตกแต่ง โดยจะพิจารณาถึง คุณสมบัติเฉพาะตัวของวัสดุดังนี้

- ความเหมาะสมของโครงสร้างกับชนิดของวัสดุ
- การรับน้ำหนักได้ตามต้องการ
- มีความทนทานต่อสภาพดินฟ้าอากาศ และสภาพแวดล้อม
- ความสะดวกต่อการจัดหา ขนส่ง
- เหมาะสมกับความรู้ ความชำนาญของช่าง
- สวยงามเหมาะสมแก่บรรยากาศ และการใช้งานในแต่ละพื้นที่

จากเกณฑ์การพิจารณาทางด้านแนวความคิดในการออกแบบข้างต้นนี้สามารถสรุปใช้เป็นตัวแปรเพื่อใช้ในการศึกษาในเรื่องของ สภาพแวดล้อม การจัดที่ว่างและพื้นที่ใช้สอยในอาคารพักอาศัยปัจจุบันที่มีเอกลักษณ์

วิมลสิทธิ์ หรยางกูร (2539:51) (อ้างใน จรรยารัตน์ คงพิบูลย์กิจ 2550) กล่าวว่า แนวทางการสร้างสรรค์เอกลักษณ์ไทยในงานสถาปัตยกรรม แม้ว่าจะไม่มีสูตรสำเร็จที่นำไปใช้ในการออกแบบ แต่ได้มี 2 แนวทางหลักๆ ในการใช้สร้างงานเอกลักษณ์ไทย คือ

1. เอกลักษณ์ในเชิงรูปธรรม คือ การนำรูปแบบหรือองค์ประกอบของรูปแบบเดิม ซึ่งเป็นเปลือกหุ้มสถาปัตยกรรมพื้นถิ่นมาประยุกต์
2. เอกลักษณ์ในเชิงนามธรรม คือ พยายามใช้แก่นแท้ของเอกลักษณ์ไทยในงานสถาปัตยกรรม ซึ่งให้ผลในด้านจิตใจและความรู้สึกต่างๆ
3. องค์ประกอบสถาปัตยกรรม เช่น หลังคา รูปแบบการซ้อน – ลดชั้น, ความลาดเอียง การขึ้น การเชื่อมวัสดุ และสีของวัสดุ

พื้นที่ตัวเชื่อม

ชาน ระเบียง ลาน โถง

พื้น

วัสดุ ทราย

ผนัง

รูปแบบการเจาะช่องเปิด รูปแบบช่องเปิด

ตัดส่วนของช่องเปิด ผนังระบายอากาศ

รายละเอียดองค์ประกอบ เสา ค้ำยัน ราวระเบียง ฯลฯ

รายละเอียดทวดลาย หน้าจั่ว ทวดลายประดับ ฯลฯ

ฯลฯ

1. ภูมิทัศน์ เช่น

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่าจะกรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

การจัดภูมิทัศน์ ถานบ้าน สวนน้ำบ่อ สวนครัว สวนดินบันได

3. ลักษณะเบาลอยตัว เช่น

การลาดเอียงหลังคา การยื่นชายคา

การใช้ผนังเอียง

การยกใต้ถุนสูง ฯลฯ

4. ลักษณะโปร่งโล่ง

การจัดกลุ่มอาคาร ปิดล้อมบางส่วน

การจัดพื้นที่ว่าง

การยกใต้ถุนสูง ฯลฯ

5. ลักษณะร่มรื่น เช่น

การจัดภูมิทัศน์

การมีหลังคาในลักษณะปกคลุม ฯลฯ

ซึ่งในการออกแบบอาคาร โดยนำเอกลักษณ์ของพื้นที่ใช้สอยเรือนพื้นถิ่นเกาะยอมาใช้นั้นเป็น การออกแบบเอกลักษณ์ที่เป็นนามธรรม เราควรคำนึงถึงองค์ประกอบของเรือนพื้นถิ่นเกาะยอเดิม

นอกจากนี้ในการออกแบบอาคารที่มีเอกลักษณ์ยังคงต้องคำนึงถึงองค์ประกอบทางกายภาพที่มี เอกลักษณ์เชิงรูปธรรม เพื่อให้งานออกแบบที่ได้มีความสมบูรณ์ทั้งทางด้านมุมมองเห็นและการรับรู้

2.3 พื้นที่ใช้สอยในอาคารพักอาศัยปัจจุบัน

มนสิชา เพชรานนท์ (2546:25-40 อ้างใน จรรย์รัตน์ คงพิบูลย์กิจ 2550) กล่าวว่า ปัจจัยทางสังคม และวัฒนธรรมชุมชน มีอิทธิพลต่อรูปแบบการใช้ที่ว่าง (Space) และแบบแผนการจัดที่ว่างภายในอาคาร ถึงแม้ลักษณะทางกายภาพของอาคารจะแตกต่างกัน โดยผิวเดินจะดูเหมือนว่าการเปลี่ยนแปลงลักษณะ ทางกายภาพของบ้านพักอาศัย น่าจะส่งผลต่อรูปแบบการจัดเรียงตัวของที่ว่าง (Space) ภายใน แต่ปัจจัย ทางสังคมและวัฒนธรรมกลับเป็นตัวแปรหรือปัจจัยที่สำคัญกว่า

การกำหนดพื้นที่ใช้สอยภายในอาคารพักอาศัย (เลอสม สถาปิตานนท์ 2542 : 24) จำเป็นต้องนำ ข้อมูลทางด้านพฤติกรรมมนุษย์ มาใช้ในการกำหนดพื้นที่ในการออกแบบ เช่น พื้นที่ส่วนบุคคลที่มนุษย์ ใช้เพียงคนเดียว พื้นที่สาธารณะที่มนุษย์ใช้ร่วมกันจำนวนมาก พื้นที่ในการสัญจร (Circulation Space) และพื้นที่เชื่อมต่อ (Transition Space) ระหว่างกิจกรรมประเภทต่างๆดังรายละเอียดดังนี้

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

ตารางที่ 2.4 การกำหนดที่ว่างในงานสถาปัตยกรรมที่สัมพันธ์กับที่ว่างในบ้านพักอาศัย (จรรยาบรรณคองพิบูลย์กิจ 2550)

การกำหนดที่ว่างในงานสถาปัตยกรรม	บ้าน	
	ห้อง	กิจกรรม
ที่ว่างส่วนตัว (Private Space)	ห้องน้ำ - ส้วม ห้องนอน	พื้นที่ส่วนตัว - ใช้เพียงคนเดียว - ใช้เพียงคนเดียวหรือใช้ระหว่างสามี - ภรรยา หรือใช้ระหว่างพี่น้อง
ที่ว่างระหว่างกึ่งส่วนตัว (Semi-Private Space)	ห้องนั่งเล่น	พื้นที่กึ่งส่วนตัว - ใช้ร่วมกับคนในครอบครัว
ที่ว่างกึ่งสาธารณะ (Semi-Public Space)	ห้องอาหาร	พื้นที่กึ่งสาธารณะ - ใช้ร่วมกับครอบครัวและแขกเป็นบางครั้ง
ที่ว่างสาธารณะ (Public Space)	ห้องรับแขก เฉลียงหน้าบ้าน	พื้นที่สาธารณะ - ใช้รับแขก

2.4 ทฤษฎีการวิเคราะห์เปรียบเทียบผังพื้น (Comparative Floor Plan Analysis)

การศึกษาเกี่ยวกับการวิเคราะห์เปรียบเทียบผังพื้น และวิธีการวิเคราะห์ โดยการเปรียบเทียบผังพื้น เป็นวิธีการเพื่อใช้พัฒนาแนวคิดในการจัดการเชิงพื้นที่ในกระบวนการออกแบบทางสถาปัตยกรรม ในแต่ละผังพื้นจะบ่งบอกถึงจุดหมายของการใช้อาคาร และกิจกรรมที่เกิดขึ้นในอาคารนั้นๆ โดยที่ผู้เป็นสถาปนิกจะเปรียบเทียบอย่างคร่าวๆของการวางผังอาคารในอาคารประเภทเดียวกัน เพื่อประโยชน์ในการสร้างความเข้าใจอย่างลึกซึ้ง ในเรื่องความต้องการเชิงพื้นที่ พัฒนา แนวคิดในการแก้ไขปัญหาที่เกี่ยวข้องกับพื้นที่และทดสอบปัจจัยที่เป็นประโยชน์ของแผนผัง เพื่อการปรับปรุงหรือตัดแปลงอาคาร (จรรยาบรรณ คองพิบูลย์กิจ 2550)

วิเคราะห์การเปรียบเทียบผังพื้น (Comparative Floor Plan Analysis)

ลักษณะของผังพื้นคือ สิ่งที่มีลักษณะทางนามธรรม เมื่อเปรียบเทียบกับตัวอาคารจริงๆ แต่เป็นสิ่งที่ เป็นข้อมูลสำคัญที่จะคงอยู่เป็นส่วนหนึ่งของอาคารไปนานเมื่อเทียบกับองค์ประกอบอื่นๆ เช่น วัสดุกรุผนัง สี ตลอดจนระบบภายในอาคารต่างๆ ผังพื้นมีส่วนทำให้เกิดลักษณะทางสังคมของอาคารที่มีประโยชน์ใช้สอยที่ใกล้เคียงกัน หรือมีรูปแบบอาคารประเภทเดียวกันที่มีขนาดใกล้เคียงกัน โดยผังพื้นที่น่าสนใจเปรียบเทียบนั้นสามารถใช้อธิบายให้เข้าใจ เกี่ยวกับลักษณะขององค์ประกอบและปัญหาเชิงพื้นที่นั้นๆ (จรรยาบรรณ คองพิบูลย์กิจ 2550)

การศึกษาเกี่ยวกับวิธีการวิเคราะห์เปรียบเทียบผังพื้น และวิธีการวิเคราะห์โดยการเปรียบเทียบผังพื้น เป็นวิธีการเพื่อใช้พัฒนาแนวความคิดในการจัดการเชิงพื้นที่ในกระบวนการออกแบบทางสถาปัตยกรรม

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

ในแต่ละผังพื้นที่จะบ่งบอกถึงจุดหมายของการใช้อาคาร และกิจกรรมที่เกิดขึ้นในอาคารนั้นๆ โดยที่สถาปนิกจะเป็นผู้เปรียบเทียบอย่างคร่าวๆ ของการวางผังอาคารในอาคารประเภทเดียวกัน เพื่อประโยชน์ในการสร้างความเข้าใจอย่างลึกซึ้ง ในเรื่องความต้องการเชิงพื้นที่ พัฒนาแนวความคิดในการแก้ปัญหา ที่เกี่ยวกับพื้นที่และทดสอบปัจจัยที่เป็นประโยชน์ของแผนผัง เพื่อการปรับปรุงหรือดัดแปลงอาคาร

การวิเคราะห์เปรียบเทียบผังพื้นที่ เพื่อที่จะค้นหาความเหมือน และความแตกต่างที่จะบอกถึงหน้าที่การใช้สอยหรือกิจกรรมภายในอาคารแบบหนึ่งกับอีกแบบหนึ่ง ในผังพื้นที่แต่ละสถานที่ๆแตกต่างกันในเรื่องของขนาด ซึ่งสามารถนำมาใช้อธิบายถึงความต้องการพื้นที่ที่แตกต่างกันได้ โดยได้ทำการศึกษาตัวแปรเหล่านี้ คือ 1) ขนาดและความสัมพันธ์ในตำแหน่งของพื้นที่ 2) ความสัมพันธ์ของแต่ละพื้นที่ 3) ความสัมพันธ์ระหว่างการจัดกลุ่มของพื้นที่ และ 4) พื้นที่ที่ใช้ร่วมกัน

จากการทบทวนวรรณกรรมแนวคิดการวิเคราะห์เปรียบเทียบผังพื้นที่ เพื่อหาความเหมือนและความแตกต่างในแต่ละผังพื้นที่ เพื่อทราบถึงขนาดและความสัมพันธ์ของตำแหน่งพื้นที่ ความสัมพันธ์ของแต่ละพื้นที่ ความสัมพันธ์ระหว่างกลุ่มของพื้นที่ และการใช้พื้นที่ร่วมกัน ตลอดจนวิธีการวิเคราะห์รูปแบบความสัมพันธ์ในแต่ละกลุ่ม วิเคราะห์เปรียบเทียบความและการเปลี่ยนแปลงของพื้นที่

การวิเคราะห์พื้นที่ใช้สอย (Functional Analysis)

คือ การวิเคราะห์หาความสัมพันธ์ของหน้าที่ใช้สอย (Bubble Diagram) หรือรูปอื่นๆ และเป็นลักษณะการพิจารณาความสัมพันธ์แบบสหสัมพันธ์ (Correlation) คือ พิจารณาครอบคลุมความสัมพันธ์ทั้งโครงการเน้นการเชื่อมโยงหน้าที่ใช้สอยหลัก (Main Function or Primary Function) เป็นหลัก โดยมีหน้าที่ใช้สอยย่อย (Sub Function or Secondary Function) เป็นส่วนประกอบ ผลของการวิเคราะห์หน้าที่ใช้สอยจะมีความสำคัญต่อการพิจารณาจัดวางกลุ่มพื้นที่ใช้สอย (Zoning) ในแปลน (จรรยารัตน์ คงพิบูลย์กิจ 2550: 25)

การวิเคราะห์กิจกรรม (Activity Analysis)

เป็นอีกแนวทางในการหาความต้องการทางกายภาพของพื้นที่ใช้สอย หรือสิ่งอำนวยความสะดวกที่จะเกิดขึ้นในโครงการ (Physical Require Elements of Facility) โดยส่วนหนึ่งเกี่ยวกับการวิเคราะห์หน้าที่ใช้สอย เพื่อหาความต้องการหน้าที่ใช้สอยในโครงการ และอีกส่วนหนึ่งเกี่ยวกับการวิเคราะห์หน้าที่ใช้สอย เพื่อหาความต้องการเนื้อที่ที่ใช้สอย และองค์ประกอบแวดล้อมต่างๆ (Space and Environmental Requirements) เพื่อให้เป็นเกณฑ์ในการออกแบบ และศึกษาลักษณะเฉพาะทางกายภาพซึ่งประกอบด้วย ขนาดของพื้นที่ ลักษณะความสัมพันธ์ระหว่างกิจกรรม เครื่องเรือน เครื่องใช้ และเครื่องมือประกอบการใช้สอย ตลอดจนการบ่งบอกลักษณะรูปแบบ รูปทรง และบรรยากาศที่ควรจะเป็นของแต่ละพื้นที่ใช้สอย (จรรยารัตน์ คงพิบูลย์กิจ 2550: 25)

2.5 การศึกษาเอกสาร และงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับสถาปัตยกรรมพื้นถิ่น

2.5.1 ความหมายสถาปัตยกรรม

คำว่า สถาปัตยกรรม มาจากภาษาอังกฤษว่า “Architecture” ซึ่งเป็นคำพระราชทานเป็นคำไทย จากพระบาทสมเด็จพระมงกุฎเกล้าเจ้าอยู่หัว รัชกาลที่ 6

พจนานุกรมฉบับราชบัณฑิต พ.ศ. 2525 อรรถธิบายว่า สถาปัตยกรรม คือ ศิลปะและวิทยาการก่อสร้าง ต้องดีพร้อมทั้งรูปลักษณะทางศิลปกรรมและโครงสร้างประโยชน์ใช้งานจากอาคารได้เต็มที่ ตามวัตถุประสงค์นี้ย่อมขึ้นอยู่กับปรัชญานิยมร่วมสมัย (อนุวิทย์ เจริญศุกกุล 2512:3) คำว่า สถาปัตยกรรมกินความหมายล้าลึก มีปริมณฑลเกี่ยวกับสิ่งสร้างมากขึ้น มันไม่ได้อยู่กับอาคารอย่างเดียว รวมถึง บริเวณปัญหาการจราจร สิ่งสาธารณูปโภค สังคมวิทยา ฯลฯ ตลอดจนการออกแบบสิ่งต่างๆที่เป็นสิ่งแวดล้อม ก็เป็นงานสถาปัตยกรรม

2.5.2 ประเภทของงานสถาปัตยกรรม

สถาปัตยกรรมปัจจุบันในประเทศไทย แบ่งออกได้เป็นประเภทใหญ่ๆ 3 ประเภท คือ

1. สถาปัตยกรรมร่วมสมัย (Contemporary Architecture)
2. สถาปัตยกรรมแบบประเพณีไทย (Traditional Thai Architecture)
3. สถาปัตยกรรมพื้นถิ่น (Vernacular Architecture)

(พงศทิพย์ อินทร์แก้ว : 2544)

สถาปัตยกรรมพื้นถิ่น

อรศิริ ปาณินท์ (2538:7) กล่าวไว้ในหนังสือบ้านและหมู่บ้านพื้นถิ่นว่าเรื่องราวของของสถาปัตยกรรมพื้นถิ่นทำให้ต้องพบกับเรื่องราวที่เกี่ยวข้องเนื่องมาจากที่มาของรูปแบบใช้สอยจัดที่ว่างและมวลทางสถาปัตยกรรมของถิ่นอันเกี่ยวเนื่องกับความเชื่อ ประเพณี ศาสนา ที่ส่งผลต่อการวางผัง กลุ่มบ้าน หมู่บ้าน ซึ่งต้องศึกษาระบบนิเวศวิทยาท้องถิ่น ซึ่งแฝงไว้ด้วยความเชื่อ นานาประการ แต่เมื่อวิเคราะห์ตามหลักเหตุและผลแล้วจะพบว่าแฝงการอนุรักษ์ระบบนิเวศวิทยาชุมชนที่เกี่ยวกับการตั้งถิ่นฐาน การดำรงชีวิต และการให้ความอุดมสมบูรณ์ต่อการดำรงชีวิตตามวิถีทางเกษตรกรรมได้อย่างเหมาะสมเป็นอันหนึ่งอันเดียวอย่างครบวงจร (อรศิริ ปาณินท์ 2538: 179)

วิโรฒ ศรีสุโร (2543:23) สถาปัตยกรรมพื้นถิ่น หมายถึง สถาปัตยกรรมที่ถือกำเนิดขึ้นมาจากภูมิปัญญาของชุมชนที่มีอยู่ในเมืองหลวง ส่วนใหญ่อยู่ตามภูมิภาคต่างๆอันเป็นชนบทห่างไกลจากความเจริญทางวัฒนธรรมอิทธิพลต่างๆ ที่หล่อหลอมให้ช่างหรือสถาปนิกพื้นบ้าน แต่ละภูมิภาคได้สร้างสรรค์ผลงานออกมา ย่อมมีข้อคิดแตกแตกต่างกันไปตามสภาพแวดล้อมท้องถิ่น ซึ่งพอจำแนกถึงอิทธิพลเหล่านี้ได้ ดังนี้

- อิทธิพลทางสภาพภูมิอากาศ
- อิทธิพลทางเผ่าชน

เอกสารนี้ อิทธิพลทางความเชื่อ ศาสนา ใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

- อิทธิพลทางสภาพเศรษฐกิจ
- อิทธิพลทางวัสดุและอุปกรณ์การก่อสร้าง

สถาปัตยกรรมพื้นถิ่น	สิ่งก่อสร้าง	วัฒนธรรม
	อาคารพักอาศัย	สภาพแวดล้อม
	อาคารประกอบอาชีพ	ดินฟ้าอากาศ
	อาคารศาสนาตาม	ประเพณีนิยม
	ความจำเป็น	เศรษฐกิจ สังคม
		ภูมิปัญญา

รูปที่ 2.15 ภาพสรุปกรอบด้านสถาปัตยกรรมพื้นถิ่น

(พงศัตถิพย์ อินทร์แก้ว : 2544)

สรุป สิ่งก่อสร้างต่างๆที่มีความสอดคล้องกับสภาพแวดล้อมทางกายภาพที่มนุษย์ได้มีการสร้างขึ้นไว้ในแต่ละท้องถิ่น และมีความเป็นเอกลักษณ์ของแต่ละท้องถิ่น ซึ่งได้มีการตอบสนองประโยชน์ใช้สอยเป็นภูมิปัญญาดั้งเดิมของแต่ละท้องถิ่นที่ต้องใช้ระยะเวลาในการพัฒนาขึ้นจนกลายเป็นรากแก้วเป็นเอกลักษณ์ของชุมชน

2.5.3 การศึกษาเอกสารที่เกี่ยวข้องกับสถาปัตยกรรมพื้นถิ่นไทยภาคใต้ สถาปัตยกรรมพื้นถิ่นไทยภาคใต้

การศึกษางานสถาปัตยกรรมของภาคใต้ในประเทศไทยที่ปรากฏในปัจจุบันที่ได้มีการกล่าวถึงได้แก่ สถาปัตยกรรมของกลุ่มไทยมุสลิมเป็นส่วนใหญ่ซึ่งมีลักษณะเฉพาะที่แสดงออกถึงลักษณะเด่นอย่างเห็นได้ชัดเจน แต่ถ้าจะกล่าวถึงภาพรวมของงานสถาปัตยกรรมภาคใต้ คงไม่ได้มีเฉพาะเพียงที่ได้กล่าวไปแล้วเท่านั้น เป็นที่ทราบกันว่าภาคใต้ของประเทศไทยในปัจจุบันประกอบด้วยถิ่นฐานของกลุ่มคน 3 กลุ่มหลัก ซึ่งแต่ละกลุ่มก็มีประวัติของชุมชนที่แตกต่างกันไปอันได้แก่ กลุ่มไทยพุทธ กลุ่มไทยมุสลิม และกลุ่มไทยเชื้อสายจีน การดำรงชีพของกลุ่มคนก็มีความแตกต่างกันไปตามความถนัดที่มีการสืบทอดต่อกันมาเป็นต้นว่า กลุ่มชาวประมงหรือชาวเล กลุ่มชาวนา กลุ่มชาวสวน กลุ่มทำการค้าเหล่านี้เป็นต้น (พงศัตถิพย์ อินทร์แก้ว : 2544)

ความแตกต่างด้านการดำรงชีพและความเชื่อที่แตกต่างกันไปและสิ่งสำคัญอีกสิ่งหนึ่ง ได้แก่การรับวัฒนธรรมจากภายนอกกลุ่มชน จึงทำให้สถาปัตยกรรมภาคใต้มีความหลากหลายตามความถนัดของกลุ่มชน ดังนั้นหากจะกล่าวถึงภาพรวมของงานสถาปัตยกรรมในภาคใต้ของประเทศไทย สิ่งที่จะต้องกล่าวถึงเป็นประเด็นแรกได้แก่ กลุ่มคนดังที่กล่าวแล้วคือ กลุ่มไทยพุทธ ไทยมุสลิม และกลุ่มไทยเชื้อสายจีน ดังนั้นงานสถาปัตยกรรมพื้นถิ่นไทยภาคใต้พอที่จะจำแนกได้ออกเป็นกลุ่มๆดังนี้

1. เรือนที่พักอาศัย

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่าจะกรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

- เรือนไทยพุทธ
- เรือนไทยเชื้อสายจีน
- เรือนไทยมุสลิม

2. อาคารศาสนา

- อาคารทางพุทธศาสนา
- อาคารทางศาสนาอิสลาม

3. ศาลาพัก (ศาลาริมทาง)

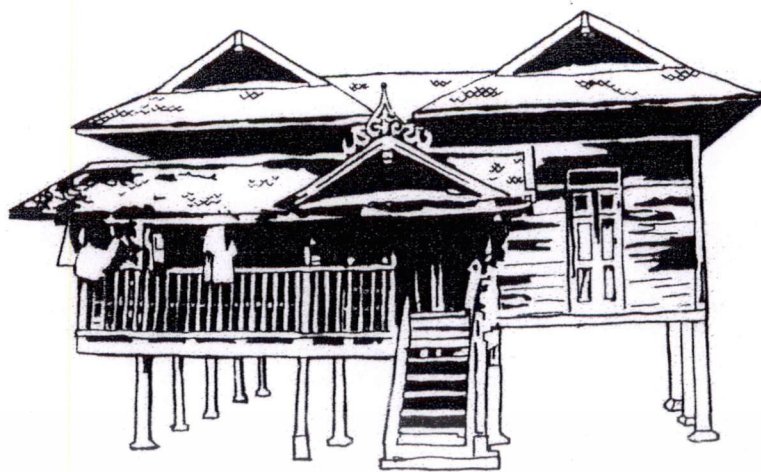
(พงศัพทวิทยา อินทร์แก้ว : 2544)

สถาปัตยกรรมพื้นถิ่นไทยภาคใต้ ชาวปักษ์ใต้มีการดำรงชีวิตอยู่ในท้องที่ที่มีสภาพแวดล้อมรุนแรง และแปรปรวน ทั้งประสบลมพายุที่รุนแรง มีฝนตกชุกตลอดทั้งปี มีความชื้นสูง ด้งต่างๆเหล่านี้ เป็นปัจจัยที่หล่อหลอมให้เกิดเป็นสถาปัตยกรรมและภูมิทัศน์วัฒนธรรมที่เป็นเอกลักษณ์เฉพาะตัว (เกรียงไกร เกิดศิริ : ชุมชนกับวัฒนธรรม, สถาปัตยกรรมพื้นถิ่นกับภูมิทัศน์วัฒนธรรม: 2551)

ลักษณะเฉพาะทางสถาปัตยกรรมไทยภาคใต้

ภาคใต้มีฝนตกชุกและความชื้นสูงเป็นเวลานานหลายเดือนในรอบปี เป็นเหตุให้รูปแบบและโครงสร้างของบ้านเรือนแตกต่างจากบ้านภาคกลาง เหนือ หรืออีสาน กล่าวคือ บ้านเรือนภาคใต้ไม่ฝังเสาลงในดิน แต่จะวางเสาทุกเสาลงบน “ดินเผา” โดยใช้ก้อนหินหรือท่อนไม้เนื้อแข็งหรือแท่งซีเมนต์หล่อรองรับไว้ แล้วใช้วิธีบากและประกบ ใช้ซื่อ แป และคานบังคับให้เสาตั้งรูป แล้วจึงขึ้นตั้งวางจันทันแปลน และเครื่องประกอบอื่น ได้แก่ ตง รอด ระแนง แล้วจึงมุงหลังคา ปูพื้น และกั้นฝา เครื่องเหล่านี้จะช่วยยึดโยงกันเองให้สามารถทรงตัวเรือนทั้งหมดไว้อย่างมั่นคง เหตุผลที่ไม่ฝังเสาลงในดิน เพราะเมื่อฝนตกชุกเกิดน้ำท่วมขัง เสาไม้จะเปื่อยขึ้น ขึ้นเชื้อราทำให้เสาพังเร็ว นอกจากนี้เมื่อถึงคราวย้ายบ้าน การใช้ดินเสารองรับ ก็จะทำให้ย้ายได้สะดวก ในส่วนของหลังคาที่เตี้ยและลาดชันให้ปลายเสาอนเข้าในเด็กน้อยก็เพื่อกันฝนสาดฝาบ้าน และไม่ทำให้บ้านด้านลมมากเกินไปหลังคาที่ลาดชันเพื่อให้น้ำฝนที่ตกต้องหลังคานั้นไหลได้รวดเร็ว น้ำฝนไม่ขังและขึ้นนาน จึงทำให้หลังคาไม่รั่วซึมใช้งานได้นาน และจะมีหน้าจั่ว ที่เรียกว่า “หุ้มกลอง” และจะมี “หน้าผา” คือส่วนหลังคาที่ขึ้นเลยหน้าจั่วออกมา ติไม้กระดานทาบใต้ระแนงเพื่อป้องกันไม่ให้ลมพัดกระเบื้องปลิว และตรงเชิงของหน้าจั่วจะทำเป็นหลังคาขวางเอียงลาดลงมาเพื่อกันฝนสาด เรียกหลังคาส่วนนี้ว่า “ปีกนก”

สรุป ไม่ฝังเสาลงในดิน บ้านเรือนหลังคาจะเตี้ยและลาดชันปลายเสาอนเข้าในเด็กน้อย มีหน้าจั่วที่ปิดทึบ (หุ้มกลอง) อีกทั้งมี “หน้าผา” และ “ปีกนก” ที่เป็นเอกลักษณ์ ทั้งนี้ก็เพื่อให้การสร้างบ้านสอดคล้องกับสภาพแวดล้อมของท้องถิ่นภาคใต้

รูปที่ 2.16 รูปแบบ “หน้าตาของเรือนพื้นถิ่นภาคใต้”

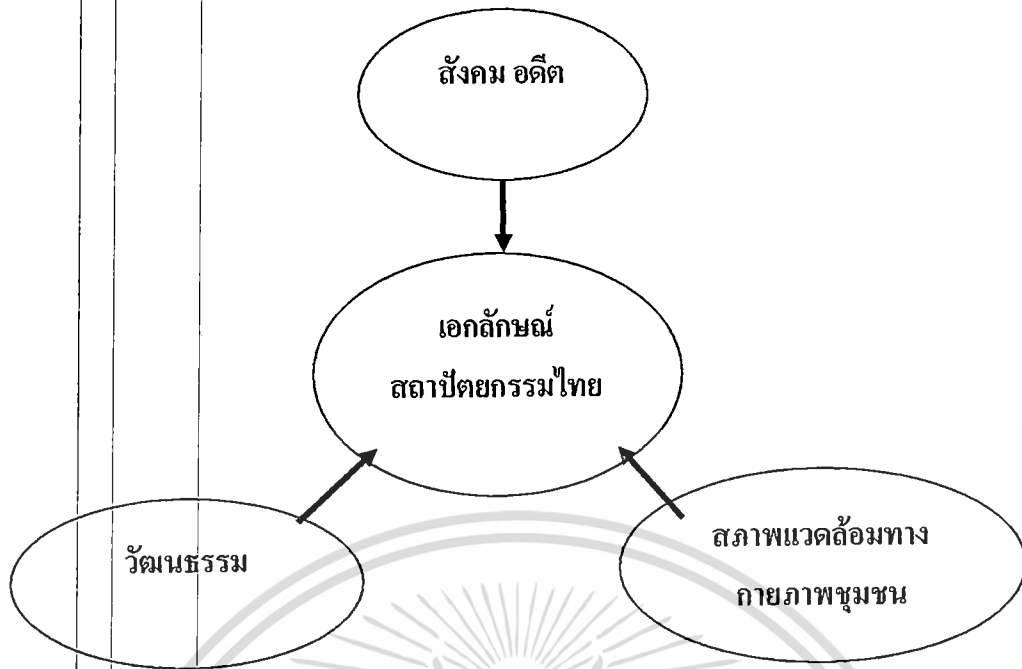
2.5.4 เอกลักษณะของงานสถาปัตยกรรมพื้นถิ่น

ศาสตราจารย์ ทองใหญ่ ทองใหญ่ (2527: 90-101) ในเอกสารและสรุปผลการสัมมนา เรื่อง เอกลักษณะสถาปัตยกรรมในประเทศไทย 2527 เอกลักษณะสถาปัตยกรรมไท หรือเรียกกันว่า “เอกลักษณะ” สถาปัตยกรรมไทย เป็นสิ่งที่ต้องพิจารณาถึงวิวัฒนาการของสังคมในอดีตจนถึงปัจจุบัน เพื่อจะได้วิเคราะห์ความเปลี่ยนแปลงต่างๆ ได้ชัดเจน มุกเหตุและปัจจัยการสร้างสรรค์งานสถาปัตยกรรม เช่น เอกลักษณะทางสังคม วัฒนธรรม สภาพแวดล้อมทางกายภาพ ชุมชนจะสะท้อนเอกลักษณะทางกายภาพ เอกลักษณะของงานสถาปัตยกรรมเป็นเอกลักษณะทางกายภาพ

สถาปัตยกรรมพื้นถิ่น หมายถึง สิ่งก่อสร้างต่างๆตลอดจนสภาพแวดล้อมทางกายภาพที่มนุษย์สร้างขึ้นในแต่ละท้องถิ่น ที่มีลักษณะแตกต่างกันไปตามสภาพแวดล้อม เพื่อสนองความต้องการของชุมชนนั้นๆ ให้เหมาะสมกับการดำเนินชีวิต ซึ่งอาศัยระยะเวลาในการในการพัฒนา เพื่อให้มีรูปแบบเฉพาะตัวขึ้นได้ (วิวัฒน์ เตมียพันธ์ : 2535)

สถาปัตยกรรมพื้นถิ่น หมายถึง งานสถาปัตยกรรมที่ตอบสนองประโยชน์ใช้สอยภาวะการณ์ของระบบนิเวศน์และวัฒนธรรมพื้นบ้านภายในพื้นที่หนึ่งๆในกระบวนการดำรงชีพของชุมชน ตามเงื่อนไขปัจจัย และภูมิปัญญาของชุมชนนั้นๆ โดยเฉพาะอย่างยิ่งเมื่อก่อนการเข้ามาของวัฒนธรรมและอารยธรรมแบบตะวันตกจากภายนอกงานสถาปัตยกรรมพื้นถิ่นจึงเป็นรากแก้วดั้งเดิมส่วนหนึ่งทางภูมิปัญญาและประเพณีทางสถาปัตยกรรมของชุมชนพื้นถิ่นนั้น (อนุวิทย์.2539:18)

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่าจะกรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

รูปที่ 2.17 แสดงเอกลักษณ์สถาปัตยกรรมไทยพื้นถิ่น (พงศ์ทิพย์ อินทร์แก้ว : 2544)

สถาปัตยกรรมพื้นถิ่น หมายถึง บ้านเรือนและสิ่งก่อสร้างซึ่งเกิดขึ้นจากความต้องการใช้สอยหลัก และมีการคัดสรรทรัพยากรต่างๆ ในท้องถิ่นมาใช้ในการก่อสร้างตามความเหมาะสม สถาปัตยกรรมพื้นถิ่นจึงถือว่าเป็นส่วนหนึ่งของภูมิทัศน์วัฒนธรรมที่สะท้อนให้เห็นถึงการดำเนินชีวิตของผู้คน ภูมิปัญญาของบรรพบุรุษที่รังสรรค์ไว้ผ่านรูปแบบทางสถาปัตยกรรม (เกรียงไกร เกิดศิริ : ชุมชนกับวัฒนธรรม, สถาปัตยกรรมพื้นถิ่นกับภูมิทัศน์วัฒนธรรม: 2551)

สรุป สถาปัตยกรรมพื้นถิ่น คือ บ้านเรือนและสิ่งก่อสร้างที่สร้างขึ้นเพื่อตอบสนองความต้องการในการใช้สอยเป็นประเด็นสำคัญ มีเอกลักษณ์รูปทรงที่มีการพัฒนาต่อเนื่องมาอย่างยาวนาน เป็นการสั่งสมภูมิปัญญา ซึ่งเกิดจากประสบการณ์การเรียนรู้ที่มีมาอย่างยาวนาน และสิ่งก่อสร้างนั้นก็มีความสอดคล้องกับสภาพแวดล้อมในท้องถิ่นนั้นๆ

บทที่ 3

วิธีการวิจัย

การศึกษาวิจัยนี้เป็นการศึกษาเกี่ยวกับที่ว่างและการจัดวางพื้นที่ใช้สอยภายในอาคารพักอาศัยที่มีเอกลักษณ์ทางวัฒนธรรม เพื่อใช้เป็นแนวทางในการออกแบบรูปแบบของการจัดวางพื้นที่ใช้สอยภายในอาคารพักอาศัยที่มีแนวความคิดจากเรือนพื้นดินเกาะยอให้เหมาะสมกับกิจกรรมของผู้ใช้ในปัจจุบันที่เปลี่ยนไปจากอดีต โดยมีรายละเอียดดังนี้

3.1 กรอบการวิจัย

การวิจัยมุ่งศึกษาเพื่อหาความความสัมพันธ์ของกิจกรรมที่เกิดขึ้นและพฤติกรรมผู้ใช้อาคารที่เปลี่ยนไปนั้น มีผลต่อการออกแบบการจัดพื้นที่ใช้สอยภายในอาคารที่มีเอกลักษณ์ทางวัฒนธรรม ตลอดจนเสนอแนะแนวทางในการออกแบบ การจัดวางพื้นที่ใช้สอยภายในอาคารที่น่าเอกลักษณ์ของเรือนพักอาศัยแบบประเพณีมาประยุกต์ใช้ในการออกแบบที่เหมาะสมกับกิจกรรมและพฤติกรรมของผู้ใช้อาคารที่เปลี่ยนไป ซึ่งประเด็นที่ศึกษานั้นแบ่งออกได้ดังนี้

1. การศึกษาปัญหาที่เกิดขึ้นจากการออกแบบอาคารพักอาศัยในปัจจุบันที่มีแนวความคิดจากเรือนพื้นดินเกาะยอว่ามีการนำเอกลักษณ์ภายใน (การออกแบบจัดวางพื้นที่ใช้สอยภายใน) มาใช้ในการออกแบบหรือไม่
2. ศึกษารูปแบบของเรือนพื้นดินเกาะยอ เปรียบเทียบกับอาคารพักอาศัยในปัจจุบัน โดยทำการศึกษาในส่วนของ การจัดวางพื้นที่ใช้สอยภายใน รวมถึงกิจกรรมภายในอาคารและพฤติกรรมของผู้ใช้ โดยผู้วิจัยได้ทำการศึกษาเพิ่มเติมจากงานวิจัยที่ผ่านมา คือ โครงการเสนอแนะเพื่อการออกแบบสถาปัตยกรรมภายในศูนย์การศึกษาบ้านไทยภาคใต้รอบทะเลสาบสงขลา. กรุงเทพฯ: ภาควิชาสถาปัตยกรรมภายใน คณะสถาปัตยกรรม สถาบันเทคโนโลยีพระจอมเกล้าเจ้าคุณทหารลาดกระบัง โดย พงทิพย์ อินทร์แก้ว (2544)
เรือนพื้นดินเกาะยอ. กรุงเทพฯ: สาขาวิชาประวัติศาสตร์สถาปัตยกรรม ภาควิชาศิลปสถาปัตยกรรม บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศิลปากร โดย เจนวิทย์ ชูทอง

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่าจะกรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

3.2 ตัวแปรจากกรอบทฤษฎี

3.2.1 ตัวแปรอิสระ ได้แก่

- เอกลักษณะทางวัฒนธรรมของเรือนพักอาศัยแบบประเพณี โดยศึกษาจากองค์ประกอบ 3 ส่วน ได้แก่ กิจกรรมและพฤติกรรมที่เกิดขึ้น, การจัดวางพื้นที่ใช้สอยภายในอาคาร, แนวคิดเอกลักษณ์ของที่ว่างภายในเรือนพื้นถิ่นเกาะยอ, ทักษะคติผู้ใช้อาคาร

3.2.2 ตัวแปรควบคุม ได้แก่

- ทักษะคติส่วนบุคคลเกี่ยวกับแนวคิดด้านการออกแบบเรือนพื้นถิ่นเกาะยอ ของผู้ทรงคุณวุฒิและผู้เชี่ยวชาญเรื่องเรือนพื้นถิ่นเกาะยอ

3.2.3 ตัวแปรตาม ได้แก่

- รูปแบบของการจัดพื้นที่ใช้สอยภายในอาคารพักอาศัยภายใต้ความรู้สึกของคนปัจจุบัน (ผู้ใช้กลุ่มใหม่)

รูปที่ 3.1 แสดงตัวแปรต่างๆในงานวิจัย

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่าจะกรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

3.3 การดำเนินการวิจัย

1. การศึกษาข้อมูลเบื้องต้น ทำการศึกษาข้อมูลปฐมภูมิจากเอกสาร ทำการค้นคว้าและรวบรวมข้อมูลที่เกี่ยวข้องกับแนวคิด ทฤษฎี จากบทความ เอกสาร และงานวิจัย เพื่อสรุปแนวทางในการดำเนินวิจัยในขั้นต่อไป

2. ออกแบบเครื่องมือวิจัยที่ใช้ในการสำรวจ และรวบรวมข้อมูลในพื้นที่ที่ทำการศึกษา ซึ่งประกอบด้วย แบบสัมภาษณ์อย่างมีเค้าโครง แบบสำรวจ- รั้งวัด และแบบสังเกตพฤติกรรม

3. ทำการทดสอบเครื่องมือวิจัย (Pre-Test) ซึ่งประกอบด้วยแบบสัมภาษณ์ แบบสำรวจ- รั้งวัด และแบบสังเกตพฤติกรรม ซึ่งนำไปปรับปรุงเพื่อเก็บข้อมูลในพื้นที่

4. การเก็บข้อมูลเบื้องต้น ในพื้นที่ที่ทำการศึกษา โดยทำการสำรวจ รั้งวัด จดบันทึก ถ่ายภาพ และการสัมภาษณ์ผู้อยู่อาศัย เพื่อให้ทราบถึงพฤติกรรม และกิจกรรมที่เกิดขึ้นภายในเรือนพักอาศัย (เรือนพื้นดินเกาะยอ จนถึงเรือนพักอาศัยปัจจุบัน)

5. วิเคราะห์เปรียบเทียบข้อมูลเบื้องต้นที่ได้จากการสำรวจ ดังนี้

- วิเคราะห์เปรียบเทียบผังพื้นของอาคารเพื่อหาความเหมือนและความแตกต่างเพื่อหาความสัมพันธ์ของการจัดวางพื้นที่ใช้สอยของอาคาร

- วิเคราะห์เปรียบเทียบ ขนาดของพื้นที่ใช้สอยในอาคารที่สอดคล้องกับพฤติกรรมการใช้พื้นที่ของผู้ใช้ในเรือนพื้นดินเกาะยอและอาคารพักอาศัยปัจจุบันว่ามีความคล้ายคลึงกันหรือไม่ เพื่อใช้ในการกำหนดประเภทของพื้นที่ใช้สอยของอาคารพักอาศัยแบบประเพณีและปัจจุบัน

- วิเคราะห์เปรียบเทียบการจัดวางพื้นที่ใช้สอยภายในอาคารเพื่อหาเอกลักษณ์ของเรือนพื้นดินเกาะยอว่ายังคงใช้ในการออกแบบอาคารพักอาศัยในปัจจุบันหรือไม่ เพื่อหาเอกลักษณ์ของการจัดวางพื้นที่ใช้สอยภายในอาคาร

6. จัดทำแบบสอบถามเกี่ยวกับพฤติกรรมการใช้พื้นที่และความต้องการพื้นที่ใช้สอยเพื่อใช้สอบถามความคิดเห็นและความต้องการประชาชนใน ตำบลเกาะยอ จังหวัดสงขลาเพื่อหาความต้องการในการใช้พื้นที่ใช้สอยและพฤติกรรมการใช้สอยของผู้ใช้เพื่อนำมากำหนดพื้นที่ใช้สอยภายในอาคาร

7. จัดทำแบบสัมภาษณ์ จากข้อมูลที่ได้จากการวิเคราะห์เปรียบเทียบ โดยจัดทำเป็นแบบสัมภาษณ์ ที่เป็นรูปภาพ และแบบสอบถามปลายเปิด เพื่อใช้ในการสอบถามความคิดเห็นจากผู้เชี่ยวชาญและผู้ทรงคุณวุฒิทางด้านสถาปัตยกรรมเรือนพื้นดินเกาะยอ เพื่อหาเอกลักษณ์ของเรือนพื้นดินเกาะยอเกี่ยวกับการจัดวางพื้นที่ใช้สอยที่สามารถนำมาประยุกต์ใช้ให้เหมาะสมกับเรือนพักอาศัยปัจจุบัน

8. การวิเคราะห์ข้อมูลที่ได้เพื่อใช้ในการออกแบบ โดยนำข้อมูลที่ได้จากการสอบถามและการสัมภาษณ์จากผู้เชี่ยวชาญและผู้ทรงคุณวุฒิ มาสรุปเพื่อหารูปแบบการจัดวางพื้นที่ใช้สอยที่มีเอกลักษณ์ของเรือนพื้นดินเกาะยอมาประยุกต์ใช้ให้เหมาะสมกับเรือนพักอาศัยในปัจจุบัน โดยนำข้อมูลที่ได้มาจัดทำทัศนียภาพจำลอง

9. สรุปผลการศึกษาเพื่อเสนอแนะแนวทางการออกแบบที่ว่างและการจัดพื้นที่ใช้สอยภายในอาคารที่เหมาะสมกับอาคารที่มีเอกลักษณ์ทางวัฒนธรรม

3.4 ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

การศึกษาครั้งนี้มีกลุ่มตัวอย่าง 3 ลักษณะคือ

3.4.1 กลุ่มตัวอย่างบ้านพื้นดินเกาะยอ

- บ้านพื้นดินเกาะยอเดิม จำนวน 4 หลัง (บทที่ 4)
- บ้านพื้นดินเกาะยอประยุกต์ จำนวน 3 หลัง (บทที่ 4)

ในส่วนบ้านพักอาศัยในปัจจุบันนั้น ได้เลือกอาคารที่เป็นกรณีศึกษาใน 2 ลักษณะคือ

- บ้านพักอาศัยปัจจุบันในตำบลเกาะยอ จำนวน 5 หลัง

เพื่อเปรียบเทียบให้เห็นถึงความเหมือนและความแตกต่างของการจัดวางพื้นที่ใช้สอยภายในอาคารให้ชัดเจนยิ่งขึ้น

3.4.2 กลุ่มตัวอย่างของประชาชนที่พักอาศัยอยู่ในอาคารพักอาศัยในปัจจุบัน

ในตำบลเกาะยอจังหวัดสงขลา เพื่อสอบถามความต้องการทางด้านพื้นที่ใช้สอยภายในอาคารพักอาศัยเพื่อใช้ในการออกแบบ

3.4.3 กลุ่มตัวอย่างของผู้เชี่ยวชาญและผู้ทรงคุณวุฒิทางด้านสถาปัตยกรรมเรือนพื้นดินเกาะยอ

3.5 เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

การศึกษาครั้งนี้เป็นการศึกษาเชิงสำรวจซึ่งผู้วิจัยจำเป็นต้องสร้างเครื่องมือ เพื่อช่วยในการเก็บรวบรวมข้อมูลเบื้องต้น ซึ่งประกอบด้วย

- แบบสัมภาษณ์เจ้าของอาคารพักอาศัย เพื่อทราบข้อมูลทั่วไปของเจ้าของอาคารที่เลือกเป็นกรณีศึกษาเพื่อทราบเกี่ยวกับภูมิหลังและข้อมูลทั่วไปของกลุ่มผู้ใช้อาคาร
- แบบรังวัด เพื่อใช้ในการเก็บข้อมูลทางด้านกายภาพของอาคาร และลักษณะของการจัดวางพื้นที่ใช้สอยภายในอาคาร
- ผังพฤติกรรม เพื่อใช้ในการศึกษาพฤติกรรมของผู้ใช้อาคารว่ามีการใช้พื้นที่บริเวณในการทำกิจกรรมใดมีพื้นที่ทับซ้อนบริเวณส่วนไหนของอาคารบ้างเพื่อใช้ในการเปรียบเทียบระหว่างเรือนพื้นดินเกาะยอ และอาคารพักอาศัยในปัจจุบัน
- ภาพถ่าย เพื่อใช้ในการเปรียบเทียบที่ว่างภายในอาคารระหว่างเรือนพื้นดินเกาะยอ และอาคารพักอาศัยในปัจจุบันและนำภาพถ่ายที่ได้มาจัดทำแบบสอบถามผู้เชี่ยวชาญต่อไป

- แบบสอบถามพฤติกรรมการใช้พื้นที่และความต้องการพื้นที่ใช้สอยเป็นแบบสอบถามปลายปิดที่ใช้ในการสอบถามความคิดเห็นของประชาชนในจังหวัดสงขลาเพื่อหาความต้องการในการใช้พื้นที่ใช้สอย และพฤติกรรมการใช้สอยของผู้ใช้เพื่อนำมากำหนดพื้นที่ใช้สอยภายในอาคาร
- แบบสัมภาษณ์รูปแบบเอกลักษณ์ของเรือนพื้นถิ่นเกาะยอเพื่อใช้ในการออกแบบอาคารพักอาศัยในปัจจุบันเป็นแบบสอบถามปลายเปิดและปลายปิดที่ใช้ในการสอบถามความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญและผู้ทรงคุณวุฒิทางด้านสถาปัตยกรรมเรือนพื้นถิ่นเกาะยอเกี่ยวกับการจัดวางพื้นที่ใช้สอยภายในเรือนพื้นถิ่นเกาะยอที่สามารถนำมาใช้ในการออกแบบการจัดวางพื้นที่ใช้สอยภายในอาคารพักอาศัยที่มีแนวความคิดมาจากเรือนพื้นถิ่นเกาะยอ

โดยมีการสร้างและพัฒนาแบบสอบถามดังนี้

1. นำข้อมูลจากการสำรวจพื้นที่อาคารพักอาศัยปัจจุบันมาสร้างคำถามตามหัวข้อที่กำหนดในเรื่องพฤติกรรม กิจกรรม และความต้องการในพื้นที่ใช้สอยของผู้ใช้เพื่อหาความต้องการการออกแบบพื้นที่ใช้สอยภายในอาคาร
2. นำคำถามที่สร้างขึ้น ไปปรึกษากับผู้เชี่ยวชาญและผู้ทรงคุณวุฒิเพื่อปรับแก้ความชัดเจนของคำถามในเรื่องของความถูกต้อง และตรงกับวัตถุประสงค์การศึกษา
3. นำแบบสอบถามไปทดลองกับกลุ่มตัวอย่าง
4. ทำการแก้ไขข้อบกพร่อง จากการทดสอบกับกลุ่มตัวอย่าง เพื่อใช้เก็บข้อมูลต่อไป

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า
ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

ตารางที่ 3.1 รูปตัวแปรและเครื่องมือในการวิจัย (ที่มาตาราง: จรรยาอารีรัตน์ คงพิบูลกิจ, 2550)

	1. การรังวัดพื้นที่	2. การวิเคราะห์ผัง	3. ผังพฤติกรรม	4. การสัมภาษณ์	5. แบบสอบถาม	6. ภาพถ่าย	8. การสังเกต
<p>1. ลักษณะ/รูปแบบอาคาร</p> <ul style="list-style-type: none"> - ที่ตั้ง/ตำแหน่งการวางอาคาร - ทิศทาง แดด ลม - องค์ประกอบโดยรอบอาคาร - อายุเรือน - วัสดุ/ เทคนิคการก่อสร้าง - การต่อเติมที่พักอาศัย - การใช้พื้นที่โดยรอบอาคาร 	●	●●		●●●●●	●	●	●●●●●
<p>2. พื้นที่ภายในอาคาร</p> <ul style="list-style-type: none"> - การวางผังภายใน - องค์ประกอบภายในพื้นที่ - การใช้พื้นที่ในแต่ละส่วน - การเชื่อมโยงพื้นที่ภายในแต่ละส่วน - ขนาดพื้นที่ภายใน - การเปิด-ปิดของพื้นที่ - รูปทรงของพื้นที่ภายใน 	●●	●●●●●	●●	●●●●●		●●●●●	●●●●●
<p>4. การเชื่อมโยงระหว่างสภาพแวดล้อมภายนอกที่มีผลกับพื้นที่ภายใน</p>		●	●	●		●	●

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า
ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

ตารางที่ 3.1 (ต่อ)

	1. การรังวัดพื้นที่	2. การวิเคราะห์พื้นที่	3. ผู้ปฏิบัติการกรม	4. การสัมภาษณ์	5. แบบสอบถาม	6. ภาพถ่าย	8. การสังเกต
5. พฤติกรรมของผู้ใช้พื้นที่ <ul style="list-style-type: none"> - อายุ, เพศ, อาชีพ - จำนวนผู้ใช้ในแต่ละส่วน - ลักษณะการใช้พื้นที่แต่ละส่วน - มาตรฐานความเป็นอยู่ - สภาพร่างกาย - ความเคยชิน/ชอบ - ช่วงเวลาในการใช้พื้นที่แต่ละส่วน - การบริการพิเศษ ในด้านอุปกรณ์ - ความถี่บ่อยในการใช้พื้นที่แต่ละส่วน - 				●		●	●
6. ความคิดเห็นที่มีผลต่อการใช้พื้นที่ ¹ <ul style="list-style-type: none"> - การปลูกเรือนและการเลือกที่ตั้ง - ทิศทาง - ฤกษ์ยาม - การดูตาสเสาเรือน - การตั้งเสาภูมิ 				●			

¹ วิจารณ์ ไคมีพันธ์. เรือนล้านนาไทย และประเพณีการปลูกเรือน. สมาคมสถาปนิกสยามในพระบรมราชูปถัมภ์. กรุงเทพฯ. 2548

เอกสารนี้เป็นทรัพย์สินของกรมศิลปากรเท่านั้น เมื่อผู้ใดเห็นไปเซปกระโหลกด้านการค้า ไม่ว่าจะกรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

3.6 วิธีการเก็บข้อมูล

3.6.1 การเก็บข้อมูลจากการทบทวนวรรณกรรม

เนื่องจากพฤติกรรมและกิจกรรมของผู้ใช้ในเรือนพื้นดินเกาะยอเดิมไม่สามารถหากรณีศึกษาได้จริง จึงจำเป็นต้องศึกษาจากงานวิจัยหรือเอกสารที่เกี่ยวข้องเพื่อให้ทราบถึงพฤติกรรมและกิจกรรมการใช้สอยพื้นที่ของผู้ใช้ในอดีต แต่ในส่วนของที่ว่างภายในนอกจากการทบทวนวรรณกรรมแล้วยังต้องสัมภาษณ์ผู้เชี่ยวชาญหรือผู้ทรงคุณวุฒิ เพื่อหาเอกลักษณ์ของที่ว่างภายในเรือนพื้นดินเกาะยอ เพื่อนำมาใช้เป็นแนวทางเสนอแนะในการออกแบบที่ว่างและพื้นที่ใช้สอยที่มีเอกลักษณ์ในอาคารพักอาศัยปัจจุบัน

3.6.2 เก็บข้อมูลบ้านพื้นดินเกาะยอประยุกต์

ผู้วิจัยได้ทำการสังเกต รั้ววัด ถ่ายภาพ สัมภาษณ์ และสังเกตพฤติกรรมผู้ใช้อาคารด้วยตนเองระหว่างวันที่

3.6.3 เก็บข้อมูลบ้านพื้นดินเกาะยอเดิม

ผู้วิจัยได้ทำการสังเกต รั้ววัด ถ่ายภาพ สัมภาษณ์ ด้วยตนเองระหว่างวันที่

3.6.4 แจกแบบสอบถามพฤติกรรมการใช้พื้นที่

ผู้วิจัยได้ทำการแจกแบบสอบถามพฤติกรรมการใช้พื้นที่แก่ผู้พักอาศัยในบ้านจัดสรรในจังหวัดสงขลาด้วยตนเอง โดยเริ่มแจกแบบสอบถามตั้งแต่วันที่

3.6.5 สัมภาษณ์ผู้เชี่ยวชาญและนักวิชาการ

ผู้วิจัยได้ทำการสัมภาษณ์ผู้เชี่ยวชาญและนักวิชาการ และจดบันทึกด้วยตนเองระหว่างวันที่

3.7 การวิเคราะห์ข้อมูล

จากวัตถุประสงค์ของการวิจัยนี้สามารถแบ่งการวิเคราะห์ข้อมูลออกได้เป็น 3 ประเด็นดังนี้

3.7.1 การวิเคราะห์ข้อมูลด้านเอกลักษณ์ของที่ว่างและพื้นที่ใช้สอยบ้านพื้นดินเกาะยอ

นำข้อมูลที่ได้จากการสำรวจ – รั้ววัด ถ่ายภาพ สังเกตพฤติกรรม และสัมภาษณ์ผู้ใช้อาคารมาวิเคราะห์ข้อมูลเชิงคุณภาพ เพื่อให้ทราบถึงเอกลักษณ์ของพื้นที่ใช้สอยในเรือนพื้นดินเกาะยอเดิมและเรือนพื้นดินเกาะยอประยุกต์ และนำข้อมูลที่ได้มาเปรียบเทียบเพื่อหาความเปลี่ยนแปลงและเอกลักษณ์ที่คงอยู่

3.7.2 การวิเคราะห์ข้อมูลด้านพฤติกรรมและความต้องการของผู้ใช้ปัจจุบัน

การวิเคราะห์ข้อมูลด้านพฤติกรรมและความต้องการของผู้ใช้ในปัจจุบันจากแบบสอบถาม และแบบสัมภาษณ์ เพื่อวิเคราะห์ ความต้องการของผู้ใช้เรื่องความสัมพันธ์ของพื้นที่ ความต้องการพื้นที่ใช้สอย

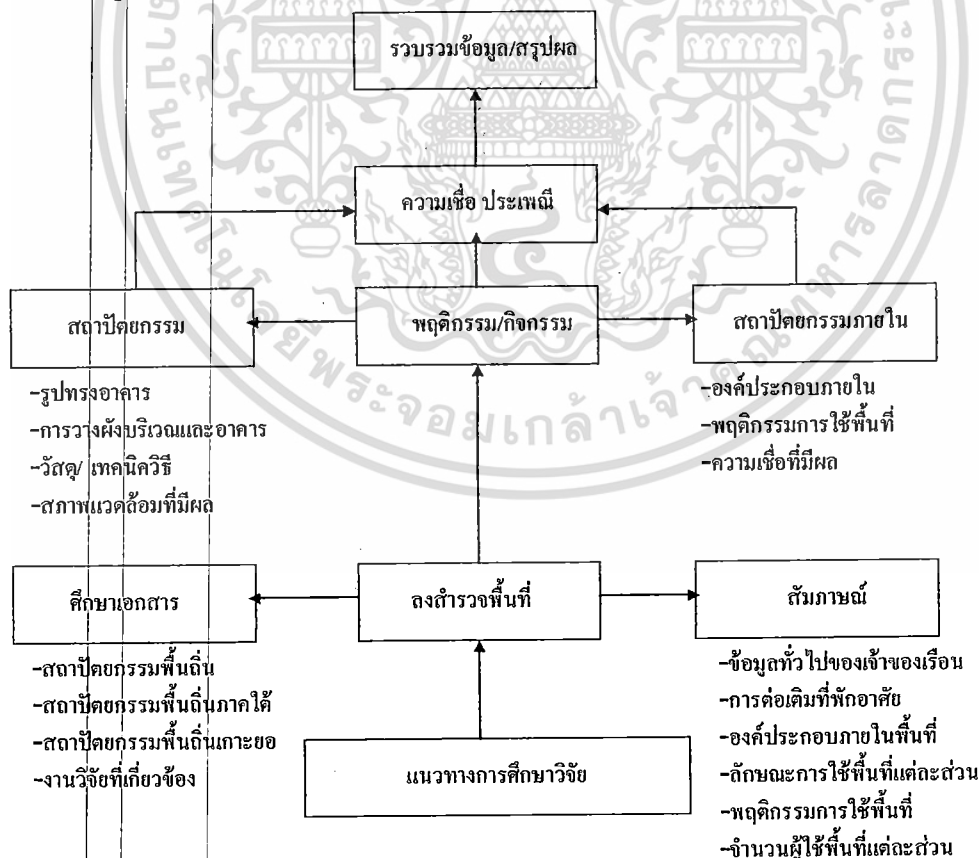
3.7.3 การวิเคราะห์เอกลักษณ์เพื่อใช้เป็นแนวทางในการออกแบบ

การวิเคราะห์เอกลักษณ์เพื่อใช้เป็นแนวทางในการออกแบบ วิเคราะห์จากการสรุปเอกลักษณ์มาใช้ ในการออกแบบสัมภาษณ์ผู้เชี่ยวชาญ โดยการวิเคราะห์ข้อมูลเชิงคุณภาพ จากคำถามปลายเปิด เพื่อให้ผู้เชี่ยวชาญแสดงความคิดเห็นว่า สิ่งใดเป็นเอกลักษณ์ที่ยังคงอยู่ในเรือนพื้นถิ่นเกาะยอที่ควรอนุรักษ์และสามารถนำมาประยุกต์ใช้ในการออกแบบได้

3.8 สรุปกรอบการวิจัย

การวิจัยมุ่งเน้นศึกษาในเรื่องของการใช้พื้นที่ภายใน รวมไปถึงการใช้ประโยชน์จากพื้นที่ โดยรอบสถาปัตยกรรมพื้นถิ่นเกาะยอ ซึ่งล้วนแต่เชื่อมโยงเกี่ยวข้องกับวิถีชีวิตและพฤติกรรมผู้ใช้งาน เพื่อใช้ในการเสนอแนะแนวทางการพัฒนาเรือน และการสร้างเรือนรูปแบบใหม่ให้สอดคล้องกับรูปแบบ เรือนและวิถีชีวิตแบบเดิมรวมถึงสภาพแวดล้อมที่เป็นอยู่ ซึ่งมีแนวทางการศึกษาดังนี้

1. ศึกษารูปแบบของเรือนพื้นถิ่นเกาะยอ ที่ยังคงหลงเหลืออยู่ มาเปรียบเทียบผังอาคาร ทั้งภายใน และภายนอก โดยพิจารณาถึงข้อมูลด้านกายภาพต่างๆ เพื่อให้สามารถนำไปใช้เป็นข้อมูลได้
2. ศึกษาเชื่อมโยงกับข้อมูลด้าน พฤติกรรม กิจกรรม การใช้พื้นที่ วิถีชีวิต คติความเชื่อต่างๆ ให้ สอดคล้องกับข้อมูลด้านกายภาพข้างต้นให้ถูกต้องและเหมาะสม

รูปที่ 3.2 แผนภูมิแสดงกรอบการวิจัย

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่าจะกรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

บทที่ 4

กรณีศึกษา

การศึกษาตัวอย่างอาคารพักอาศัยเพื่อใช้เปรียบเทียบหาเอกลักษณ์ทางสถาปัตยกรรม สถาปัตยกรรมภายใน และการใช้ประโยชน์จากสภาพแวดล้อม โดยรอบบริเวณบ้านพื้นถิ่นเกาะยอ จากอดีตถึงปัจจุบัน นั้น ผู้วิจัยได้ทำการศึกษาอาคารพักอาศัยและบ้านพื้นถิ่นเกาะยอในตำบลเกาะยอ จังหวัดสงขลา ทั้งหมดจำนวน 12 หลังคาเรือน แบ่งออกเป็น 3 กลุ่ม คือ

- บ้านพื้นถิ่นเกาะยอเดิมของตำบลเกาะยอ จังหวัดสงขลา จำนวน 4 หลัง
- บ้านพื้นถิ่นเกาะยอประยุกต์ของตำบลเกาะยอ จังหวัดสงขลา จำนวน 3 หลัง
- บ้านพักอาศัยปัจจุบันในตำบลเกาะยอ จำนวน 5 หลัง

โดยผู้วิจัยได้ลงพื้นที่เพื่อทำการสำรวจ และเก็บข้อมูลนั้นผู้วิจัยต้องการทราบเกี่ยวกับข้อมูลทั่วไปของเจ้าของอาคารและผู้พักอาศัยที่เลือกเป็นกรณีศึกษา เพื่อต้องการทราบเกี่ยวกับประวัติอาคารและข้อมูลทั่วไปของกลุ่มผู้ใช้อาคาร โดยมีรายละเอียดในการศึกษาประกอบด้วย การสัมภาษณ์ข้อมูลทั่วไปของผู้อยู่อาศัย อายุบ้าน บ้านพื้นถิ่น ประวัติการก่อสร้าง ลักษณะทางกายภาพทั่วไปของอาคาร ผังพื้นอาคาร ทั้งได้ดูและตัวอาคาร ภาพถ่ายทั้งภายนอกและภายในอาคาร รวมถึงสภาพแวดล้อมโดยรอบ โดยมีรายละเอียดดังนี้

- ข้อมูลสถานที่ตั้ง และจำนวนผู้อยู่อาศัยที่ได้จากการสัมภาษณ์
- ผังพื้นที่โดยรวม
- ผังแสดงองค์ประกอบภายใน
- รูปด้าน
- รูปตัด
- ภาพถ่ายเส้นทัศนียภาพภายนอก
- ภาพถ่ายเส้นทัศนียภาพภายใน
- ภาพถ่ายรายละเอียดทัศนียภาพโดยรอบ
- แผนผังแสดงเส้นทางการใช้พื้นที่ภายในตัวอาคาร

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่าจะกรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

4.1 กลุ่มตัวอย่างกลุ่มที่ 1

บ้านพื้นดินเกาะยอเดิมของตำบลเกาะยอ จังหวัดสงขลา จำนวน 4 หลัง

กลุ่มตัวอย่างหลังที่ 1

เจ้าของบ้าน นางเถียน กาลานุสนธ์ อายุ 83ปี/เพศ หญิง

สถานที่ตั้ง บ้านเลขที่ 23 หมู่ 4 ตำบลเกาะยอ จังหวัดสงขลา

การเก็บข้อมูล / สัมภาษณ์ วันอาทิตย์ที่ 15 กุมภาพันธ์ 2552 เวลา 13.30 น.

ประวัติการอยู่อาศัย ในอดีต นางเถียน กาลานุสนธ์ เป็นผู้พักอาศัย มีอาชีพทำสวนผลไม้ (สวนสมรม) ประมง และขายของชำ มีผู้พักอาศัย 3 คน ปัจจุบันนางเถียน กาลานุสนธ์ อยู่ในวัยชราการจะเดินขึ้นลงบันไดบ้านมีความไม่สะดวกสบายจึงมีการย้ายไปอยู่บ้านอีกหลังอยู่ตรงข้ามถนนเป็นบ้านชั้นเดียว จึงได้มีการให้น้องสาวมาอยู่บ้านพื้นดินหลังนี้แทน ผู้พักอาศัยในปัจจุบัน มี 1 คน มีอาชีพทำสวน

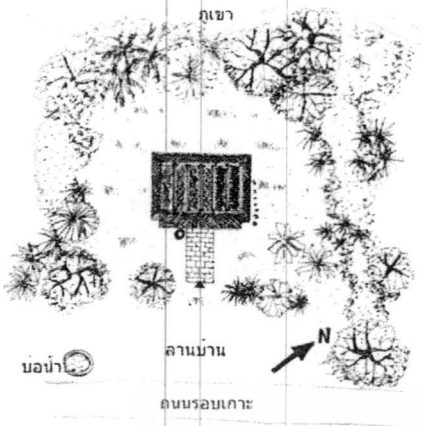
ประวัติบ้าน เป็นบ้านพื้นดินเกาะยอ อายุประมาณ 150 ปีขึ้นไป

ลักษณะทั่วไปของบ้าน เป็นเรือนพื้นดิน ตัวเรือนมี 3 จั่ว เป็นจั่วขนาดใหญ่ 2 จั่ววางขนานจั่วขนาดเล็กที่อยู่ตรงกลาง

นับถือศาสนา พุทธ

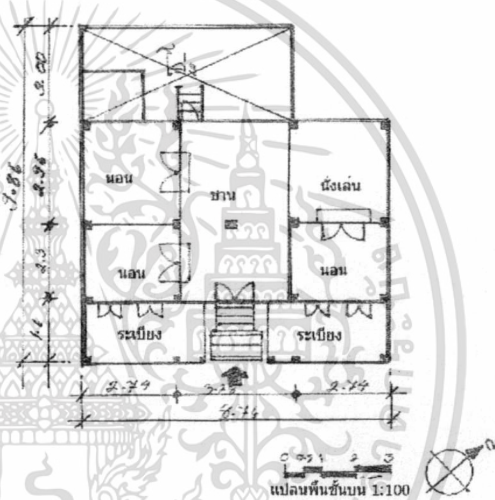
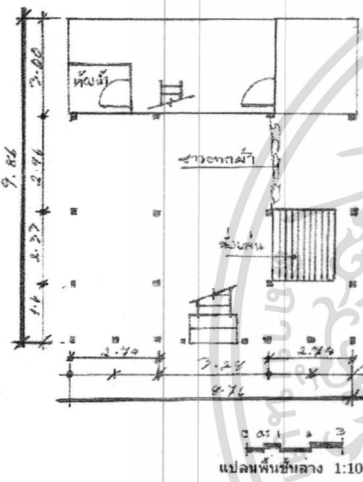
ลักษณะพื้นที่ใช้สอย

1. ลานบ้าน
2. หัวโด (บันได)
3. ระเบียง
4. ชาน
5. ห้องนอน
6. นั่งเล่น
7. ครัว (ต่อเติมใต้ถุนบ้าน)
8. ห้องน้ำ (อยู่ในส่วนต่อเติมใต้ถุนบ้าน ในอดีตแยกจากตัวบ้าน)
9. บ่อน้ำ
- 10 -

ผังบริเวณ เรือนหันหน้าเรือนออกสู่ถนนรอบเกาะ (ทิศตะวันออกเฉียงใต้) มีลานหน้าบ้านกว้างก่อนจะถึงตัวบ้าน มีบ่อน้ำอยู่หน้าบ้านเอียงไปทางทิศตะวันออก ด้านหลังเรือนติดกับเชิงเขาเป็นสวนสมรม เป็นเรือน 3 จั่ว มีจั่วใหญ่ 2 จั่ว ขนาดจั่วเล็กซึ่งอยู่ตรงกลาง

รูปที่ 4.1 ผังบริเวณแสดงองค์ประกอบโดยรอบตัวบ้าน

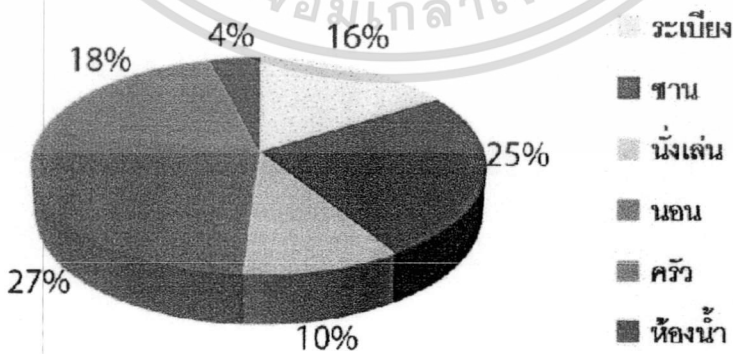

รูปที่ 4.2 ผังแสดงองค์ประกอบขององค์ประกอบ

รูปที่ 4.3 ผังแสดงองค์ประกอบขององค์ประกอบ

ชั้นใต้ถุนตัวบ้าน

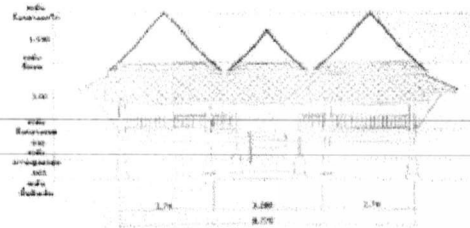
ชั้นบนตัวบ้าน

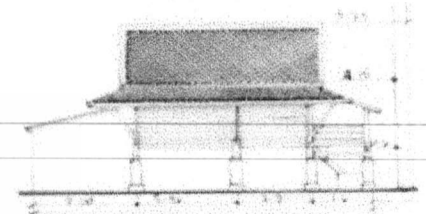
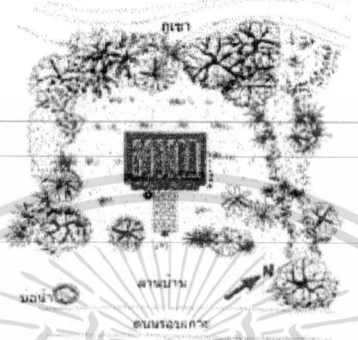
รูปที่ 4.4 แผนภูมิวงกลมแสดงการแบ่งพื้นที่ใช้สอยภายในบ้านนาง เกี้ยน กาลานุสนธ์

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่าจะกรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

รูปที่ 4.5 แสดงรายละเอียดภาพบ้านนางเถียน กาลานุสนธิ์

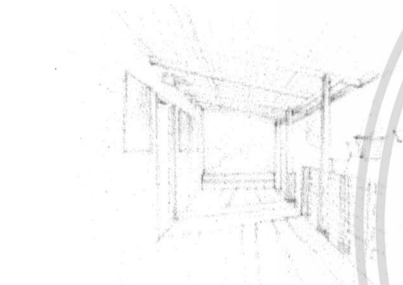

ภาพด้านหน้า แสดงหลังคาไม้ค้ำและเป็นจั่ว 3 จั่ว มีตัวกลางขนาดเล็กกว่าจั่วข้างมาบข้าง 2 ข้าง มีชานดาป็นคนครอบครัวด้วยท้าวแขน ด้านหน้าส่วนระเบียงมีหลังคาทำไม้ค้ำคลุม

• บ้านนางเถียน กาลานุสนธิ์

ภาพด้านข้าง แสดงลักษณะเรือนเป็นเรือนเครื่องสับ อกได้สูงสูง เรือนหน้ากว้าง 3 ห้อง 3 ห้อง 3 ห้องสาต้องเติมส่วนครัวและส่วนห้องน้ำด้านหลังเรือนเป็นเพิงหมาแหงนต่อเนื่องกับชานดาป็นคนค้ำที่มีโคจรอบ

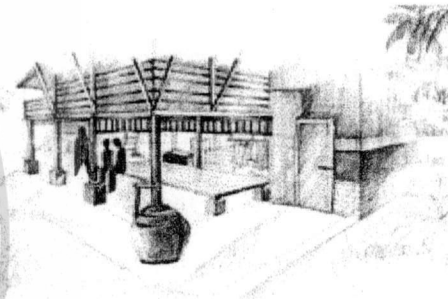

ห้องรับแขก เรือนหันหน้าเรือนออกสู่ถนนรอบเกาะ (ทิศตะวันออกเฉียงใต้) มีลานหน้าบ้านกว้างค่อนข้างจะถึงตัวบ้าน มีชานดาอยู่หน้าบ้านมองไปทางทิศตะวันออกค้ำหลังเรือนค้ำกลับเชิงเขา

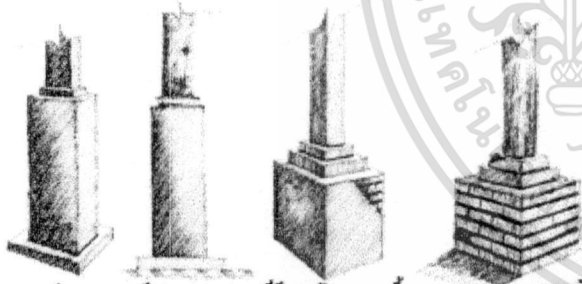
ระเบียง แสดงให้เห็นถึงพื้นที่ว่างมีการปิดล้อมด้วยผนังไม้ซี่ซันเกิดแนวถนนมีช่องลม(หน้าต่าง) (แสดงในรายละเอียดหน้าถัดไป)

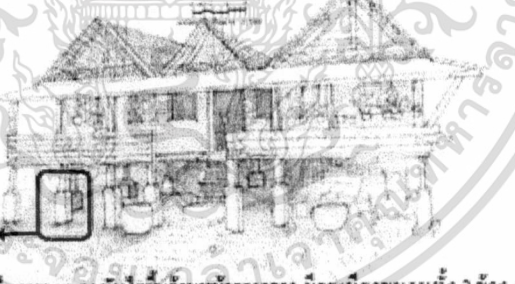
ครัวและห้องน้ำ เป็นส่วนที่ต่อเติมขึ้นในภายหลังเพราะต้องการความประหยัดและความเป็นส่วนตัว

ไม้ค้ำ แสดงให้เห็นภูมิปัญญาในเชิงช่าง คือ ค้ำคาวท้อทัว ไม้ขนาดประมาณ 2.5" x 4" ยาวประมาณ 12" - 18" นำมาบาก เฉาะทั้งด้านบนและด้านล่าง ด้านหนึ่งสวมค้ำกับ โครงสร้างเดิม ซึ่งช่วยในการระบายอากาศ(ช่องลม) ภายในบ้าน

ค้ำเสา แสดงค้ำเสาแบบต่างๆที่รับองบ้านนางเถียน มีทั้งค้ำเสา ค้ำจั่ว สอปูน - ฉาบปูนเรียบ

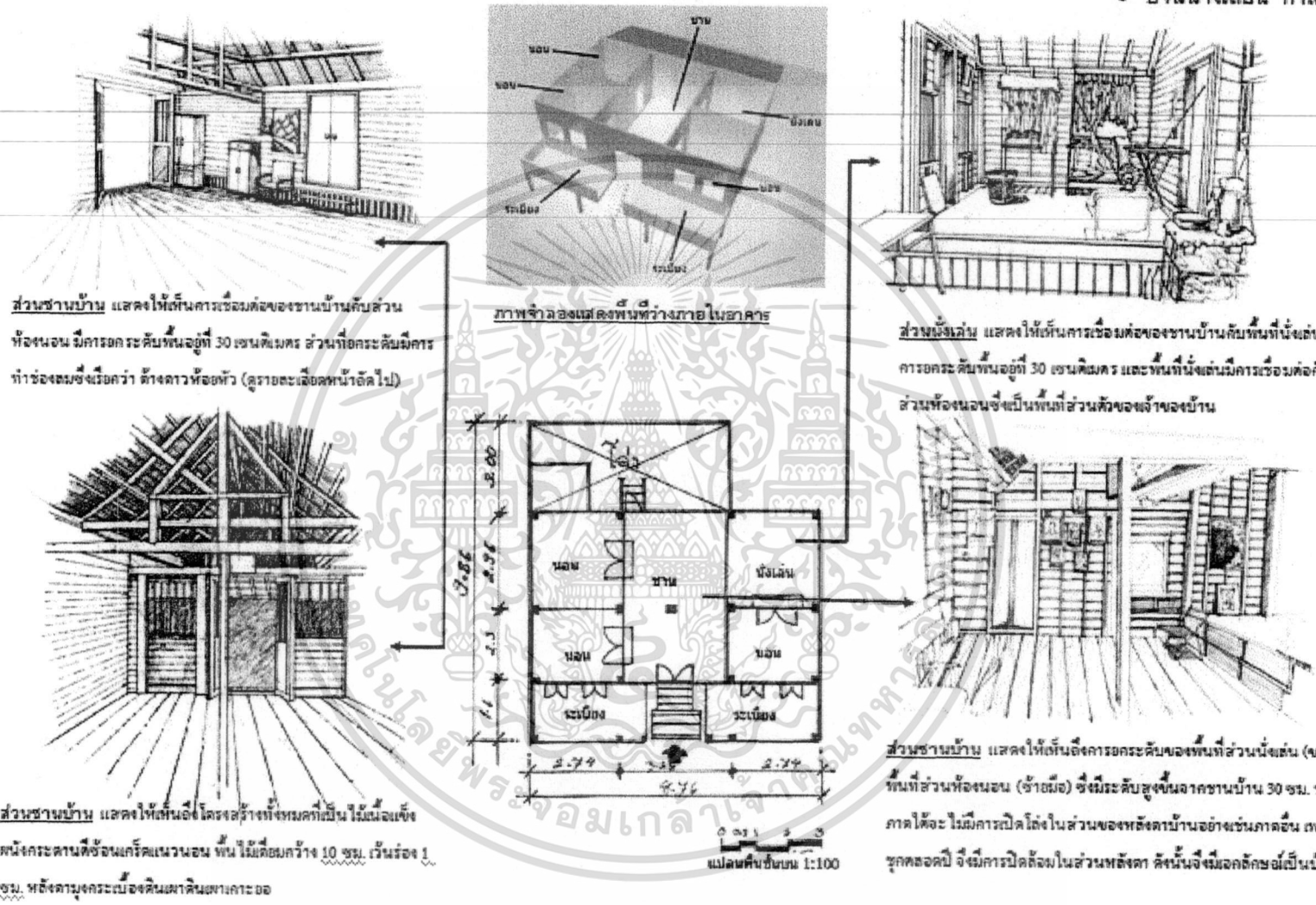

ภาพพื้นที่ยี่สิบไร่ แสดง บันไดขึ้นด้านหน้าตรงกลาง มีระเบียงขนาดบั้ง 2 ข้าง หลังคาระเบียงต่อจากชานดาป็นคนค้ำ หลังคา โครงสร้าง ไม้ทรงระเบียงค้ำคานเกาะของ

เทคนิคยึดบันได ใช้วิธีการเจาะรูเข้าเดือย.

• บ้านนางเถียน กาลานุสนธิ์

รูปที่ 4.5 (ต่อ)

ส่วนชานบ้าน แสดงให้เห็นการเชื่อมต่อของชานบ้านกับส่วน
ห้องนอน มีการยกระดับพื้นอยู่ที่ 30 เซนติเมตร ส่วนที่ก่อระดับมีการ
ทำช่องลมซึ่งเรียกว่า ต่างดาวหรือหัว (ดูรายละเอียดหน้าถัดไป)

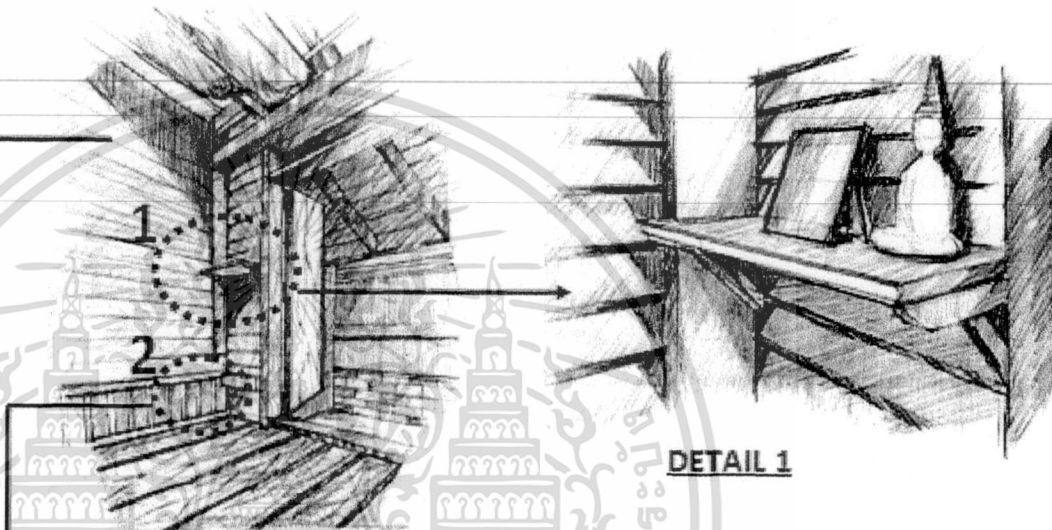
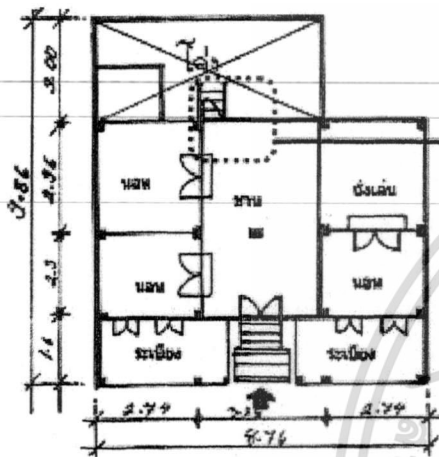
ภาพจำลองแสดงพื้นที่ภายในอาคาร

ส่วนนั่งเล่น แสดงให้เห็นการเชื่อมต่อของชานบ้านกับพื้นที่นั่งเล่นมี
การยกระดับพื้นอยู่ที่ 30 เซนติเมตร และพื้นที่นั่งเล่นมีการเชื่อมต่อกับ
ส่วนห้องนอนซึ่งเป็นพื้นที่ส่วนตัวของเจ้าของบ้าน

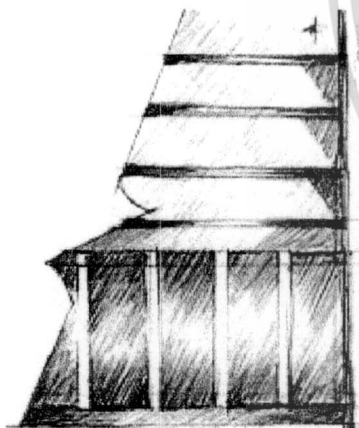
ส่วนชานบ้าน แสดงให้เห็นโครงสร้างที่รองรับพื้นชั้น ไม้เนื้อแข็ง
ผนังกระดานตีซ้อนเกร็ดแนวนอน พื้น ไม้เนื้อแข็งกว้าง 10 ซม. เว้นร่อง 1
ซม. หลังคามุงกระเบื้องดินเผาดินเผาภาว ๒๐

ส่วนชานบ้าน แสดงให้เห็นถึงการยกระดับของพื้นที่ส่วนนั่งเล่น (ขวามือ) และ
พื้นที่ส่วนห้องนอน (ซ้ายมือ) ซึ่งมีระดับสูงชันจากชานบ้าน 30 ซม. ชานบ้านทาสี
ภาคใต้จะไม่มีการปิดล็อกในส่วนของหลังคาบ้านอย่างเช่นภาคอื่น เพราะมีฝน คค
ชุกตลอดปี จึงมีการปิดล็อกในส่วนหลังคา ดังนั้นจึงมีเอกลักษณ์เป็นบ้าน 3 จั่ว

• บ้านนางเถียน กาลานุสนธิ์

รูปที่ 4.5 (ต่อ)

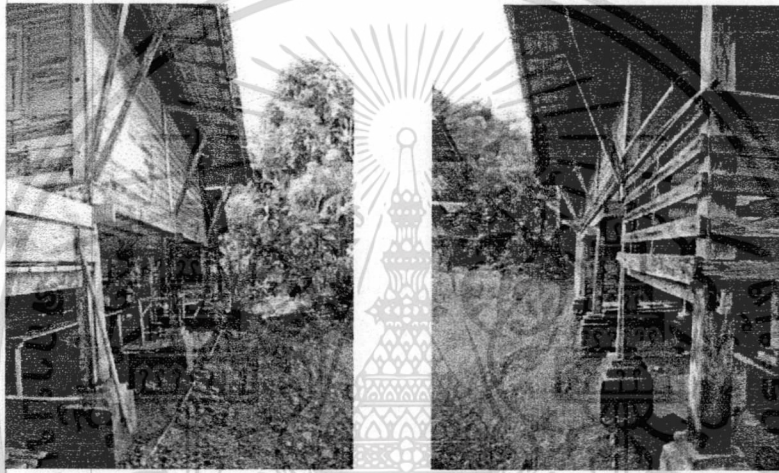
DETAIL 2

ส่วนที่เก็บของมีค่าและช่องที่เคารพนับถือ แสดงให้เห็นถึงภูมิปัญญาด้านประ โยชนใช้สอย ทางภาษาท้องถิ่นเรียกว่า "ชิง" ใช้เก็บของมีค่าและช่องที่เคารพนับถือ เช่น เครื่องรางของขลัง, วัตถุมงคล, ทรัพย์สินของมีค่า, บ่งใช้ส่วนตัวของบรรพบุรุษที่เป็นมรดกตกทอด, หนึ่งสิ่งประสาสมัครน้อยใบสถาน คำว่า ชิงถือว่าเป็นของสูงเมื่อเก็บไว้บนเชิงตะกอมให้เด็กหรือผู้ใหญ่เดินข้ามคือความพอเจด

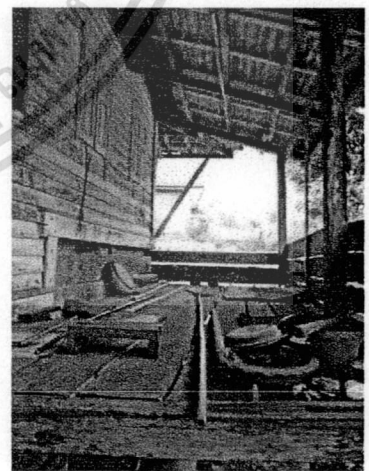
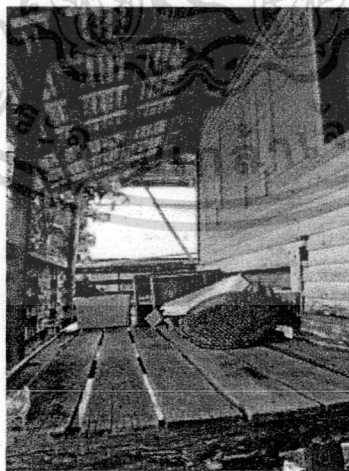
ช่องลมหรือค้ำคาวหรือยั่ว โดยส่วนใหญ่จะทำด้วยไม้ขนาดประมาณ 2.5" x 4" ยาวประมาณ 1.2" - 1.8" นำมาบาก, เาะทั้งด้านบนและด้านล่าง ด้านหนึ่งสวมเข้ากับ โครงสร้างเดิม เช่น ปลายรอดที่ยื่นกันแนวเสาเรือนในลักษณะ ให้ออกแฉวน ปลายอีกข้างหนึ่งสวมเข้ากับเสา รอดหรือคานหัว ไม้ หรือในส่วนของจันทันที่มีค้ำคาวหรือยั่วไว้ มีจุดที่รองรับรางน้ำฝนก็เป็นเทคนิคเดียวกัน

ลานหน้าบ้านในอดีตเป็นลานทรายปัจจุบันได้ปล่อยพื้นที่ให้มีหญ้าปกคลุม หน้าบ้านแสดงให้เห็นถึงเอกลักษณ์ 3 จั่ว มีจั่วใหญ่ 2 จั่ว ชายชวา ขนาบจั่วเล็กตรงกลาง

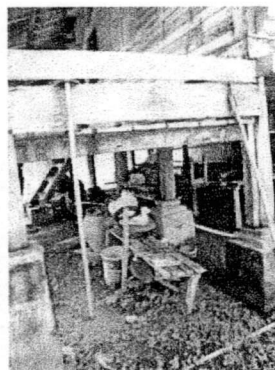
ด้านข้างบ้านแสดงให้เห็นการปลูกต้นไม้ล้อมรอบ ไปถึงหลังบ้าน หลังบ้านมีการทำสวนสมรม

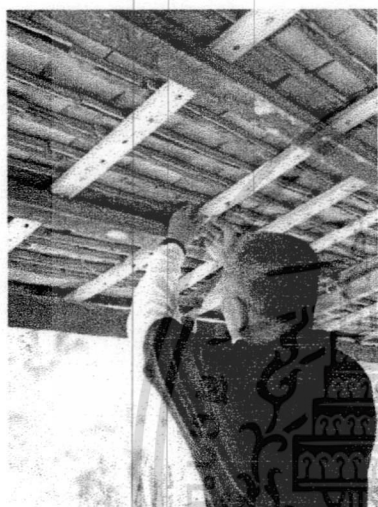
บันไดทางขึ้นหน้าบ้านเป็นบันไดไม้ แม่บันไดขนาด 2" x 2" ขนาบไปด้วยระเบียงชายชวา พื้นระเบียงทำจากไม้เนื้อแข็ง เว้นร่อง 1 ซม. ผนังไม้กระดานซ้อนเกร็ดแนวนอน

รูปที่ 4.6 แสดงภาพถ่ายทัศนียภาพภายนอก

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่าจะกรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

ได้ถูกแสดงให้เห็นพื้นที่ใช้สอยที่ใช้ในการเก็บอุปกรณ์เกี่ยวกับการเกษตร

ชายคาปีกนกมีการยึดโครงสร้างหลังคา และกระเบื้องด้วยการ เจาะรูเข้าเดือย และการใช้สลัก

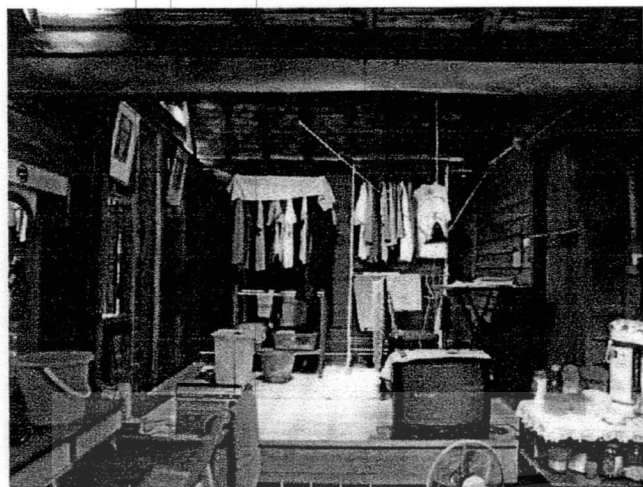
รูปที่ 4.6 (ต่อ)

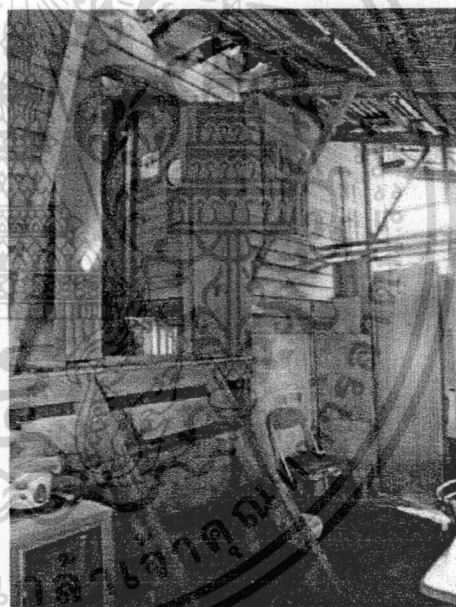
ชานกลางบ้านแสดงให้เห็นถึงการในพื้นที่ภายในบ้าน มีการใช้พื้นที่ร่วมกันซึ่งสามารถใช้นั่งเล่นร่วมกับ
การทำกิจกรรมงานบ้าน เช่น การรีดผ้า ตากผ้า หรือแต่งตัว

รูปที่ 4.7 แสดงภาพถ่ายทัศนียภาพภายใน

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า
ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

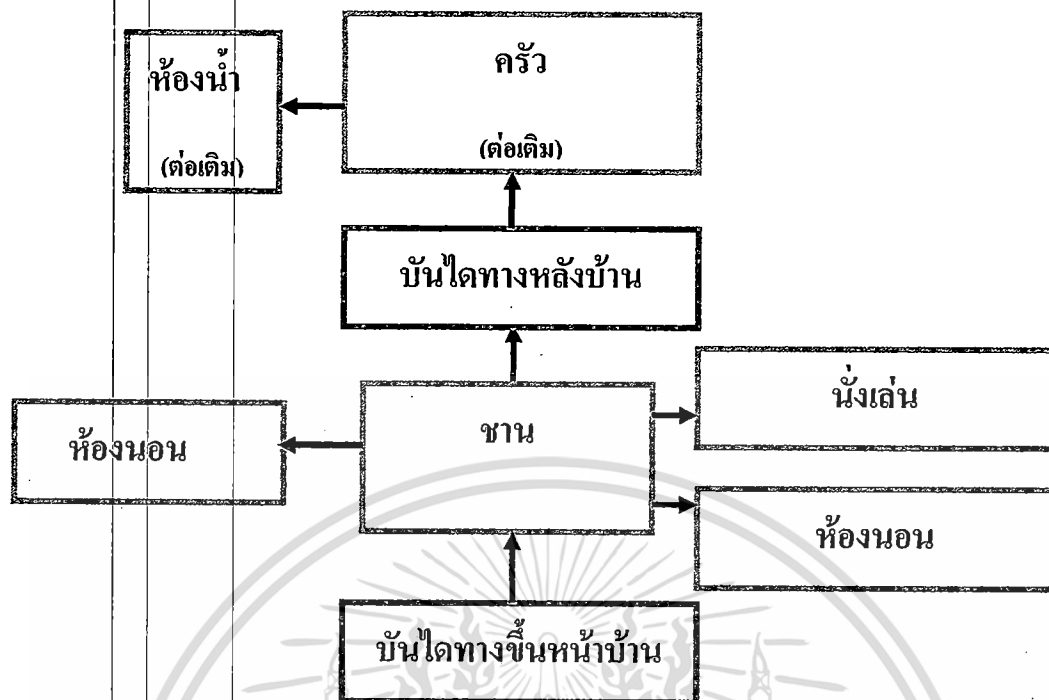
ส่วนนั่งเล่นแสดงให้เห็นถึงการยกระดับพื้นที่สูงชันจากชานบ้าน 30 เซนติเมตร มีการใช้พื้นที่เป็นส่วนจัดเก็บเสื้อผ้า ในส่วนนั่งเล่นมีช่องหน้าต่าง เพื่อระบายอากาศ ผืนไม้เคี่ยม ดีชอนเกร็ดมวนอน

ส่วนห้องครัว เป็นพื้นที่ต่อเติมขึ้นภายหลัง มีห้องน้ำภายในห้องครัว ผืนที่เพิ่มเติมก่ออิฐ บางส่วนปิดด้วยสังกะสี พื้นห้องครัวเป็นพื้นปูนขัดมัน

รูปที่ 4.7 (ต่อ)

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่าจะกรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

รูปที่ 4.8 แผนผังแสดงเส้นทางการใช้พื้นที่ภายในบ้าน

กลุ่มตัวอย่างหลังที่ 2

เจ้าของบ้าน นายกิจจา เกษตรถาวรกิจ อายุ 54 ปี

สถานที่ตั้ง บ้านเลขที่ 20 หมู่ 4 ตำบลเกาะขย จังหวัดสงขลา

การเก็บข้อมูล / สัมภาษณ์ วันอาทิตย์ที่ 15 กุมภาพันธ์ 2552 เวลา 16.00 น.

ประวัติการอยู่อาศัย ในอดีตนายกิจจา เกษตรถาวรกิจ ได้มอบให้นางสมบุรณ์ ปรีชา เป็นผู้ดูแลแทน โดยบ้านพื้นถิ่นหลังนี้ได้มีการมอบส่งต่อมาหลายรุ่น จากการสัมภาษณ์พบว่า เดิมเรือนตั้งอยู่ฝั่งตรงกันข้าม และได้มีการย้ายมาอยู่ในตำแหน่งที่ดินปัจจุบัน โดยวิธีการหามเริน (หามเรือน) ปัจจุบันเป็นบ้านร้างไม่มีผู้ดูแลรักษา และอยู่ในสภาวะเสี่ยงต่อการถูกรื้อทิ้ง ทำลายที่เกิดจากการเสื่อมสภาพเพราะไม่มีผู้ดูแลรักษา

ประวัติบ้าน เป็นบ้านพื้นถิ่นเกาะขย อายุประมาณ 150 ปีขึ้นไป

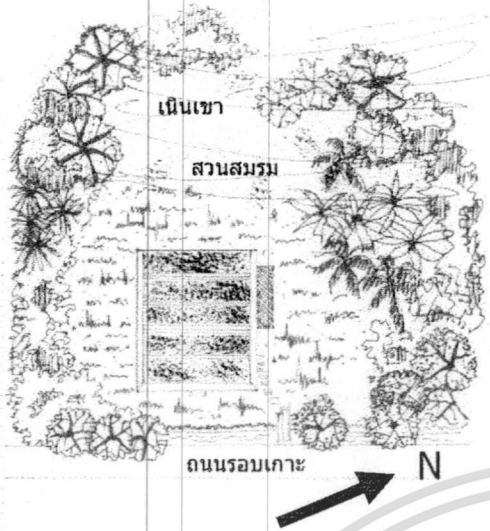
ลักษณะทั่วไปของบ้าน เป็นเรือนพื้นถิ่นในรูปแบบเรือนเครื่องสับ ยกใต้ถุนสูง หลังคาทรงจั่ว หน้าจั่วไม้กระดานตีแนวอนนึ่งด้วยกระเบื้องดินเผาฉาบเรียบ

นับถือศาสนา พุทธ

ลักษณะพื้นที่ใช้สอย

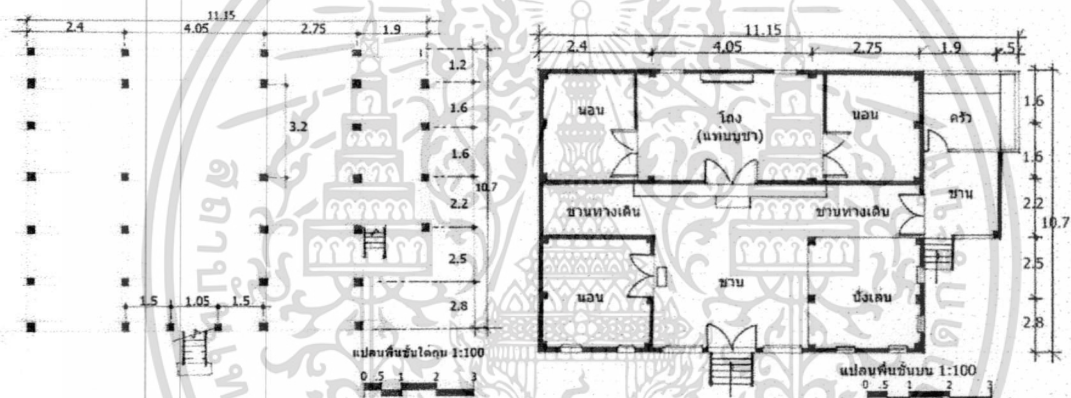
1. ลานบ้าน
2. หัวไค (บันได)
3. ระเบียง
4. ชาน
5. ห้องนอน
6. นั่งเล่น
7. ครัว
8. ห้องน้ำ (แยกจากตัวบ้าน)
9. บ่อน้ำ (แยกจากตัวบ้าน)
10. แท่นบูชา

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า
ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

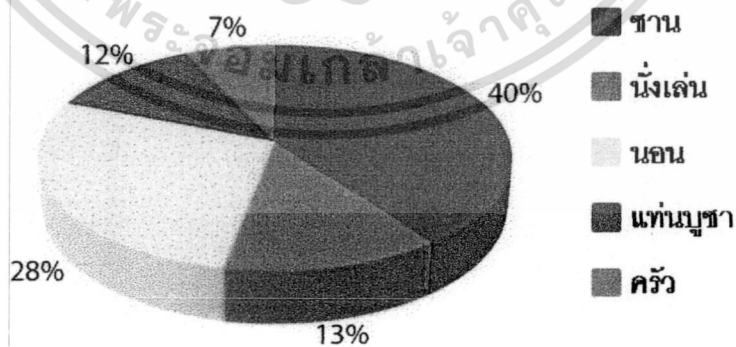
ผังบริเวณโดยรอบแสดงให้เห็นว่าตัวบ้านหันหน้าบ้านมาทางถนนรอบเกาะ โดยรอบมีการปลูกต้นไม้ล้อมเป็นบริเวณ หลังบ้านเป็นเนินเขา มีสวนสมรมอยู่บริเวณหลังบ้าน หน้าบ้านมีธารน้ำเล็กๆ ไหลผ่านหน้าบ้าน

รูปที่ 4.9 ผังบริเวณแสดงองค์ประกอบโดยรอบตัวบ้าน

รูปที่ 4.10 ผังบริเวณแสดงองค์ประกอบชั้นใต้ถุนตัวบ้าน

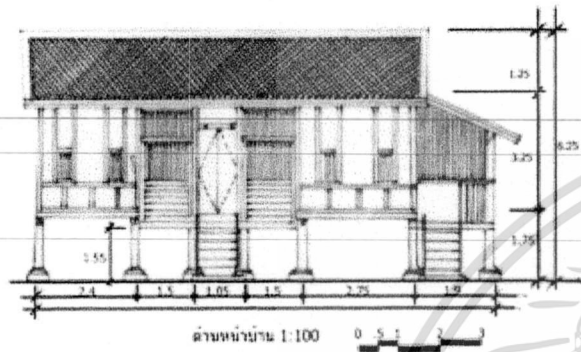
รูปที่ 4.11 ผังบริเวณแสดงองค์ประกอบพื้นชั้นบนตัวบ้าน

รูปที่ 4.12 แผนภูมิวงกลมแสดงการแบ่งพื้นที่ใช้สอยภายในบ้านนายกิจจา เกษตรถาวรกิจ

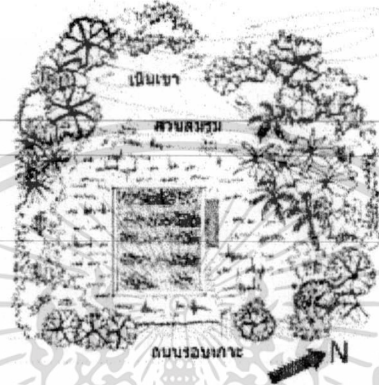
เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่าจะกรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

• บ้านนาถักจ่า เกษตรถาวรกิจ

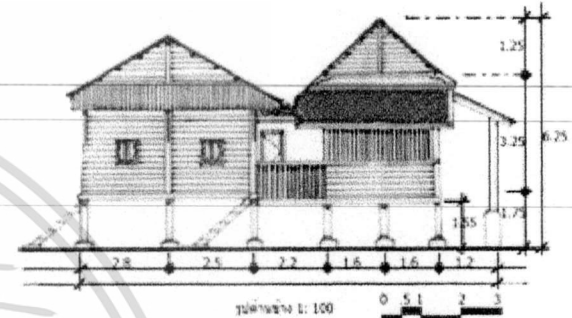

ด้านหน้าบ้าน 1:100

รูปด้านหน้า แสดงให้เห็นลักษณะของบ้านที่หน้าอาคารอยู่ในด้าน ลักษณะเรือนเป็นเรือนเครื่องฉลุ ออกได้ก่อนบันไดอยู่ทางด้านหน้าเรือนตรงกลางบริเวณได้ขึ้นเรือนใช้เป็นที่ยืนเครื่องเครื่องทางการเกษตร มีการแยกส่วนที่จอดรถไว้ทางด้านหลัง

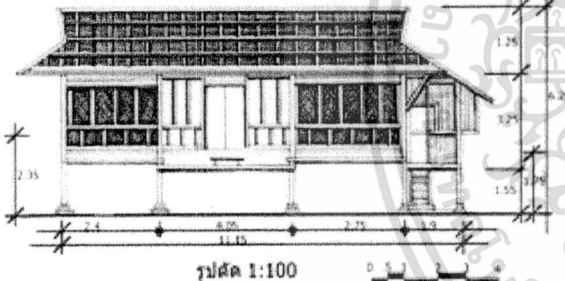

ทิศตะวันตก หน้าเรือนสู่ทะเลสาบสงขลาทางทิศตะวันออก

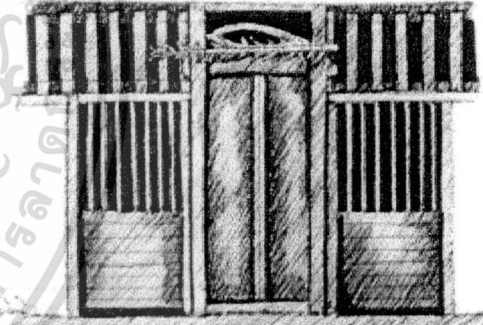
รูปด้านข้าง 1:100

รูปด้านข้าง แสดงให้เห็นถึงบันไดทางขึ้นที่มี 2 ทาง คือทางด้านหน้า และทางด้านข้าง ทางด้านข้างมีการเพิ่มค้ำขึ้นมา ภายในห้องครัวมีการสร้าง "ทุบ" สำหรับเก็บของหรือวางอุปกรณ์ทำครัว

รูปตัด 1:100

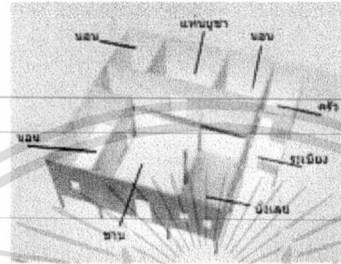
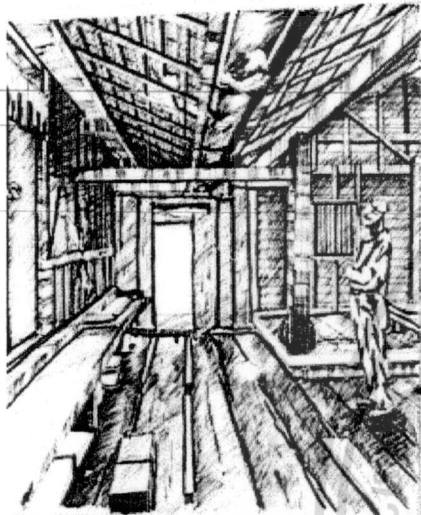
รูปตัด แสดงให้เห็นถึงการเชื่อมต่อของพื้นที่ระหว่างชานค้ำกับนั่งเล่น (ชานมื่อ) มีการยกระดับพื้นที่นั่งเล่นสูงขึ้นจากชาน 25 เซนติเมตร การเชื่อมต่อพื้นที่ระหว่างชานค้ำห้องนอน (ชานมื่อ) มีการยกระดับพื้นที่ห้องนอนขึ้นมา 25 เซนติเมตร และการเชื่อมต่อพื้นที่ระหว่างชานค้ำห้องเก็บของมีการยกระดับพื้นที่ขึ้นมาอยู่ที่ 50 เซนติเมตร

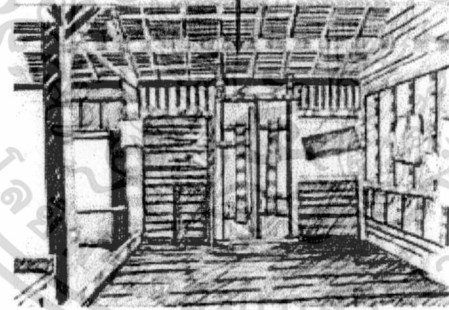
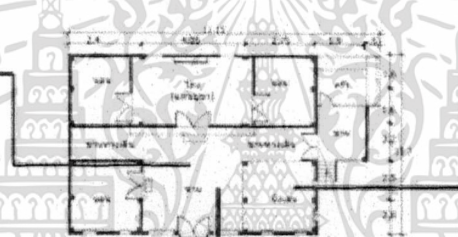
ช่องแสง ช่องลม ประตู หน้าต่าง แสดงให้เห็นถึงช่องแสง และช่องลม เหนือประตูขึ้นไปมีชลุกรงไม้ขนาด 1" x 3" ติดตาย ส่วนช่องแสงและช่องลมบริเวณหน้าต่าง มีชลุกรงเหล็กเส้น ติดตาย เหนือประตูบ้านมีการติดตั้ง "ไม้ข้อดี" บนวงกบประตูทางเข้าเรือนเพื่อป้องกันสิ่งไม่เป็นที่มด ซึ่งมิลักษณะเป็นไม้พานาม

รูปที่ 4.13 แสดงภาพพาโนรามาของเขื่อนบ้านนาถักจ่า เกษตรถาวรกิจ

ภาพจำลองแสดงพื้นที่ภายในอาคาร

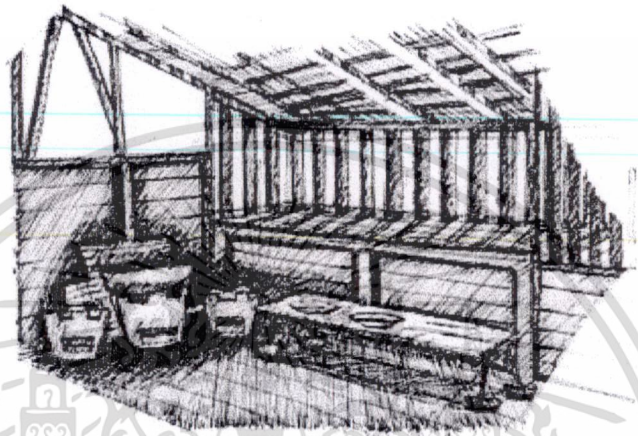
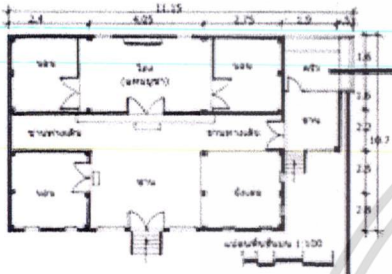
รูปที่ 4.13 (ต่อ)

ชานทางเดิน แสดงให้เห็นถึงการเชื่อมต่อของพื้นที่ระหว่างชานค้ำไม้เอิน (ชานมือ) มีการยกระดับพื้นที่ไม้เอินสูงชันจากฐาน 25 เซนติเมตร ซึ่งสามารถเชื่อมต่อกับชานที่เอียงได้ และการเชื่อมค้ำพื้นที่ระหว่างชานค้ำที่เอินกับชานมือ มีการยกระดับพื้นที่ขึ้นมาอยู่ที่ 50 เซนติเมตร

ส่วนชานกลางบ้าน แสดงให้เห็นถึงส่วนนั่งเล่น (ชานมือ) และผนังหน้าห้องนอน (ชานมือ) มีชานอยู่ตรงกลางเชื่อมค้ำกับส่วนทางเดินไม้เอินบ้าน ประตูบ้านมักเป็นประตูบานไม้เอียง ขนาด 0.30 x 1.30 ลักษณะเป็นบานเปิดคู่บังใบ ใช้ไม้แผ่นหนา ประมาณ 2" ด้านในใช้ลวดสำหรับประตู วงกบประตูใช้เสาไม้ ประมาณ 3" x 4" หรือ 4" x 4" ด้านบนและเสาจะมีไม้สวมแกน สำหรับเป็นจุดหมุนของบานประตูไม้ที่เอียงนาน

ส่วนนั่งเล่น แสดงให้เห็นถึงการยกระดับพื้นสูงขึ้นมา 25 เซนติเมตร โครงสร้างพื้นไม้เอินแข็ง (ไม้เคียน) เว้นร่อง 1 เซนติเมตร หน้าค้ำ ขนาดประมาณ 0.40 x 0.60 เมตร มีไม้สวมแกนบ้านหน้าค้ำบน-ล่าง โครงสร้างหลังคาไม้เอินแข็ง

• บ้านนายกิจจา เกษตรถาวรกิจ

รูปที่ 4.13 (ต่อ)

ครัว แสดงให้เห็นถึงการทำครัวแบบครัวไฟในอรัญญิก มีการใช้เตาหิน มีกระทงที่ "พริ" ในการจัดเก็บข้าวของเครื่องใช้ ส่วนที่เป็นพริ ใช้ไม้ตีเป็นระแนง เว้นระยะไว้เพื่อให้การระบายอากาศได้ดีถึงหัว พริ ใช้เป็น ไม้ระแนงแข็ง (ไม้ตีผสม) เว้นร่อง 1 เซนติเมตร ทนแดดริ้วทางด้านซ้ายติดกับห้องนอน แต่ ไม้มีปัญหาเรื่องกลิ่นควันรบกวนเพราะส่วนครัวมีการเปิดไฟในช่วงของหมักหลายจุด

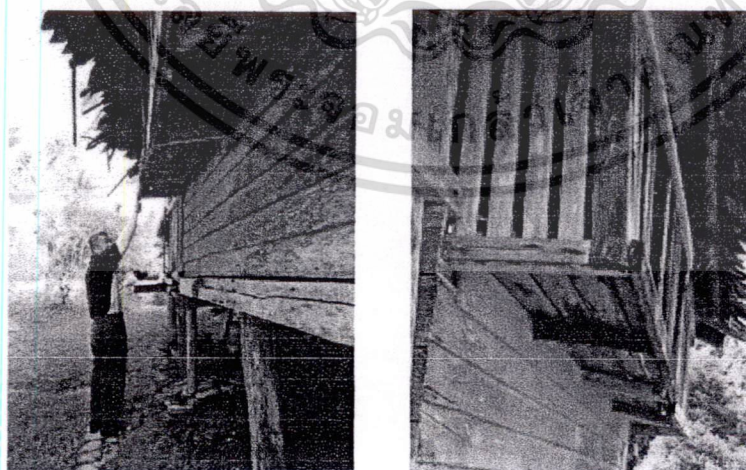
พริ แสดงให้เห็นถึงการอินทน์ที่ออกแบบอรัญญิก มีไม้ระแนงตีแนวตั้งเว้นร่อง โดยรอบ ได้พริจะมีพื้นที่เปิดคือไม้ระแนงตีชันเกร็ดแนวนอน คลมด้วยหลังคา โดยโครงสร้างหลังคาจะเป็น ไม้ทั้งหมด คลมด้วยกระเบื้องดินเผากระเบื้อง ระบายความร้อนจากระดับพื้นดินสูงขึ้นมา 2.10 เซนติเมตร ยื่นออกมาจากหน้าครัว 50 เซนติเมตร ส่วนครัวจะมีพื้นที่ระแนงติดกับชานทางขึ้นคันทันข้างตัวบ้าน การซักล้างจะซักล้างบริเวณชานที่อยู่หน้าครัว ซึ่งเป็นพื้นไม้เว้นร่อง 1 เซนติเมตร

ทัศนียภาพโดยรอบตัวบ้าน แสดงให้เห็นถึงหลังบ้านเป็นภูเขาล้อมรอบด้วยสวนสมรม บริเวณหลังบ้านมีหลังคาพาไลคลุม ด้านข้างบ้านมี “พรา” ที่ใช้เก็บของภายในห้องครัวยื่นออกมา

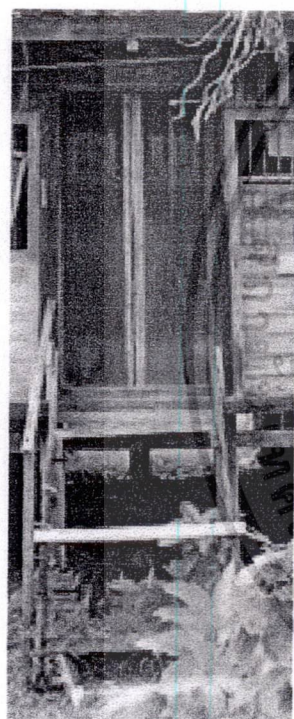
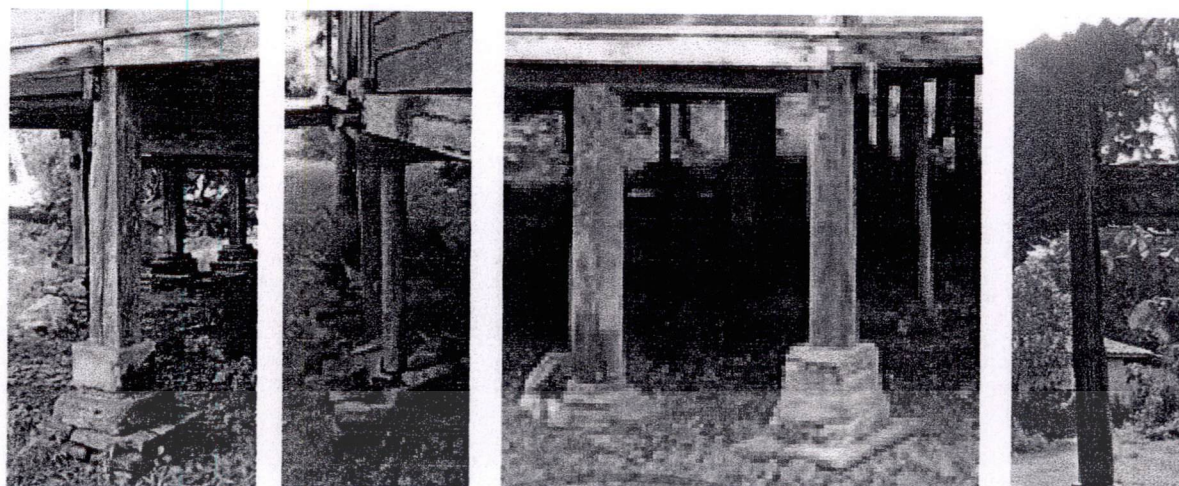
ทัศนียภาพด้านข้างบ้าน แสดงให้เห็นพื้นที่ใต้ถุน และส่วนทางขึ้นด้านข้างบ้าน

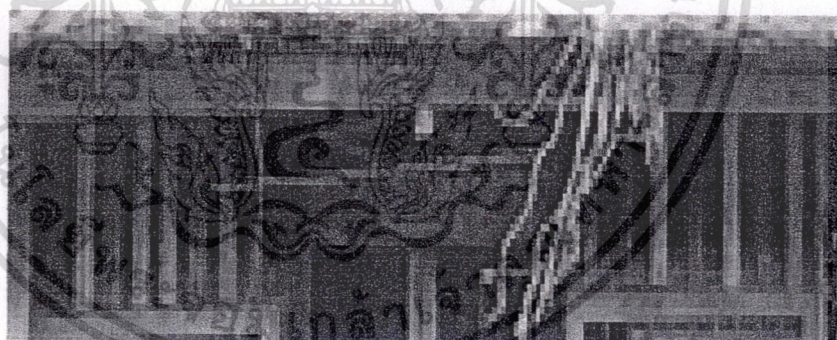
รายละเอียดส่วน “พรา” ที่ยื่นออกมาจากพื้นที่ห้องครัว

รูปที่ 4.14 แสดงภาพถ่ายทัศนียภาพภายนอก

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้าไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

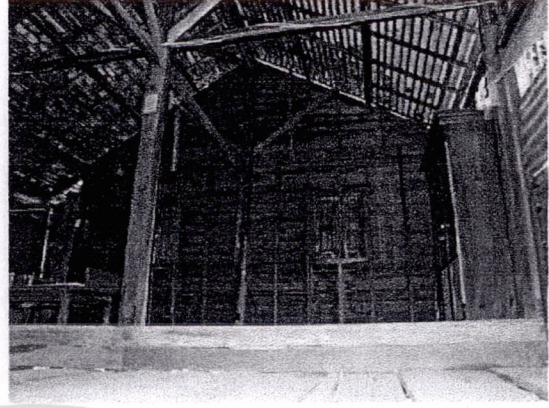
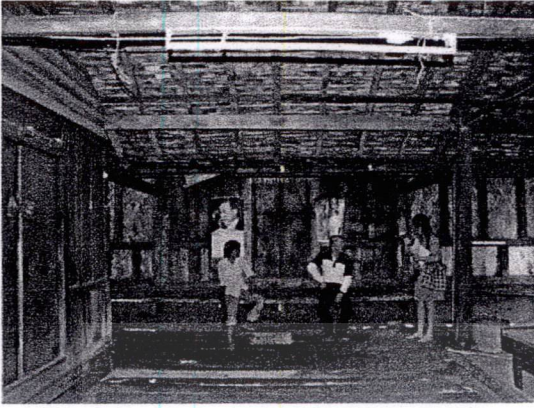
รายละเอียดของดินเสาที่อยู่ใต้ฐานบ้าน มีการก่อด้วยอิฐ
เกาะยอ แต่ปัจจุบันปูนได้กร่อน ไปเกือบหมดแล้ว คงเหลือ
เพียงบางส่วนดังภาพ และเสาไม้ได้ยึดติดกับดินเสา เป็น
เพียงการวางตั้งบนดินเสาอย่างเดียว เสาพาไลหลังบ้าน
เป็นอิฐเกาะยอก่อขึ้น สูงประมาณ 80 เซนติเมตร

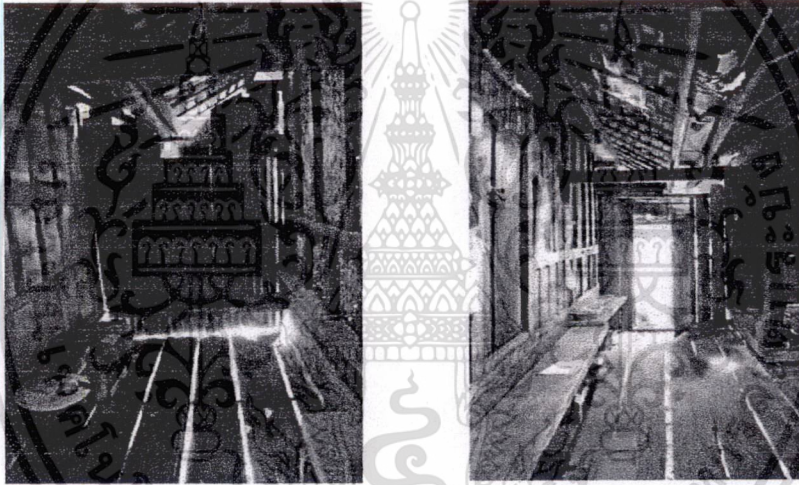
หน้าบ้านบนประตูยังมีการติด (ไม้ข้อผี) หรือไม้หนามแสดคงให้เห็นถึงความเชื่อในการป้องกันสิ่ง
ไม่ดีหรือสิ่งอัปมงคล ไม่ให้เข้ามาภายในบ้าน

รูปที่ 4.14 (ต่อ)

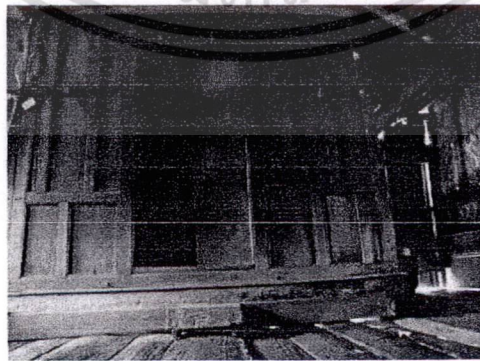
เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า
ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

แสดงถึงการเชื่อมต่อของชานบ้าน กับส่วนห้องแท่นบูชา มีการยกระดับความสูงอยู่ที่ 50 เซนติเมตร ส่วนชานทางเดิน และพื้นที่นั่งเล่น มีระดับต่างกันที่ 30 เซนติเมตร

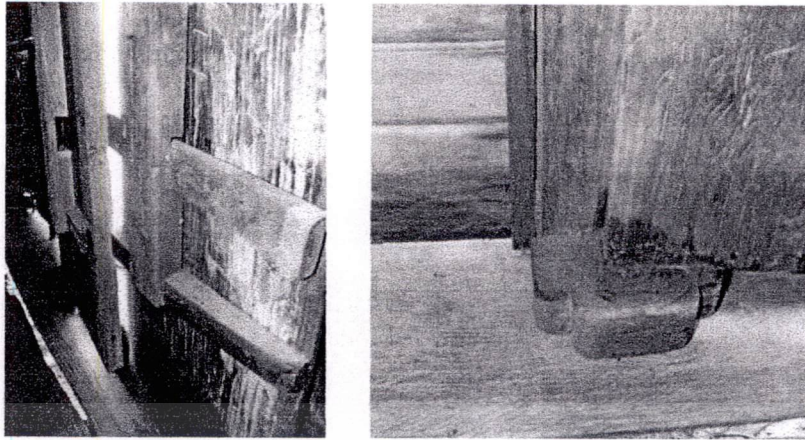

ส่วนชานทางเดินแสดงให้เห็นพื้นไม้ มีการปูเว้นร่อง 1 เซนติเมตรใช้ไม้จริง มีการเชื่อมต่อกับชานส่วนห้องครัว

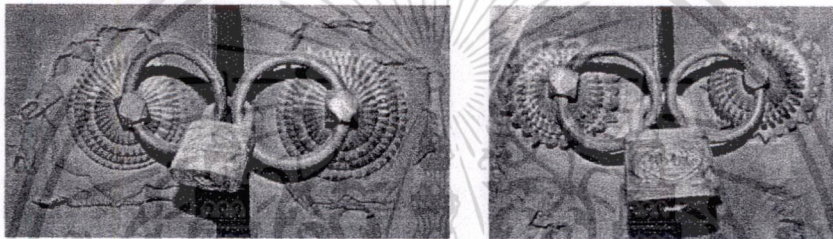

หน้าห้องนอนมีการยกระดับพื้นสูงขึ้นจากระดับชานอยู่ที่ 30 เซนติเมตร
รูปที่ 4.15 แสดงภาพถ่ายทัศนียภาพภายใน

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่าจะกรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

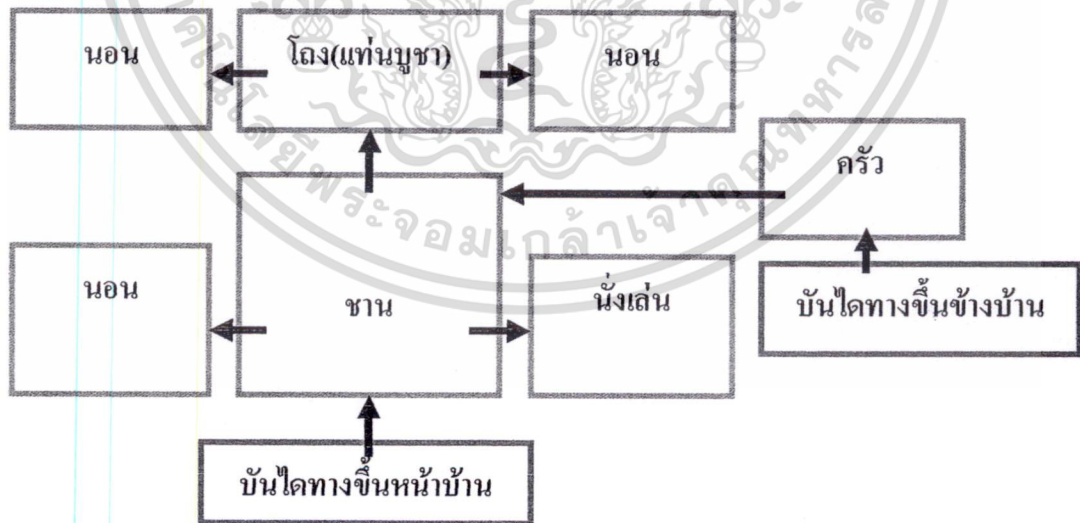

เทคนิคงานช่างไม้ การทำกลอนล็อกประตู ซึ่งฐานประตูมีแกนหมุนอยู่ข้างล่างเป็นเทคนิคงานช่างไม้

มือจับประตูใช้เป็นที่ล็อกประตู

รูปที่ 4.15 (ต่อ)

รูปที่ 4.16 แผนผังแสดงเส้นทางการใช้พื้นที่ภายในบ้าน

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่าจะกรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

กลุ่มตัวอย่างหลังที่ 3

เจ้าของบ้าน คุณชูศรี เจษฎานนท์ อายุ 76 ปี

สถานที่ตั้ง บ้านเลขที่ 30 หมู่ 4 ตำบลเกาะยอ จังหวัดสงขลา

การเก็บข้อมูล / สัมภาษณ์ วันเสาร์ที่ 21 กุมภาพันธ์ 2552 เวลา 10.00 น.

ประวัติการอยู่อาศัย ปัจจุบันมีผู้พักอาศัย 4 คน ในอดีตผู้อยู่อาศัยประกอบอาชีพทำสวนผลไม้ (สวนสมรม) ปัจจุบันประกอบอาชีพจำหน่ายน้ำดื่ม ทำให้บ้านหลังนี้เป็นแหล่งผลิตน้ำดื่มรายใหญ่ในตำบลเกาะยอ

ประวัติบ้าน เป็นบ้านพื้นถิ่นเกาะยอ อายุประมาณ 150 ปีขึ้นไป

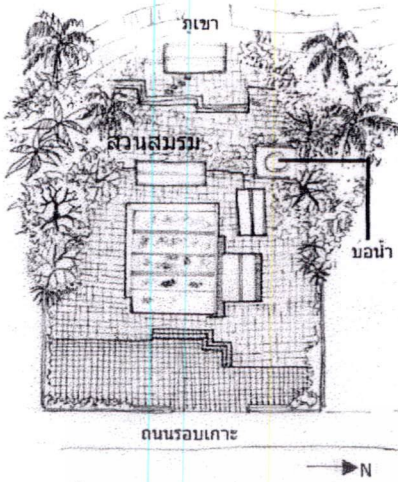
ลักษณะทั่วไปของบ้าน เป็นเรือนพื้นถิ่นในรูปแบบเรือนเครื่องสับ ยกใต้ถุนสูง เรือนหน้ากว้าง 5 ช่วงเสา ลึก 4 ช่วงเสา หลังคาทรงจั่ว เป็นจั่วแฝด ผนังห้องเสาช่วงกลาง หน้าจั่วไม้กระดานซ้อนเกร็ด

นับถือศาสนา พุทธ

ลักษณะพื้นที่ใช้สอย

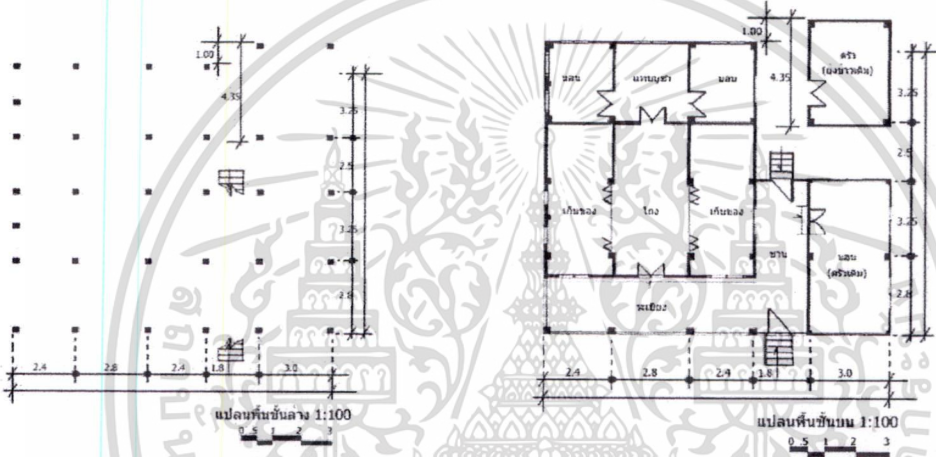
1. -
2. หัวไค (บันได)
3. ระเบียง
4. ซาน
5. ห้องนอน
6. -
7. ครัว (แยกจากตัวบ้าน)
8. ห้องน้ำ (แยกจากตัวบ้าน)
9. บ่อน้ำ (แยกจากตัวบ้าน)
10. แท่นบูชา

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า
ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

ผังบริเวณ แสดงให้เห็นถึง ตัวบ้านจะมีอาคารเพิ่มเติม ล้อมรอบ มีการยกระดับพื้นลานหน้าบ้าน และปูด้วยอิฐ ดินเผาเกาะขอ มีบ่อน้ำอยู่บริเวณหลังบ้าน พื้นที่ด้านหลัง บ้านเป็นกุหลาบมีสวนสมรมล้อมรอบ

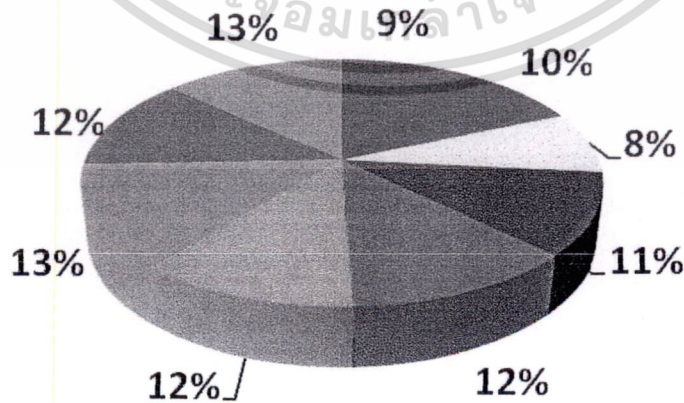
รูปที่ 4.17 ผังบริเวณแสดงองค์ประกอบโดยรอบตัวบ้าน

รูปที่ 4.18 ผังบริเวณแสดงองค์ประกอบชั้น ได้ถูกรื้อตัวบ้าน

รูปที่ 4.19 ผังบริเวณแสดงองค์ประกอบชั้น บนตัวบ้าน

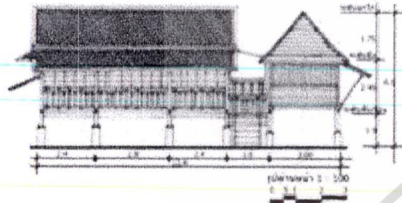
- ห้องนอน 1
- แท่นบูชา
- ห้องนอน 2
- เก้าอี้ของ 1
- โถง
- เก้าอี้ของ 2
- ครัว
- ห้องนอน 3
- ซาน

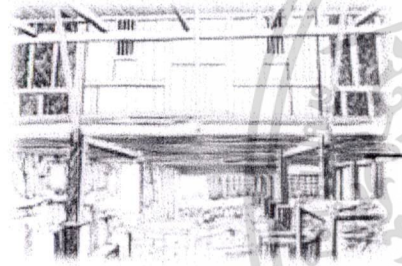
รูปที่ 4.20 แผนภูมิวงกลมแสดงการแบ่งพื้นที่ใช้สอยภายในบ้านคุณชูศรี เจษฎานนท์

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

• บ้านคุณชูศรี เจษภูพานนท์

รูปด้านหน้า แสดงให้เห็นถึงเอกลักษณ์บ้านพื้นถิ่นเกาะยอในล้าน การยกใต้ถุนมีดินเลารองรับตัวเสา หลังคาพาไลคลุมระเบียงหน้าบ้าน บันไดทางขึ้นมีหลังคาหลังคาติดคลุม หลังคาส่วนทั่วไปคลุมด้วยกระเบื้องดินเผาเกาะยอ

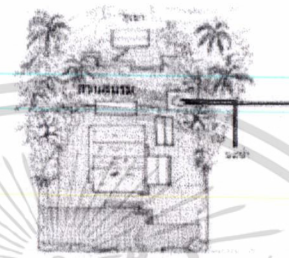
ใต้ถุน ใช้พื้นที่ในการเก็บของประกอบอาชีพ(ขายน้ำดื่ม) ใต้เป็นทิวแถวเหล็กซี่ ทั้งใช้สำหรับตากเสื้อผ้า มีแคร่นั่งใต้ถุนเพื่อใช้นั่งเล่น และรับประทานอาหาร

ดินเผา หลังคัจฉกฉกร์ เศ รีมเหล็ก

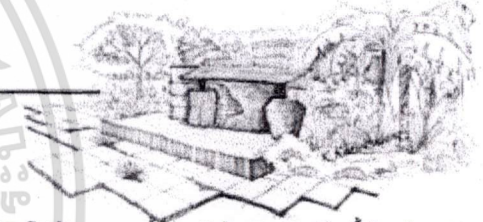
รูปสี่เหลี่ยมจัตุรัส ขนาด 25 x 25 ซม. สูง 50-80 ซม.

เทคนิคยึดบันได ใช้วิธีการเจาะรู

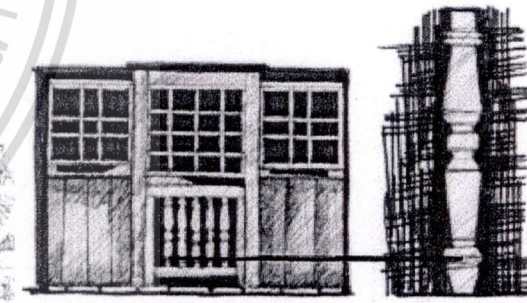

ผังบริเวณ แสดงอาคารวางสามแนวแกนเหนือใต้ หน้าหน้าเรือนเจ้าหลานรอบเกาะ (ทิศตะวันออก)

รูปด้านข้าง แสดงให้เห็นหลังคาจั่วแปดขนานห้องแถวช่วงกลางเป็นหลังคาปีกนก และวางรับน้ำฝน มีปีกนกรอบรับด้วยท้าวเรนหน้าจั่วไม้กระดานซ้อนเคลือบเงา

บ่อน้ำ โนอลิตใช้ในการอาบน้ำ และซักล้าง ปัจจุบันบ่ออยู่ข้างรั้วบริเวณโถงรอบ มีการปลูกต้นไม้ตามคติความเชื่อ และปลูกผักสวนครัว

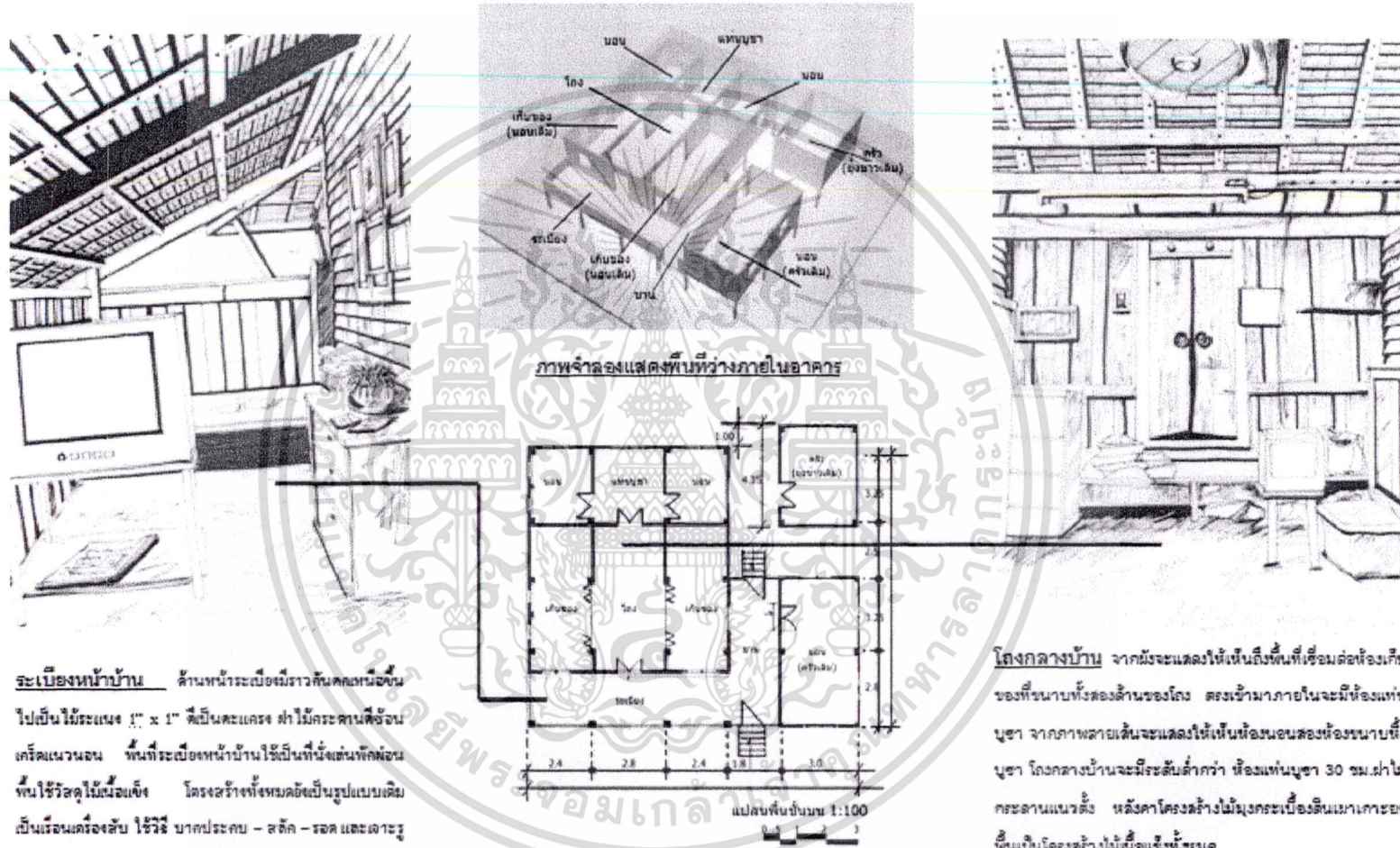

ช่องแสงและช่องลมของประตู ใช้ไม้แผ่นจตุรัสวางตัวดาดามีช่องระบายอากาศ

รูปที่ 421 แสดงภาพทาสีผนังภายในบ้านคุณชูศรี เจษภูพานนท์

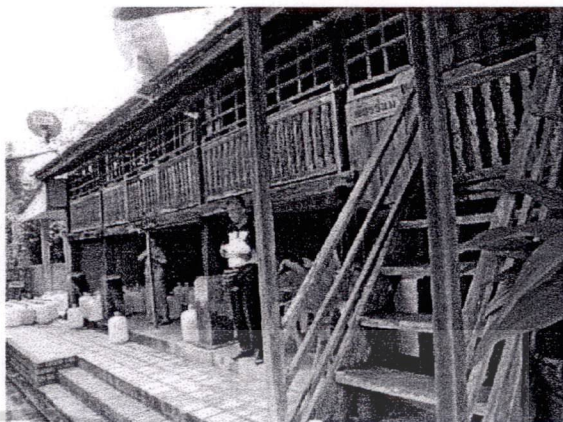
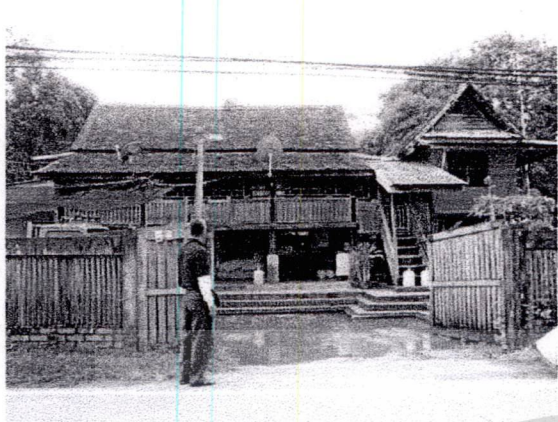
• บ้านคุณชุติรี เจษฎานนท์

รูปที่ 4.20

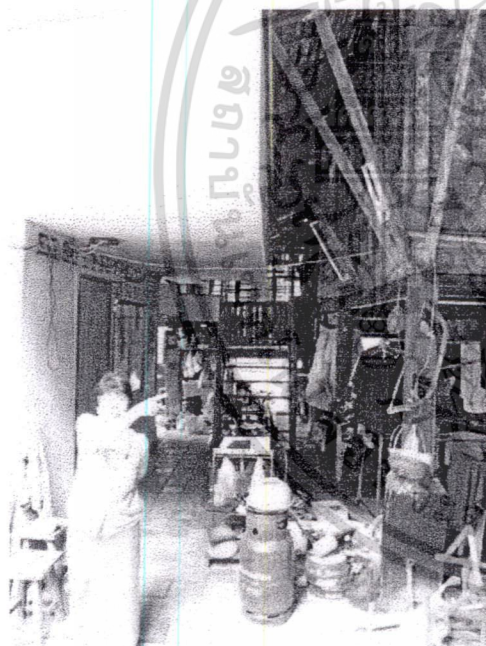

ระเบียงหน้าบ้าน ด้านหน้าระเบียงมีราวกันตกเหล็กลื่นขึ้น
ไปเป็นไม้ระแนง 1" x 1" ซึ่งเป็นตะแกรง ฝาไม้กระดานที่ฉีกจน
เกร็ดแฉวนจน พื้นที่ระเบียงหน้าบ้านใช้เป็นที่นั่งเล่นพักผ่อน
พื้นที่ใช้วัสดุไม้เนื้อแข็ง โครงสร้างทั้งหมดยังเป็นรูปแบบเดิม
เป็นเรือนเครื่องฉับ ใช้วิธี บากประกอบ - สลัก - รอด และฉากรู
เข้าคือ แต่จะมีการปรับปรุงบ้างแล้วในบางส่วน แต่ก็ยังคงไว้
ซึ่งการก่อสร้าง และรักษาเช่นในอดีต

โถงกลางบ้าน จากนี้จะแสดงให้เห็นถึงพื้นที่เชื่อมต่อห้องเก็บ
ของที่รนาบทั้งสองด้านของโถง ตรงเข้ามาภายในจะมีห้องแทน
บุซา จากภาพหลายเดินจะแสดงให้เห็นห้องนอนสองห้องรนาบทั้ง
บุซา โถงกลางบ้านจะมีระดับต่ำกว่า ห้องแทนบุซา 30 ซม. ฝาไม้
กระดานแนวตั้ง หลังคาโครงสร้างไม้มีโครงกระเบื้องดินเผาเกาะขอ
พื้นเป็นโครงสร้างไม้เนื้อแข็งทั้งหมด

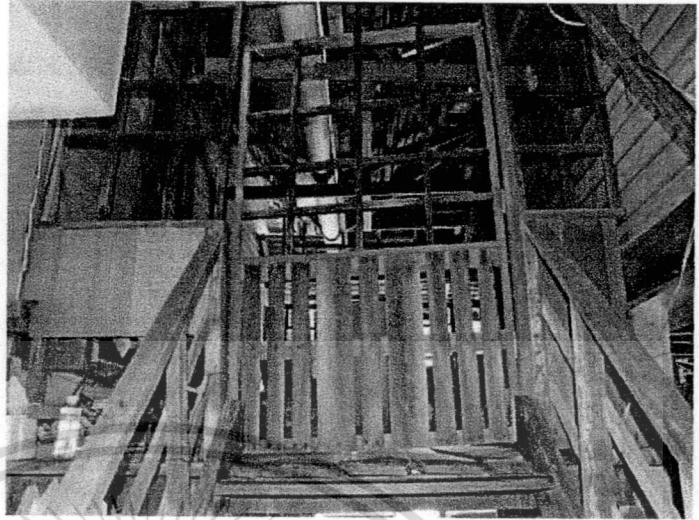
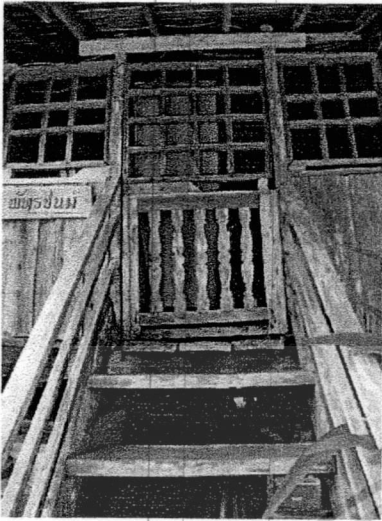
หน้าบ้านแสดงให้เห็นถึง พื้นหน้าบ้านมีการปูด้วยกระเบื้องดินเผาเกาะขอม ยกระดับขึ้นมา 60 เซนติเมตร ได้ถุนบ้าน ใช้เป็นที่เก็บของใช้ และน้ำดื่ม (เจ้าของบ้านประกอบอาชีพขายน้ำดื่ม) หน้าบ้านมีบันไดทางขึ้น มีระเบียง มีราวกันตกเหนือขึ้นไปเป็นไม้ระแนง 1" x 1" ติเป็นตะแกรง

ด้านข้างบ้านมีการสร้างครัวใหม่ขึ้นแทนขี้ข้าวเดิม เป็นอาคารปูนสมัยใหม่ และด้านหลังบ้านมีทางเดินปูด้วยอิฐดินเผาเกาะขอมสมัยเก่า มีสวนสมรมถัดไปเป็นเนินเขา

รูปที่ 4.22 แสดงภาพถ่ายทัศนียภาพภายนอก

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่าจะกรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

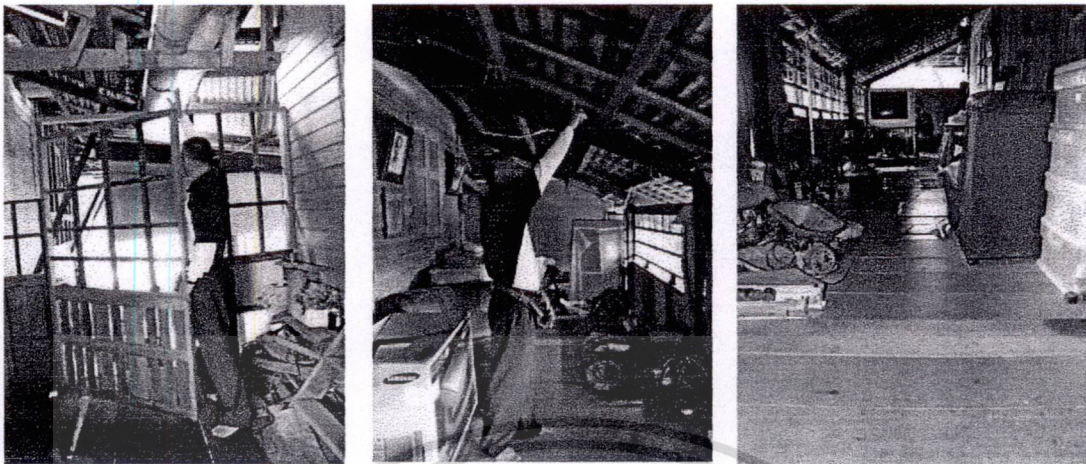

บันไดทางขึ้นด้านหน้า และด้านข้างบ้าน เป็นบันไดไม้ แม่บันไดขนาด 2" x 2" - 4" x 10" ลูกนอน จะใช้เป็นเลขคี่ตามคติความเชื่อ มีเว้นช่องแสง และช่องลมเพื่อให้อากาศถ่ายเทได้สะดวก

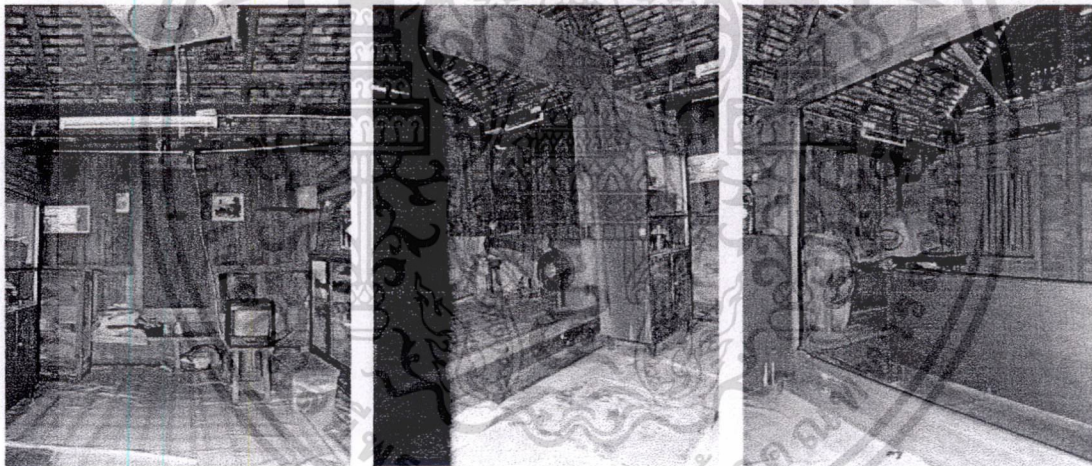

ใต้ถุนบ้าน นอกจากใช้เป็นที่เก็บน้ำดื่ม ยังเป็นที่เก็บข้าวของเครื่องใช้ เป็นที่ตากเสื้อผ้าและเก็บเสื้อผ้า นอกจากนี้ยังใช้เป็นที่นั่งเล่น นอนเล่น และรับประทานอาหารอีกด้วย

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้รูปที่ 4.22 (ต่อ) ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่าจะกรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

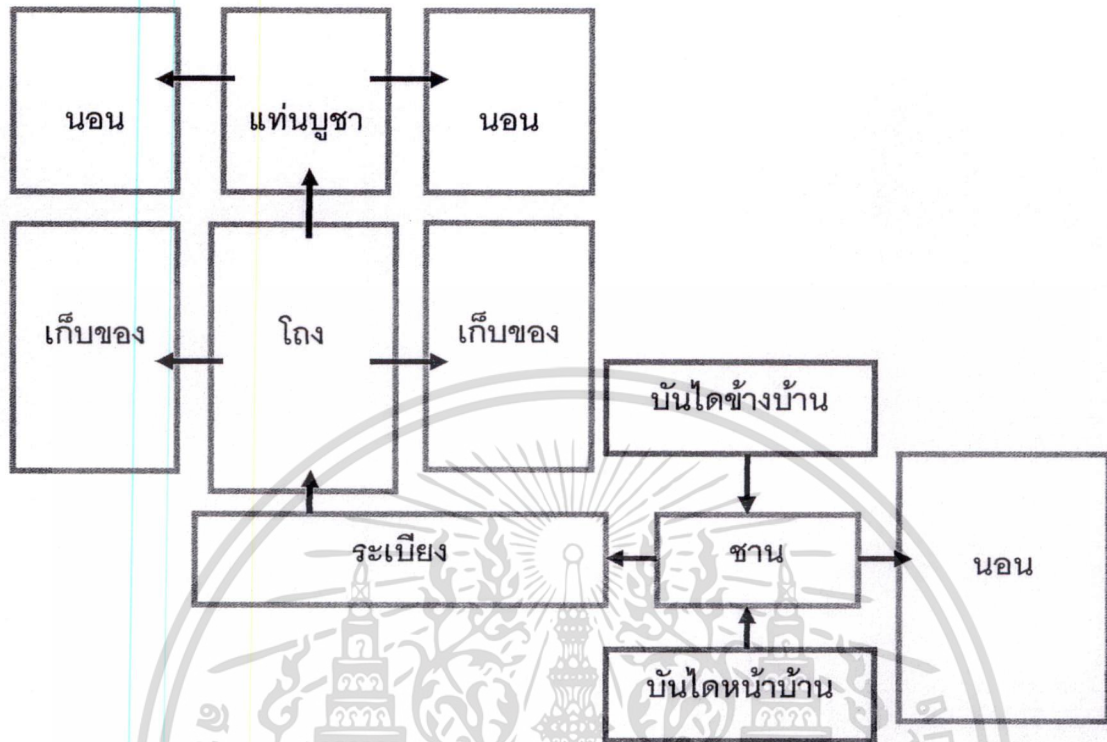
ภาพแสดงทางขึ้นด้านข้างบ้าน เชื่อมต่อกับส่วนระเบียง ซึ่งส่วนระเบียงใช้เป็นทางสัญจร เป็นที่เก็บของ และเป็นพื้นที่นั่งเล่น พื้นไม้เป็นไม้เคี่ยมตาก พื้นบ้านเว้นร่อง 1 เซนติเมตร ผึง ไม้เนื้อแข็งดี ช้อนเกร็ด แนวนอน

ภาพแสดงพื้นที่ส่วนโรง ขนابด้วยพื้นที่เก็บของด้านซ้าย และขวา ในส่วนโรงตรงไปเชื่อมต่อกับพื้นที่ส่วนแท่นบูชา มีการยกระดับพื้นอยู่ที่ 30 เซนติเมตร โครงสร้างใช้ไม้เนื้อแข็งทั้งหมด หลังคาคลุมด้วยกระเบื้องดินเผาเกาะยอ

รูปที่ 4.23 แสดงภาพถ่ายทัศนียภาพภายใน

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่าจะกรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

รูปที่ 4.24 แผนผังแสดงเส้นทางการใช้พื้นที่ภายในบ้าน

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า
ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

กลุ่มตัวอย่างหลังที่ 4

เจ้าของบ้าน นายชลิต ปริศวงค์ อายุ 68ปี/เพศ ชาย

สถานที่ตั้ง บ้านเลขที่ 9 หมู่ 4 ตำบลเกาะขอม จังหวัดสงขลา

การเก็บข้อมูล /สัมภาษณ์ วันเสาร์ที่ 21 กุมภาพันธ์ 2552 เวลา 12.30 น.

ประวัติการอยู่อาศัย ในอดีตเจ้าของบ้านเป็นผู้พักอาศัย ปัจจุบันได้มีการตกแต่ง ปรับปรุงเพื่อให้ นักท่องเที่ยว หรือผู้ที่มาทำงานบนเกาะขอมเช่าพักอาศัย ผู้พักอาศัยในปัจจุบัน มี 8 คน เป็นนักศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏสงขลา ได้มีการเช่าอาศัยเพื่อจัดทำโครงการอนุรักษ์ป่าชายเลน

ประวัติบ้าน เป็นบ้านพื้นดินเกาะขอม อายุประมาณ 120 ปีขึ้นไป

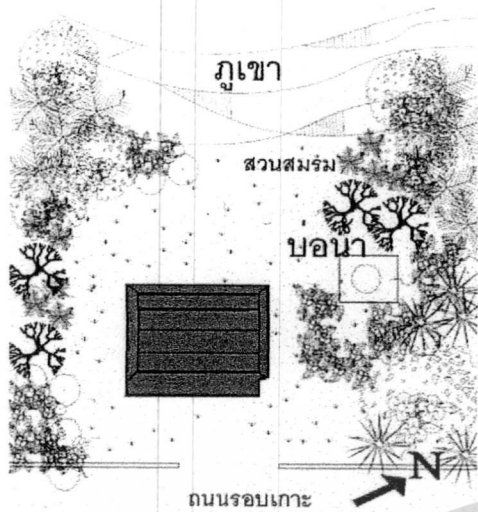
ลักษณะทั่วไปของบ้าน ลักษณะเรือนเป็นเรือนเครื่องสับ ยกใต้ถุนสูง เดิมเรือนมีขนาดกว้าง 3 ช่วงเสา ลึก 5 ช่วงเสา อาคารวางแนวทิศเหนือ-ใต้ หันหน้า หันหน้าเรือนสู่ถนนรอบเกาะทางทิศใต้ บันไดอยู่ ด้านข้างเรือนช่วงเสาแรก บริเวณใต้ถุนเรือนมีการต่อเติมห้องครัว และใช้เป็นที่เก็บเครื่องมือทางการเกษตรและมีแคร่สำหรับนั่งเล่นในเวลากลางวัน

นับถือศาสนา พุทธ

ลักษณะพื้นที่ใช้สอย

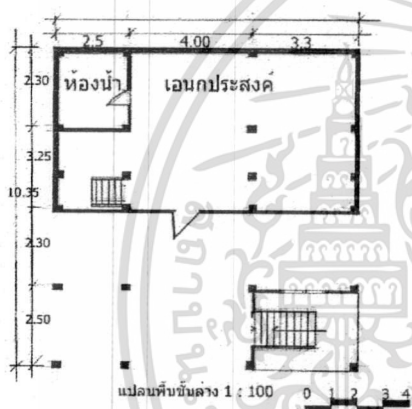
1. ลานบ้าน
2. หัวใจ (บันได)
3. -
4. ชาน
5. ห้องนอน
6. นั่งเล่น
7. ครัว (ต่อเติมใต้ถุนบ้าน)
8. ห้องน้ำ (อยู่ในส่วนต่อเติมใต้ถุนบ้าน ในอดีตแยกจากตัวบ้าน)
9. บ่อน้ำ

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่าจะกรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

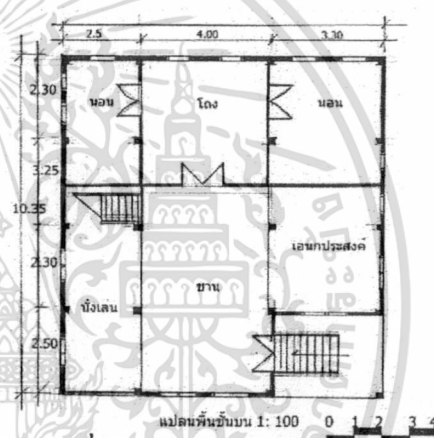

ผังบริเวณแสดงให้เห็นโดยรอบบริเวณบ้านมีลานหน้าบ้าน หลังบ้านมีสวนสมรม ถัดไปเห็นภูเขา มีการปลูกต้นไม้ตามคติความเชื่อ แต่ไม่ครบทุกทิศทาง มีบ่อน้ำอยู่บริเวณด้านข้างบ้านแต่ไม่มีการใช้สอยแล้ว เป็นเรือนจั่วแฝดหันหน้าเรือนเข้าสู่ถนนรอบเกาะ มีการปรับพื้นที่ใช้สอยใต้ถุนเรือน โดยการปิดล้อมส่วน 3 ช่วงเสา ด้านหลังเพื่อใช้เป็นพื้นที่เอนกประสงค์ และห้องน้ำ

รูปที่ 4.25 ผังบริเวณแสดงองค์ประกอบโดยรอบตัวบ้าน

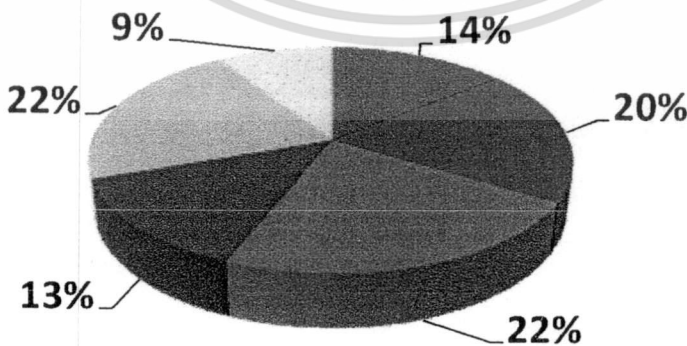

รูปที่ 4.26 ผังบริเวณแสดงองค์ประกอบชั้นใต้ถุนตัวบ้าน

รูปที่ 4.27 ผังบริเวณแสดงองค์ประกอบชั้นบนตัวบ้าน

- ห้องนอน1 ■ ห้องนอน2 ■ โถง
- ห้องนั่งเล่น ■ ชาน ■ เอนกประสงค์

รูปที่ 4.28 แผนภูมิวงกลมแสดงการแบ่งพื้นที่ใช้สอยภายใน บ้านนายชลิต ปริสวงค์ โดยคิดเป็นร้อยละ

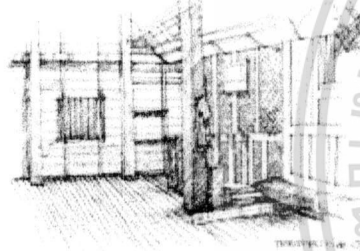
เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สวชนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่าจะกรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

• บ้านนาขจรลิต ปรีศวงศ์

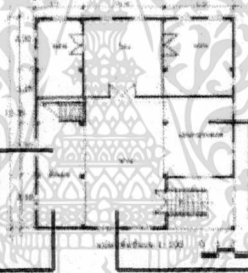

รูปปั้นหน้า แสดงลักษณะเรือนเป็นเรือนเครื่องสับ ยกใต้ถุนสูง เดิมเรือนมีขนาดกว้าง 3 ช่วงเสา ลึก 5 ช่วงเสา
บ้านโถงอยู่ด้านข้างเรือนช่วงเสาแรก

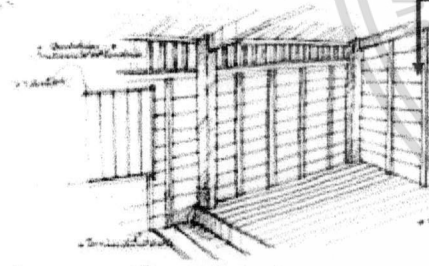
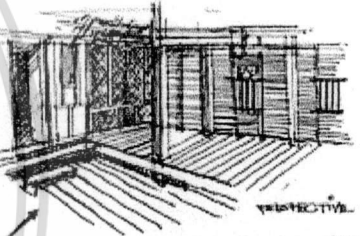
มุงป้อนค้อน และรูปปั้นข้าง แสดงไม้ครกค้ำคองหลังคั่ว และใช้ไม้ที่ลับเครื่องมือทางการเกษตร และมี
แต่สำหรับนั่งเล่นในเวลากลางวัน

นั่งเล่น แสดงส่วนเชื่อมคอกับ
บันไดทางขึ้น - ลงภายในบ้าน
เชื่อมคอกับ ซานบ้าน มีค้ำ
ยกระดับสูงจากชั้น 25 ซม.

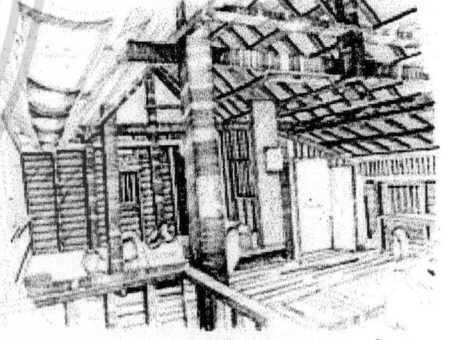
ซาน แสดงระดับ ความต่างของ
เรือนบริเวณห้องนอนจะยกระดับ
สูงสุด ส่วนโถงบริเวณริ้วแขก
นั่งเล่น และซานกลางยกระดับ 25
ซม.

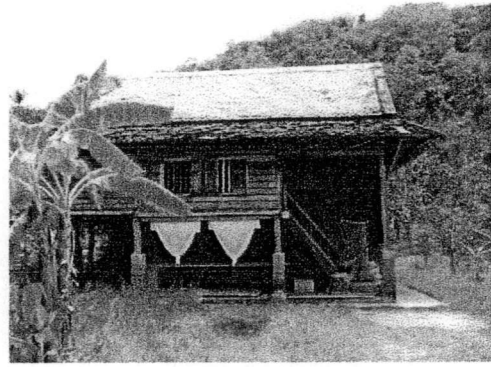
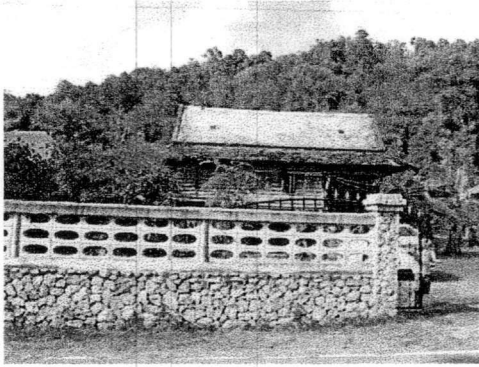
นั่งเล่น ซาน แสดงพนักซานไม้เชื่อมกว้าง 30 ซม. เว้นร่องห่างประมาณ 1x4"
พนักห้องพัก ไม้ตะพืดหน้าส่วนริ้วแขก ไม้กระดานกว้าง 10 ซม. เว้นร่อง 1 ซม.

รูปที่ 4.29 แสดงภาพภายนอกบ้านนาขจรลิต ปรีศวงศ์

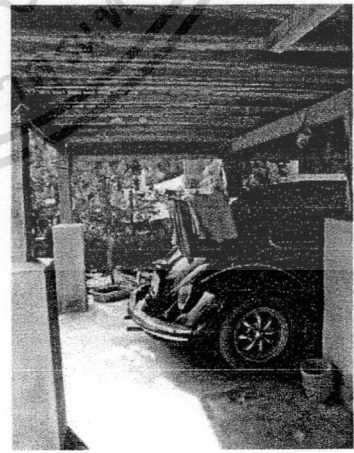
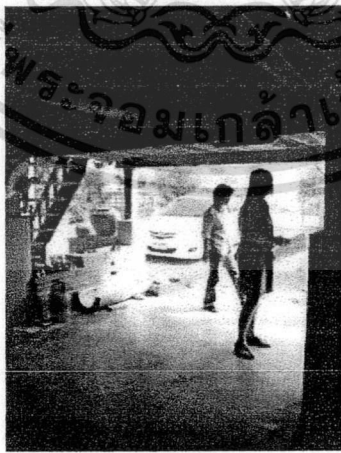
แสดงโครงสร้าง โครงสร้างหลังคาเสา พันทัน เป็นโครงสร้างไม้เนื้อแข็ง พันทัน
ไม้กระดานที่ซ้อนกันคือคานนอนและฟา ไม้ไผ่สาน หลังคามุงกระเบื้องดินเผา

ด้านหน้าบ้าน แสดงให้เห็นถึงลานหน้าบ้าน มีการปิดล้อมด้วยกำแพง หลังบ้านมีสวนสมรม
ถัดไปเป็นภูเขา บริเวณรอบข้างมีการปลูกไม้มงคลตามความเชื่อ แต่ไม่ครบทุกทิศ

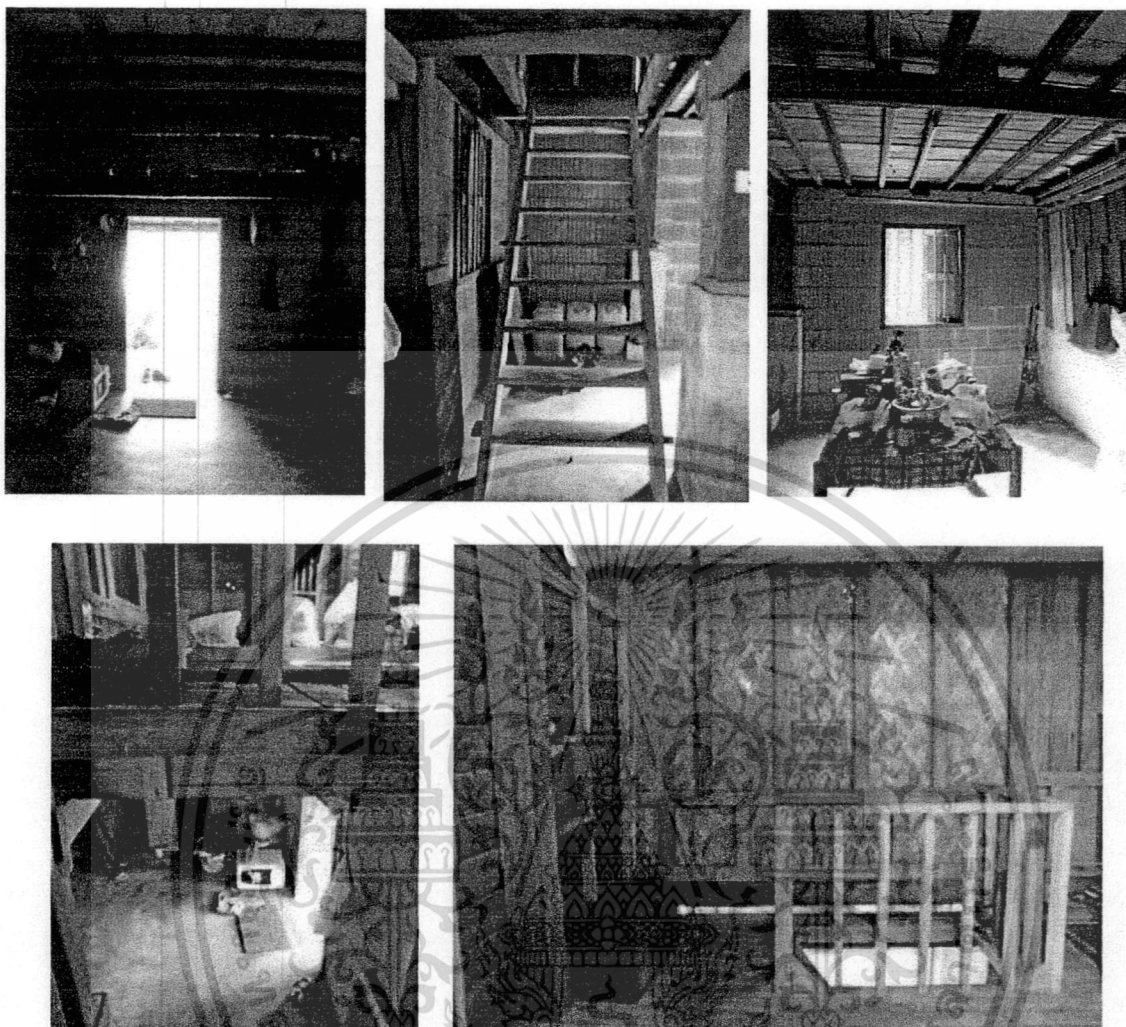
ด้านข้างบ้าน แสดงถึงการปิดล้อมพื้นที่ใต้ถุน (ต่อเติม) ด้วยวัสดุสมัยใหม่ ฝาบ้านชั้นบนด้านข้าง
เป็นฝาไม้ไผ่สาน หลังคาจั่วแฝด ปิดด้วยสังกะสี ด้านข้างบ้านมีบ่อน้ำ แต่ไม่มีการใช้สอยแล้ว
บริเวณรอบๆบ่อน้ำ มีปลูกผลไม้ เป็นสวนสมรม

ใต้ถุนบ้าน แสดงถึงการปรับปรุง ต่อเติม มีการเทพื้นใหม่เป็นพื้นปูนขัดมัน ดินเสาลาบปูน ผนังต่อ
เติมด้วยการก่ออิฐโชว์แนว มีการใช้พื้นที่ใต้ถุนในการนั่งเล่นพักผ่อน จอดรถ รับประทานอาหาร

รูปที่ 4.30 แสดงภาพถ่ายทัศนียภาพภายนอก

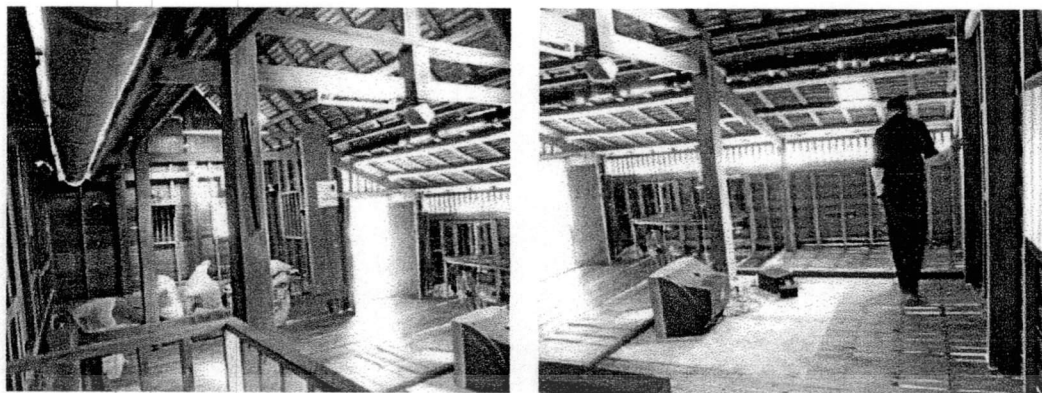
เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่นอนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า
ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

ใต้ถุนภายในบ้าน พื้นเทพูนขัดมัน ผนังก่ออิฐโชว์แนว มีบันไดทางขึ้นชั้นบนภายในบ้าน เป็นบันไดไม้ ซึ่งเชื่อมต่อระหว่างพื้นที่เอนกประสงค์ชั้นล่างกับพื้นที่ส่วนนั่งเล่นชั้นบน พื้นส่วนชั้นบนทำด้วยไม้เคี่ยมปูพื้นเว้นร่อง 1 เซนติเมตร

รูปที่ 4.31 แสดงภาพถ่ายทัศนียภาพภายใน

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่าจะกรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

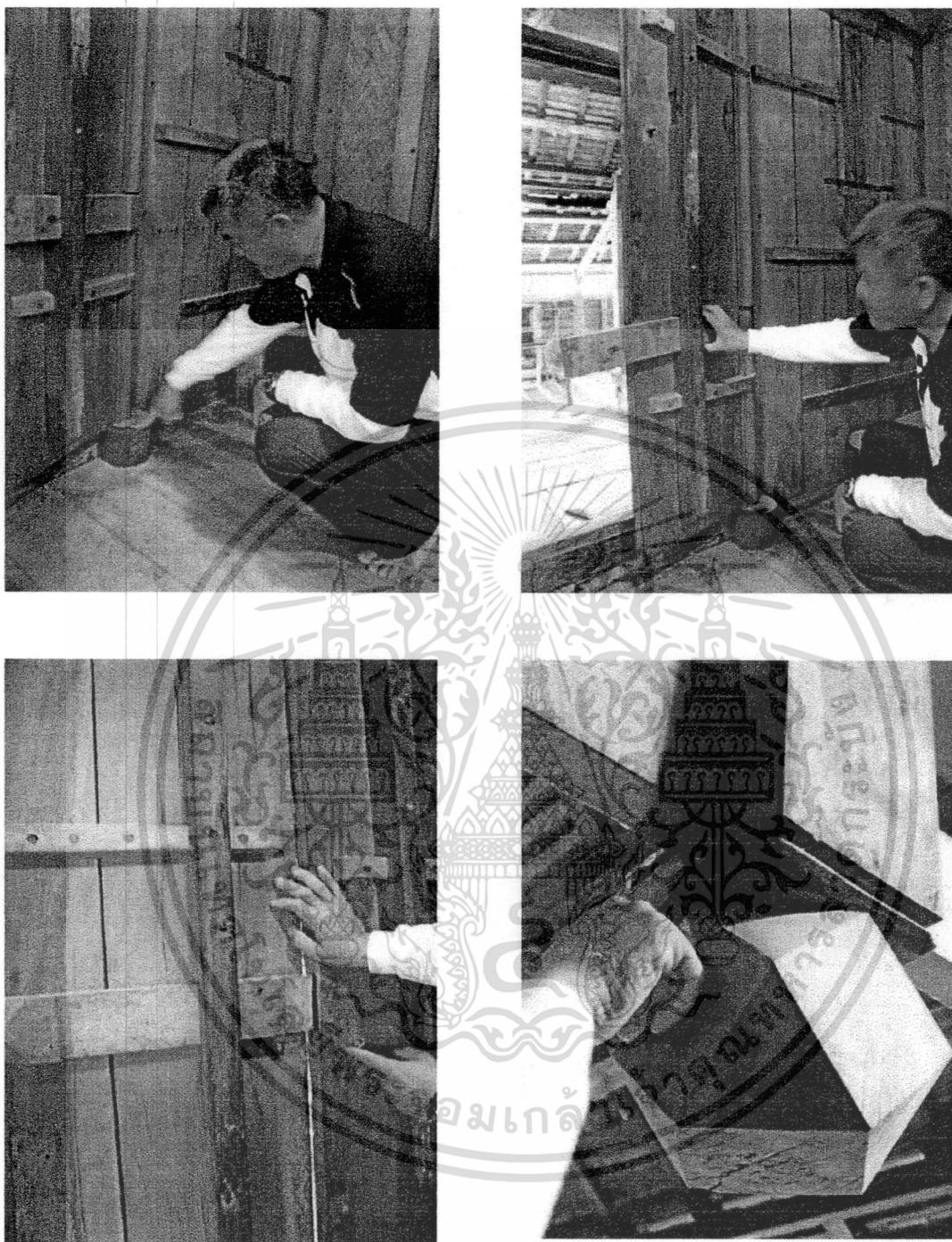
โครงสร้างหลัก โครงสร้างพื้น, ผนัง, หลังคาเป็นโครงสร้างไม้ทั้งหมด ฝาไม้กระดานซ้อน
เกล็ดแนวนอนหรือฝาไม้ไผ่ขัดแตะ พื้นไม้เคี่ยมถากขนาดประมาณ 1.5" x 10"ปูเว้นร่อง
สำหรับระบายอากาศและน้ำ 1 เซนติเมตร

โครงสร้างหลัก ฝาเรือนหากเป็นไม้กระดานจะตีซ้อนเกล็ดแนวนอน โครงคร่าภายในมีทั้งไม้
หลุมพอ, ไม้กระทอน หรือไม้มงคล เช่น ไม้เทพพาโร ส่วนฝาไม้ไผ่ขัดแตะมักจะตีไม้ปะกน
ทับด้านนอกเรือน พื้นมีการยกระดับ อยู่ที่ 25-50 เซนติเมตร

รูปที่ 4.31 (ต่อ)

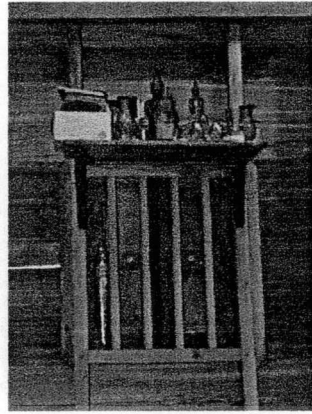
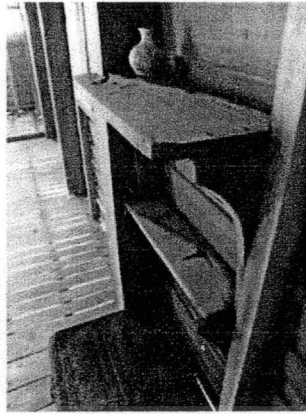
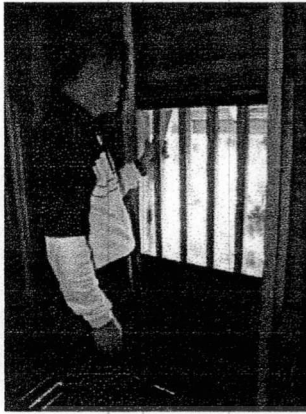
เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า
ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

เทคนิคงานช่างพื้นบ้าน ประตูบานไม้จริงขนาด 0.80 x 1.80 ลักษณะเป็นบานเปิดคู่บังใบ ใช้ไม้แผ่นหนาประมาณ 2" ด้านในใช้สลักสำหรับประตู วงกบประตูใช้เสาไม้ประมาณ 3" x 4" หรือ 4" x 4" ด้านบนและล่างจะมีไม้สวมแกนสำหรับเป็นจุดหมุนของบานประตูไม้ทั้ง

รูปที่ 4.32 แสดงภาพถ่ายเทคนิคงานช่างพื้นบ้าน

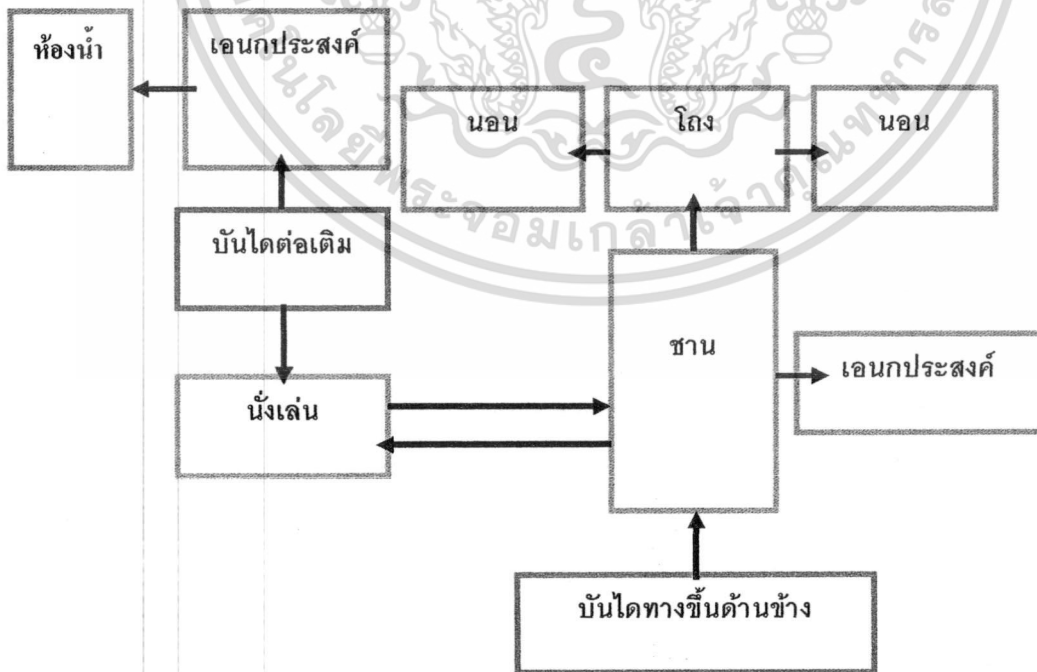
เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่าจะกรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

ช่องระบายอากาศ ลักษณะเป็นช่องเจาะ ขนาดประมาณ 0.40 x 0.60 เมตร วงกบไม้ขนาด 2" x 4" มีซี่ลูกกรงไม้ขนาด 1" x 3" ติดตายและอาจมีช่องหน้าต่าง(เปิดเข้าด้านใน)

เชิง หมายถึง ส่วนที่เก็บของมีค่าและของที่เคารพนับถือ เช่น เครื่องรางของขลัง, วัตถุมงคล, ทรัพย์สินของมีค่า ซึ่งถือว่าเป็นของสูงนิยมเก็บไว้บนเชิงเพื่อมิให้เด็กหรือผู้หญิงเดินข้ามด้วยความเผลอ

รูปที่ 4.32 (ต่อ)

รูปที่ 4.33 แผนผังแสดงเส้นทางการใช้พื้นที่ภายในบ้าน

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้าไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

กลุ่มตัวอย่างกลุ่มที่ 2

บ้านพื้นถิ่นเกาะยอประยุกต์ของตำบลเกาะยอ จังหวัดสงขลา จำนวน 3 หลัง

4.1 กลุ่มตัวอย่างหลังที่ 1

เจ้าของบ้าน นายระเวียง นิลวรรณ อายุ 58 ปี/เพศ ชาย

สถานที่ตั้ง บ้านเลขที่ 47/3 หมู่ 6 ตำบลเกาะยอ จังหวัดสงขลา

การเก็บข้อมูล / สัมภาษณ์ วัน เสาร์ ที่ 7 มีนาคม 2552 เวลา 09.30 น.

ประวัติการอยู่อาศัย เป็นบ้านของคุณพ่อตนเอง สร้างเมื่อประมาณ 50 กว่าปีที่แล้วระบุนไม้ได้แน่นอน

ประวัติบ้าน 50 กว่าปี

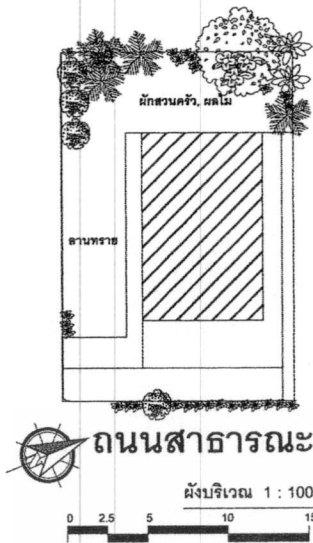
ลักษณะทั่วไปของบ้าน เป็นบ้านยกพื้นใต้ถุนสูง ได้มีการปรับปรุงเพิ่มเติม ในส่วนของใต้ถุน โดยการก่ออิฐฉาบปูนพื้นบ้าน เทปูนขัดมัน

นับถือศาสนา พุทธ

ลักษณะพื้นที่ใช้สอย

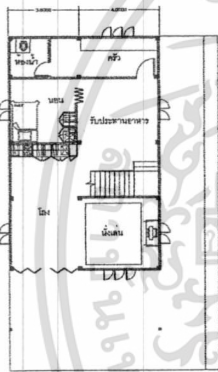
1. ลานบ้าน
2. หัวใด (บันได)
3. ระเบียง
4. ซาน
5. ห้องนอน
6. นั่งเล่น
7. ครั้ว
8. ห้องน้ำ
9. -
- 10.

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า
ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

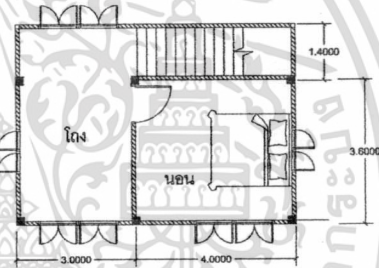
บ้านเรือนในยุคถัดมาจากสมัยเก่า มีการใช้วัสดุใหม่มากขึ้นและเปลี่ยนเป็นเรือนสองชั้นที่ก่ออิฐฉาบปูนในชั้นล่าง ส่วนชั้นบนและหลังคายังคงใช้โครงสร้างไม้เหมือนเดิม ส่วนบริเวณบ้านยังคงมีลานเหมือนในยุคผ่านมา มีการปลูกผัก ผลไม้เป็นสวนสมรมดังเช่นในอดีต การเก็บข้าวของเครื่องใช้ ในอดีตเก็บไว้ใต้ถุน ปัจจุบันเก็บไว้ในบ้าน

รูปที่ 4.34 ฝักรวมแสดงองค์ประกอบโดยรอบตัวบ้าน

แปลนพื้นที่ 1 : 100

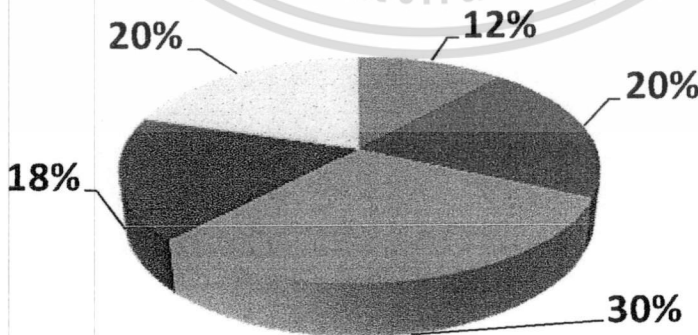
รูปที่ 4.35 ฝักรวมแสดงองค์ประกอบชั้นล่างตัวบ้าน

แปลนพื้นที่ 2 1 : 100

รูปที่ 4.36 ฝักรวมแสดงองค์ประกอบชั้นบนตัวบ้าน

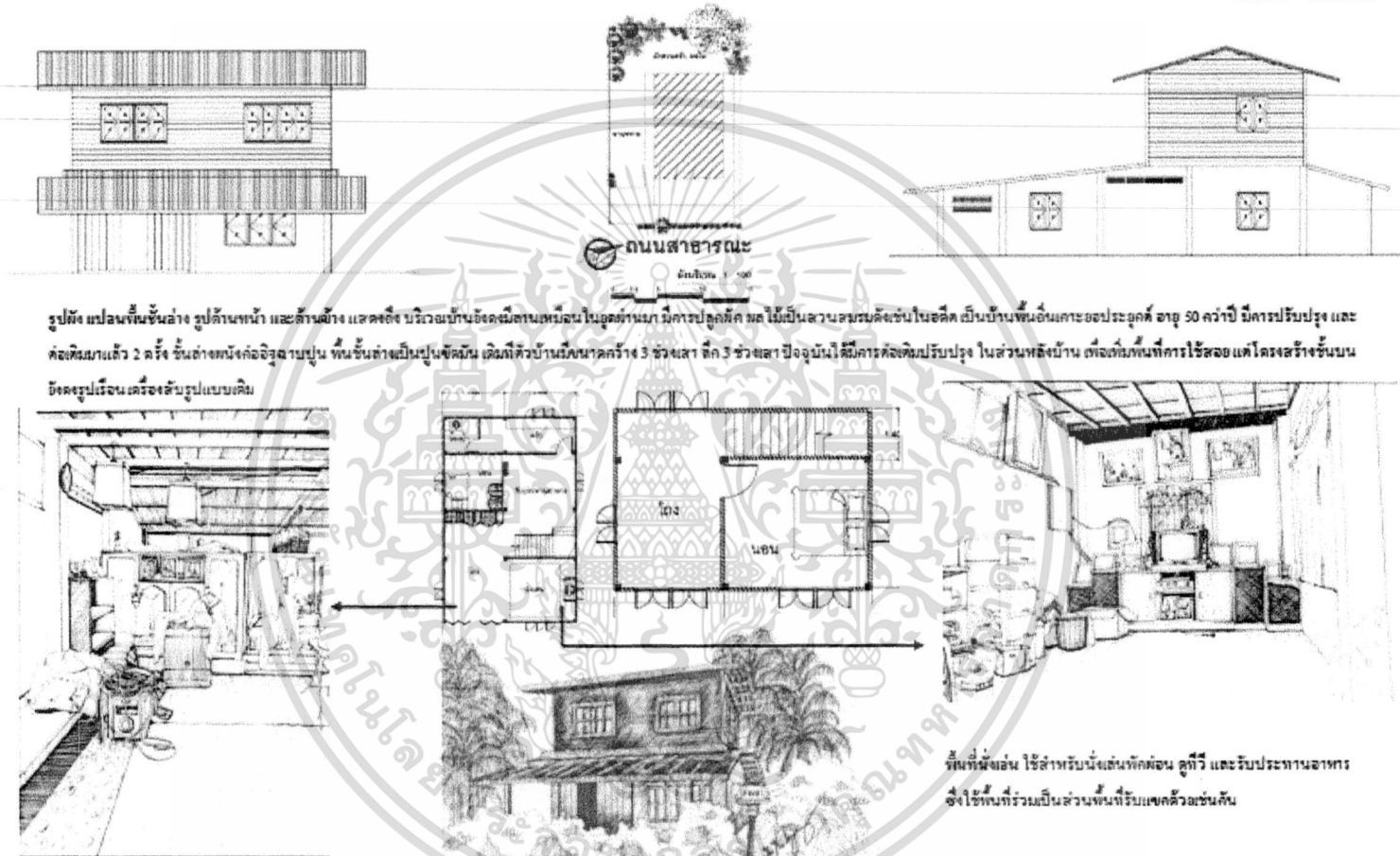
■ ห้องครัว ■ รับประทานอาหาร ■ โถง ■ ห้องนอน ■ ห้องนั่งเล่น

รูปที่ 4.37 แผนภูมิวงกลมแสดงการแบ่งพื้นที่ใช้สอยภายใน บ้านนากระเวียง นิลวรรณ

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้าไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

• ระเบียบ นิตยารณ

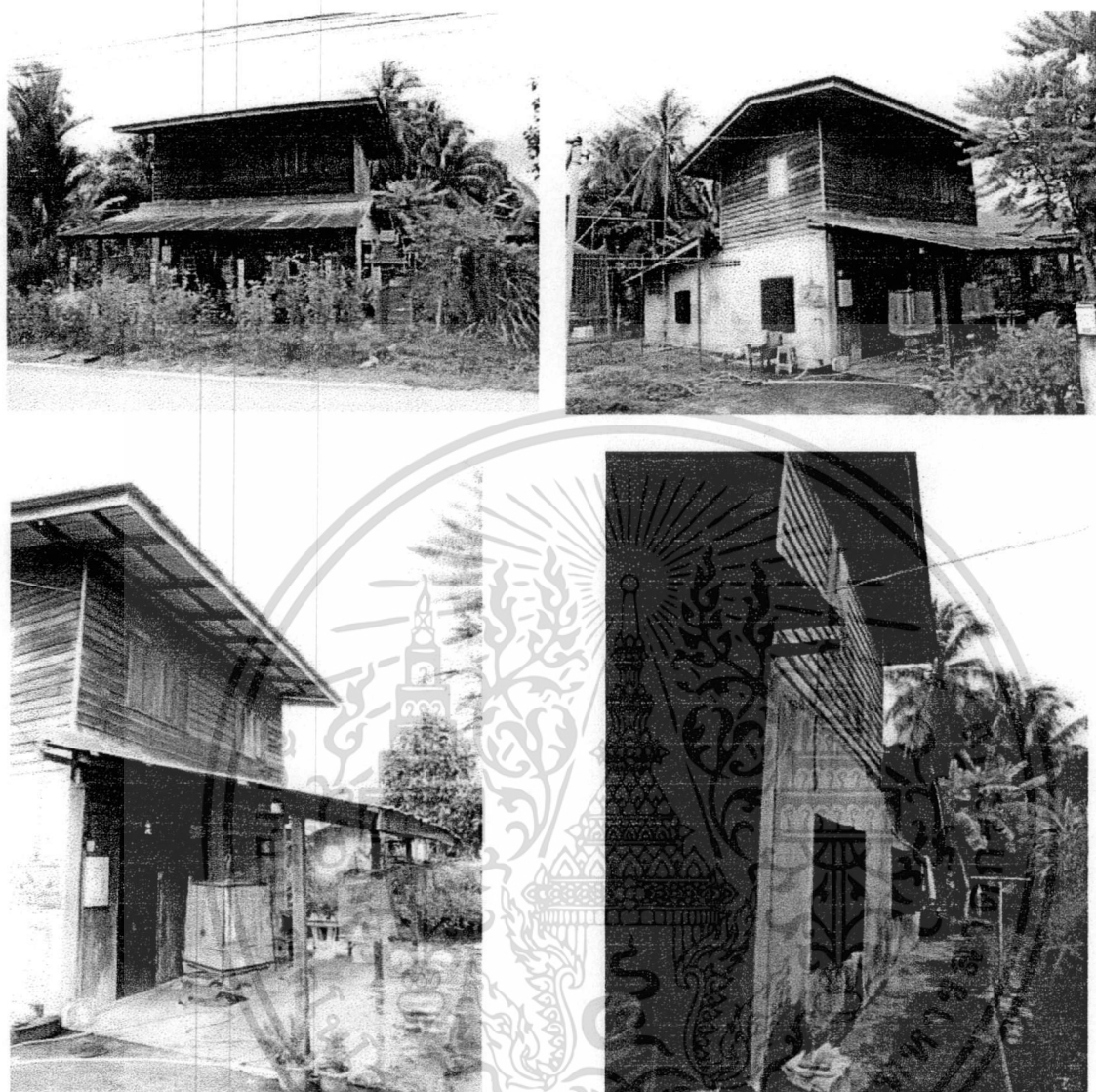

รูปตัด แปลงพื้นชั้นล่าง รูปปั้นหน้า และด้านข้าง แสดงถึง บริเวณบ้านยังคงมีสถานะเหมือนในอดีต มีการปลูกพืช ไม้เป็นสวนรอบรั้วชั้นใน อดีต เป็นบ้านพื้นถิ่นเกาะอยุธยา ๕๐ กว่าปี มีการปรับปรุง และ
 คัดลอกมาแล้ว 2 ครั้ง ชั้นล่างหนึ่งคืออู่ตักปูน พื้นชั้นล่างเป็นปูนขัดมัน เดิมทีตัวบ้านมีขนาดกว้าง 3 ช่วงเสา ลึก 3 ช่วงเสา ปัจจุบันได้มีการตัดเติมปรับปรุง ในส่วนหลังบ้าน เพื่อเพิ่มพื้นที่การใช้สอย แต่โครงสร้างชั้นบน
 ยังคงรูปเรือน เดิมจะสับรูปแบบเดิม

ข้าวของเครื่องใช้ในอดีตเก็บไว้ใต้ถุนบ้าน ในยุคถัดมาเริ่มมีการปิดล้อมพื้นที่
 ชั้นล่างเพื่อเพิ่มพื้นที่ใช้สอย จึงได้มีการจัดเก็บไว้ในบ้าน

พื้นที่พักผ่อน ใช้สำหรับนั่งเล่นพักผ่อน ดูทีวี และรับประทานอาหาร
 ซึ่งใช้พื้นที่รวมเป็นส่วนใหญ่ที่รับแขกด้วยเช่นกัน

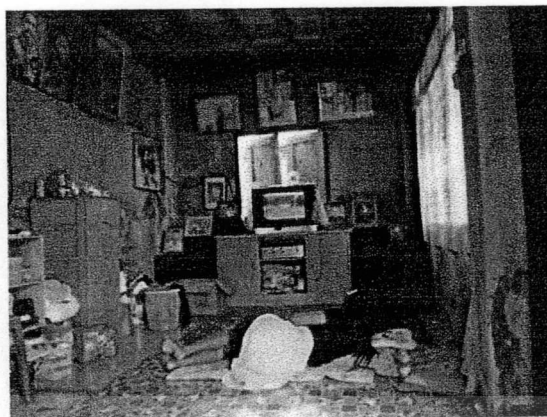
รูปที่ 438 แสดงภาพสายเส้นรายละเอียดบ้านนาอะระเวียง นิตยารณ

รูปด้านหน้า และด้านข้างบ้าน แสดงเรือนสองชั้นที่ก่ออิฐฉาบปูนในชั้นล่าง ส่วนชั้นบนและหลังคายังคงใช้โครงสร้างไม้เหมือนเดิม หลังคาคลุมชั้นบนเป็นกระเบื้องลอนคู่วัสดุสมัยใหม่ หลังคาพาไลส่วนหน้าบ้าน เป็นโครงไม้คลุมด้วยสังกะสี ช่องแสง หน้าต่าง และประตูห้องนอน ไม่มีการปรับเปลี่ยน ผนังไม้กระดานตีซ้อนเกล็ดแนวนอน ประตูชั้นหน้าบ้าน ใช้ไม้เนื้อแข็ง ทำเป็นบานเฟี้ยม ขัดกลอนพื้นสมัยเก่า

รูปที่ 4.39 แสดงภาพถ่ายทัศนียภาพภายนอก

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่าจะกรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

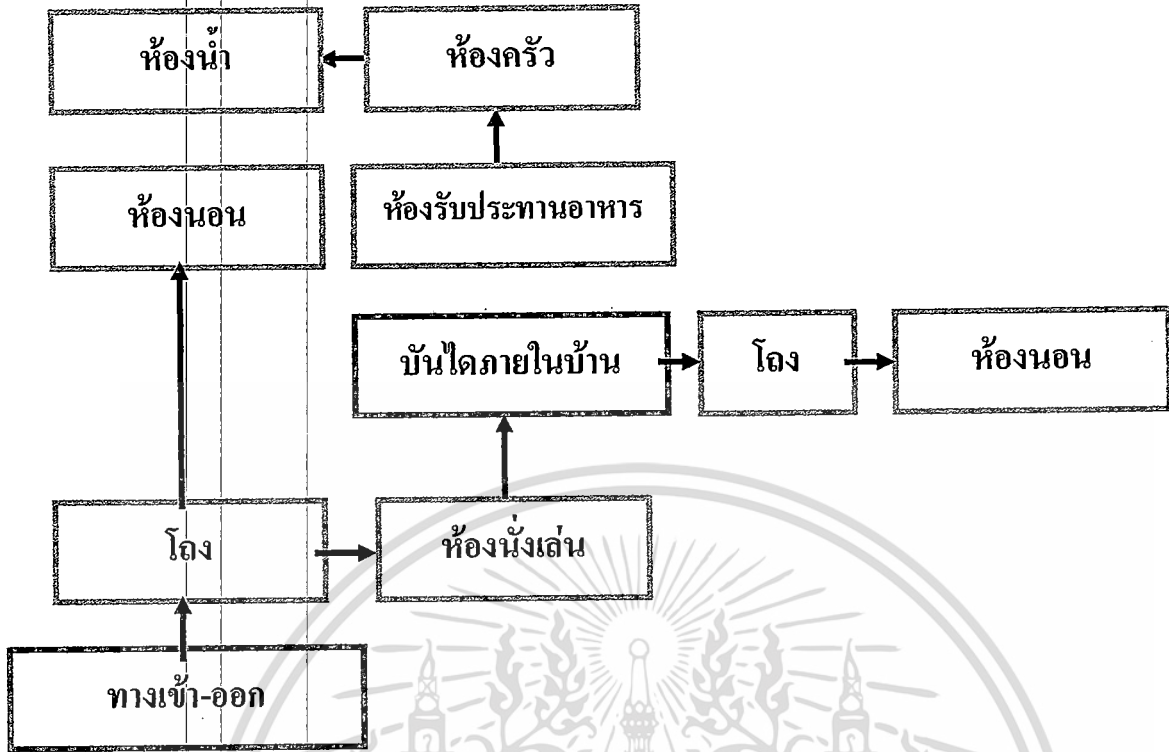
รูปส่วนโถง ส่วนนั่งเล่น ส่วน โถงใช้เป็นที่เก็บข้าวของเครื่องใช้ เชื่อมต่อพื้นที่กับส่วน
รับประทานอาหาร มีการแบ่งพื้นที่ใช้สอยเป็นส่วนห้องนอน โดยใช้ตู้เสื้อผ้าเป็นตัวแบ่งกั้นพื้นที่

กลอนบานเพียง ๑ ไร่ ไม่เนื้อแข็งทำให้เป็นการขัดกลอนพื้นสมัยเก่า

รูปที่ 4.40 แสดงภาพถ่ายทัศนียภาพภายใน

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า
ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

รูปที่ 4.41 แผนผังแสดงเส้นทางการใช้พื้นที่ภายในบ้าน

4.1 กลุ่มตัวอย่างกลุ่มที่ 2

บ้านพื้นดินเกาะยอประยุกต์ของตำบลเกาะยอ จังหวัดสงขลา จำนวน 4 หลัง

กลุ่มตัวอย่างหลังที่ 2

เจ้าของบ้าน นาย เอี่ยม ศรีสุวรรณ อายุ 75 ปี/เพศ ชาย

สถานที่ตั้ง บ้านเลขที่ 47 หมู่ 6 บ้านในบ้น ตำบลเกาะยอ จังหวัดสงขลา

การเก็บข้อมูล / สัมภาษณ์ วันเสาร์ ที่ 7 มีนาคม 2552 เวลา 11.30 น.

ประวัติการอยู่อาศัย อาศัยมาเป็นรุ่นที่ 2 เป็นบ้านของบรรพบุรุษ ได้มีการส่งต่อเป็นมรดก

ประวัติบ้าน อายุ 100 กว่าปี

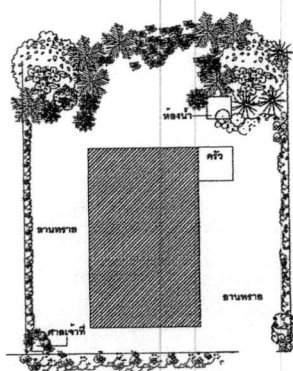
ลักษณะทั่วไปของบ้าน เป็นบ้านพื้นดินเกาะยอเดิมปัจจุบันได้มีการประยุกต์เพิ่มพื้นที่ใช้สอย มีการปิดล้อมที่ว่างในส่วนได้ถูกจัดให้เป็นพื้นที่ใช้สอยส่วนต่างๆ มีบ่อน้ำภายในบ้าน

นับถือศาสนา พุทธ

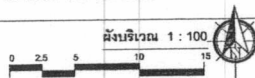
ลักษณะพื้นที่ใช้สอย

1. ลานบ้าน
2. หัวโด (บันได)
3. ระเบียง
4. ชาน
5. ห้องนอน
6. นั่งเล่น
7. ครัว
8. ห้องน้ำ
9. บ่อน้ำ
10. -

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า
ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

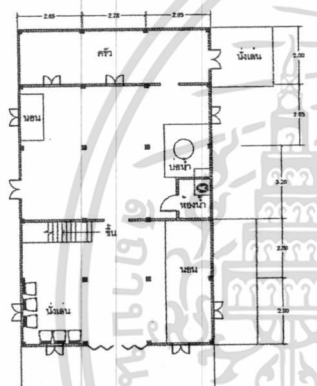

ถนนสาธารณะ

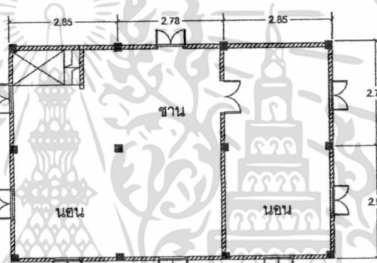
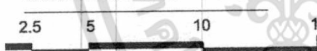

ผังบริเวณแสดง ตัวบ้านล้อมรอบด้วยพื้นที่ว่างโดยรอบบริเวณ มีห้องน้ำอยู่นอกตัวบ้าน ยังคงมีการใช้งานอยู่ แต่มีการสร้างต่อเติมห้องน้ำภายในตัวบ้านด้วย ชั้นล่างของบ้านเป็นพื้นที่ปิดล้อมก่ออิฐฉาบปูน ภายในบ้านมีบ่อน้ำ ซึ่งยังคงมีการใช้สอยอยู่ พื้นบ้านชั้นล่างเทพื้นขัดมัน พื้นชั้นสอง สร้างด้วย ไม้เนื้อแข็ง ทั้งหมด หลังคาคลุมกระเบื้องดินเผาเกาะยอ

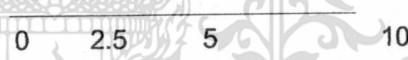
รูปที่ 4.42 ผังบริเวณแสดงองค์ประกอบโดยรอบตัวบ้าน

แปลนพื้นที่ 1 1 : 100

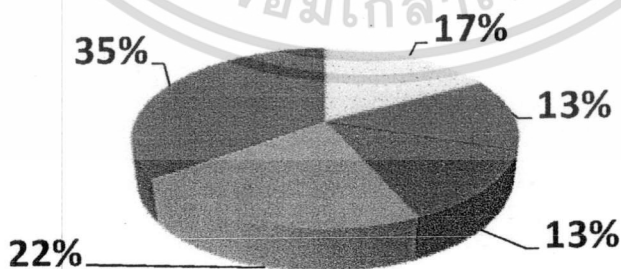
แปลนพื้นที่ 2 1 : 100

รูปที่ 4.43 แปลนพื้นที่อาคารชั้นที่ 1

รูปที่ 4.44 แปลนพื้นที่อาคารชั้นที่ 2

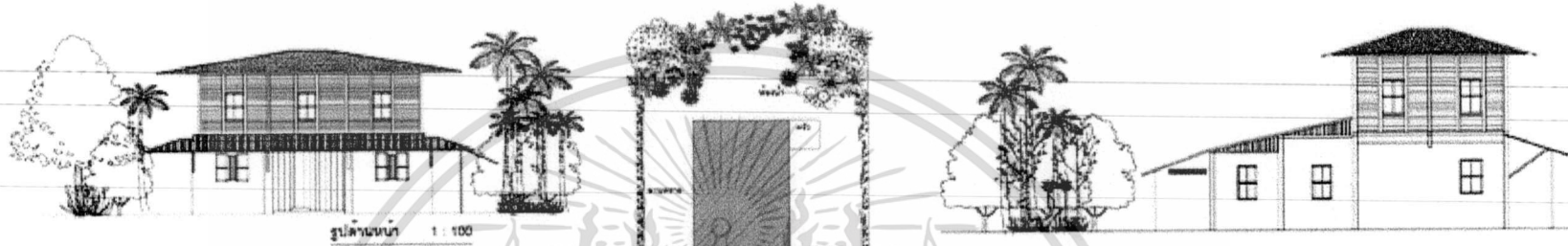
■ ห้องครัว ■ ห้องนอน ■ ห้องนอน ■ ชาน ■ ห้องนั่งเล่น

รูปที่ 4.45 แผนภูมิวงกลมแสดงการแบ่งพื้นที่ใช้สอยภายใน บ้านนายเอี่ยม ศรีสุวรรณ

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้าไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

• บ้านนายเอี่ยม ศรีสุวรรณ

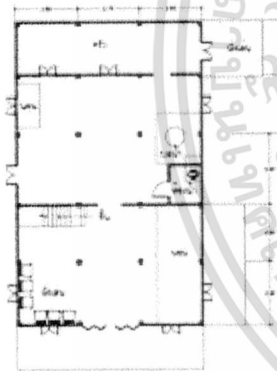

รูปด้านหน้า แสดงภาพภายนอกด้านหน้าของบ้านนายเอี่ยม ศรีสุวรรณคือ
ชั้นล่างของบ้านเป็นพื้นที่ปิดล้อมก่ออิฐฉาบปูน ชั้นบนโคจรังสี รางไม้เนื้อ
แข็งทั้งหมด หลังคาคลุมด้วยกระเบื้องดินเผากระเบื้อง

รูปด้านข้าง แสดงสัดส่วนทั้งหมด เดิมมี 3 ช่วงเสา ต่อมาได้มีการต่อเติมเพิ่ม
อีก 2 ช่วงเสา หลังคาปั้นหย่า หลังบ้านมีสวนสมรม มีห้องน้ำเดิมอยู่ภายใน
บ้าน

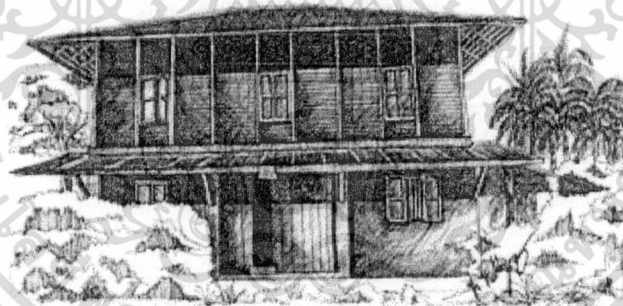
ถนนสาธารณะ

มีค้ำยว 1:100

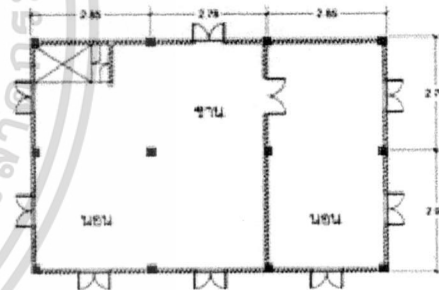

แปลนพื้นที่ 1 1:100

แปลนพื้นที่ 1 แสดงรายละเอียดพื้นที่ใช้สอยจากแปลนจะเห็นว่า
มีห้องนอนอยู่ 2 ตำแหน่ง เนื่องจากบ้านหลังนี้มีต้นชราจา คืออยู่คา รัน
ที่ค้ำยวชั้นบนของเรือน ไม่ค่อยสะดวกนัก จึงมีที่นอนชั้นล่าง

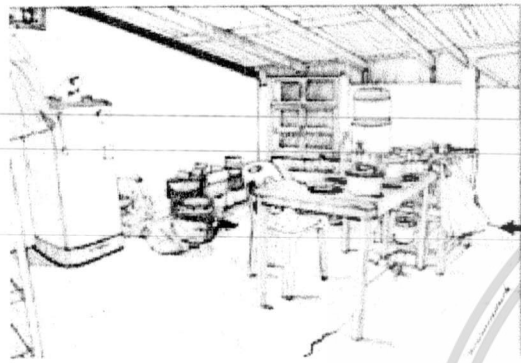
รูปที่ 4.46 แสดงภาพภายนอกด้านหน้าของบ้านนายเอี่ยม ศรีสุวรรณ

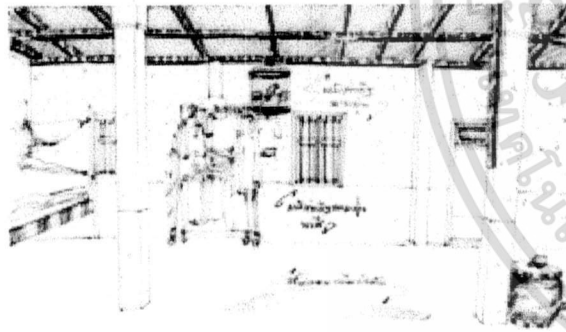
แปลนพื้นที่ 2 1:100

แปลนพื้นที่ 2 แสดงรายละเอียดพื้นที่ใช้สอยส่วนชาน และ
ห้องนอน ส่วนที่นอนที่ไม่ได้อยู่ในห้องจะมีการนอนบนยุ้ง กางมุ้ง

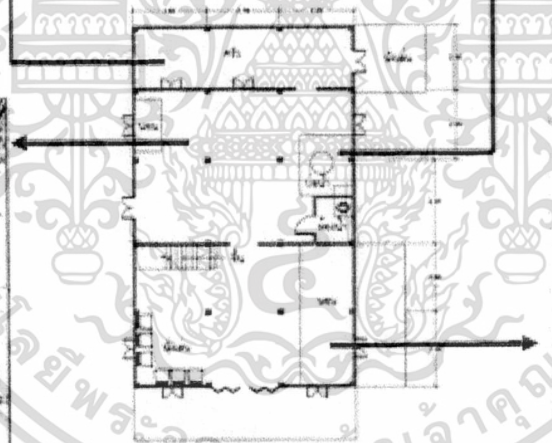
• บ้านนายเอี่ยม ศรีสุวรรณ

รูปห้องครัว แสดงการใช้พื้นที่ภายในห้องครัว มีการวางโต๊ะรับประทานอาหาร แม้จะมีห้องครัว แต่การประกอบอาหารมักจะทำที่นอกบ้าน ยังมีการใช้เตาถ่านแบบในอดีต การรับประทานอาหารจะนั่งรับประทานอาหารที่แคร่
นอกบ้าน

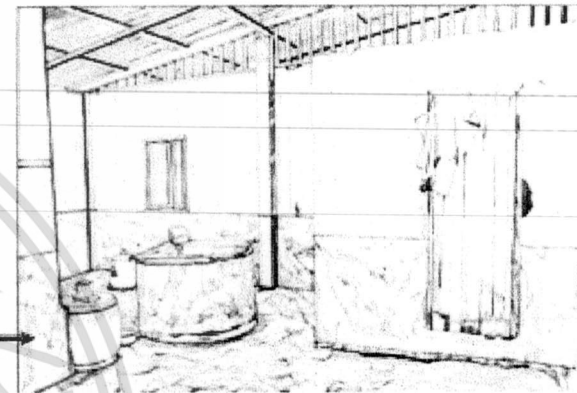
โถง แสดงพื้นที่เชื่อมต่อกับบ่อน้ำ ห้องน้ำ ครัว และที่นอน มีการใช้พื้นที่ในการขนถ่ายก้อนและถังคว

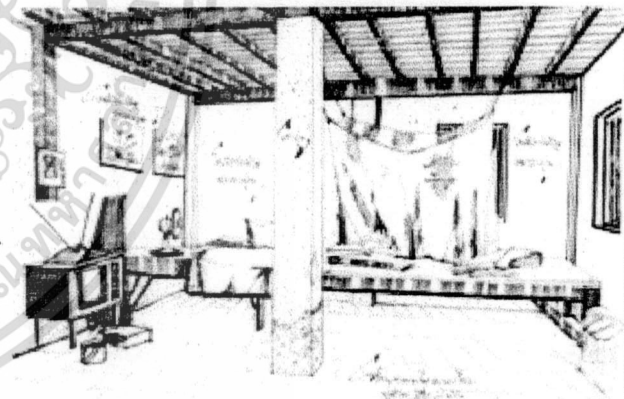
แปลนพื้นที่ 1 : 100

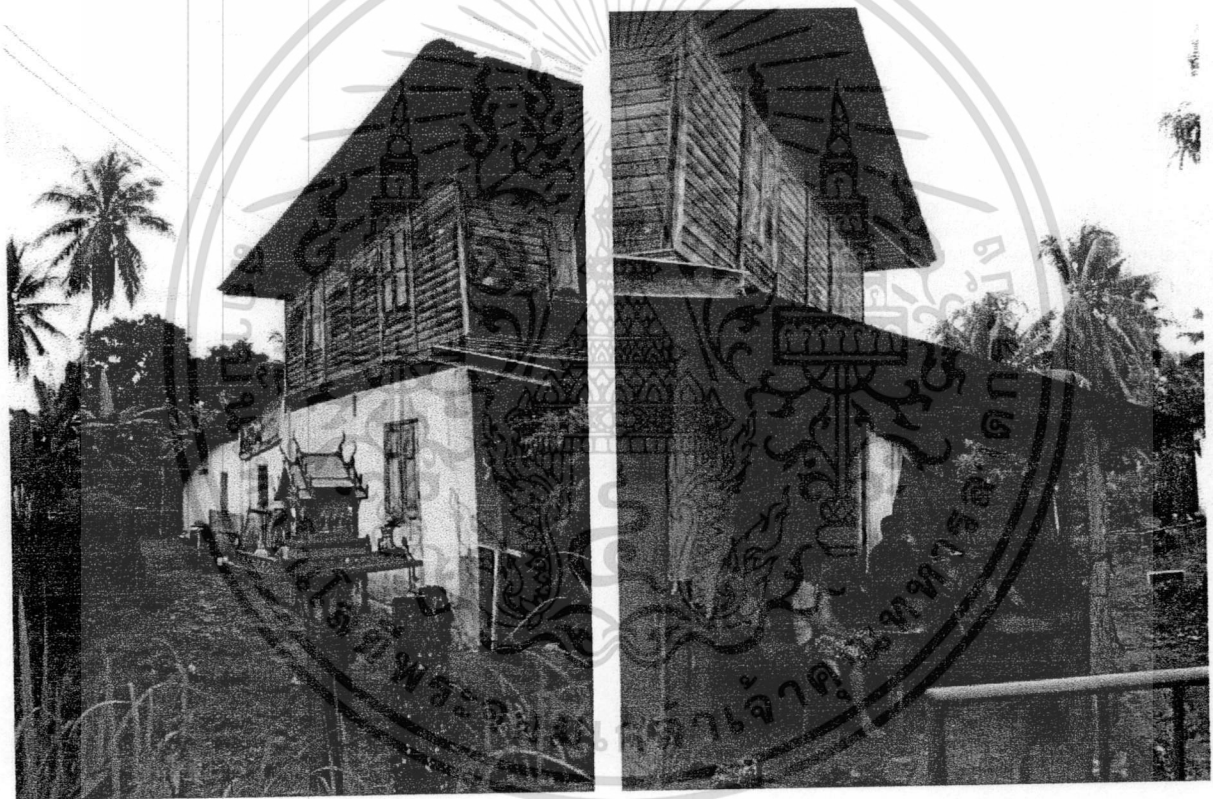
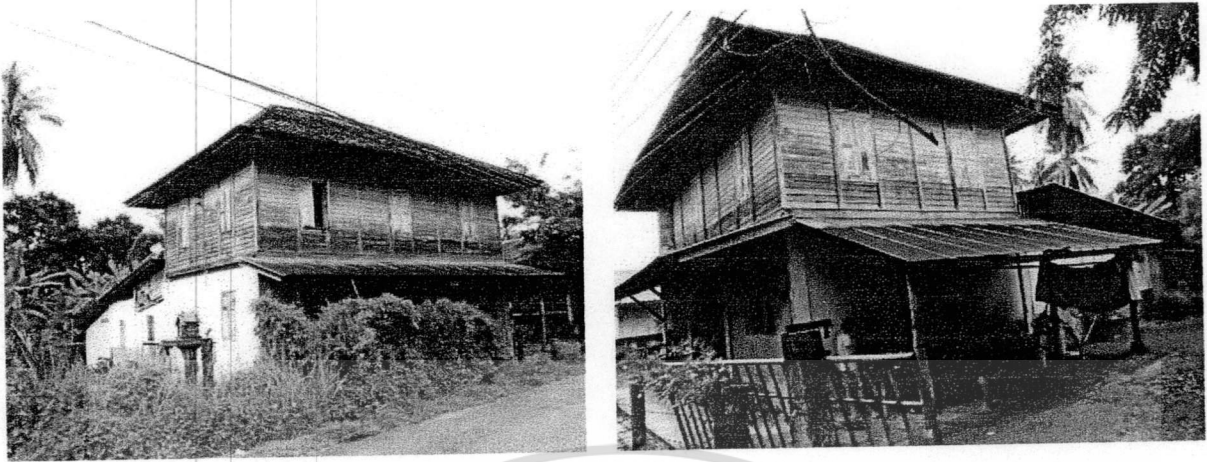
รูปที่ 4.46 (ต่อ)

บ่อน้ำ ห้องน้ำ แสดงถึงการใช้สอยพื้นที่บ่อน้ำ ซึ่งมีการใช้น้ำในบ่ออยู่ ใช้ในการ ฆ่า และซักล้าง ใกล้เคียงมีห้องน้ำ ขึ้นคือการก่ออิฐฉาบปูน ประตูไม้
เนื้อแข็ง

ส่วนนอน แสดงถึงการใช้สอยพื้นที่ว่างหน้าบ้านเป็นส่วนนอน มีการใช้พื้นที่ร่วมกับพื้นที่นั่งเล่น และรับแขก

รูปหน้าบ้าน ข้างบ้าน แสดงถึงชั้นล่างของบ้านเป็นพื้นที่ปิดล้อมก่ออิฐฉาบปูน ชั้นบน โครงสร้างไม้เนื้อแข็งทั้งหมด หลังคาชั้นบน ปั้นหยากคลุมด้วยกระเบื้องดินเผาเกาะยอด ส่วนหลังคาพาไลหน้าบ้านคลุมด้วย สังกะสี

รูปที่ 4.47 แสดงภาพถ่ายทัศนียภาพภายนอก

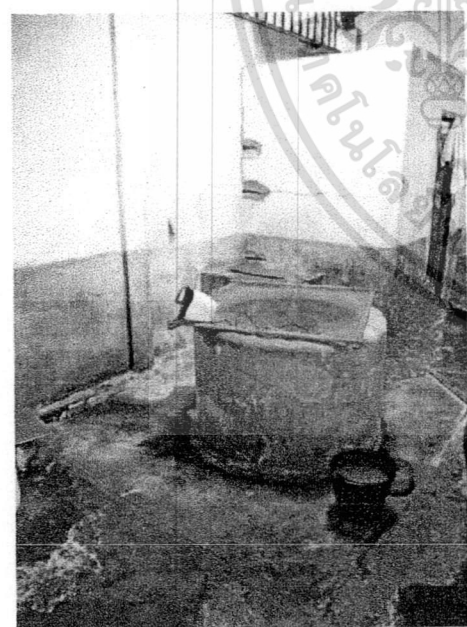
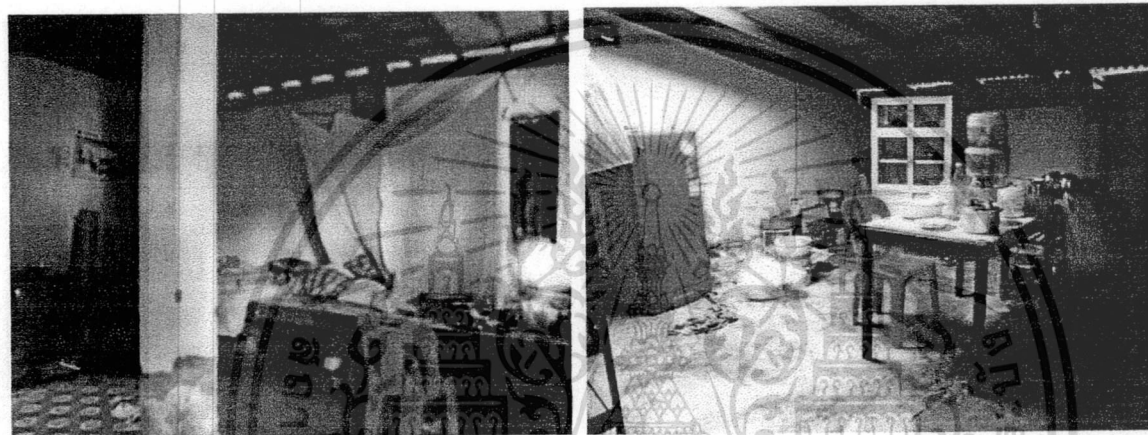
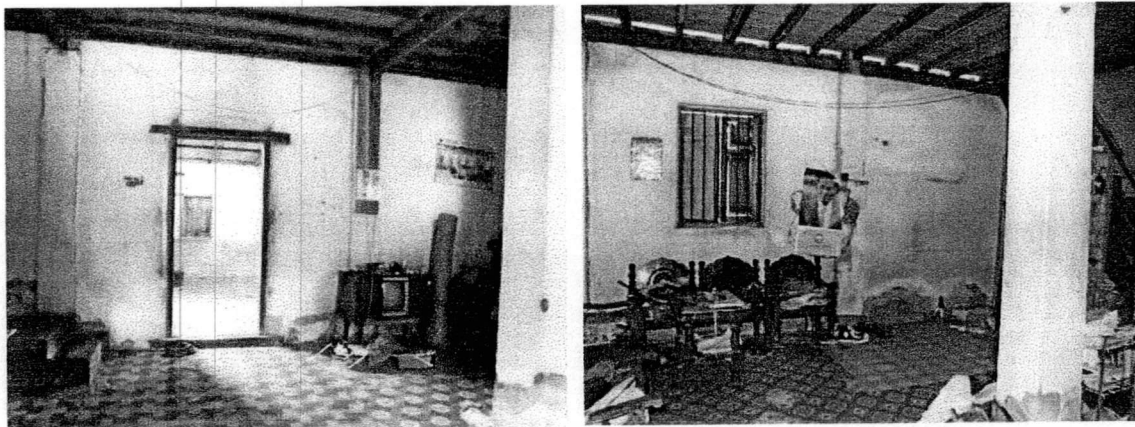
เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้าไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

พื้นที่ข้างบ้าน แสดงถึงที่ว่างมีการทำสวนสมรมหลังบ้าน มีครัวนอกบ้านเป็นการประกอบอาหารโดยใช้เตาถ่าน ปัจจุบันยังใช้พื้นที่ส่วนนี้อยู่ มีประตูเปิดจากครัวในออกสู่ครัวนอก และผนังอีกด้านหนึ่งของบ้านก็สามารถเปิดออกไปยังพื้นที่ด้านข้างอีกด้านหนึ่งของบ้านได้

รูปที่ 4.47 (ต่อ)

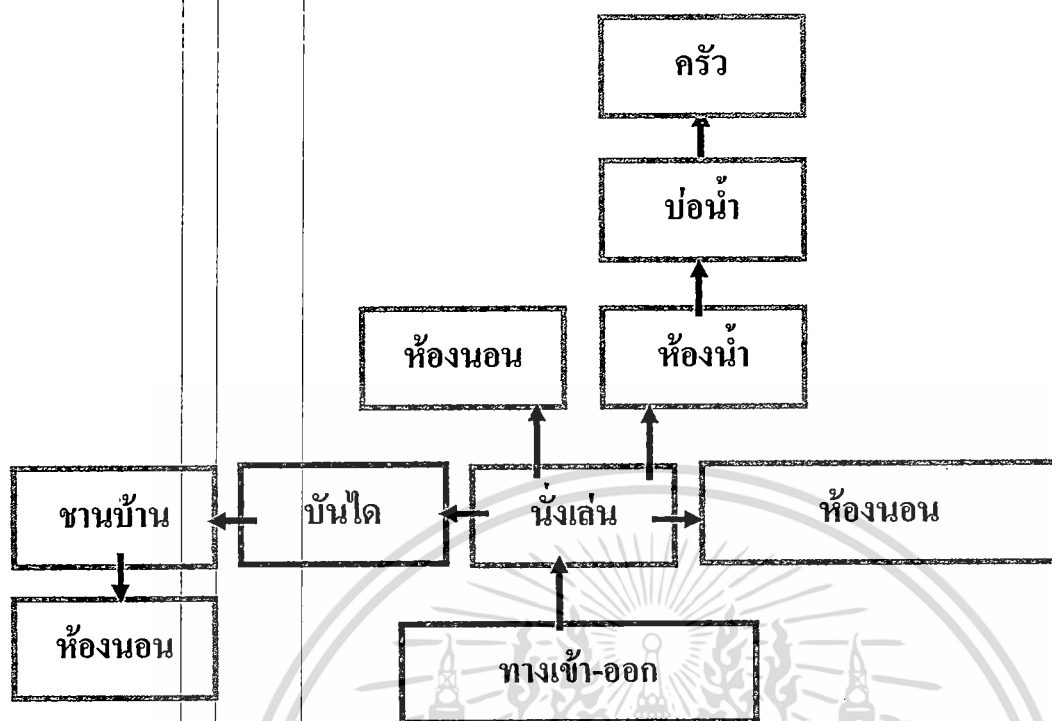
เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้าไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

พื้นที่ชั้นล่างบ้าน แสดงให้เห็นถึงการใช้สอยภายในบ้านมีส่วนที่นอนสำหรับคนชราอยู่ชั้นล่างของบ้าน ผนังบ้านก่ออิฐฉาบปูน การเชื่อมต่อพื้นที่หน้าบ้านไปหลังบ้านมีการเจาะช่องเปิดซึ่งไม่มีบานเปิด เป็นพื้นที่เชื่อมต่อกันระหว่างส่วนที่นอน นั่งเล่น ห้องน้ำ และบ่อน้ำ

รูปที่ 4.48 แสดงภาพถ่ายทัศนียภาพภายใน

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่าจะกรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

รูปที่ 4.59 แผนผังแสดงเส้นทางการใช้พื้นที่ภายในบ้าน

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า
ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

4.1 กลุ่มตัวอย่างกลุ่มที่ 2

บ้านพื้นถิ่นเกาะยอประยุกต์ของตำบลเกาะยอ จังหวัดสงขลา จำนวน 4 หลัง

กลุ่มตัวอย่างหลังที่ 3

เจ้าของบ้าน นางสาวฐิติมา จิตพงษ์ อายุ 50 ปี/เพศ หญิง

สถานที่ตั้ง บ้านเลขที่ 54/1 หมู่ 5 ตำบลเกาะยอ จังหวัดสงขลา

การเก็บข้อมูล / สัมภาษณ์ วัน เสาร์ ที่ 7 มีนาคม 2552 เวลา 13.30 น.

ประวัติการอยู่อาศัย เป็นบ้านของบิดาได้มอบให้เป็นมรดกซึ่งอยู่อาศัยมาตั้งแต่แรกเกิด

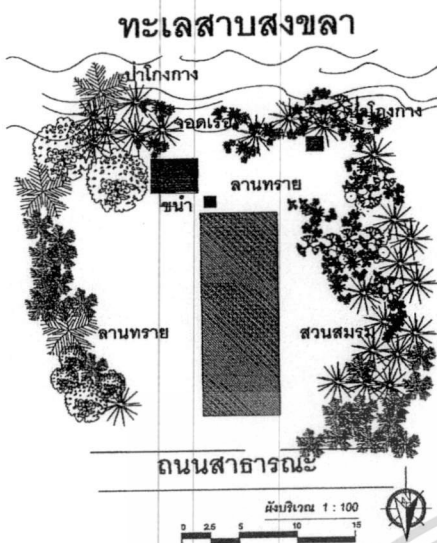
ประวัติบ้าน อายุบ้าน 70 ปี

ลักษณะทั่วไปของบ้าน เป็นบ้านพื้นถิ่นเกาะยอนำมาประยุกต์โดยการเพิ่มเติมพื้นที่ใช้สอยเป็นส่วนใต้ถุนและเพิ่มเติมส่วนหลังบ้าน เป็นส่วนของห้องครัวและห้องน้ำ

นับถือศาสนา พุทธ

ลักษณะพื้นที่ใช้สอย

1. ลานบ้าน
2. หัวไค (บันได)
3. ระเบียง
4. ชาน
5. ห้องนอน
6. นั่งเล่น
7. ครัว
8. ห้องน้ำ
9. บ่อน้ำ
10. -
11. ชาน้ำ

ผังบริเวณ แสดงเรือนพักอาศัยที่ปลูกบริเวณที่ราบทะเลสาบ หันหน้าเรือนออกสู่ถนนและหันหลังเรือนออกสู่ทะเลสาบ มีส่วนเทียบจอดเรือหาปลา(เรือหางยาว) ของครอบครัว มีลานทรายโดยรอบบ้าน หลังบ้านมี “ชาน้ำ” และมีป่าโกงกางริมทะเลสาบ ข้างเรือนมีสวนสมรม ปลูกไม้ผล และพืชผักสวนครัว

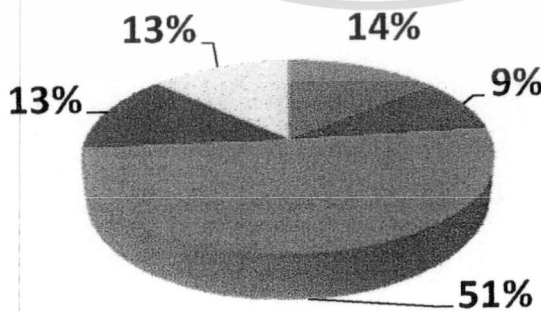
รูปที่ 4.50 ผังบริเวณแสดงองค์ประกอบโดยรอบตัวบ้าน

รูปที่ 4.51 แปลนพื้นที่ 1

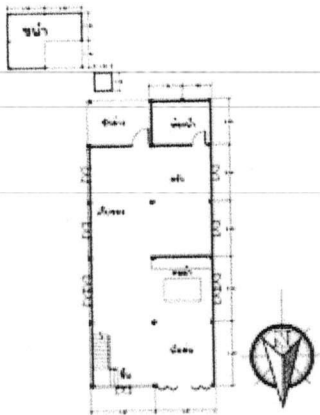
รูปที่ 4.52 แปลนพื้นที่ 2

■ ชาน้ำ ■ ห้องน้ำ ■ ห้องครัว ■ ทอผ้า ■ ห้องนั่งเล่น

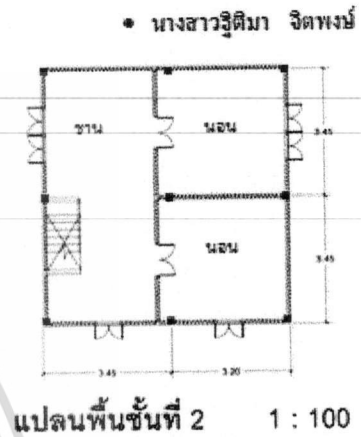
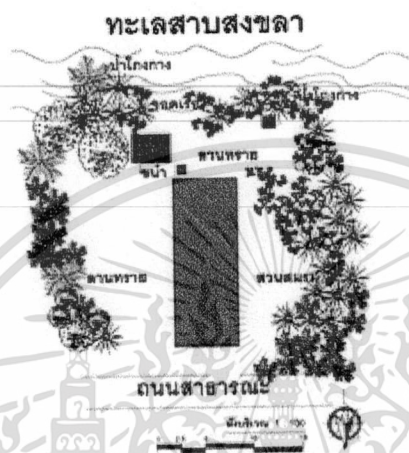

รูปที่ 4.53 แผนภูมิวงกลมแสดงการแบ่งพื้นที่ใช้สอยภายใน บ้านนางสาววิจิตติมา จิตพงษ์

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่าจะกรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

แปลนพื้นที่ 1 1 : 100

แปลนพื้นที่ 2 1 : 100

ภาพ ดังบริเวณ แปลนพื้นที่ 1 และแปลนพื้นที่ 2 แสดงเรือนพักอาศัยที่ปลูกบริเวณที่ราบของลาน พื้นหน้าเรือนจอก่อนและพื้นหลังเรือนจอกู่ทะเลสาบ บริเวณเรือนจะปลูกไม้ผล และพืชผักสวนครัว ทำเรือนเป็นป่าโกงกาง หลังเรือนจะมีเรือนพักอาศัยชั่วคราวที่เรียกว่า "บ้าน" ปัจจุบันใช้เป็นที่เก็บข้าวของเครื่องใช้ มีลักษณะเป็นเรือนหลังเล็กๆ โครงสร้างเป็นเครื่องสานผสมเครื่องผูก ฝาไม้ขีดและผสมทำจาก ภายในบ้านส่วนชั้นต่างมีพื้นที่ใช้เป็นส่วนทอผ้า น้จืด เก็บของ ครัว และห้องน้ำ ชั้นบนมีชาน และ

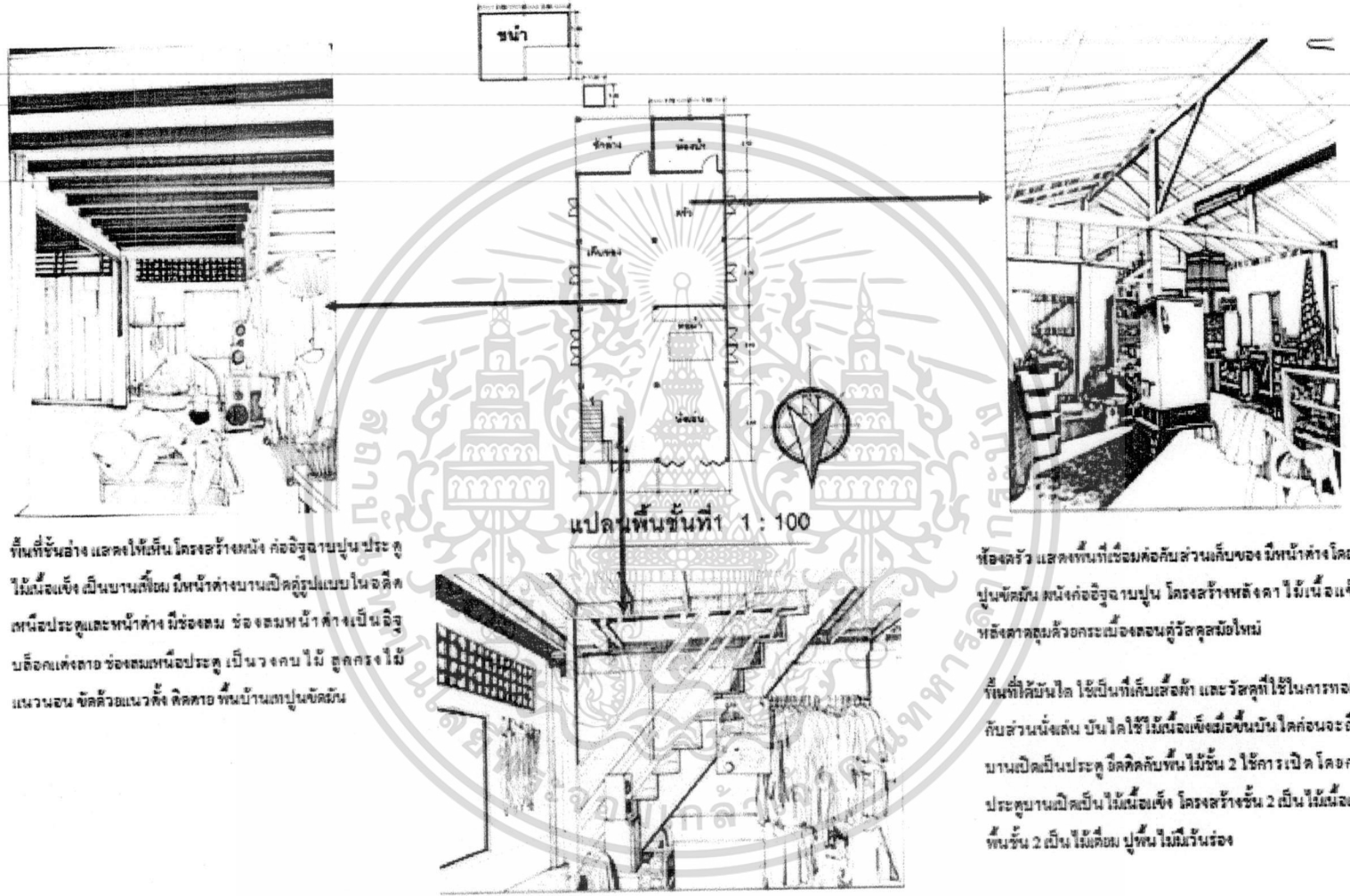

หน้าบ้าน แสดงให้เห็นชั้นล่างของบ้าน คอจือ ฉาบปูน ประตูไม้เนื้อแข็งบานเดี่ยว หลังคาและหลังคาพาโต โครงสร้างไม้เนื้อแข็ง คลุมด้วยกระเบื้องดินเผา

รูปที่ 4.55 แสดงภาพทางเส้นรอบวงของบ้านนางสาววิติมา จิตพงษ์

ข้างบ้าน แสดงให้เห็นชั้นล่างของบ้าน คอจือ ฉาบปูน ชั้นบน ผนังไม้ระแนงที่ฉาบเคลือบแวววอน หลังคาส่วนชั้นบน และพาโตหน้าบ้านคลุมด้วยกระเบื้องดินเผาภายนอก ส่วนหลังบ้านก่อคิระระหลัง ใช้กระเบื้องดินเผาเคลือบใหม่ ห้องน้ำคลุมด้วยหลังคาสังกะสี

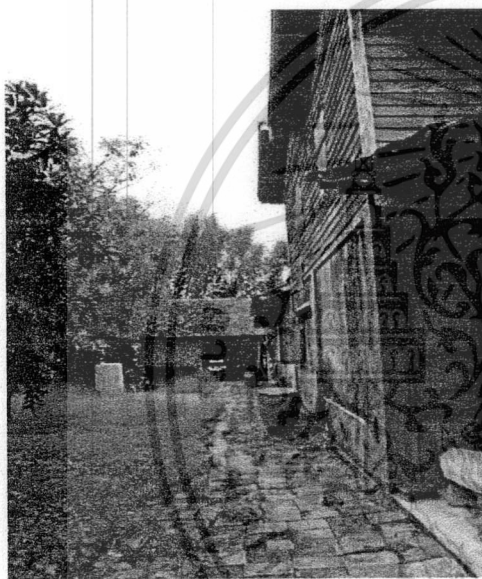
รูปที่ 4.55

พื้นที่ชั้นล่าง แสดงให้เห็น โครงสร้างผนัง ก่ออิฐฉาบปูน ประตู ไม้เนื้อแข็ง เป็นบานกลีโหม มีหน้าต่างบานเปิดคู่รูปแบบในจลลิต ศพนี้ประกอบและหน้าต่าง มีช่องลม ช่องลมหน้าต่าง เป็นอิฐ บล็อกแต่งตา ช่องลมเหนือประตู เป็น วงคอบ ไม้ สลักทรงไม้ แนวนอน ขัดด้วยแนวตั้ง ติดตาอพ ทนบ้านทปูนขัดมัน

ห้องครัว แสดงพื้นที่เชื่อมต่อกับส่วนเก็บของ มีหน้าต่าง โถงรอบ พื้นท ปูนขัดมัน ผนังก่ออิฐฉาบปูน โครงสร้างหลังคา ไม้เนื้อแข็ง ทั้งหมด ห้อยตาคลุมด้วยกระเบื้องลอนคู่วัสดุสมัยใหม่

พื้นที่ใต้บันได ใช้เป็นที่เก็บเสื้อผ้า และวัสดุที่ใช้ในการทอผ้า มีพื้นที่ติด กับส่วนนั่งเล่น บันไดใช้ไม้เนื้อแข็งเมื่อขึ้นบันไดก่อนจะถึงชั้น 2 จะมี บานเปิดเป็นประตู อดติดกับพื้น ไม้ชั้น 2 ใช้การเปิด โถงการหลักชั้น ประตูบานเปิดเป็น ไม้เนื้อแข็ง โครงสร้างชั้น 2 เป็น ไม้เนื้อแข็ง ทั้งหมด พื้นชั้น 2 เป็น ไม้คอก ปูพื้น ไม้มีวินร่อง

บริเวณบ้าน และหน้าบ้าน แสดงให้เห็นพื้นที่โดยรอบมีการปลูกไม้ผล ไม้ประดับ และพืชผักสวนครัว เป็นสวนสมรม ด้านข้างบ้านมีการปูพื้นด้วยอิฐดินเผาเกาะยอ มีลานทรายโดยรอบ มีหญ้าขึ้นปกคลุม ลานทราย การใช้ประโยชน์จากลานทรายจะใช้เป็นที่ตากแห ตากอวน และตากอาหารทะเล ตัวอาคาร ชั้นล่างก่ออิฐฉาบปูน พื้นหน้าบ้านเทพูนขัดมัน มีแคร่ไม้เล่นใต้หลังคาพาไลหน้าบ้าน

รูปที่ 4.55 แสดงภาพถ่ายทัศนียภาพภายนอก

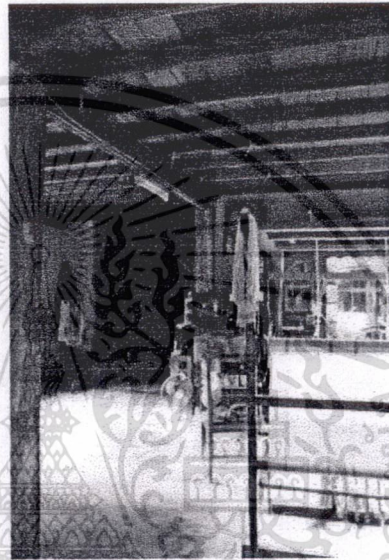
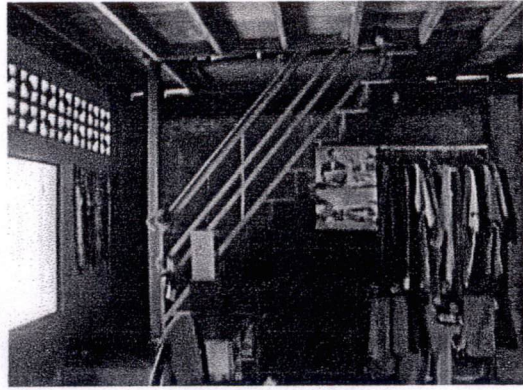
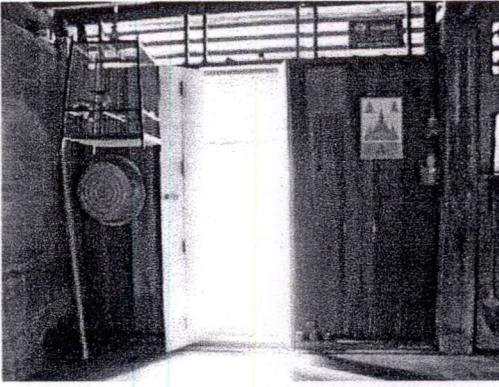
เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่าจะกรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

บริเวณหลังบ้าน แสดงให้เห็นพื้นที่โดยรอบมีการสร้าง “ขนำ” เป็นเรือนหลังเล็กๆ โครงสร้างเป็นเครื่องสับผสมเครื่องผูกก็ได้ ฝาไม้ขัดตะผสมฝาจาก หลังคาดินเผาเกาะยอดินเสามีการนำกระเบื้องดินเผาเกาะขอมาวางเรียงเป็นดินเสา “ขนำ” ใช้เป็นที่เก็บข้าวของเครื่องใช้ การปูพื้นโดยรอบบริเวณปูด้วยกระเบื้องดินเผาเกาะขอ

รูปที่ 4.55 (ต่อ)

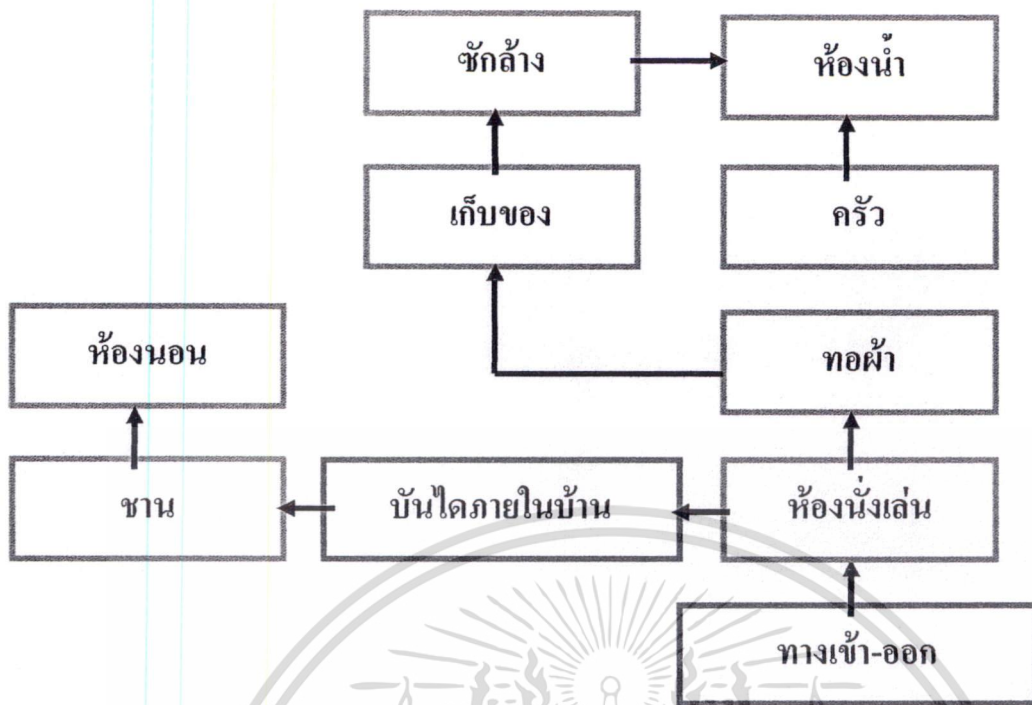
เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า
ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

ภายในบ้าน แสดงให้เห็นพื้นที่ส่วนนั่งเล่น และทอผ้า ในส่วนนั่งเล่นมีการใช้พื้นที่โดยการ
ปูเสื่อนั่งกับพื้น โดยส่วนมากจะนั่งหรือนอนเล่น บริเวณแคร่หน้าบ้าน ส่วนทอผ้าจะเชื่อมต่อ
กับส่วนเก็บของ และนั่งเล่น

รูปที่ 4.56 แสดงภาพถ่ายทัศนียภาพภายใน

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า
ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

รูปที่ 4.57 แผนผังแสดงเส้นทางการใช้พื้นที่ภายในบ้าน

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า
ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

4.3 กลุ่มตัวอย่างกลุ่มที่ 3

บ้านพักอาศัยปัจจุบันในตำบลเกาะยอ จังหวัดสงขลา จำนวน 5 หลัง

กลุ่มตัวอย่างหลังที่ 1

เจ้าของบ้าน คุณพรทิพย์ กระจ่างพิตวงษ์ อายุ 55 ปี/เพศ หญิง

สถานที่ตั้ง บ้านเลขที่ 36/1 หมู่ 5 ตำบลเกาะยอ จังหวัดสงขลา

การเก็บข้อมูล / สัมภาษณ์ วันอาทิตย์ ที่ 10 พฤษภาคม 2552 เวลา 10.00 น.

ประวัติการอยู่อาศัย เป็นบ้านของตนเอง อยู่อาศัยทั้งหมด 4 คน พ่อ, แม่, ลูก และพี่น้อง 1 คน

ประวัติบ้าน สร้างใหม่ 1 ปี

ลักษณะทั่วไปของบ้าน สร้างในรูปแบบบ้านสมัยใหม่ให้สถาปนิกออกแบบให้ตรงความต้องการและพฤติกรรมใช้สอยของผู้อยู่อาศัย

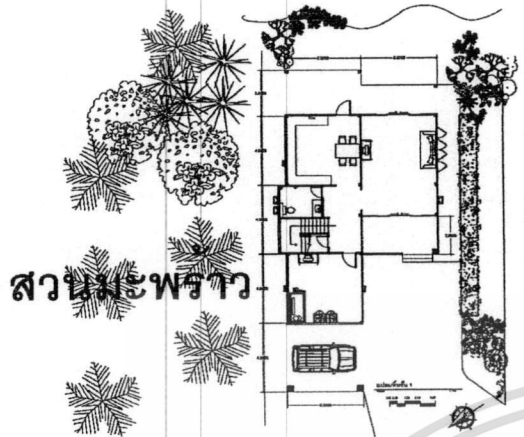
นับถือศาสนา พุทธ

ลักษณะพื้นที่ใช้สอย

1. ลานบ้าน
2. หัวใจ
3. ระเบียง
4. ชาน
5. ห้องนอน
6. นั่งเล่น
7. ครั้ว
8. ห้องน้ำ
9. -
10. -

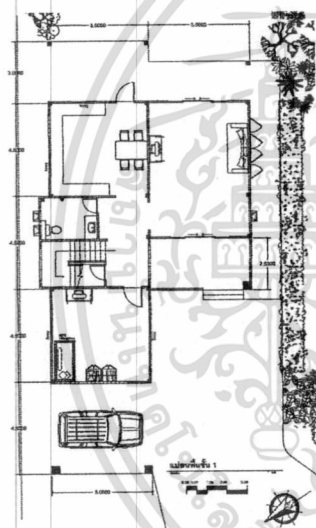
เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า
ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

ทะเลสาบสงขลา

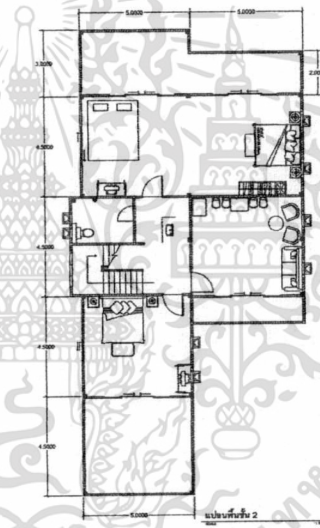

ผังบริเวณ แสดงการหันหน้าบ้านเข้าสู่ถนน หันหลังบ้านทางริมทะเลสาบ การจัดวางผังบ้านไม่เน้นการวางตามคติความเชื่อ แต่จัดวางตามความต้องการ การใช้สอยตามรูปแบบในชีวิตปัจจุบัน และเน้นความสะดวกสบาย ปลอดภัย

รูปที่ 4.58 ผังบริเวณแสดงองค์ประกอบโดยรอบตัวบ้าน

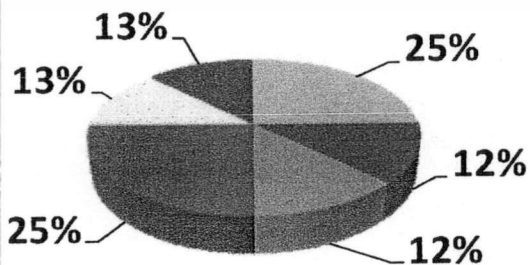

รูปที่ 4.59 แปลนพื้นที่อาคารชั้นที่ 1

รูปที่ 4.60 แปลนพื้นที่อาคารชั้นที่ 2

- ห้องนั่งเล่น1 ■ ห้องครัว ■ ห้องนอน1
- ห้องนอน2 ■ ห้องนั่งเล่น2 ■ ห้องนอน3

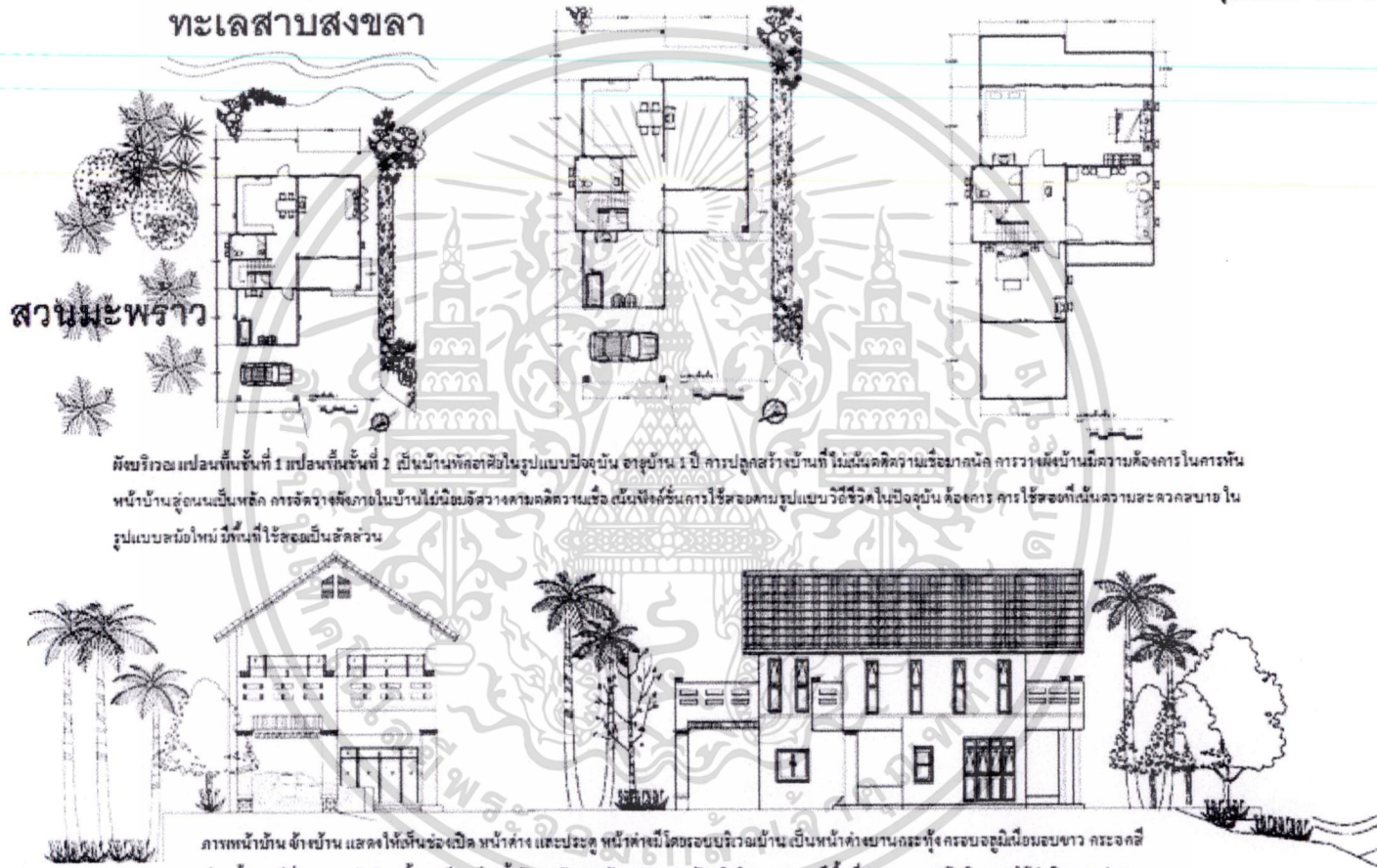

รูปที่ 4.61 แผนภูมิวงกลมแสดงการแบ่งพื้นที่ใช้สอยภายใน บ้านคุณพรทิพย์ กระจ่างพัสดวงษ์

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้าไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

ทะเลสาบสงขลา

• คุณพรทิพย์ กระจ่างพิวงษ์

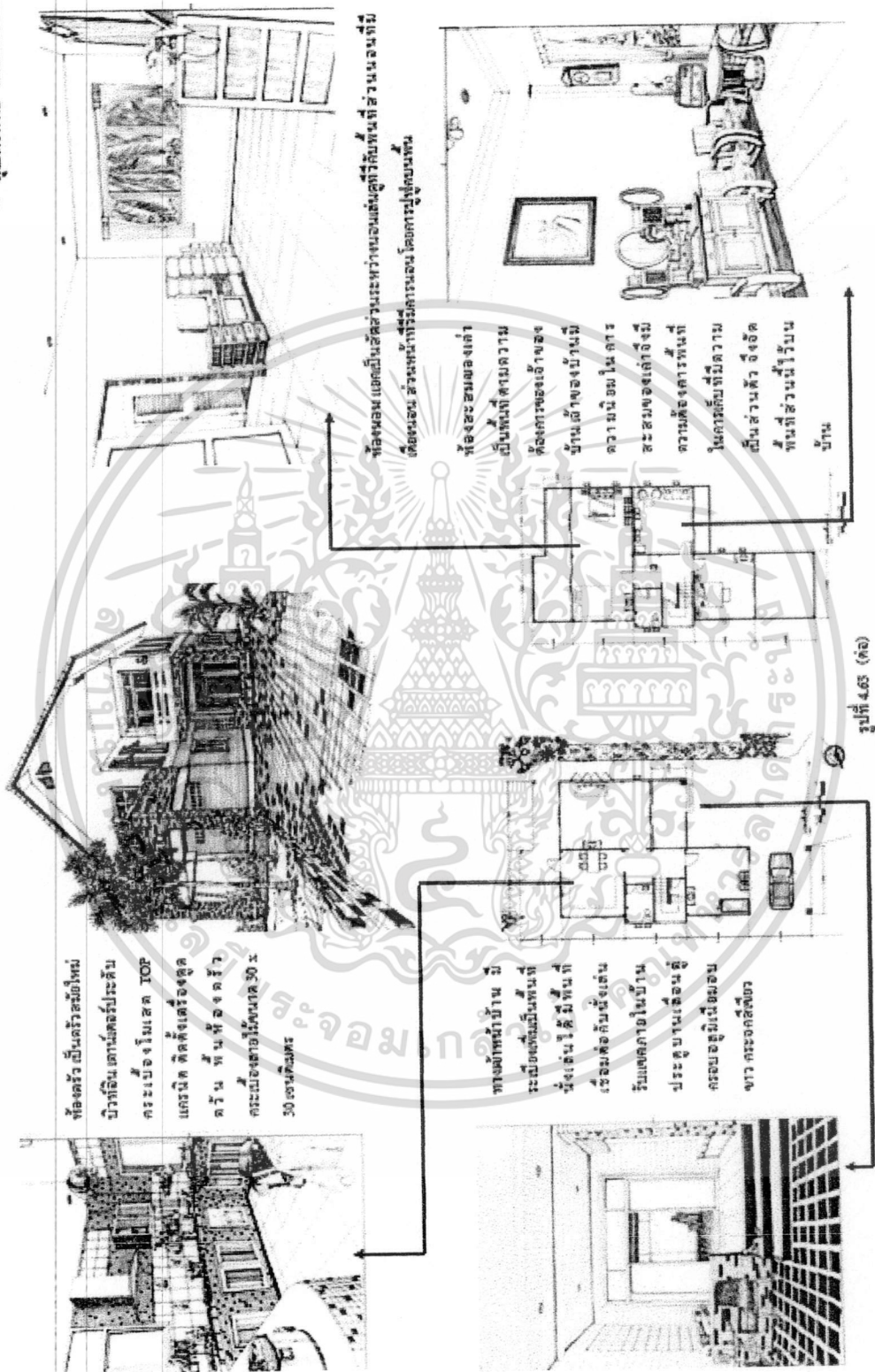
สวนมะพร้าว

ผังบริเวณ แปลนพื้นที่ 1 แปลนที่ 2 เป็นบ้านพักอาศัยในรูปแบบมิงดูบัน อายุบ้าน 1 ปี การปลูกสร้างบ้านที่ไม่เน้นความวิจิตรถาวร การวางผังบ้านมีความต้องการในกรณีหน้าบ้านสุดถนนเป็นพืด การจัดวางผังภายในบ้านเน้นใช้วัสดุจากธรรมชาติและวัสดุสมัยใหม่ใช้สอยตามรูปแบบวิถีชีวิตในปัจจุบัน คือการใช้สอยที่เน้นความสะดวกสบายในรูปแบบสมัยใหม่ มีพื้นที่ใช้สอยเป็นสัดส่วน

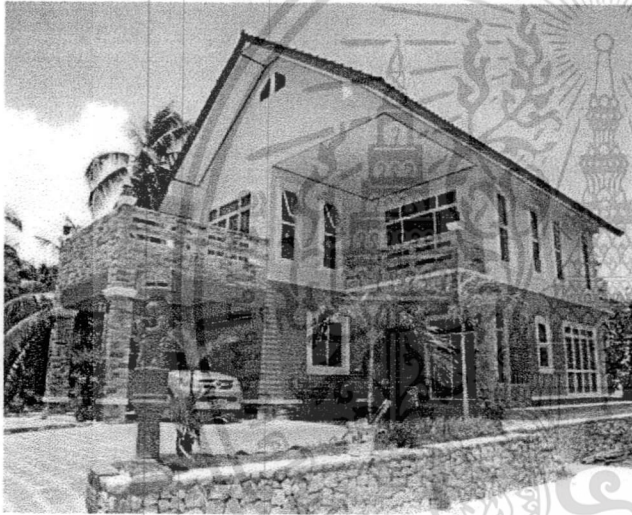
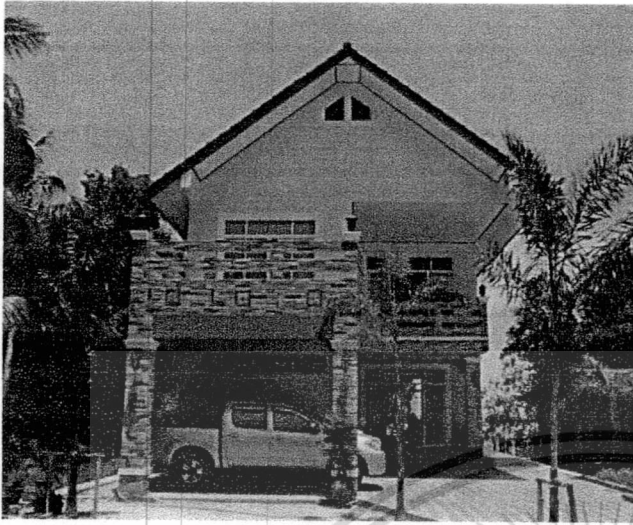
ภาพหน้าบ้าน ข้างบ้าน แสดงให้เห็นช่องเปิด หน้าค้ำง และประตู หน้าค้ำงมีโครงระอบบริเวณบ้าน เป็นหน้าค้ำงบานกระทุ้ง ครอบงมดูมีเงือนขอบขาว ครอบงมสีเขียว ชั้นล่างมีที่จอดรถหน้าบ้าน ชั้นบนมีระเบียงทั้งด้านหน้า และ ด้านหลัง หลังบ้านค้ำงค้ำงมีทะเลสาบ มีพื้นที่ว่าง (สนามหญ้า) ริมทะเลใช้ทำกิจกรรมต่างๆ

รูปที่ 4.63 แสดงภาพถ่ายด้านรายละเอียดบ้านคุณพรทิพย์ กระจ่างพิวงษ์

• คู่มือทฤษฎี กระจ่างพิศวงษ์

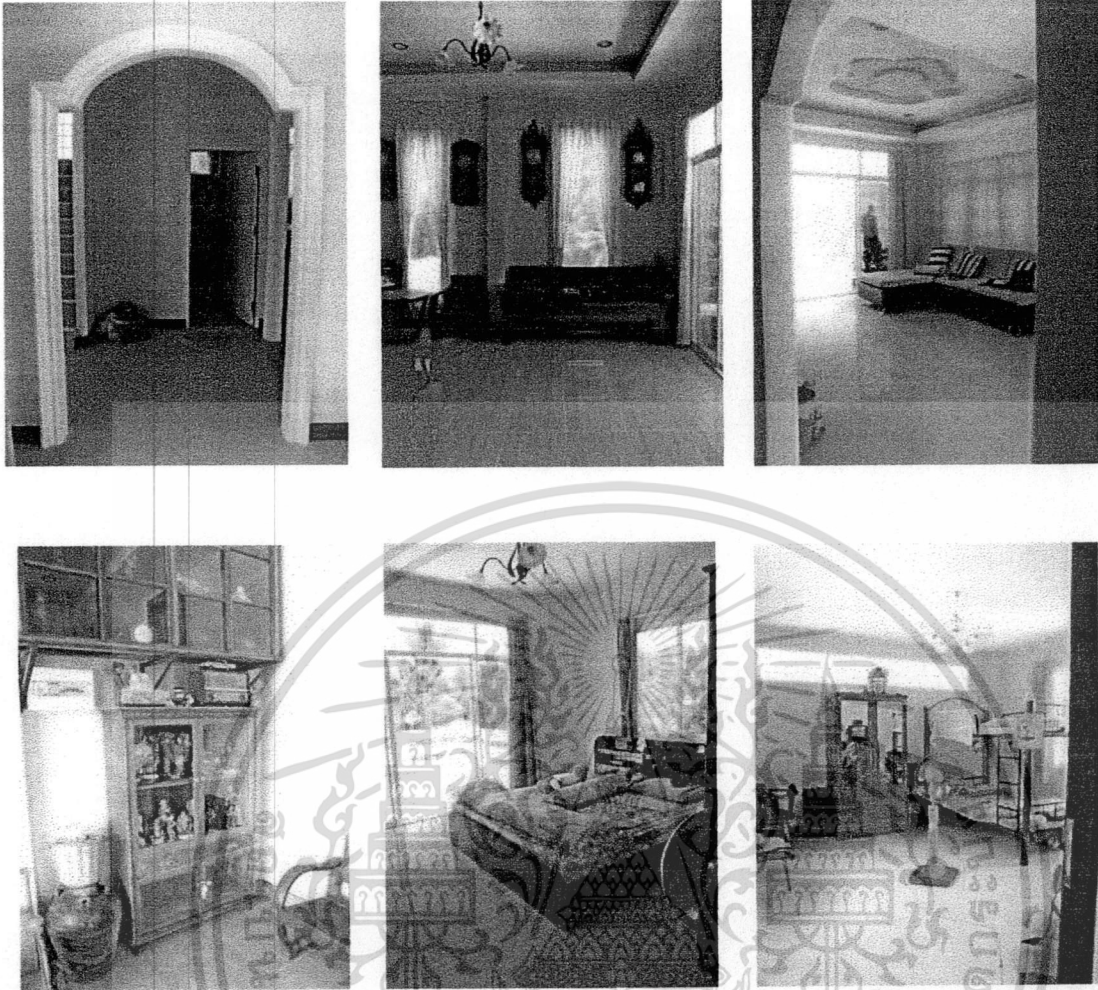
เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า
ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

รูปด้านหน้า ด้านหลัง และด้านข้างบ้าน แสดงให้เห็นรูปแบบสไตล์ของบ้านเป็นรูปแบบใหม่
เจ้าของบ้านไม่นิยมรูปแบบบ้านสไตล์พื้นถิ่น

รูปที่ 4.63 แสดงภาพถ่ายทัศนียภาพภายนอก

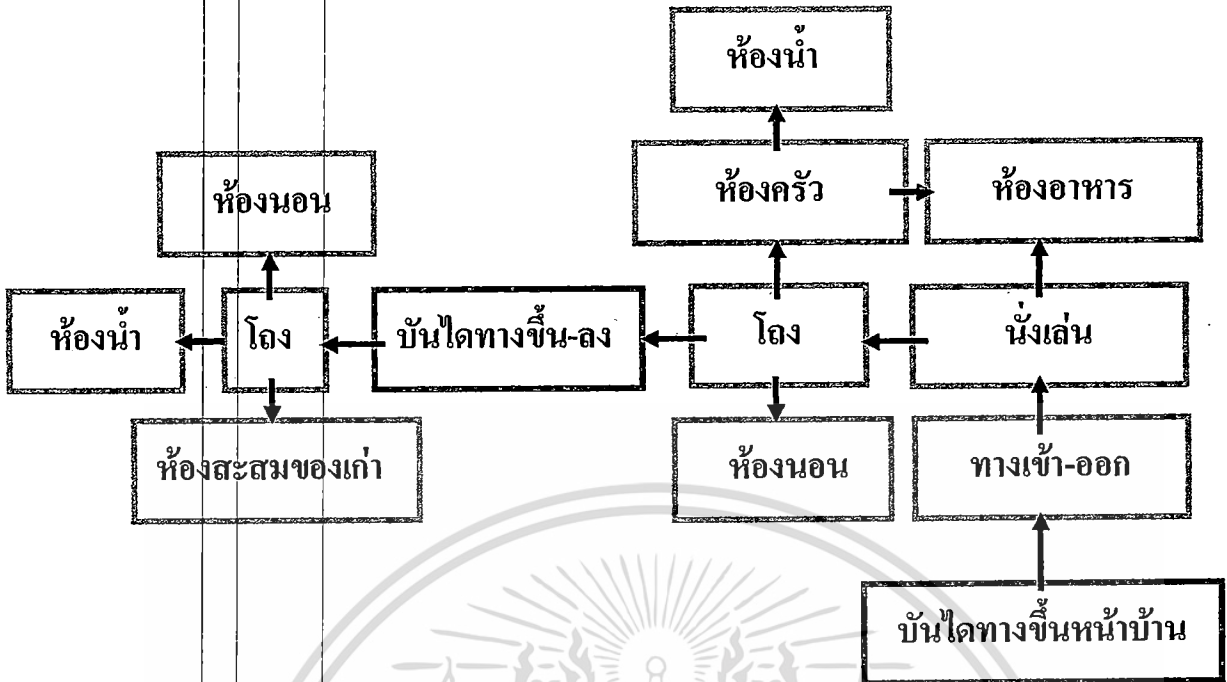
เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า
ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

รูปภายในบ้าน แสดงให้เห็นพื้นที่ใช้สอยส่วนต่างๆภายในบ้าน ที่มีการจัดวางเป็นสัดส่วน มีการเน้นสีสันทันภายในบ้านให้ดูสดใส

รูปที่ 4.64 แสดงภาพถ่ายทัศนียภาพภายใน

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า
ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

รูปที่ 4.65 แผนผังแสดงเส้นทางการใช้พื้นที่ภายในบ้าน

4.3 กลุ่มตัวอย่างกลุ่มที่ 3

บ้านพักอาศัยปัจจุบันในตำบลเกาะยอ จังหวัดสงขลา จำนวน 5 หลัง

กลุ่มตัวอย่างหลังที่ 2

เจ้าของบ้าน นายคนัย ชัยบุปผา อายุ 40 ปี/เพศ ชาย

สถานที่ตั้ง บ้านเลขที่ 37/1 หมู่ 5 ตำบลเกาะยอ จังหวัดสงขลา

การเก็บข้อมูล / สัมภาษณ์ วันอาทิตย์ ที่ 10 พฤษภาคม 2552 เวลา 11.45 น.

ประวัติการอยู่อาศัย 3 คน พ่อ แม่ ลูก

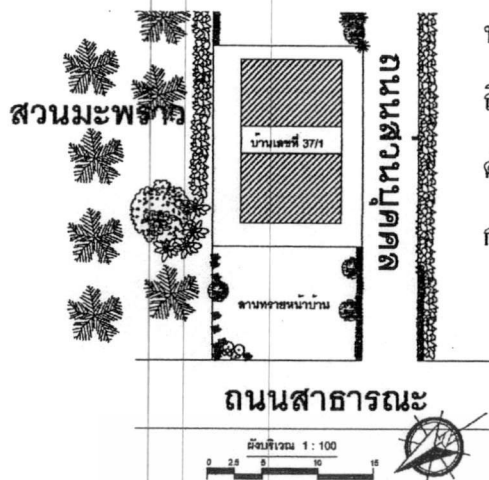
ประวัติบ้าน สร้างใหม่ 2 ปี

ลักษณะทั่วไปของบ้าน สร้างในรูปแบบบ้านสมัยใหม่ให้สถาปนิกออกแบบให้ตรงความต้องการและพฤติกรรมใช้สอยของผู้อยู่อาศัย

นับถือศาสนา พุทธ

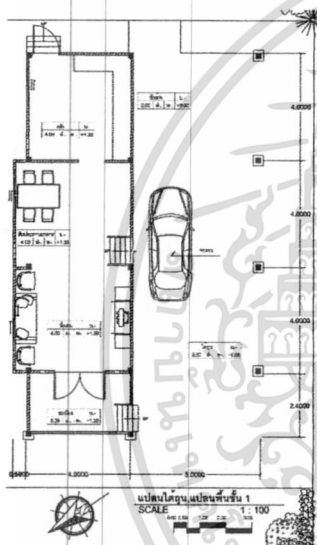
ลักษณะพื้นที่ใช้สอย

1. ลานบ้าน
2. หัวโด (บันได)
3. ระเบียง
4. ชาน
5. ห้องนอน
6. นั่งเล่น
7. ครั้ว
8. ห้องน้ำ
9. -
10. -

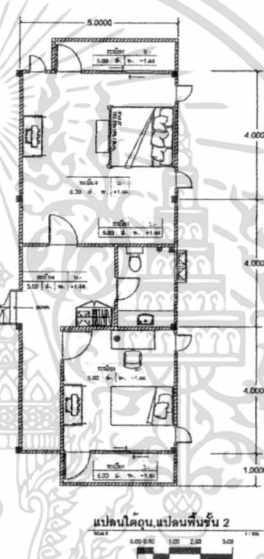

หน้าบ้าน บริเวณโดยรอบ และได้ถุนบ้าน แสดงให้เห็นถึงลานทรายหน้าบ้าน ด้านข้างบ้านมีส่วนมะพร้าววางขาย คำนวณถนนส่วนบุคคลเป็นถนนไปสู่อาคารคุณพรทิพย์ กระจ่างพัควงษ์ ที่เป็นพี่น้องกัน

รูปที่ 4.66 ผังบริเวณแสดงองค์ประกอบโดยรอบตัวบ้าน

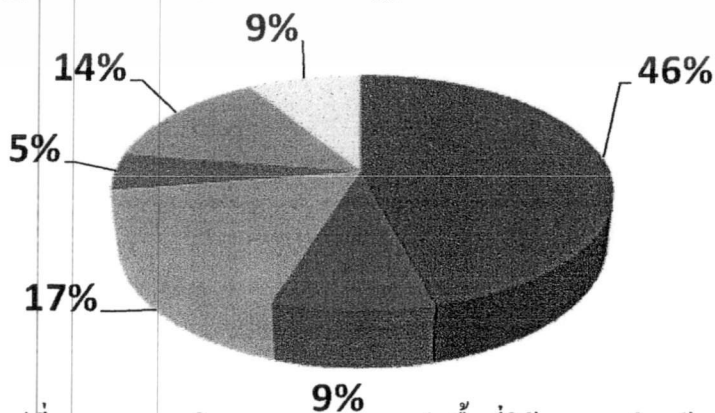

รูปที่ 4.67 แปลนใต้ถุนแปลนพื้นชั้น 1

รูปที่ 4.68 แปลนพื้นชั้นที่ 2

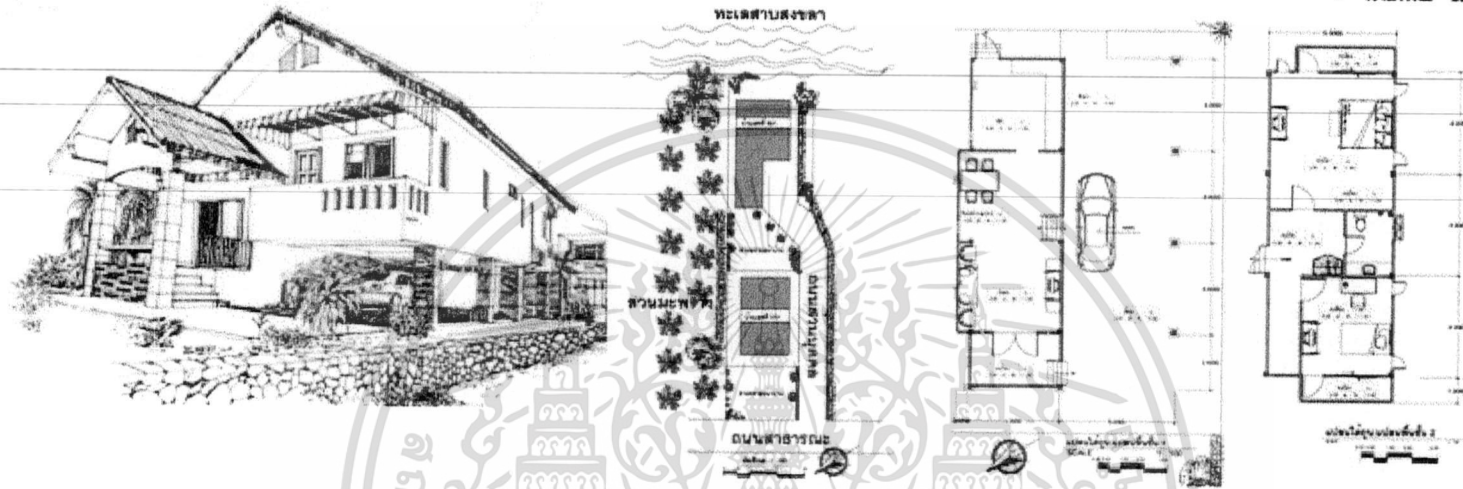
- ใต้ถุน
- ห้องครัว
- ห้องนั่งเล่น
- ระเบียง
- ห้องนอน 1
- ห้องนอน 2

รูปที่ 4.69 แผนภูมิวงกลมแสดงการแบ่งพื้นที่ใช้สอยภายใน บ้านคนย์ ชัยบุปผา

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่าจะกรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

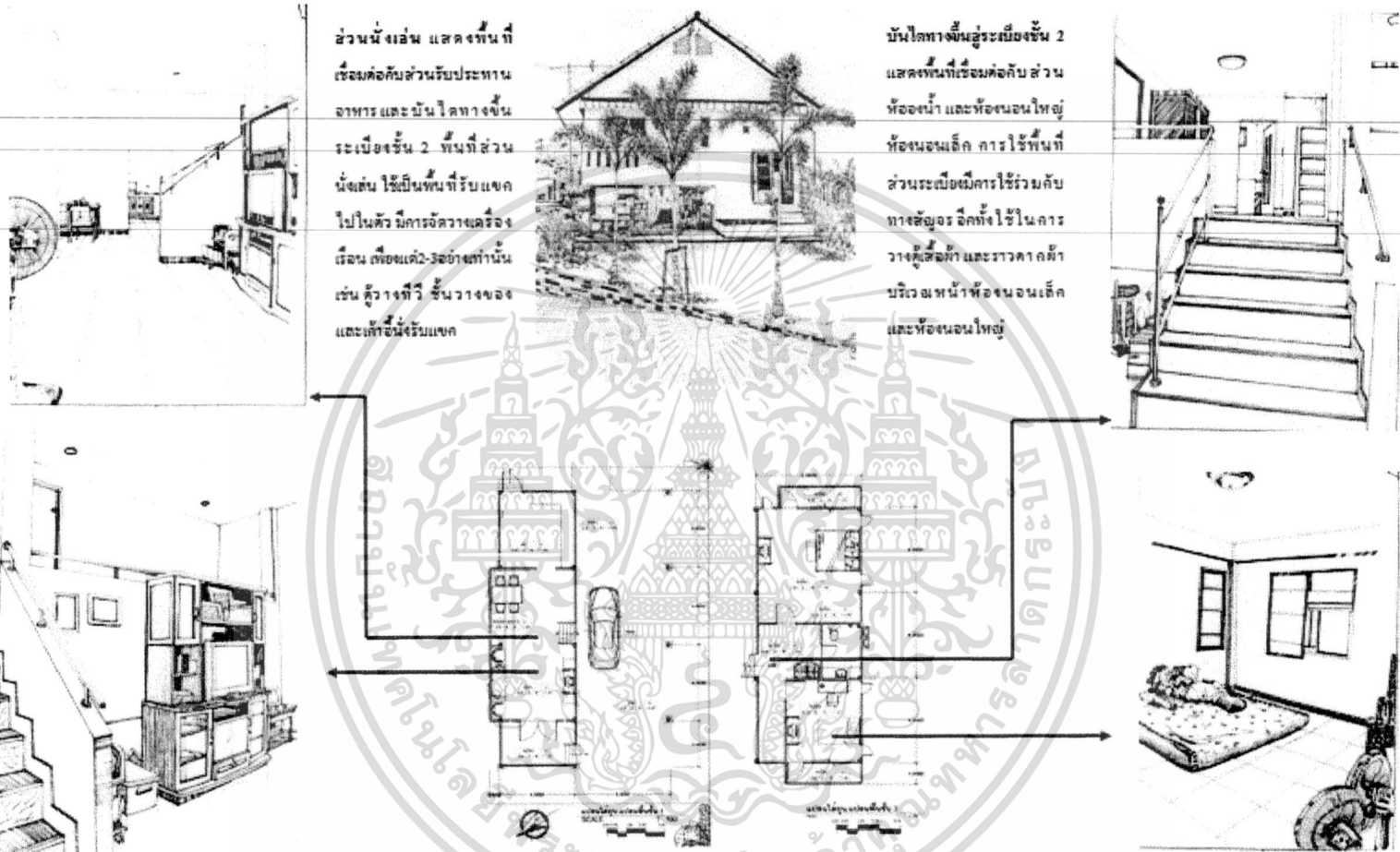
• นายคณัย ชัยบุปผา

ภาพทัศนียภาพ สังคมวิวัฒน์ เปลี่ยนพื้นที่ดิน ไร่ ๑๐๐ แปลงพื้นที่ ๑ แปลงพื้นที่ ๑ แปลงพื้นที่ ๒ รูปด้านหน้า และรูปด้านข้างแสดงถึง เป็นบ้านพักอาศัยในรูปแบบป๊อปปูล่าร์ การออกแบบในการก่อสร้างเป็นแนวความคิดเดียวกับบ้านดงพรทิพย์ เน้นการใช้สอยเป็นพลัด คัดเลือกรูปแบบของใหม่ ไม่เน้นการสร้างบ้านในรูปแบบพื้นถิ่น ไม่เน้นการสร้างอาคารความงาม

รูปที่ 4.71 แสดงภาพสถาปัตย์รายละเอียดบ้านนาอสนี ชัยบุปผา

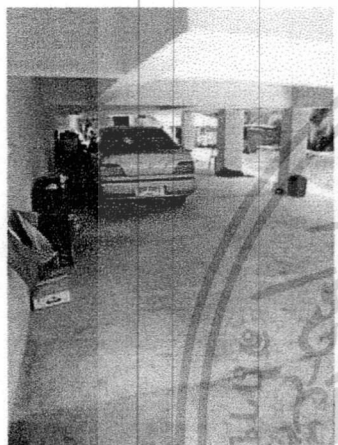
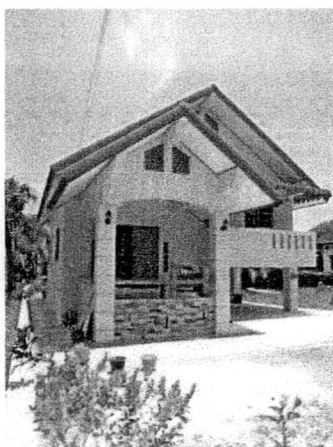
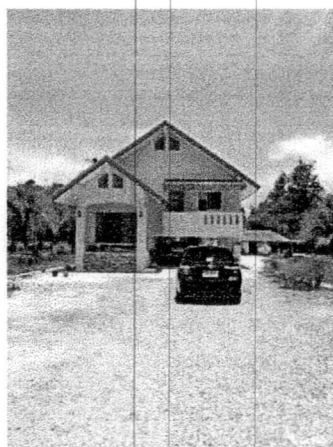
ส่วนนี้แสดงพื้นที่
เชื่อมต่อกับส่วนรับประทานอาหาร
และบันไดทางขึ้น
ระเบียงชั้น 2 พื้นที่ส่วน
นั่งเล่น ใช้เป็นพื้นที่รับแขก
ไปในตัว มีการจัดวางเครื่อง
เรือน เก้าอี้ 2-3 อย่างเท่านั้น
เช่น ตู้วางทีวี ชั้นวางของ
และเก้าอี้รับแขก

บันไดทางขึ้นสู่ระเบียงชั้น 2
แสดงพื้นที่เชื่อมต่อกับ ส่วน
ห้องนอน และห้องนอนใหญ่
ห้องนอนเล็ก การใช้พื้นที่
ส่วนระเบียงมีการใช้ร่วมกับ
ทางสัญจร อีกรังใช้ในการ
วางตู้เสื้อผ้า และราวตากผ้า
บริเวณหน้าห้องนอนเล็ก
และห้องนอนใหญ่

ส่วนนี้แสดงระดับของส่วนนั่งเล่น และ ส่วนห้องนอนเล็ก โดยมี
ระเบียงเป็นส่วนแบ่งพื้นที่

ส่วนห้องนอนเล็ก มีการนอน โดยการใช้ที่นอนวางบนพื้น โคนตรง ไม่มี
เตียงนอน เป็นห้องนอนเล็กๆ มีระเบียงทางด้านขวามือ มีหน้าต่างบาน
กระชังส่วนหัวเตียง และมีหน้าต่างบานสไลด์ทางขวามือ

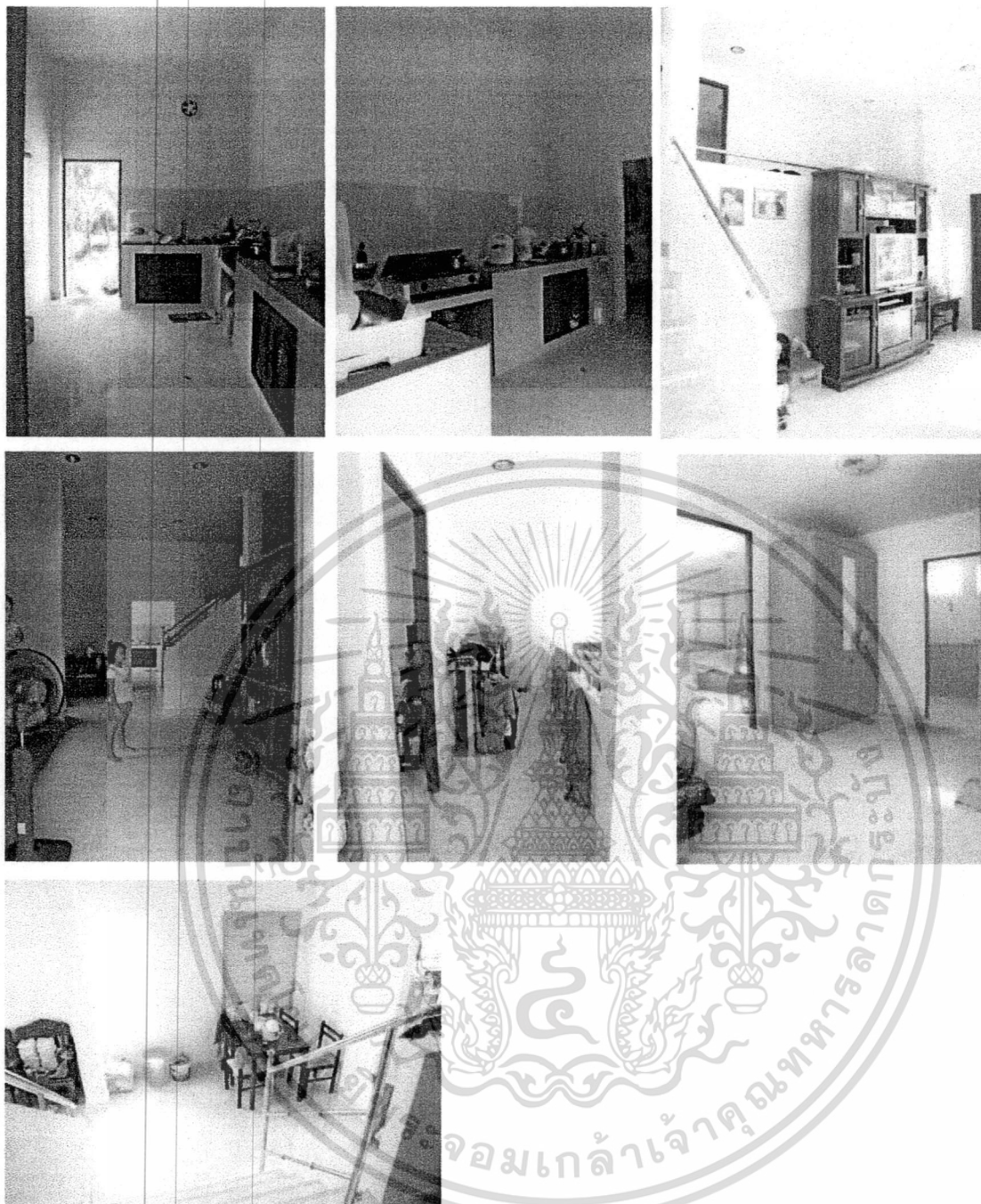
รูปที่ 4.71 (ต่อ)

หน้าบ้าน บริเวณโดยรอบ และได้ดูบ้าน แสดงให้เห็นถึงพื้นที่บริเวณมีลานว่างหน้าบ้าน การสร้างมีการเว้นได้ดูไว้ช่วงหนึ่งของบ้าน เป็นบ้านพักอาศัยในรูปแบบปัจจุบัน อายุบ้าน 2 ปี เป็นญาติกับ บ้านคุณพรทิพย์ กระจ่างพัควงษ์ การออกแบบในการปลูกสร้างมีแนวความคิดเดียวกับ บ้านคุณพรทิพย์ เน้นการใช้สอยเป็นหลัก ต้องการรูปแบบสมัยใหม่ ไม่นิยมการสร้างบ้านในรูปแบบพื้นถิ่น ไม่เน้นการสร้างตามคติความเชื่อ

รูปที่ 4.71 แสดงภาพถ่ายทัศนียภาพภายนอก

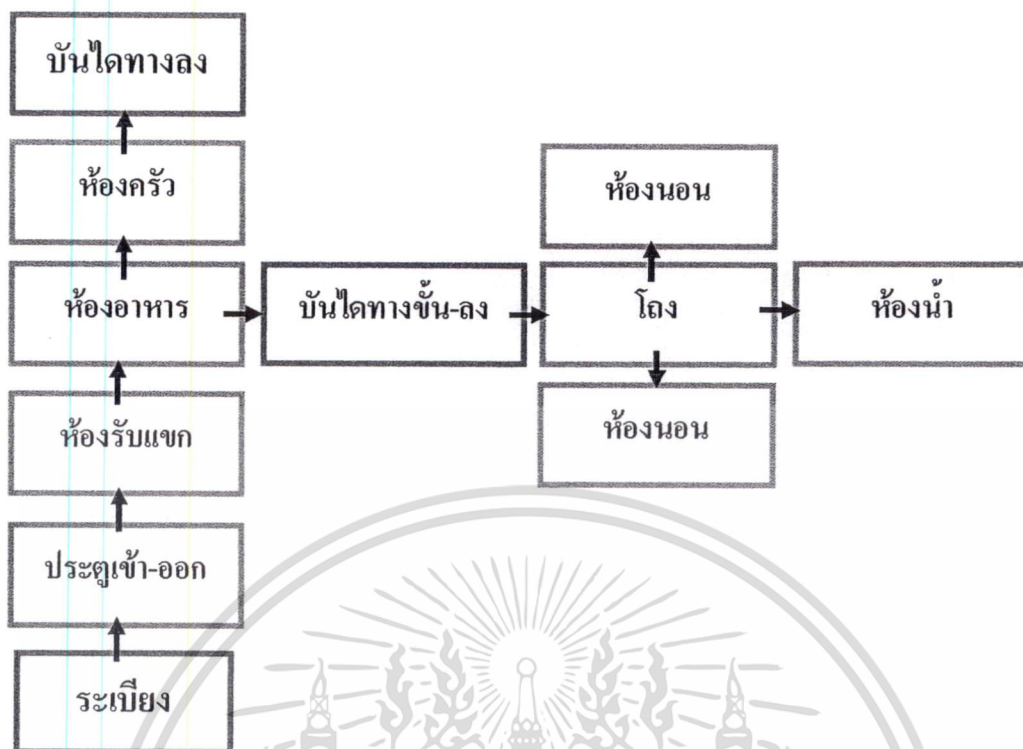
เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่าจะกรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

พื้นที่ใช้สอยภายในบ้าน แสดงให้เห็นส่วนครัวมีการก่อเคาน์เตอร์ด้วยอิฐกรูกระเบื้อง มีพื้นที่เป็นรูปตัว L เชื่อมต่อกับบันไดทางเข้า-ออกหลังบ้าน และเชื่อมต่อกับส่วนรับประทานอาหาร พื้นที่ส่วนนั่งเล่นเชื่อมต่อกับส่วนรับประทานอาหาร และเชื่อมต่อกับบันไดทางเข้า-ออกหน้าบ้าน ส่วนรับประทานอาหารมีพื้นที่เชื่อมต่อกับ บันไดทางขึ้น-ลงพื้นที่ระเบียงชั้นที่ 2 ส่วนระเบียงชั้น 2 เชื่อมต่อกับห้องน้ำ ห้องนอนเล็ก และห้องนอนใหญ่

รูปที่ 4.72 แสดงภาพถ่ายทัศนียภาพภายใน

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่าจะกรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

รูปที่ 4.73 แผนผังแสดงเส้นทางการใช้พื้นที่ภายในบ้าน

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า
ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

4.3 กลุ่มตัวอย่างกลุ่มที่ 3

บ้านพักอาศัยปัจจุบันในตำบลเกาะยอ จังหวัดสงขลา จำนวน 5 หลัง

กลุ่มตัวอย่างหลังที่ 3

เจ้าของบ้าน บ้านพัฒนจิตา อายุ - ปี/เพศ หญิง

สถานที่ตั้ง บ้านเลขที่ 27 หมู่ 1 ตำบลเกาะยอ จังหวัดสงขลา

การเก็บข้อมูล / สัมภาษณ์ วันอาทิตย์ ที่ 10 พฤษภาคม 2552 เวลา 14.00 น.

ประวัติการอยู่อาศัย เป็นบ้านพื้นถิ่นเกาะยอเดิม ได้มีการรื้อสร้างใหม่ในการรื้อเหลือไว้เพียงแค่เสาเพียงเดียว ที่อยู่ในตำแหน่งเดิมส่วนที่เหลือของบ้านได้รื้อทำลายสร้างใหม่ทั้งหมดส่วนวัสดุใช้วัสดุรูปแบบใหม่

ประวัติบ้าน อายุ 1 ปี

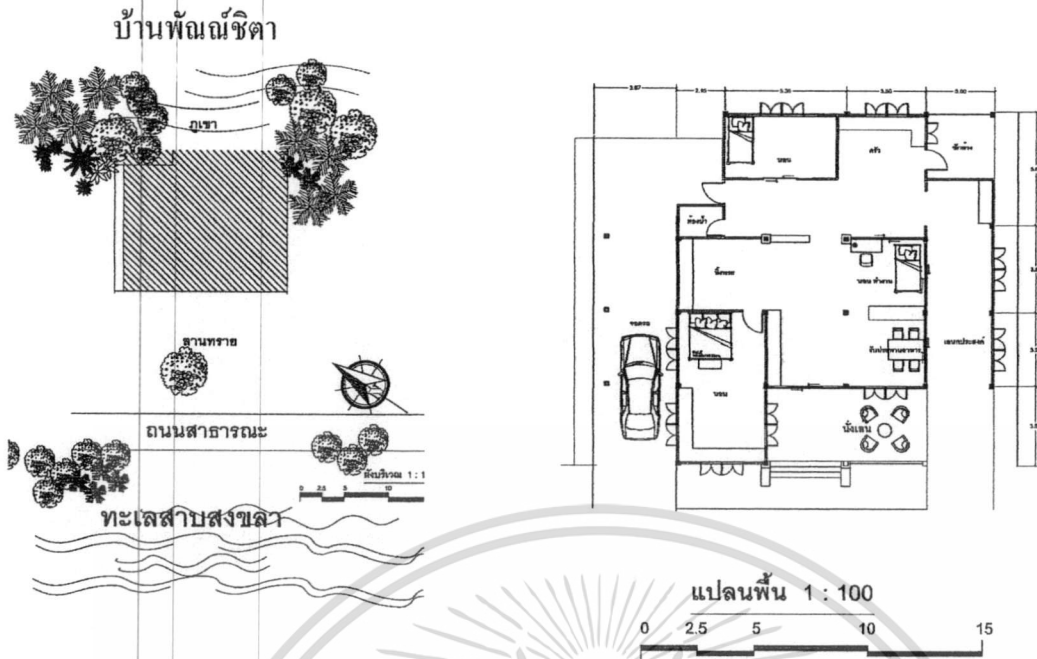
ลักษณะทั่วไปของบ้าน บ้านรูปแบบสมัยใหม่แต่สร้างในตำแหน่งเสาเดิมของบ้านพื้นถิ่นเกาะยอเดิม

นับถือศาสนา พุทธ

ลักษณะพื้นที่ใช้สอย

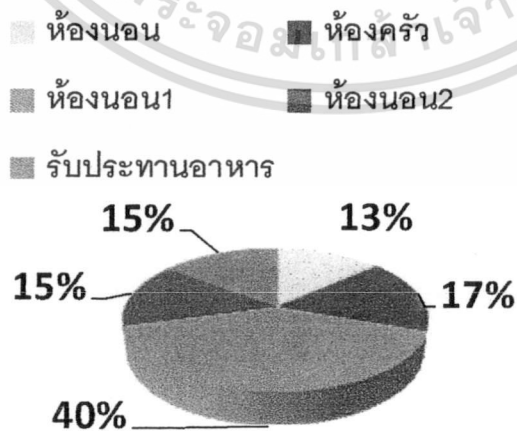
1. ลานบ้าน
2. หัวใจ (บันได)
3. ระเบียง
4. -
5. ห้องนอน
6. นั่งเล่น
7. ครีว
8. ห้องน้ำ
9. -
10. -

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า
ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

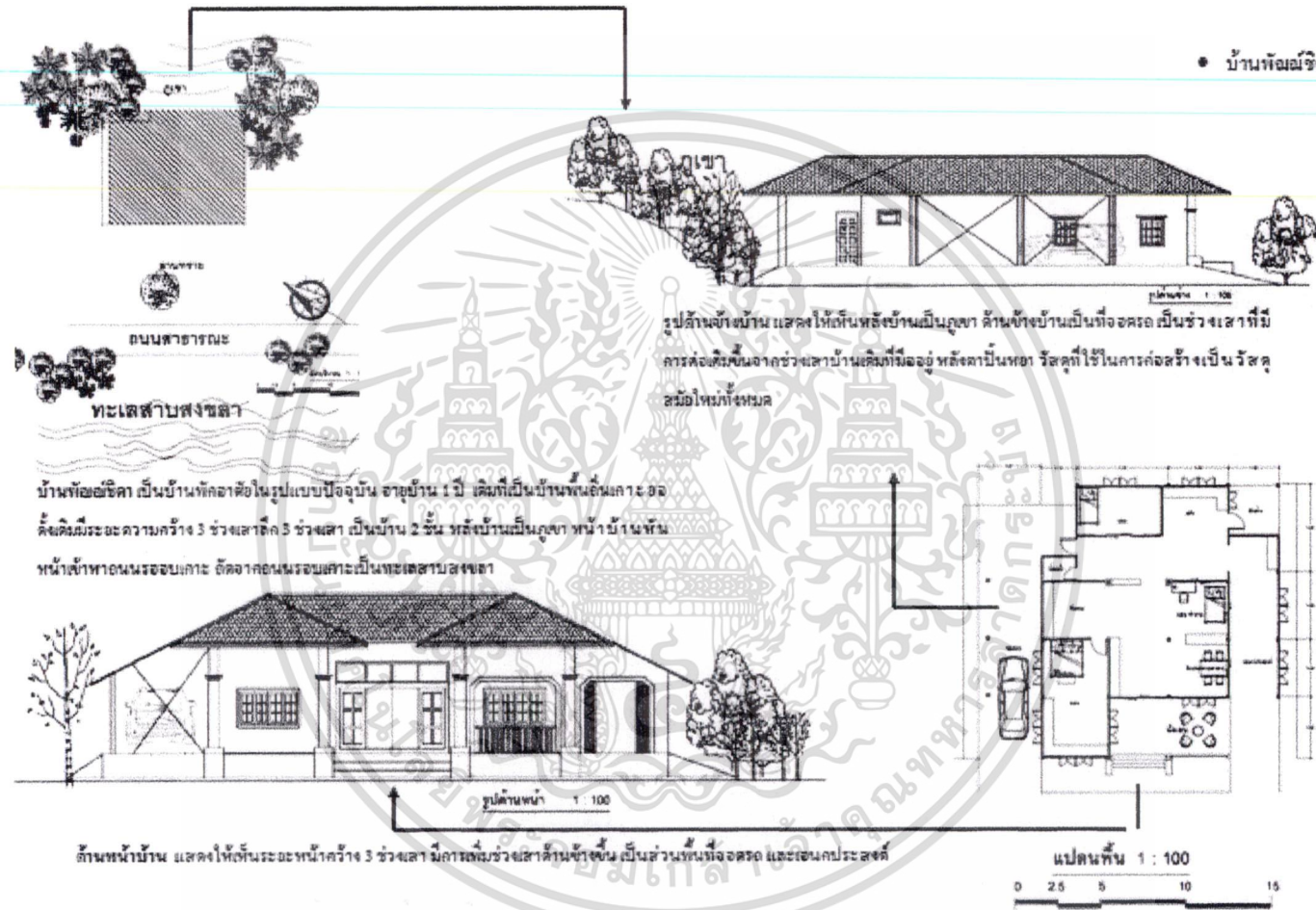
รูปที่ 4.74 ผังบริเวณแสดงองค์ประกอบโดยรอบตัวบ้าน รูปที่ 4.75 แปลนพื้นที่ชั้น 1

บ้านพัฒนาจิตตา เป็นบ้านพักอาศัยในรูปแบบปัจจุบัน อายุบ้าน 1 ปี เดิมที่เป็นบ้านพื้นถิ่นเกาะยอเดิมมีระยะความกว้าง 3 ช่วงเสาเล็ก 3 ช่วงเสา เป็นบ้าน 2 ชั้น ทางเจ้าของบ้านมีความต้องการบ้านพักอาศัยในรูปแบบใหม่ที่มีความทันสมัย จึงได้มีการรื้อทำลายบ้านพื้นถิ่นหลังดังกล่าวลง คงเหลือไว้เพียงแค่ เสาบ้านเท่านั้น และได้มีการสร้างบ้านแบบใหม่ขึ้นมาทดแทน โดยมีการใช้โครงสร้างเสาเดิม และเพิ่มระยะในด้านข้างของบ้านขึ้นมา เป็นระยะของที่จอดรถและอเนกประสงค์ ในส่วนเรื่องความคิดเห็น ไม่ยินยอมมาใช้ในการปลูกสร้างบ้านหลังดังกล่าว

รูปที่ 4.76 แผนภูมิวงกลมแสดงการแบ่งพื้นที่ใช้สอยภายใน บ้านพัฒนาจิตตา

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่าจะกรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

• บ้านพร้อมจิตา

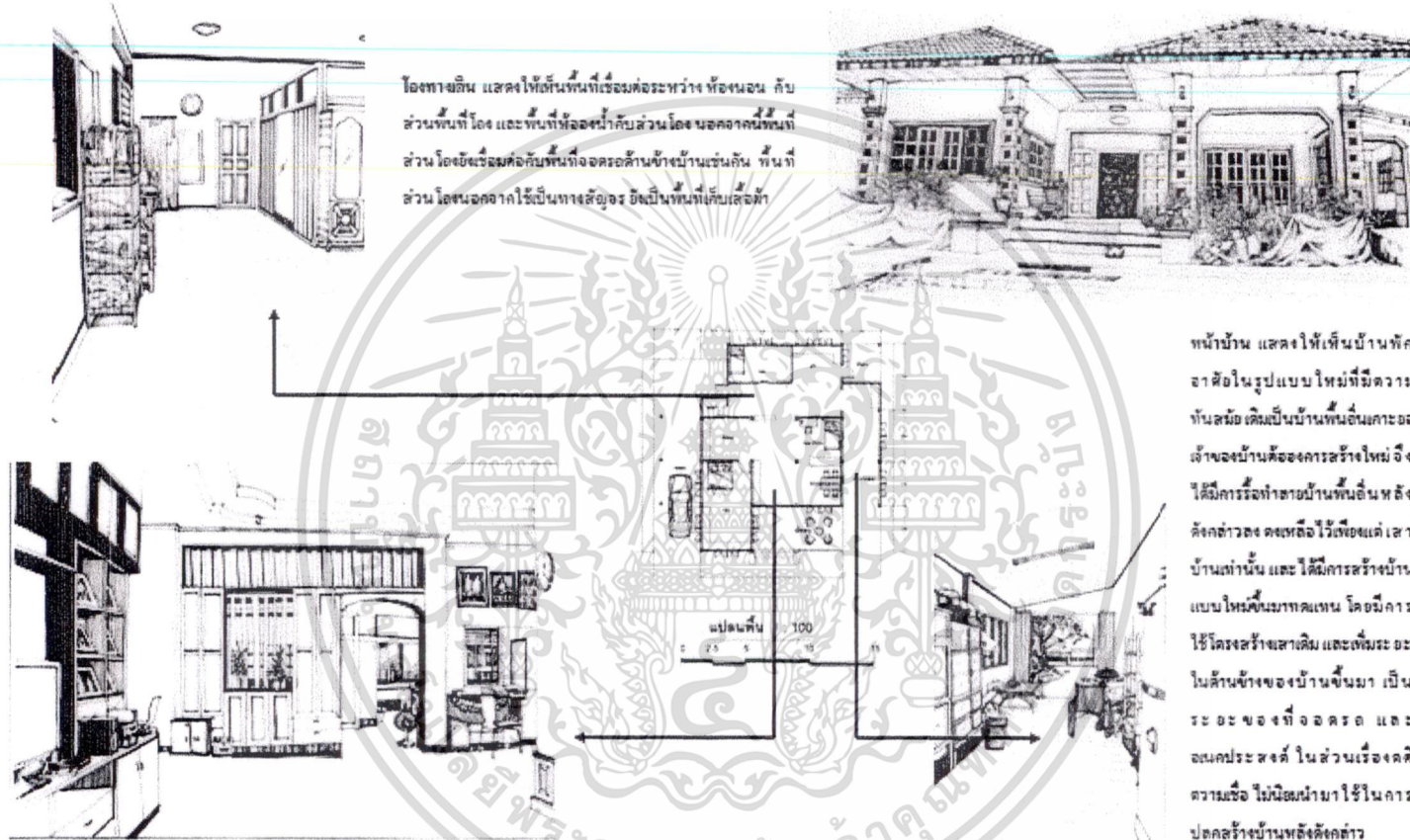
รูปถ่ายบ้านตาม แสงเงาให้เห็นหลังบ้านเป็นภูเขา ด้านข้างบ้านเป็นที่จอดรถ เป็นช่วงเสาที่มี
การตกแต่งรับมาจากช่วงเสาบ้านเดิมที่มีอยู่ หลังคาเป็นท้อ วัสดุที่ใช้ในการก่อสร้างเป็นวัสดุ
สมัยใหม่ทั้งหมด

บ้านพร้อมจิตา เป็นบ้านพักอาศัยในรูปแบบปัจจุบัน อายุบ้าน 1 ปี เดิมทีเป็นบ้านพนักชั้นเดียว อด
ดัดเดิมมีระอบคความกว้าง 3 ช่วงเสาลึก 3 ช่วงเสา เป็นบ้าน 2 ชั้น หลังบ้านเป็นภูเขา หน้าที่บ้าน
หน้าเสาทำถนนระอบคเกาะ ถัดจากถนนระอบคเกาะเป็นทะเลสาบสงขลา

ด้านหน้าบ้าน แสดงให้เห็นระอบคหน้ากว้าง 3 ช่วงเสามีการเชื่อมต่อช่วงเสาด้านข้างขึ้น เป็นส่วนถนนที่จอดรถ และโอบคประสงค

รูปที่ 4.75 แสงเงาพลาเงนระอบคบ้านพร้อมจิตา

• บ้านทีละมิติ

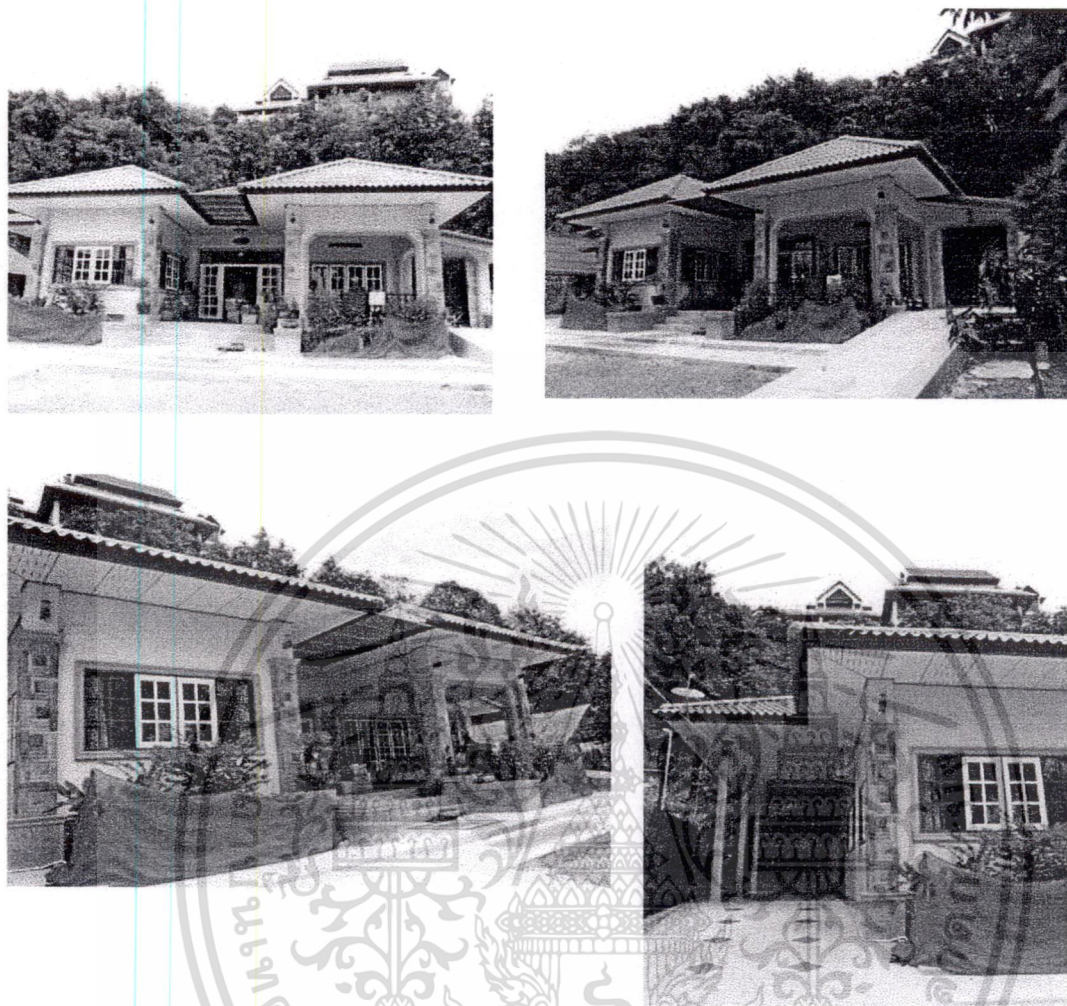

โถงทางเดิน แสดงให้เห็นพื้นที่เชื่อมต่อระหว่าง ห้องนอน กับ ส่วนพื้นที่ โถง และพื้นที่ที่ลงน้ำกับส่วนโถง นอกอาคารพื้นที่ ส่วน โถงยังมีเชื่อมต่อกับพื้นที่จอดรถด้านข้างบ้านเช่นกัน พื้นที่ ส่วน โถงนอกอาคารใช้เป็นทางสัญจร ยังเป็นพื้นที่เก็บเสื้อผ้า

หน้าบ้าน แสดงให้เห็นบ้านพัก ฉะนั้นในรูปแบบใหม่ที่มีความทันสมัย เป็นบ้านทันสมัยกว่าจะเอา เจ้าของบ้านต้องการสร้างใหม่ จึงได้มีการรีโนเวทบ้านพื้นที่หลัง ดังกล่าวลง ดงเหลือไว้เพียงแต่ เสา บ้านเท่านั้น และได้มีการสร้างบ้าน แบบใหม่ขึ้นมาทดแทน โดยมีการ ใช้โครงสร้างเสาเข็ม และเพิ่มระ ะ โนด้านข้างของบ้านขึ้นมา เป็น ระ ะ ของที่ จ อ คร ด และ อนุเคราะห์ ในส่วนเรื่องคิ ความเชื่อ ไม่นิยมนำมาใช้ในการ ปลูกสร้างบ้านหลังดังกล่าว

ภาพถ่ายในบ้าน แสดงถึงการตกแต่งเครื่องเรือนที่มีความเป็นสากล มีการคิดค้นเฟอร์นิเจอร์ที่อิน แสดงให้เห็นถึง ทัศนคติ ความเชื่อต่างๆทางวัฒนธรรมได้ ในการปลูกสร้างและจัดวางพื้นที่ใช้สอยภายในบ้านที่ใช้สอยในปัจจุบัน ได้ผสมผสานไปแล้ว

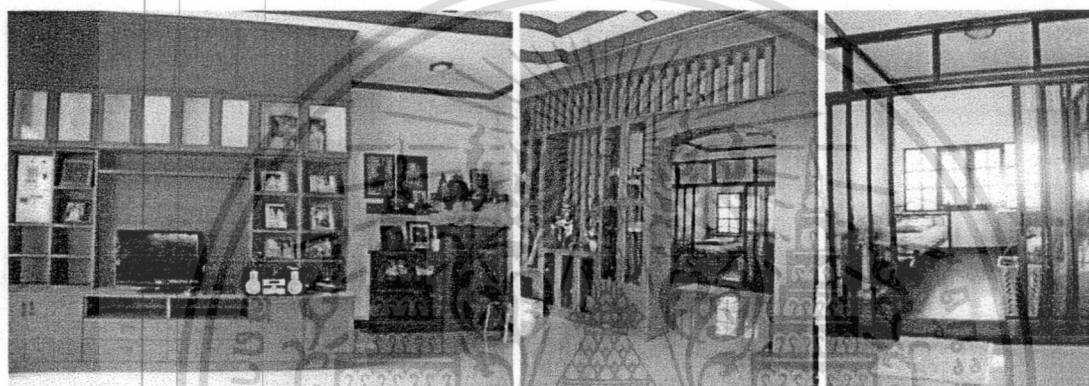
รูปที่ 4.78 (ต่อ)

ภาพหน้าบ้าน และบริเวณบ้านโดยรอบบ้าน แสดงให้เห็นหลังบ้านเป็นภูเขา ด้านข้างบ้าน เป็นส่วนที่ต่อเติมช่วงเสา จากที่มีในอดีตเพื่อใช้เป็นที่จอดรถ วัสดุที่ใช้ในการก่อสร้างเป็น วัสดุสมัยใหม่ทั้งหมด เหนือบ้านขึ้นไปจะเห็นอาคาร เป็นอาคารของสถาบันทักษิณคดี

รูปที่ 4.78 แสดงภาพถ่ายทัศนียภาพภายนอก

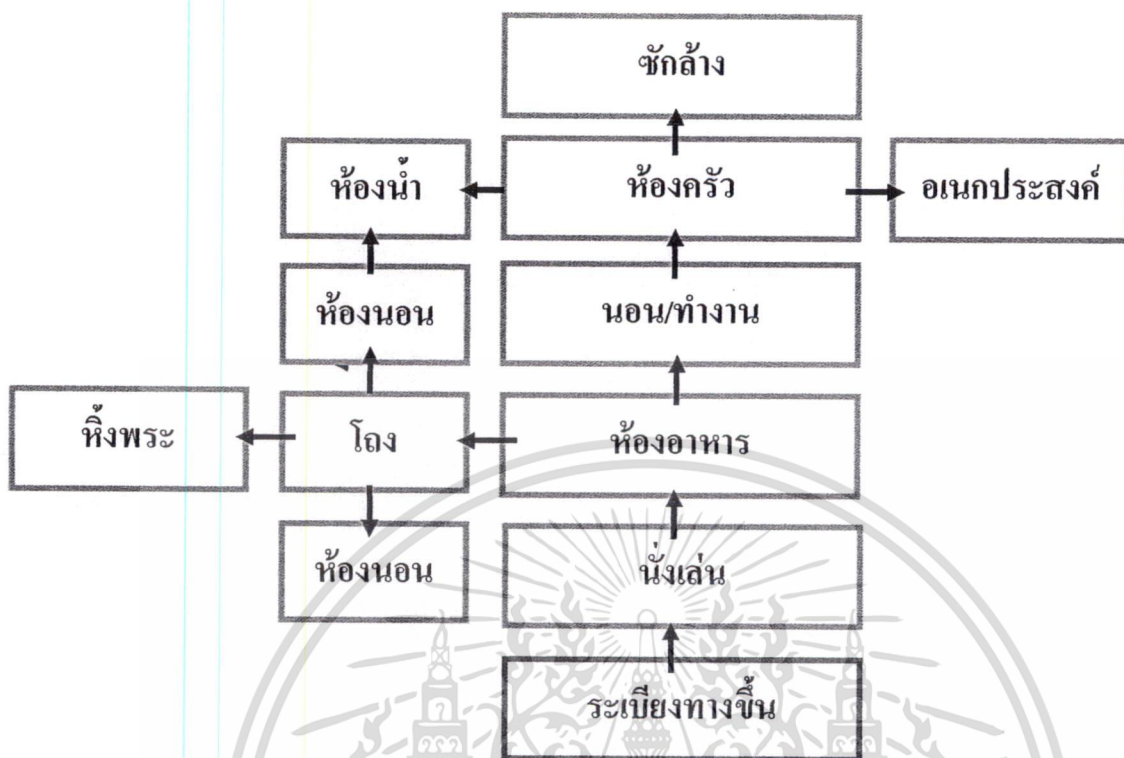
เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่าจะกรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

ภาพภายในบ้าน แสดงถึงการตกแต่งเครื่องเรือนที่มีความเป็นสากล มีการติดตั้งเฟอร์นิเจอร์บิวท์อิน แสดงให้เห็นถึง หลักความเชื่อต่างๆทางวัฒนธรรมได้ ในการปลูกสร้างและจัดวางพื้นที่ใช้สอยภายในบ้านที่ผู้ใช้สอยในปัจจุบันได้ลืมเลือนไปแล้ว

รูปที่ 4.79 แสดงภาพถ่ายทัศนียภาพภายใน

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่าจะกรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

รูปที่ 4.80 แผนผังแสดงเส้นทางการใช้พื้นที่ภายในบ้าน

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า
ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

4.3 กลุ่มตัวอย่างกลุ่มที่ 3

บ้านพักอาศัยปัจจุบันในตำบลเกาะยอ จังหวัดสงขลา จำนวน 5 หลัง

กลุ่มตัวอย่างหลังที่ 4

เจ้าของบ้าน คุณ พิชรี ชาตะวิทยากุล อายุ 42 ปี/เพศ หญิง

สถานที่ตั้ง บ้านเลขที่ 23/2 หมู่ 9 ตำบลเกาะยอ จังหวัดสงขลา

การเก็บข้อมูล / สัมภาษณ์ วันอาทิตย์ที่ 16 พฤษภาคม 2552 เวลา 10.00 น.

ประวัติการอยู่อาศัย อยู่อาศัย 3 คน พ่อ แม่ ลูก อาศัยมาเป็นเวลา 3 ปี

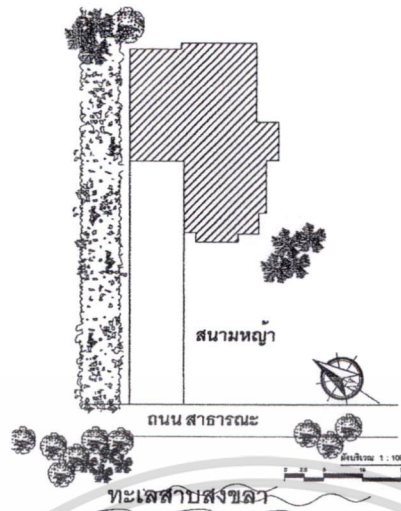
ประวัติบ้าน อายุ 3 ปี

ลักษณะทั่วไปของบ้าน ลักษณะทั่วไปของบ้าน บ้านสมัยใหม่ มีการออกแบบโดยใช้สถาปนิกและ
ออกแบบให้มีความทันสมัยในรูปแบบงานสมัยใหม่

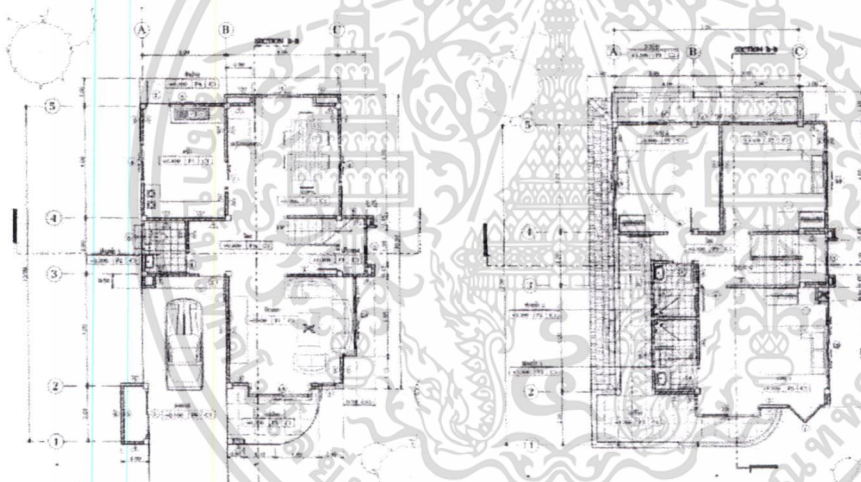
นับถือศาสนา พุทธ

ลักษณะพื้นที่ใช้สอย

1. ลานบ้าน
2. หัวใจ (บันได)
3. ระเบียง
4. -
5. ห้องนอน
6. นั่งเล่น
7. ครั้ว
8. ห้องน้ำ
9. -
10. -

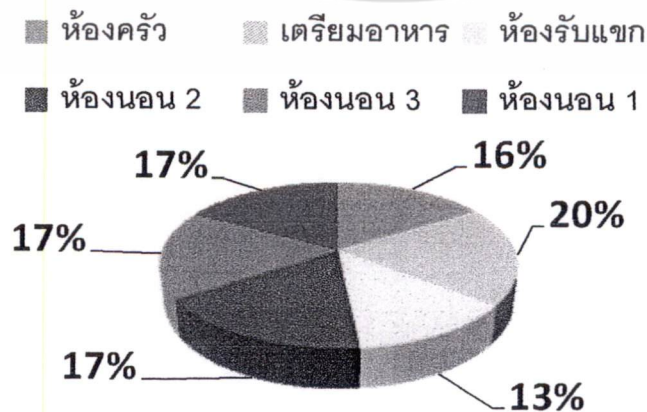

รูปที่ 4.81 ผังบริเวณแสดงองค์ประกอบโดยรอบตัวบ้าน

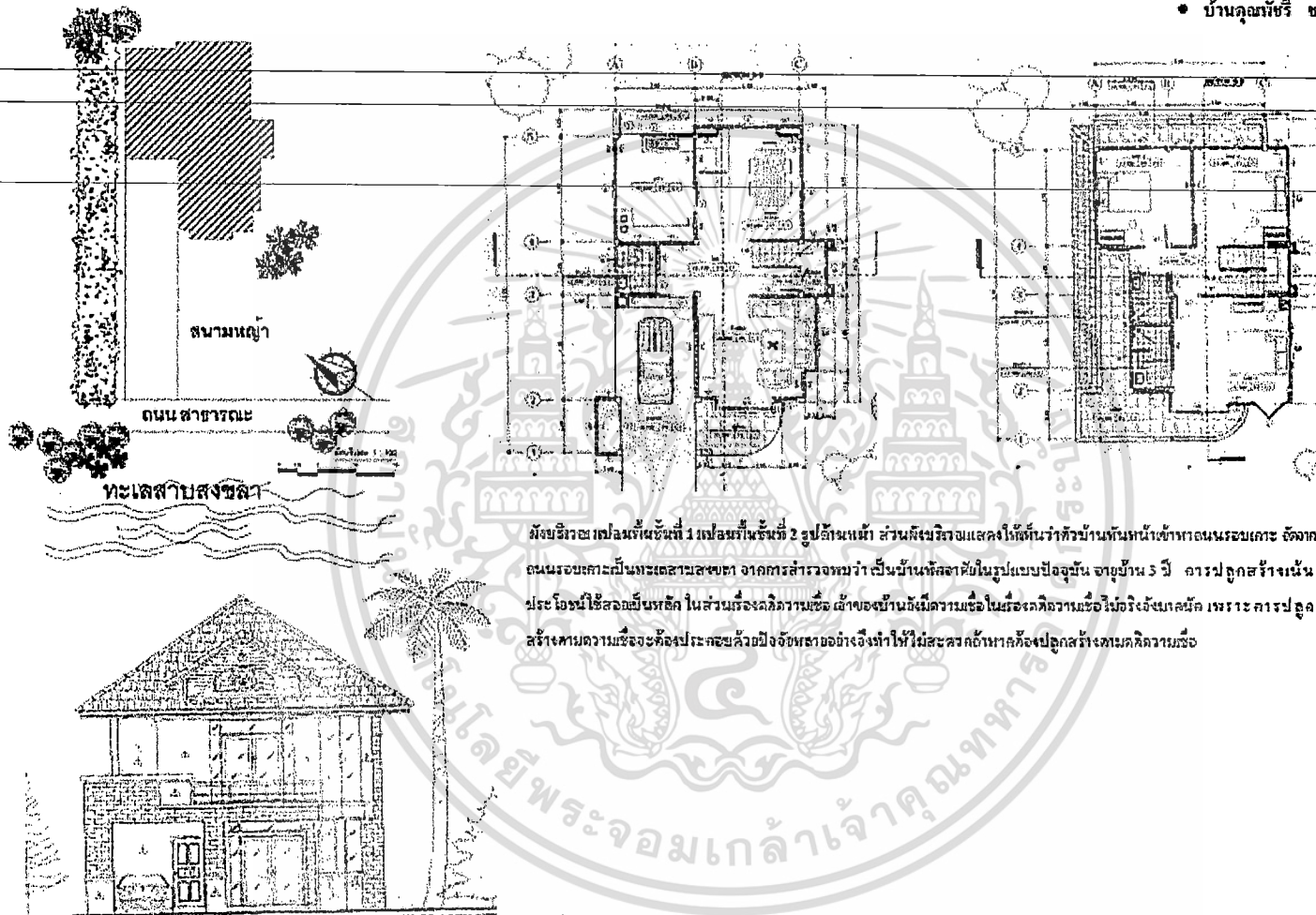
รูปที่ 4.82 ผังแสดงแปลนพื้นชั้น 1

รูปที่ 4.83 ผังแสดงแปลนพื้นชั้น 2

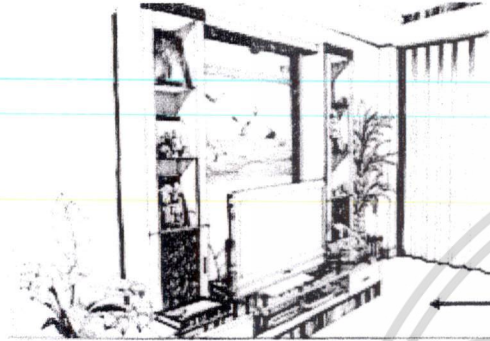
รูปที่ 4.84 แผนภูมิวงกลมแสดงการแบ่งพื้นที่ใช้สอยภายในบ้านคุณพัชรี ชาตะวิทยากุล

เอกสารนี้เป็นเอกสารสงวนลิขสิทธิ์การเขียนเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้เผยแพร่ไปใช้โดยไม่ขออนุญาต
ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

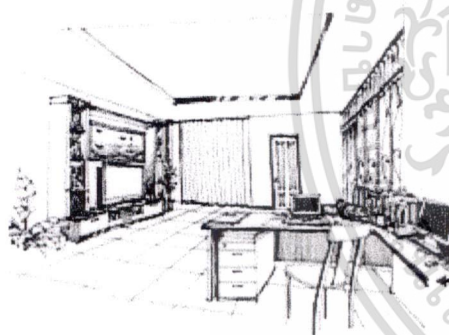

ผอชวิธาณเปลมทั้งชั้นที่ 1 และชั้นที่ 2 รูปถ่ายหน้า ส่วนคิขวิธาณแสดงให้เห็นว่าตัวบ้านหันหน้าเข้าทางถนนรอบเกาะ ติดกับถนนรอบเกาะเป็นทะเลสาบสงขลา จากการทำร่างพบว่า เป็นบ้านที่สถาปัตยกรรมแบบปูลูกศร 5 ปี การปลูกสร้างเน้นประโยชน์ใช้สอยเป็นหลัก ในส่วนที่ก่อสร้างแล้วเสร็จ เข้าอยู่บ้านก็มีความเชื่อในเรื่องความเชื่อในวิถีชีวิตแบบคน เพราะ การปลูกสร้างตามความเชื่อจะคงประเพณีความเชื่อไว้ให้ไม่สละครถ้าหากก็ปลูกสร้างตามความเชื่อ

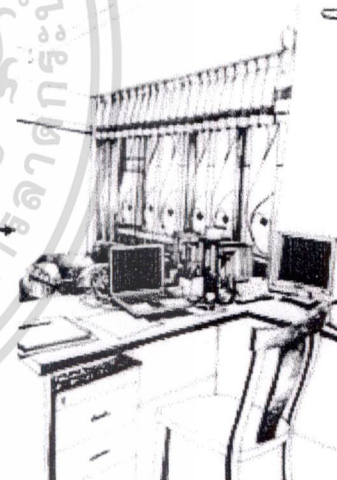
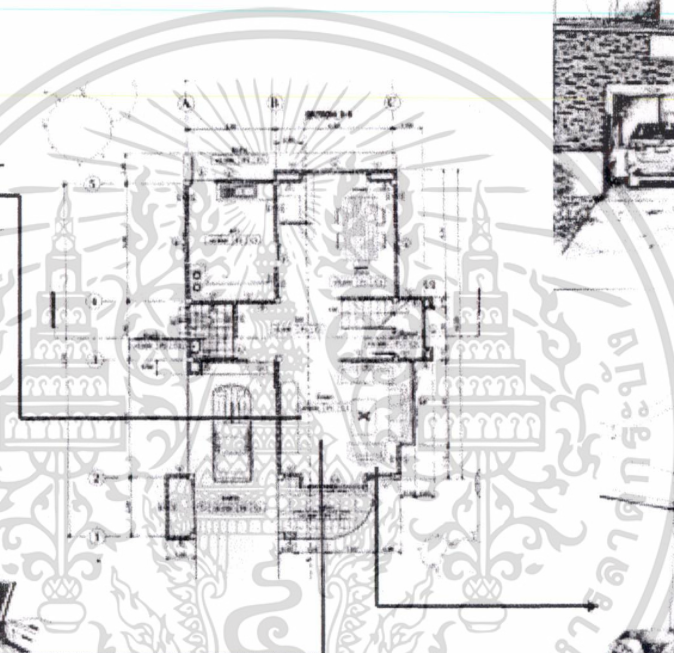
รูปที่ 4.56 แสดงภาพทางด้านหน้าของบ้านคุณหิรัญ ศาละวิทยาจุล

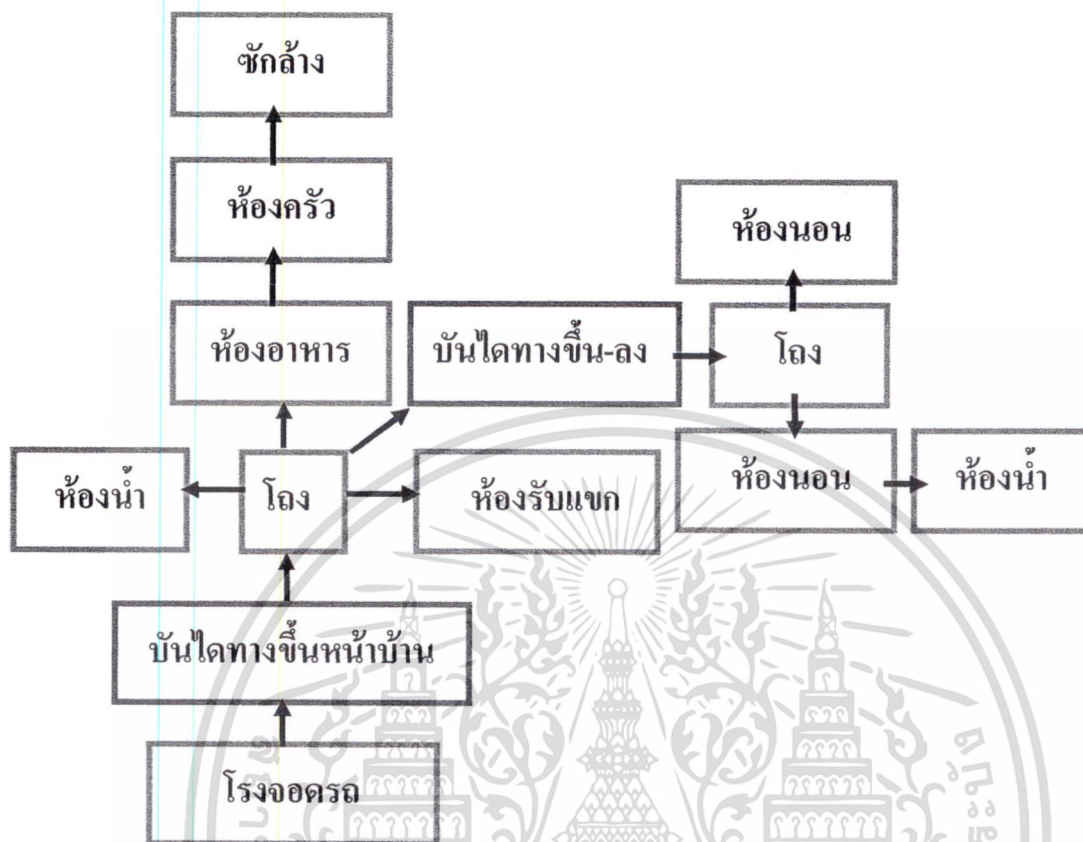
เครื่องเรือน มีการคิดค้นเครื่องเรือนเป็นแบบมินิมอล เพื่อต้องการความสวยงาม และการจัดเฟอร์นิเจอร์ให้ลงตัว

ภาพส่วนที่รองรับแขก แสดงให้เห็นถึงการใช้พื้นที่นอกคนละจากใช้รับแขกแล้ว มีการวางโต๊ะทำงานเป็นการใช้พื้นที่ร่วมในการทำงานคือเช่นกัน ในส่วนพื้นที่เชื่อมต่อกับส่วนรับแขก เป็นส่วนพื้นที่รองรับประทานอาหาร และห้องนี้เอง แต่มีการคิดค้น PAIHON เป็นส่วนมีลักษณะพื้นที่เพราะที่เพราะต้องการความเป็นส่วนตัวของเจ้าของบ้าน

รูปที่ 4.36 (ต่อ)

รูปที่ 4.86 แผนผังแสดงเส้นทางการใช้พื้นที่ภายในบ้าน

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า
ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

4.3 กลุ่มตัวอย่างกลุ่มที่ 3

บ้านพักอาศัยปัจจุบันในตำบลเกาะยอ จังหวัดสงขลา จำนวน 5 หลัง

กลุ่มตัวอย่างหลังที่ 5

เจ้าของบ้าน คุณศิริจันทร์ อัยการต์ อายุ 45 ปี/เพศ หญิง

สถานที่ตั้ง บ้านเลขที่ 25 หมู่ 7 ตำบลเกาะยอ จังหวัดสงขลา

การเก็บข้อมูล / สัมภาษณ์ วัน เสาร์ ที่ 13 มิถุนายน 2552 เวลา 13.30 น.

ประวัติการอยู่อาศัย อยู่อาศัยจำนวน 5 คน เด็ก 2 คน ผู้ใหญ่ 2 คน คนชรา 1 คน อาศัยเป็นครอบครัว

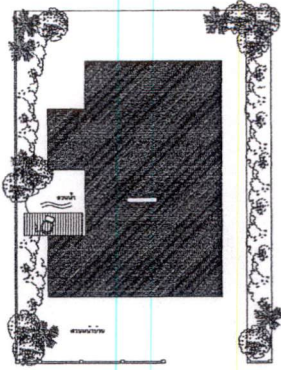
ประวัติบ้าน ก่อสร้าง 2 ปี

ลักษณะทั่วไปของบ้าน บ้านพักอาศัยสมัยใหม่เน้นการออกแบบให้มีความทันสมัยมีการเชื่อมต่อของพื้นที่ภายนอกและภายในหลายจุด

นับถือศาสนา พุทธ

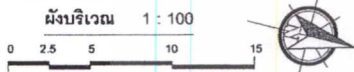
ลักษณะพื้นที่ใช้สอย

1. ลานบ้าน
2. หัวใจ (บันได)
3. ระเบียง
4. ชาน
5. ห้องนอน
6. นั่งเล่น
7. ครีว
8. ห้องน้ำ
9. -
10. -

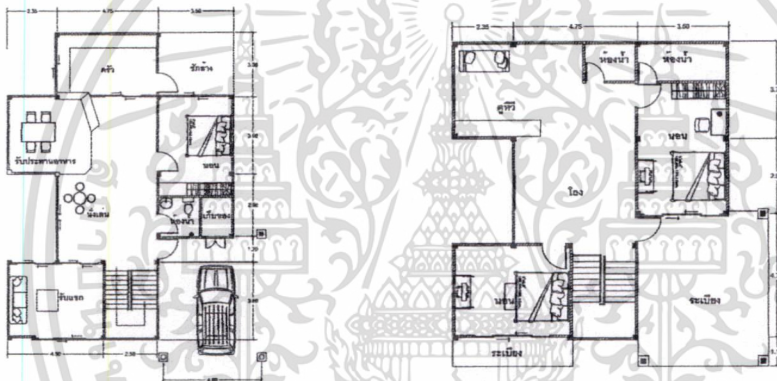

รูปแบบบ้านแสดงให้เห็นถึงเป็นบ้านแบบสมัยใหม่ แต่เจ้าของบ้านยังมีคติความเชื่อในการลงฤกษ์ยาม แต่การจัดวางผังมีการเน้นเรื่องฮวงจุ้ย ไม่เน้นเรื่องการวางผังตามคติบ้านพื้นถิ่นเกาะยอ การจัดผังเครื่องเรือน เน้นฟังก์ชันการใช้สอยในรูปแบบวิถีชีวิตคนเมือง บ้านมีกระจกล้อมรอบส่วนห้องรับแขก นั่งเล่น ทานอาหาร พร้อมกับการจัดสวนภายนอก เพื่อสร้างทัศนียภาพให้สวยงามมีการเชื่อมต่อพื้นที่ภายในและภายนอก เพื่อให้ส่วนน้ำภายนอกดูเป็นส่วนเดียวกับพื้นที่ภายใน

ถนนสาธารณะ

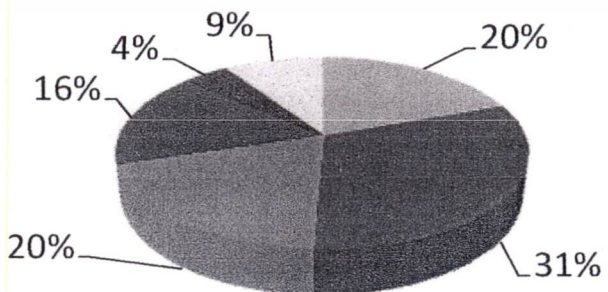

รูปที่ 4.87 ผังบริเวณ

รูปที่ 4.88 แปลนพื้นที่ 1 รูปที่ 4.89 แปลนพื้นที่ 2

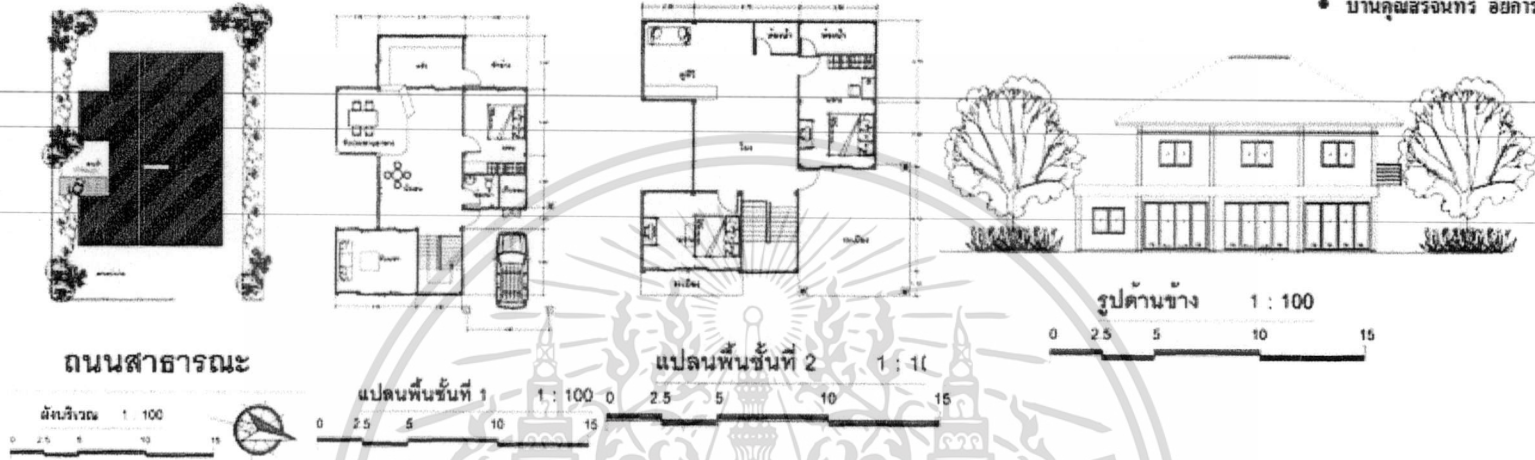
■ โถง ■ ระเบียง ■ นอน1 ■ นอน2 ■ ห้องน้ำ ■ ห้องดูทีวี

รูปที่ 4.90 แผนภูมิวงกลมแสดงการแบ่งพื้นที่ใช้สอยภายใน บ้านคุณสิริจันทร์ อัยการต์

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้าไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

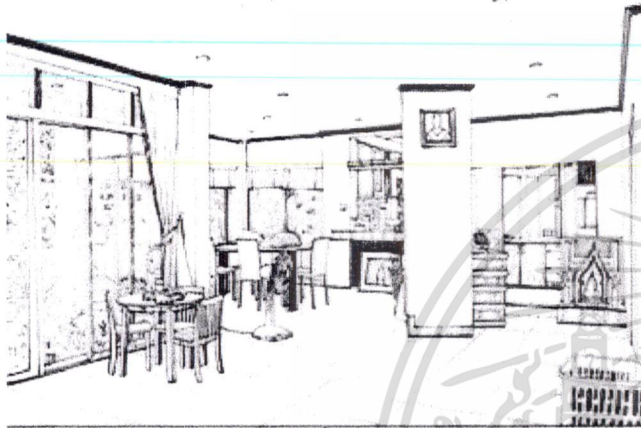
• บ้านคุณสิริจันทร์ อัยการต์

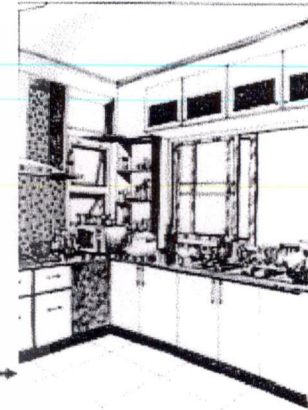
ผังบริเวณ แปลนพื้นที่ 1 แปลนพื้นที่ 2 รูปด้านหน้า รูปด้านข้าง แสดงให้เห็นถึงรูปแบบ
 เป็นบ้านพักอาศัยในรูปแบบปัจจุบัน ภายบ้าน 3 ปี การปลูกสร้างเน้นความเชื่อในการ
 ลงอุทิศยาม วัฒนธรรม และการทำกิจกรรมทางความเชื่อของพื้นที่ภาคใต้ ในส่วนการวาง
 ผังจะเน้นการวางผังในด้านความเชื่อเรื่องสวางอุ้อ ไม่นิยมการวางผังแบบพื้นที่ภาคใต้ เน้น
 ความสวยงามและสะดวกสบายในการใช้สอยเป็นหลัก

รูปที่ 4.92 แสดงภาพรายละเอียดของบ้านคุณสิริจันทร์ อัยการต์

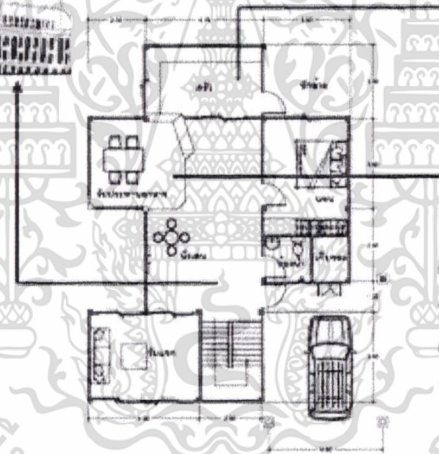
• บ้านคุณสิริจันทร์ อัยการต์

ห้องครัว มีการออกแบบการใช้สอย โดยการจัดวางผัง อีกทั้งมีการจัดทำเฟอร์นิเจอร์ไม้วอลนัท ผนังประดับกระเบื้องโมเสก มีการจัดอ่างล้างจาน ครุในการออกแบบ การจัดวางเครื่องเรือน อีกทั้งมีความเชื่อมโยงเรื่องอ่างล้างจาน การจัดวางผังแบบแปลนบ้าน และการจัดวางผัง เครื่องเรือนจึงมีการเชื่อมโยงกันเป็นหนึ่งเดียว ไม่เน้นความเชื่อทางศาสนาสร้างบ้านในรูปแบบพื้นถิ่นเกาะล

น้ำเย็น มีการออกแบบการใช้สอย ในส่วนนั่งเล่น โดยพื้นที่เชื่อมต่อกับ ส่วนรับประทานอาหาร และทางสัญจรขึ้นบนชั้นที่ 2 ส่วนปิดล้อมพื้นที่ ในส่วนนั่งเล่นเป็นผนังกระจก รอบบริเวณนอกบ้านมีการจัดสวนน้ำตก สามารถเปิดกระจกเพื่อเชื่อมโยงพื้นที่ระหว่างภายในบ้าน ส่วนนั่งเล่น กับพื้นที่ภายนอกบ้าน ส่วน สวนน้ำตก เพื่อเชื่อมพื้นที่เข้าหากันได้

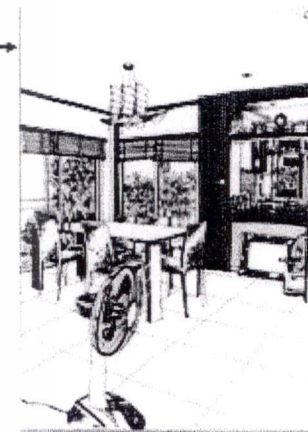

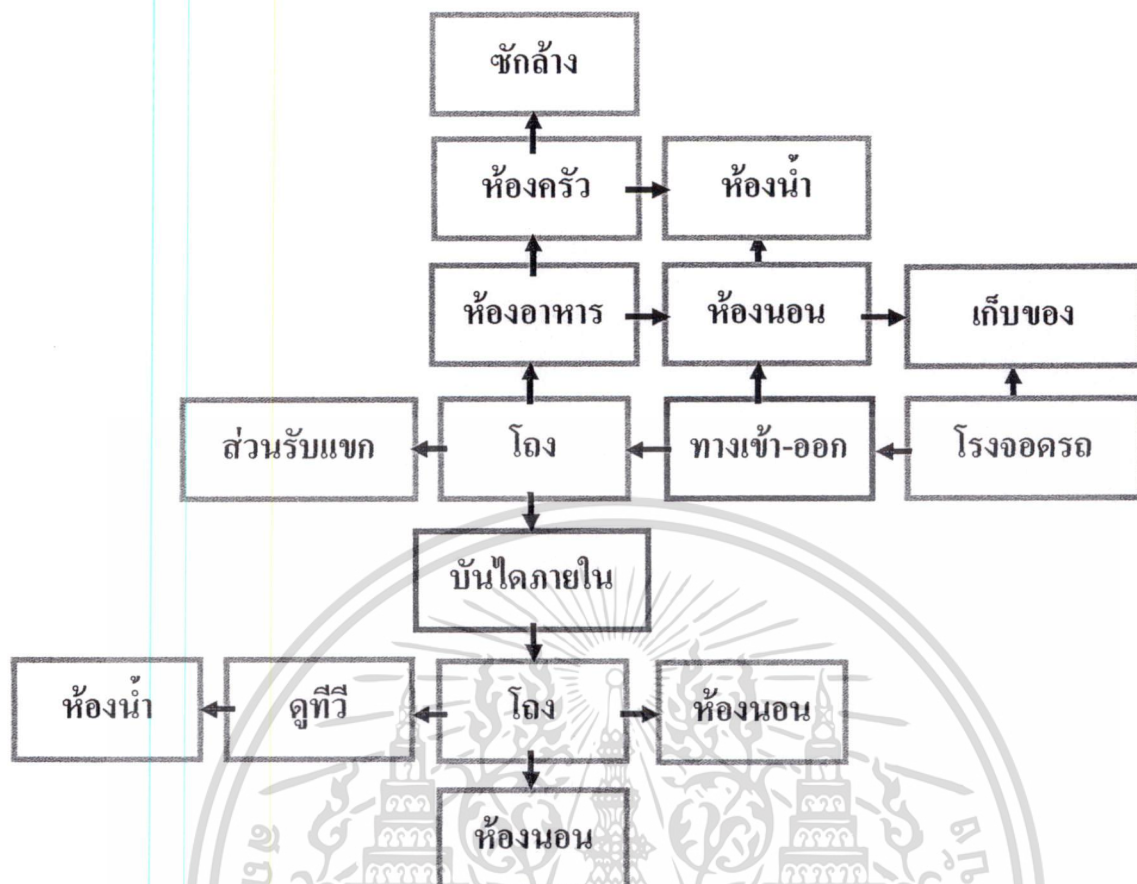
รับประทานอาหาร แสดงผังการเชื่อมต่อพื้นที่เข้าหากัน ส่วนห้องครัว โดยมีการทำเคาน์เตอร์ แต่มีช่องเปิดเชื่อมโย่งเข้าหากันระหว่าง รับประทานอาหาร และส่วนครัว ผนังโดยรอบเป็นกระจกมองเห็นส่วนที่จัดสวน น้ำตกได้อย่างชัดเจน

แปลนพื้นที่ 1 1 : 100

รูปที่ 4.92 (ต่อ)

รูปที่ 4.92 แผนผังแสดงเส้นทางการใช้พื้นที่ภายในบ้าน

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า
ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

บทที่ 5

การวิเคราะห์ข้อมูล

ในบทนี้เป็นการวิเคราะห์ข้อมูลการศึกษา เพื่อหาเอกลักษณ์ทางกายภาพของอาคารพักอาศัยที่มีแนวความคิดจากเรือนไทยภาคใต้ โดยการวิเคราะห์จากลักษณะทางสถาปัตยกรรม สถาปัตยกรรมภายใน สภาพแวดล้อมโดยรอบ วิถีชีวิต พฤติกรรม กิจกรรมที่มีความเหมาะสมกับพฤติกรรมที่เปลี่ยนไปของคนในพื้นที่ (ตำบลเกาะยอ จังหวัดสงขลา) โดยการวิเคราะห์ตามวัตถุประสงค์ของงานวิจัยดังนี้

5.1 วิถีชีวิต พฤติกรรม กิจกรรม และพื้นที่ใช้สอยที่เกิดขึ้นภายในบ้านพื้นถิ่นเกาะยอในอดีต

5.1.1 การศึกษาวิถีชีวิต พฤติกรรม และกิจกรรมที่เกิดขึ้นภายในบ้านพื้นถิ่นเกาะยอเดิม จากการศึกษาทบทวนวรรณกรรม ตำราวิจัยที่ สังกัด และสัมภาษณ์ พบว่า ในอดีตลักษณะสังคมชาวเกาะยอเดิม เป็นสังคมเกษตรกรรมผสมผสานกับการประมง วิถีชีวิตและความเป็นอยู่ ไม่ว่าจะเป็นพฤติกรรม และกิจกรรมส่วนใหญ่มีความสัมพันธ์กับที่พักอาศัย ดังนั้นภายในบ้านพักอาศัยจึงมีกิจกรรมเกิดขึ้นเกือบตลอดทั้งวัน ทำให้พื้นที่ใช้สอยภายในบ้านพักอาศัยทุกพื้นที่มีความสำคัญ และตอบสนองพฤติกรรมที่เกิดขึ้นในชีวิตประจำวันดังนี้

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า
ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

ตารางที่ 5.1 แสดงกิจกรรม และพฤติกรรมในการใช้พื้นที่ของผู้ใช้ในบ้านพื้นถิ่นเกาะชอเดิมในแต่ละช่วงเวลาในบ้านพักอาศัย

ช่วงเวลา	กิจกรรม	พื้นที่ใช้สอย	พฤติกรรมการใช้พื้นที่	พื้นที่ใช้สอย
เช้า	ตื่นนอน	ห้องนอน	นอนบนพูกที่ตั้งอยู่บนพื้นมีการกางมุ้ง	ทุกคน
		เอนกประสงค์	นอนบนพูกที่ตั้งอยู่บนพื้นมีการกางมุ้ง	ทุกคน
	ทำธุระส่วนตัว, อาบน้ำ	ห้องน้ำ	ล้างหน้า, แปรงฟัน, อาบน้ำ	ทุกคน
	ทำอาหาร	ใต้ถุน	อาหารเช้า, อาหารเที่ยง	แม่
		ครัว	อาหารเช้า, อาหารเที่ยง	แม่
	รับประทานอาหาร	ใต้ถุน	บนแคร่	ทุกคน
		ครัว	นั่งทานบนเก้าอี้, ไม่มีโต๊ะ	คนชรา
	ทำงานนอกบ้าน (ทำสวน, ประมง, ค้าขาย, ลูกจ้าง, หาราชการ)	-	-	แม่, พ่อ, คนวัยทำงาน
ทำงานในบ้าน	ใต้ถุน	ทอผ้า, เย็บผ้า	แม่	
ไปโรงเรียน	-	-	เด็กวัยเรียน	

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า
ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

ตารางที่ 5.1 (ต่อ)

ช่วงเวลา	กิจกรรม	พื้นที่ใช้สอย	พฤติกรรมการใช้พื้นที่	พื้นที่ใช้สอย
กลางวัน	ทำอาหาร, อุ่นอาหาร	ใต้ถุน	ทำอาหารแบบเรียบง่าย ไม่จำเป็นต้องใช้พื้นที่มาก	แม่
		ครัว	ทำอาหารแบบเรียบง่าย ไม่จำเป็นต้องใช้พื้นที่มาก	แม่
	รับประทานอาหาร	ใต้ถุน	บนแคร่	ทุกคน
เย็น	ทำอาหาร	ใต้ถุน	ทำอาหารหลายอย่าง ต้องใช้พื้นที่ในการปรุง	แม่, พ่อ
		ครัว	ทำอาหารหลายอย่าง ต้องใช้พื้นที่ในการปรุง	แม่, พ่อ
	รับประทานอาหาร	ใต้ถุน	บนแคร่	ทุกคน
		นั่งเล่น	บนพื้นปูเสื่อน้ำมัน	ทุกคน
		เอนกประสงค์	บนพื้นปูเสื่อน้ำมัน	ทุกคน
	พักผ่อน	นั่งเล่น	บนพื้นปูเสื่อน้ำมันดูทีวี	ทุกคน
		เอนกประสงค์	บนพื้นปูเสื่อน้ำมัน	ทุกคน
	นอน	ห้องนอน	นอนบนฟูกที่ตั้งอยู่บนพื้นมีการกางมุ้ง	ทุกคน
		เอนกประสงค์	นอนบนฟูกที่ตั้งอยู่บนพื้นมีการกางมุ้ง	ทุกคน

จากตารางกิจกรรมและพฤติกรรมในการใช้พื้นที่ของผู้ใช้บ้านพื้นดินพบว่า พฤติกรรมการใช้สอยภายในบ้านพื้นดินเกาะยอทุกพื้นที่ที่มีความสำคัญ และตอบสนองพฤติกรรมที่เกิดขึ้น

5.1.2 การศึกษาวิถีชีวิต พฤติกรรม และกิจกรรมที่เกิดขึ้นภายในบ้านพื้นดินเกาะยอประยุกต์ (ปัจจุบัน) จากการทบทวนวรรณกรรม สํารวจพื้นที่ สังเกต และสัมภาษณ์ พบว่า กลุ่มผู้อาคารบ้านพื้นเอกสารนี้เป็นเอกสารที่สํวณไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้าไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

ถิ่นเกาะขอมประยุกต์ เป็นกลุ่มผู้ใช้เดี่ยวกลุ่มเดียวกับบ้านพื้นถิ่นเกาะขอมเดิม แต่มีบุคคลผู้อยู่อาศัยร่วมกัน เป็นกลุ่มคนสมัยใหม่ คนวัยทำงาน ที่มีวิถีชีวิตในการดำเนินรูปแบบชีวิตแบบสังคมเมือง จึงได้มีการปรับเปลี่ยนพื้นที่ใช้สอยภายในบ้านให้มีความเหมาะสมและสอดคล้องกับพฤติกรรม และวิถีชีวิต ตารางที่ 5.2 แสดงกิจกรรม และพฤติกรรมในการใช้พื้นที่ของผู้ใช้ในบ้านพื้นถิ่นเกาะขอมประยุกต์ในแต่ละช่วงเวลาในบ้านพักอาศัย

ช่วงเวลา	กิจกรรม	พื้นที่ใช้สอย	พฤติกรรมการใช้พื้นที่	พื้นที่ใช้สอย
เช้า	ตื่นนอน	ห้องนอน	นอนบนพูกที่ตั้งอยู่บนพื้นมีการกางมุ้ง,บนเตียงนอน	ทุกคน
		เอนกประสงค์	นอนบนพูกที่ตั้งอยู่บนแคร่มีการกางมุ้ง,บนเตียงนอน	คนชรา
ทำธุระส่วนตัว, อาบน้ำ	ห้องน้ำ	ล้างหน้า, แปร่งฟัน, อาบน้ำ	ทุกคน	
	บ่อน้ำ	ล้างหน้า, แปร่งฟัน, อาบน้ำ	แม่, พ่อ, คนชรา	
ทำอาหาร	ครัว	อาหารเช้าแบบเรียบง่ายไม่ต้องใช้พื้นที่มากนัก	แม่	
รับประทานอาหาร	ครัว	นั่งทานบนโต๊ะรับประทานอาหาร	ทุกคน	
ทำงานนอกบ้าน (ทำสวน, ประมง, ค้าขาย, ลูกจ้าง, ข้าราชการ)	-	-	แม่, พ่อ, คนวัยทำงาน	
ทำงานในบ้าน	โถง	ทอผ้า	แม่, คนชรา	
ไปโรงเรียน	-	-	เด็กวัยเรียน	

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่าจะกรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

ตารางที่ 5.2 (ต่อ)

ช่วงเวลา	กิจกรรม	พื้นที่ใช้สอย	พฤติกรรมการใช้พื้นที่	พื้นที่ใช้สอย
กลางวัน	ทำอาหาร, อุ่นอาหาร	ครัว	ทำอาหารแบบเรียบง่าย ไม่จำเป็นต้องใช้พื้นที่มาก	แม่
	รับประทานอาหาร	ครัว	นั่งทานบนโต๊ะ รับประทานอาหาร	ทุกคน
เย็น	ทำอาหาร	ครัว	ทำอาหารหลายอย่าง ต้องใช้พื้นที่ในการปรุง	แม่, พ่อ
	รับประทานอาหาร	ครัว	นั่งทานบนโต๊ะ รับประทานอาหาร	ทุกคน, คนชรา
		เอนกประสงค์	บนพื้นปูเสื่อน้ำมัน	ทุกคน
	พักผ่อน	นั่งเล่น	มีชุดโซฟาปรับแขกไว้ สำหรับนั่งดูทีวี	ทุกคน
		เอนกประสงค์	บนพื้นปูเสื่อน้ำมัน	ทุกคน
	นอน	ห้องนอน	ห้องนอน	นอนบนฟูกที่ตั้งอยู่บน พื้นมีการกางมุ้ง
		เอนกประสงค์	นอนบนฟูกที่ตั้งอยู่บน แคร่มีการกางมุ้ง, บน เตียงนอน	คนชรา

จากตารางกิจกรรม และพฤติกรรมในการใช้พื้นที่ของผู้ใช้บ้านพื้นถิ่นประยุกต์ พบว่าพฤติกรรมการใช้สอยอาคารมีการปรับเปลี่ยนไปตามสภาพสังคมเล็กน้อย ในส่วนกิจกรรมที่เกิดขึ้น ยังคงเป็นกิจกรรมเดิมๆจากในอดีต การเปลี่ยนแปลงมีน้อยถึงน้อยมาก

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า
ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

5.1.3 การศึกษาวิถีชีวิต พฤติกรรม และกิจกรรมที่เกิดขึ้นภายในบ้านพักอาศัยในปัจจุบัน

จากการสำรวจพื้นที่ สังกะและสัมภาษณ์ พบว่า กลุ่มผู้ใช้อาคารพักอาศัยปัจจุบัน เป็นกลุ่มผู้ใช้ที่ไม่ใช่คนในพื้นที่ดั้งเดิมของเกาะชอง (เป็นผู้ย้ายถิ่นฐาน) ดังนั้น พฤติกรรม และวิถีชีวิตจึงมีความแตกต่างอย่างสิ้นเชิง เมื่อเปรียบเทียบกับกลุ่มผู้ใช้อาคารบ้านพื้นถิ่น เกาะชองเดิมและบ้านพื้นถิ่นประยุกต์ สรุปดังตารางต่อไปนี้

ตารางที่ 5.3 แสดงกิจกรรม และพฤติกรรมในการใช้พื้นที่ของผู้ใช้ในบ้านพักอาศัยในปัจจุบันในแต่ละช่วงเวลาในบ้านพักอาศัย

ช่วงเวลา	กิจกรรม	พื้นที่ใช้สอย	พฤติกรรมการใช้พื้นที่	พื้นที่ใช้สอย
เช้า	ตื่นนอน	ห้องนอน	นอนบนเตียงนอน	ทุกคน
			นอนบนพื้นนอนบนพื้น ไม่มีเตียง	ลูก
	ทำธุระส่วนตัว , อาบน้ำ	ห้องน้ำ	ล้างหน้า , แปรงฟัน , อาบน้ำ	ทุกคน
	ทำอาหาร	ครัว	อาหารเช้าแบบเรียบง่ายไม่ต้องใช้พื้นที่มากนัก	แม่
	รับประทานอาหาร	รับประทานอาหาร	นั่งทานบนโต๊ะ รับประทานอาหาร	ทุกคน
	ทำงานนอกบ้าน	-	-	แม่, พ่อ, คนวัยทำงาน
	ทำงานในบ้าน		งานบ้านทั่วไป	แม่, คนชรา
	ไปโรงเรียน	-	-	เด็กวัยเรียน

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า
ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

ตารางที่ 5.3 (ต่อ)

ช่วงเวลา	กิจกรรม	พื้นที่ใช้สอย	พฤติกรรมการใช้พื้นที่	พื้นที่ใช้สอย
กลางวัน	ทำอาหาร, อุ่นอาหาร	ครัว	ทำอาหารแบบเรียบง่าย ไม่จำเป็นต้องใช้พื้นที่มาก	คนชรา
	รับประทานอาหาร	รับประทานอาหาร	นั่งทานบนโต๊ะ	คนชรา
เย็น	ทำอาหาร	ครัว	ทำอาหารหลายอย่าง ต้องใช้พื้นที่ในการปรุง	แม่, พ่อ
	รับประทานอาหาร	รับประทานอาหาร	นั่งทานบนโต๊ะ	ทุกคน,
	พักผ่อน	นั่งเล่น	มีชุดโซฟารับแขก ไว้สำหรับนั่งดูทีวี	ทุกคน
	นอน	ห้องนอน	นอนบนเตียงนอน	ทุกคน

สรุปผลการวิเคราะห์ที่เปรียบเทียบพฤติกรรมและกิจกรรมการใช้สอยภายในบ้านพื้นถิ่นเกาะยอเดิม บ้านพื้นถิ่นเกาะยอประยุกต์ และบ้านพักอาศัยในปัจจุบัน พบว่าบ้านพื้นถิ่นเกาะยอเดิม มีการใช้พื้นที่ในส่วนเอนกประสงค์ และนั่งเล่น มากกว่าส่วนห้องนอน และชานบ้าน ส่วนการทำกิจกรรมในช่วงเช้าและกลางวัน จะเป็นการใช้พื้นที่ใต้ถุนบ้านเป็นส่วนใหญ่

บ้านพื้นถิ่นเกาะยอประยุกต์ มีการปรับเปลี่ยนใช้พื้นที่ใช้สอยเพื่อให้มีความเหมาะสมกับพฤติกรรมผู้ใช้ มีการเพิ่มเติมพื้นที่ใช้สอยในส่วนใต้ถุน มีการปิดล้อมพื้นที่ เพื่อเพิ่มพื้นที่ใช้สอย ภายในบ้าน พฤติกรรมใช้สอยก็ได้มีการเปลี่ยนแปลง ดังเช่น การรับประทานอาหารจากเดิม นั่งทานใต้ถุนบนแคร่หรือส่วนนั่งเล่นบนบ้าน ปัจจุบันได้มีการเพิ่มพื้นที่ส่วนรับประทานอาหารเพิ่มขึ้น มีการใช้ห้องน้ำภายนอกตัวบ้านเป็นส่วนน้อย และมีการสร้างห้องน้ำเพิ่มเติมในบ้าน

บ้านพักอาศัยปัจจุบัน เนื่องจากในปัจจุบัน มีผู้ย้ายถิ่นฐานเข้ามาพักอาศัย ในเกาะยอเพิ่มขึ้น จึงมีการสร้างที่อยู่อาศัยสมัยใหม่ ที่มีความเหมาะสมของพฤติกรรมผู้ใช้สอยอาคาร มีการออกแบบพื้นที่ใช้สอยให้ตรงกับกิจกรรม พฤติกรรมที่มีความหลากหลาย มีการใช้พื้นที่ใช้สอยให้ตรงกับความต้องการ

5.2 การศึกษาวิเคราะห์ ที่ตั้ง ผัง และตำแหน่งอาคาร

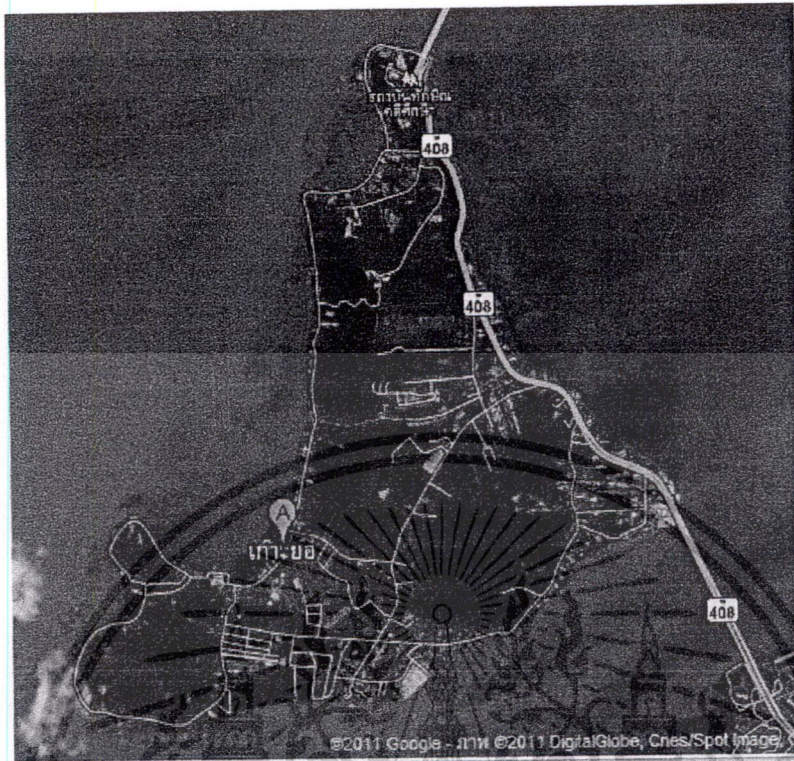

รูปที่ 5.1 แสดงที่ตั้ง ต.เกาะขอม จ.สงขลา

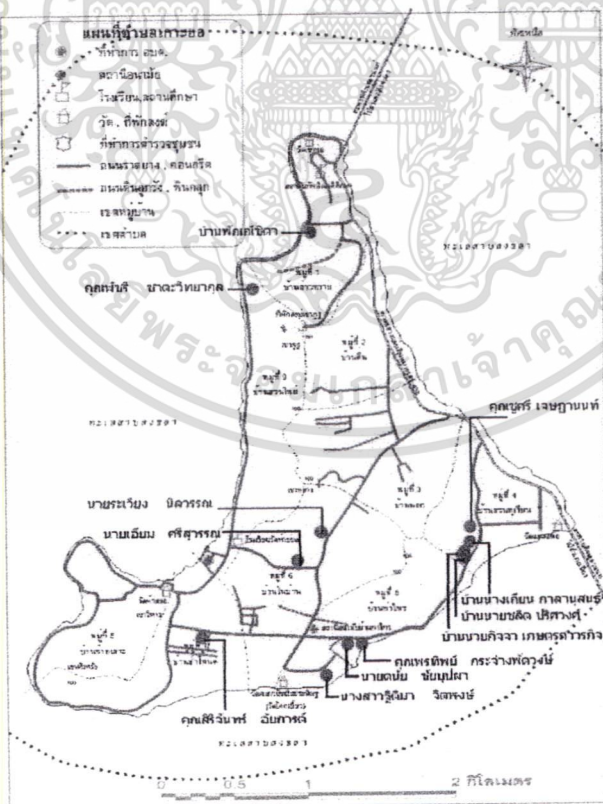
เกาะขอมมีสภาพทางกายภาพเป็นเกาะ มีน้ำล้อมรอบกลางทะเลสาบสงขลา พื้นที่ส่วนใหญ่เป็นภูเขา และเนินเขาสูงประมาณ 10-151 เมตร โดยทิศเหนือสุดของเกาะเป็น"เขาบ่อ" หรือ"เขาแคะ" มีภูเขาและเนินเขาเล็กติดกับโรงเรียนวัดเขาบ่อ เรียกว่า "เขาหัวแดง" จากเขาบ่อเชื่อมต่อไปทางทิศใต้ เรียก "เขากุญแจ" ซึ่งสูงที่สุดประมาณ 151 เมตร ยาวพุ่งไปทางทิศใต้ เชื่อมต่อกับเขาสวนใหม่ เขากลางหรือเขาในบ้าน เขาสวนเตย และทางทิศใต้สุดเป็นเขาหัวหรั่ง เขาเกาะแก่ง นอกจากนี้ยังมีภูเขาและเนินเขาเล็กๆ พื้นที่ราบพบน้อยมากส่วนใหญ่เป็นที่ราบระหว่างเนินเขา และริมฝั่งอ่าวรอบเกาะขอมที่สำคัญมีหลายแห่ง

ภูมิอากาศ มี 2 ฤดู คือ ฤดูร้อน เริ่มตั้งแต่เดือน กุมภาพันธ์ ถึงเดือน พฤษภาคม และฤดูฝนมี 2 ช่วง เริ่มตั้งแต่ เดือน พฤษภาคม ถึงเดือน ตุลาคม เป็นช่วงที่ฝนตกไม่มากนัก ช่วงที่ 2 เริ่มตั้งแต่เดือน ตุลาคม ถึงเดือน มกราคม เป็นช่วงที่ฝนตกมากกว่าช่วงแรก

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

รูปที่ 5.2 แสดงแผนที่ทางดาวเทียม ต.เกาะขอม จ.สงขลา

รูปที่ 5.3 แสดงแผนที่การเข้าถึงพื้นที่ที่ทำการศึกษา ต.เกาะขอม จ.สงขลา

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

5.2.1. องค์ประกอบของผังบริเวณ

โดยทั่วไปแล้วบ้านพื้นดินเกาะขอมจะเต็มไปด้วยแมกไม้เขียวชอุ่มทั้งเกาะ มีพืชคลุมดินขึ้นหนาแน่น ชาวบ้านจึงมีการนิยมนำผิวฉางพื้นที่บริเวณลานบ้านให้โล่งเตียนจนเห็นดินทรายสีขาว ซึ่งการนำผิวฉางปรับพื้นที่นี้มีเหตุผลทางสภาพแวดล้อม คือ เพื่อไม่ให้เกิดความรกรกริม จะได้มีความปลอดภัยจากสัตว์เลื้อยคลานที่มีพิษ ซึ่งมีอยู่อย่างชุกชุมในภูมิอากาศของคาบสมุทรภาคใต้ นอกจากนี้จะปลอดภัยจากสัตว์เลื้อยคลานแล้ว ยังเป็นที่นั่งเล่นพักผ่อน ที่ใช้ในการทำกิจกรรมกลางแจ้ง และเป็นพื้นที่ให้ลูกหลานได้วิ่งเล่นอีกด้วย ถัดจากบริเวณลานบ้านจะไม่มีการแผ้วถางป่า มีการปล่อยให้ต้นไม้ต่างๆ โตขึ้นเพื่อความร่มรื่น ซึ่งมีทั้งไม้ดอก ไม้ประดับ พืชผักสมุนไพรท้องถิ่น หรือเรียกอีกอย่างว่าสวนสมรม บริเวณใดมีการพบตาน้ำ จะมีการขุดบ่อน้ำไว้เพื่อใช้ในการ อาบ ต้มกิน และซักล้าง โดยรอบๆ บริเวณบ่อน้ำ จะมีการปลูกต้นไม้ประเภทไม้บังใบไว้โดยรอบ เพื่อให้เกิดภาวะความเป็นส่วนตัว และโดยรอบบริเวณบ้านจะมีการปลูกต้นไม้ตามแนวคิความเชื่อ

เนื่องจากสภาพภูมิประเทศของเกาะขอมมีลักษณะที่แตกต่างกัน ซึ่งสามารถแยกออกเป็นลักษณะสำคัญคือ ภูมิประเทศที่เป็นเชิงเขาหรือเนินเขา, ภูมิประเทศที่เป็นที่ราบเชิงเขาและภูมิประเทศที่เป็นที่ราบชายฝั่งทะเลสาบ

ดังนั้นองค์ประกอบผังบริเวณของบ้านพื้นดินเกาะขอมจึงขึ้นอยู่กับสภาพที่ตั้งและสภาพแวดล้อมโดยรอบ ซึ่งแบ่งได้เป็น 2 ลักษณะ ดังนี้

- บ้านพื้นดินเกาะขอมที่ปลูกบริเวณที่ราบเชิงเขา จะมีลานโล่งหน้าบ้านหรือเป็นลานทางเดินสู่ถนนรอบเกาะ รอบๆ บริเวณบ้านมักจะปลูกไม้ผล พืชผักสวนครัว หันหน้าบ้านออกสู่ทะเลสาบหรือถนน ด้านหลังบ้านจะเป็นพื้นที่ที่มีระดับสูงกว่าหรือเป็นเนินเขา เป็นสวนผลไม้หลากหลายชนิดเรียกว่าสวนสมรม ถัดสูงขึ้นไปเชิงเขามักจะเป็นสวนยางพารา

โดยทั่วไปแล้วบริเวณหน้าบ้านจะมีบ่อน้ำ อาจอยู่มุมหนึ่งมุมใดก็ได้ไม่ห่างจากบ้านมากนัก บ้านบางหลังอาจใช้บ่อน้ำรวมที่ช่วยกันขุดขึ้นในบริเวณชุมชน ปัจจุบันมักจะมีโอ่งน้ำขนาดใหญ่สำหรับรองรับน้ำฝนเก็บไว้ใช้ หรือทำเป็นแท็งก์น้ำสำหรับเก็บน้ำประปาส่วนภูมิภาคสงขลาได้วางท่อน้ำประปาบนเกาะขอมครบทุกหมู่บ้านแล้ว

ส่วนของห้องน้ำ-ส้วม เดิมนั้นนิยมสร้างแยกจากบ้านพักอาศัยออกต่างหากไม่ไกลนักประมาณ 10-15 เมตร ปัจจุบันนี้ห้องน้ำ-ส้วม (ส้วมซึม) มักจะต่อเติมจากขึ้นภายในบ้านพักอาศัย

บ้านพื้นดินเกาะขอมบางหลังยังคงหลงเหลือร่องรอยของบ่อหอบ ซึ่งมักจะขุดไว้สำหรับอุปโภค-บริโภค ไม่ห่างจากบ้านมากนักนอกจากนี้ยังมีเรือนพักอาศัยชั่วคราวที่เรียกว่า “ขนา” หมายถึง กระโจมหรือ กระท่อมมีลักษณะเป็นเรือนหลังเตี้ยๆ โครงสร้างเป็นเครื่องสับหรือเครื่องผูกก็ได้ ฝาอาจเป็นฝาไม้กระดาน ฝาไม้ขัดแตะหรือฝาจาก หลังคาจากหรือสังกะสี หากเป็นขนาในสวนสมรม อาจจะไม่มียาหรือมีเพียงบางด้าน เนื่องจากสวนสมรมส่วนใหญ่มักอยู่ไม่ห่างจากบ้านพักอาศัยมากนัก หากเป็นขนาที่ปลูก

เอกสารนี้เป็นเอกสารสงวนลิขสิทธิ์สำหรับการใช้ในเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปเผยแพร่ขึ้นต้นการค้า

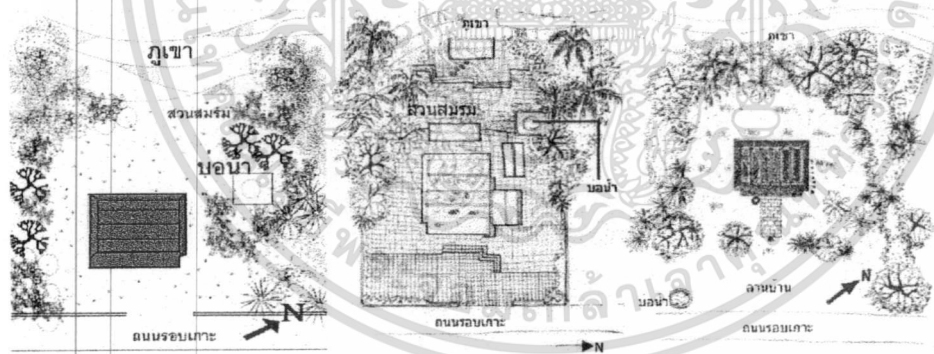
ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

ในสวนยางพารามักจะอยู่บนเนินเขาและอยู่ห่างจากบ้านพักอาศัยออกไป เป็นที่สำหรับเก็บเครื่องมือ และที่พักเวลาไปทำสวน ถากหญ้า คายหญ้า หรือเป็นที่พักประจำของคนสวนที่ทำงานกรีดยางพารา

- บ้านพื้นดินเกาะยอที่ปลูกบริเวณที่ราบริมทะเลสาบ หากเป็นบ้านที่ปลูกติดกับทะเลสาบส่วนใหญ่จะหันหน้าบ้านออกสู่ถนนและหันหลังบ้านออกสู่ทะเลสาบ และเป็นส่วนเทียบจอดเรือหาปลา(เรือหางยาว)ของครอบครัวด้วย หากบ้านที่ปลูกห่างจากทะเลสาบก็อาจจะหันหน้าบ้านออกสู่ทะเลสาบ บริเวณหน้าบ้านจะมีลานและบ่อน้ำมุมใดมุมหนึ่งไม่ห่างจากตัวบ้านมากนัก บริเวณลานอาจใช้ตากแหหรืออวน ปัจจุบันชาวเกาะยอนิยมเลี้ยงปลากระชัง บ้านบางหลังจึงมีลานคัดปลาหรือกึ่งอยู่ใกล้ๆบริเวณบ้านริมทะเลสาบ มีหลังคาคลุมลานโล่งเป็นพื้น ค.ส.ล. บริเวณโดยรอบบ้านจะปลูกไม้ผลเล็กๆน้อยๆในพื้นที่ของตัวเองด้วยเช่นกัน

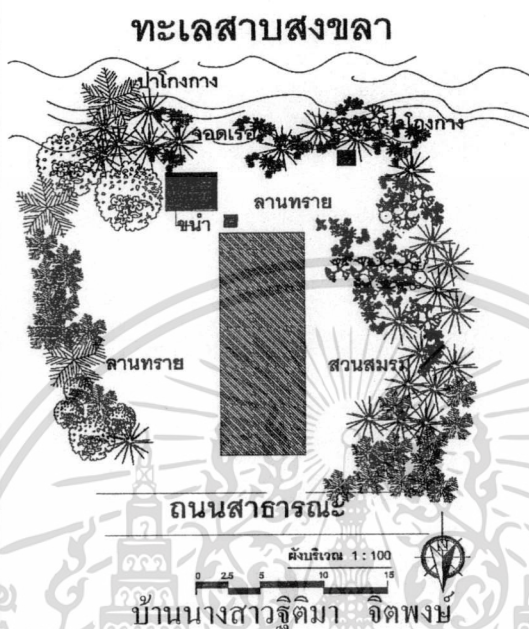
บ้านที่ปลูกอยู่ติดทะเลสาบนั้น เดิมจะมีส้วมที่ถ่ายลงทะเล มีฝ้ามืดหรือดับจากกันเป็นฝา อาจมีหลังคาหรือไม่มีก็ได้ โดยมีสะพานไม้จากบริเวณด้านหลังบ้านพักอาศัยอยู่ห่างจากบ้านพอสมควร แต่ปัจจุบันนี้จะสร้างเป็นส่วนซึมอยู่บริเวณริมทะเลด้านหลังบ้านหรือต่อเติมให้อยู่ภายในบ้านเลย เพื่อความสะดวกในการใช้สอย

ชาวเกาะยอที่ปลูกสร้างบ้านริมทะเลสาบจะมีอาชีพเลี้ยงปลาในกระชัง จะมีขนา สำหรับนอน ฝ้าและคอกให้อาหารปลาที่เลี้ยง ไว้ในกระชังบริเวณทะเลสาบไม่ห่างจากริมฝั่งมากนัก เป็นเรือนหลังเล็กๆประมาณ 1.5X2 เมตร ฝาไม้ปักลงในทะเลสาบ ฝาไม้กระดานหรือจาก หลังคาส่วนใหญ่มาจาก

บ้านนายชลิต ปริสวงค์ บ้านคุณชูศรี เจษภูานนท์ บ้านนางเดือน กาลานุสนธิ์
รูปที่ 5.4 แสดงผังบริเวณบ้านพื้นดินเกาะยอที่ปลูกบริเวณที่ราบเชิงเขา

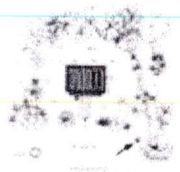
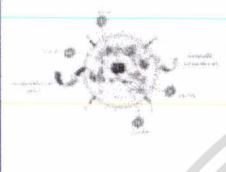
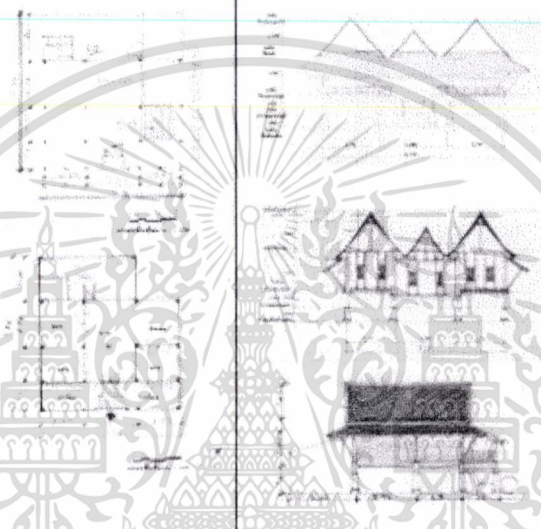
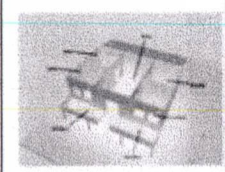
เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า
ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

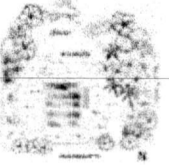
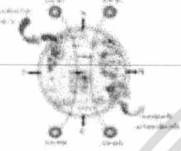

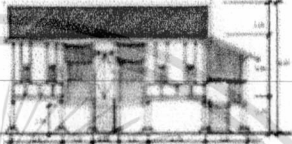

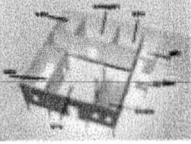

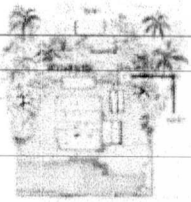
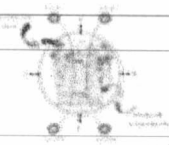
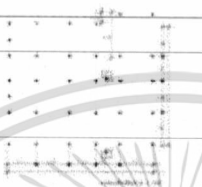
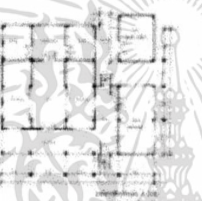
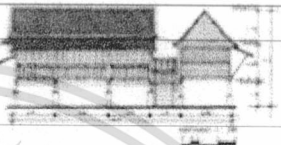

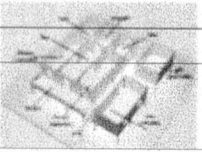
รูปที่ 5.5 แสดงผังบริเวณบ้านพื้นดินเกาะขยที่ปลูกบริเวณที่ราบริมทะเลสาบ

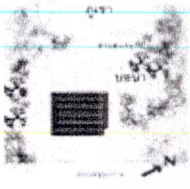
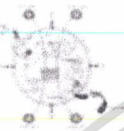
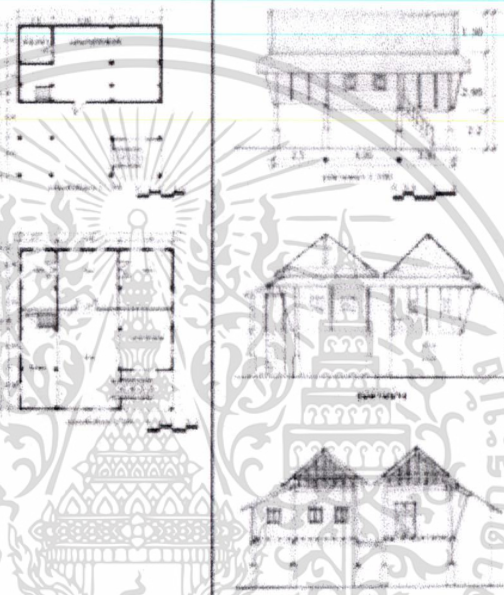
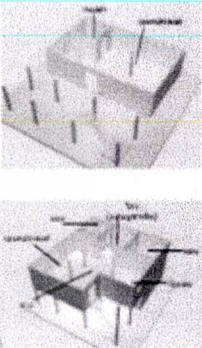
เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า
ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

ตารางที่ 5.4 แสดงตารางวิเคราะห์รูปแบบการวางผังทิศทาง พื้นที่ที่สอยภายนอก พื้นที่ที่สอยภายใน และพื้นที่ว่างภายในอาคาร จำนวน 12 หลัง

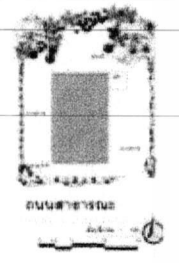
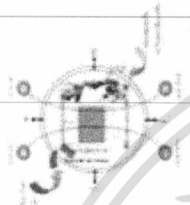
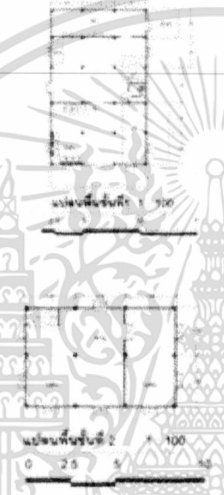
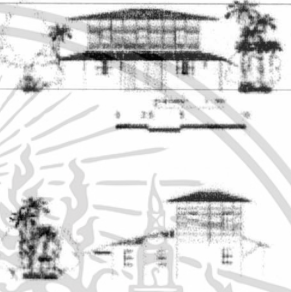
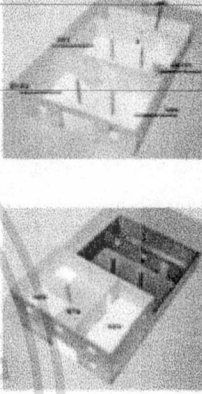
กลุ่มตัวอย่าง	หลังที่	ลักษณะผัง	การวางผัง	ทิศทาง	รูปถ่าย	พื้นที่ว่าง	รายละเอียด
บ้านพนมอัน เกาะสองเค็ม	1.	 บ้านพนมอันเกาะสองเค็ม มีบริเวณที่ราบเชิงเขา	 วางแนววางตะวันออก				บ้าน นามอื่น ศาลานวนัน เป็นบ้านพื้นดินเกาะสอง อายุ ประมาณ 150 ปีขึ้นไปตัวเรือนมี 3 ชั้น เป็นตัวขนาดใหญ่ 2 ชั้นวาง ขนานตัวขนาดเล็กที่อยู่ตรงกลาง ออกใต้คานสูง เรือนหน้ากว้าง 3 หลังคา สก 3 หลังคาต่อคนส่วน ครัวและส่วนหลังน้ำดื่มหลัง เรือนเป็นตึกหมากพ่นคองไม้ ค้ำขาอคาปีกนกที่มีโคจรอบ บันไดขึ้นด้านหน้าตรงกลาง มี ระแนงพนายทั้ง 2 ชั้น หลังคา ระแนงคองคาอคาปีกนก ถัด ประตูเข้ามาเป็นชานกลางที่ระดับ ต่ำกว่าห้องนอนและส่วนนั้นเช่น 30 ซม. ชุดชานไม้บันไดลงไปยัง ส่วนครัวและห้องน้ำที่คองคองเป็น แบบคองจูดาบปูน ปูสกนระดับ พื้นดินด้านหน้าส่วนระแนงไม้ หลังคาทำ ไม้คอง หน้าจั่วไม้ กระดานชั้นกระดานวนคองไม้ ทับแนวคองคอง

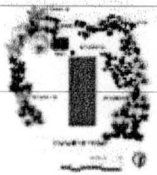
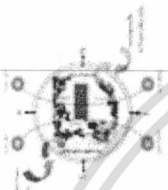

กลุ่มตัวอย่าง	พื้นที่	ทีมวิจัย	การวางแผน	ผังอาคาร	รูปถ่าย	พื้นที่วาง	รายละเอียด
บ้านพื้นถิ่น เกาะอลัน		 บ้านพื้นถิ่นเกาะอลันที่ปลูก บริเวณที่ราบเชิงเขา	 วางแนววางผังบ้าน	 	 		<p>บ้านนาถองจา เกษตรถาวร คือ เป็นบ้านพื้นถิ่นเกาะอลัน ประมาณ 150 ปีขึ้นไปลักษณะ เป็นเรือนเรือนเครื่องชั้น ออกใต้ถุน เครื่องเรือนมีขนาด 3 ชั้นสูง อาคาร วางแนวทิศตะวันออกทิศ ตะวันตก หันหน้าเรือนสู่ ทะเลสาบสงขลาทางทิศ ตะวันออก บ้านตั้งอยู่ทางด้านหน้า เรือนตรงกลาง บริเวณใต้ถุนเรือน ใช้เป็นที่เก็บเครื่องใช้ทางการเกษตร มีการแยกส่วน ที่จอดรถออกไปทางด้านหลัง ภายในห้องครัวมีการสร้าง "พระ" สำหรับเก็บของหรือวางอุปกรณ์ ทำครัว</p> <p>บริเวณเรือนพักอาศัยชั้นบน มีชายเชื่อมจากช่วงกลางถาง จนมาด้วยห้องที่สงัดด้านสุด ชายจะเป็นชานหน้าห้องวางเตียง บูชาและห้องนอนซึ่งวางตั้งฉาก กับชานกลาง ห้องนอนด้านซ้าย ของชานกลางเป็นห้องนอนและ ด้านขวาจะเป็นพื้นที่โล่งสำหรับ นั่งเล่นและรับแขกบนเรือน</p>

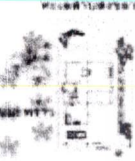

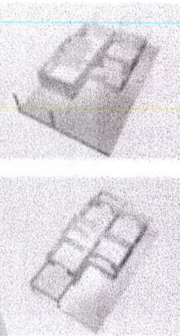
กลุ่มตัวอย่าง	พื้นที่	ผังบริเวณ	ตารางผนว	ผังอาคาร	รูปถ่าย	พื้นที่วาง	รายละเอียด
บ้านทอนอัน เกาะ ออแลน	3.	 บ้านทอนอันเกาะของปลูก บริเวณที่ราบเชิงเขา	 วางแนววางอาคาร	 	 		บ้านตูลูลูรี (ชุมชน นพ) เป็นบ้านทอนอันเกาะ ออ ประมาณ 150 ปีขึ้นไป เป็นบ้าน ครึ่งหิน อกไม้สูงๆ มีชนบ้านก่อ 3 ชั้นสูง อีก 4 ชั้นสูง จากภาวะ สภาพแวดล้อมจึงได้ ชนบ้านเรือนมา ทางทิศตะวันตก บ้านโคกบ้านเรือน มีชนมาทางทิศเหนือมีศาลาสูง บันไดสูงด้วยมีทาสี มีชนบ้านเรือน บันไดสูงด้วยมี ทาสี มีชนบ้านเรือน บันไดสูงด้วยมีทาสีได้ มีชน เรือนบ้านทอนอันเกาะครึ่งอกกับ ชนบ้าน สูงชันเป็นชั้นๆชนบ้านเรือนที่ จากบันไดสูงและบันไดชนเรือนที่ ชนบ้านเรือนชั้นสูงชัน บันไดชนเรือนชั้นสูงชัน (มี ชั้น) 20...ชั้น, ชนบันไดชนเรือน ชั้นสูงชันชนเรือนชั้นสูงชันจาก เรือนชั้นสูงชันที่ชั้นสูงชันได้ ไม้สูงๆ มีบันไดชั้นสูงชัน ชนบ้าน ชั้นสูงชันชนเรือนชั้นสูงชันชั้น ชนบ้านเรือนชั้นสูงชัน มีบันไดชนเรือนชั้นสูงชัน ชั้นสูงชัน มีบันไดชนเรือนชั้นสูงชัน ชั้นสูงชันชั้นสูงชันชนเรือนชั้นสูงชัน ชั้นสูงชันชั้นสูงชันชนเรือนชั้นสูงชัน

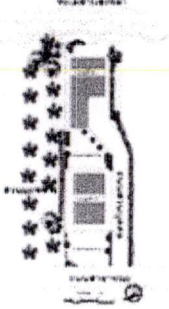
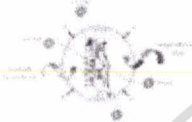

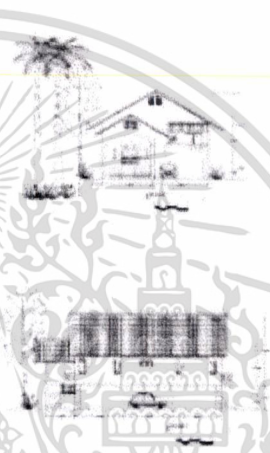

กลุ่มตัวอย่าง	พื้นที่	ลักษณะ	การวางแผน	ระยะเวลา	รูปด้าน	พื้นที่ว่าง	รายละเอียด
บ้านพื่นอัน เกาะดอนเดิม	4	 <p>บ้านพื่นอันเกาะดอนที่ ปลูกบริเวณที่ราบเชิงเขา</p>	 <p>วางแผนบริเวณชุมชน</p>			<p>บ้านนาอารักษ์ นริพวงดี เป็นบ้านพื่นอันเกาะดอน อายุประมาณ 120 ปีขึ้นไป เป็นเรือนเครื่องฉันทอกใต้ถุนสูง เดิมเรือนมีขนาดกว้าง 3 ช่วงเวลา อีก 5 ช่วงเวลา ลาดตรวจแนวทิศเหนือ-ใต้ พื้นหน้า พื้นหน้าเรือนอยู่หน้ารอบเกาะทางทิศใต้ ชั้นโถงอยู่ด้านข้าง เรือนช่วงกลางแรก บริเวณใต้ถุนเรือนมีการตกแต่งที่งดงาม และใช้เป็นที่พักเบ็ดเสร็จของทางการเกษตรและนิคมสำหรับนั่งเล่น ในเวลากลางวัน</p> <p>บริเวณเรือนพักอาศัยชั้นบน มีชานกลางขนาดกว้างห้องนอน และพื้นที่โถงสำหรับรับแขกและนั่งเล่น ชุดชานกลางช่วงเวลาที่ออกกลางจะเป็น โถงวางที่งพระค้อนแยกสู่ห้องนอนด้านซ้ายและขวา ระดับความต่างของเรือนบริเวณที่โถงนอนจะยกกระดิมสูงสุด ส่วนโถงบริเวณรับแขกนั่งเล่น และชานกลางลดระดับ 25 ซม. ระดับภายในเรือนจะต่างกันประมาณ 25-30 ซม. หลังคาทางระดั้ว หน้าจั่วปิดด้วยแผ่นสังกะสี</p>	

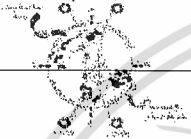

กลุ่มตัวอย่าง	พิกัด	พื้นที่รวม	ประวัติพัฒนา	ภาพถ่าย	รูปถ่าย	พื้นที่วาง	รายละเอียด
บ้านหนอง	5						บ้านหนองเรือ นิสารวม เป็นบ้านทรงชั้นเกาะอชปยุคล อายุ 50 กว่าปี มีการปรับปรุงและคงเดิมมาแล้ว 2 ครั้ง ชั้นล่างผนังก่ออิฐฉาบปูน พื้นชั้นล่างเป็นปูนขัดมัน เดิมทีตัวบ้านมีขนาดกว้าง 3 ช่วงเสา อีก 3 ช่วงเสา ปัจจุบันได้มีการคงเดิมปรับปรุงในส่วนหลังบ้าน เพื่อเพิ่มพื้นที่การใช้สอยแต่โครงสร้างชั้นบนยังคงรูปแบบเดิมจึงสับรูปแบบเดิมบางส่วน หรืออาจได้มีการปรับเปลี่ยนใช้กระเบื้องลอนคู่วัสดุสมัยใหม่ ช่องแสง หน้าค้ำ และประตูห้องนอน ไม่มีการปรับเปลี่ยน ผนังไม้กระดานตีซ้อนเกล็ดแนวอน ประตูชั้นหน้าบ้าน ใช้ไม้เนื้อแข็ง ทำเป็นบานยกมุดขัดกอนพื้นสมัยเก่า หน้าบ้านมีหลังคาพาไลคลุม

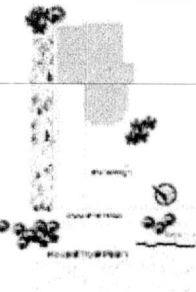
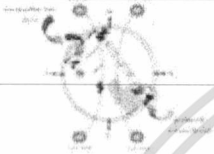

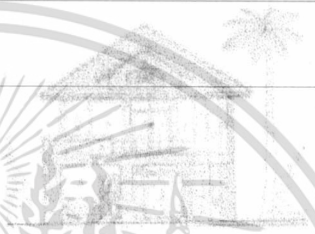
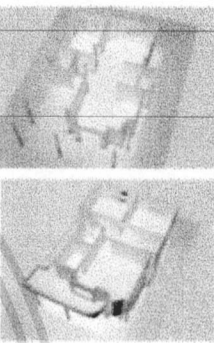
กลุ่มตัวอย่าง	พื้นที่	ลักษณะ	การวางแผน	มิติอาคาร	รูปถ่าย	พื้นที่วาง	รายละเอียด
บ้านพื้นดิน เกาะอช ปรืออค์	๕	 <p>ถนนสาธารณะ</p> <p>บ้านพื้นดินเกาะอชที่ปรืออค์ บริเวณที่ราชประสงค์</p>	 <p>วางแนววางสระน้ำ</p>	 <p>ขนาดพื้นที่ขังที่ 1 500</p> <p>ขนาดพื้นที่ขังที่ 2 100</p>			<p>บ้านนาอ้อม ศรีสุวรรณ เป็นบ้านพื้นดินเกาะอชที่ปรืออค์ ๑๐๐ กว่าปี มีการปรับปรุง ซ่อมแซม และ ตกเติม ในส่วนพื้นที่ใต้ถุน หลังเรือนจะมีบันไดขึ้นกลางเรือน สำหรับขึ้นบันไดจะเป็นแบบตั้งเดิมคือไม้กระดานคือขึ้นแล้วเดินวนจนพบไม้กระดาน เว้นร่องทำให้ลมอากาศใต้ถุนเรือนพัดเข้ามาถึงระดับอากาศใต้ เป็นแบบตั้งเดิมจะใช้ไม้จริงเป็นบานเปิดปิดด้านใน(บานคู่)ขนาดประมาณ 0.40x0.60 เมตร มีไม้สวมแกนบ้านหน้าต่างบน-ล่าง โครงสร้างหลังคา, พื้น เป็น โครงสร้างไม้เนื้อแข็งทั้งหมด หลังคาผูกกระเบื้องดินเผาเกาะอช</p>

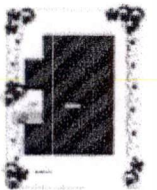
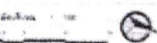

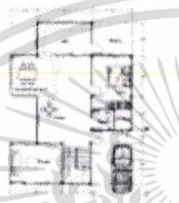

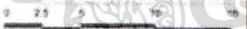

กลุ่มตัวอย่าง	พื้นที่	พื้นที่วิจัย	การวางแผน	ทิศทาง	รูปถ่าย	พื้นที่วาง	รายละเอียด
บ้านทนต์ เกาะชอง ประจวบคีรี	7.	 <p>บ้านทนต์เกาะชองที่ปลูก บริเวณที่ราบทะเลสาบ มีขนำบริเวณหลังบ้าน</p>	 <p>วางแผนวางตัวบ้าน</p>				<p>บ้านนางสาวสุศิมา อัครพงษ์ เป็นบ้านพื้นถิ่นเกาะชองประยุกต์ อายุ 70 ปี โดยประกอบเป็นเรือนสองชั้นที่ก่ออิฐฉาบปูนในชั้นล่าง ส่วนชั้นบนและหลังคาอิงตงใช้โครงสร้างไม้พยอมเดิม เป็นเรือนที่ปลูกติดกับทะเลสาบ พื้นหน้าเรือนออกสู่ถนนและหันหลังเรือนออกสู่ทะเลสาบ มีขนำอยู่ด้านหลังบ้าน พื้นบ้านในส่วนชั้นบนบ้านเป็นพื้นไม้กระดาน ฝาบ้านในส่วน ชั้นบน ผนังบ้าน กระจกบานขึ้นเค็ดคามแวน จนหลังคาปูด้วยกระเบื้องดินเผาเกาะชอง</p>

กลุ่มตัวอย่าง	พื้นที่	ลักษณะบริเวณ	ประวัติชุมชน	สิ่งอาคาร	รูปบ้าน	พื้นที่ใช้สอย	รายละเอียด
บ้านพักอาศัย ในปัจจุบัน	3	 <p>บ้านหลังเก่าของพี่ปลูก บริเวณที่ราชประสงค์</p>	 <p>วางแผนวางผังชุมชน</p>				<p>บ้านคุณพรทิพย์ กระฉ่างพิล วงศ์ เป็นบ้านพักอาศัยในรูปแบบ ปัจจุบัน อาศัยบ้าน 3 ปี การปลูก สร้างบ้านที่เริ่มนั้นคิดความเชื่อ มากนัก การวางผังบ้านมีความ คือของการในการหันหน้าบ้านสู่ ถนนเป็นหลัก การจัดวางผัง ภายในบ้านไม่เน้นจัดวางตามคติ ความเชื่อ เน้นที่ฟังก์ชันการใช้สอย ตามรูปแบบวิถีชีวิตในปัจจุบัน การปลูกต้นไม้มีผลไม่เน้นการ ปลูกตามคติความเชื่อ ความเชื่อที่ มีผลในการปลูกสร้างบ้านจะมี เพียงแต่การดูวันเวลา ในการหา ฤกษ์ยามเท่านั้น</p>

กลุ่มตัวอย่าง	พ้องที่	พื้นที่บริเวณ	การวางแผน	เครื่องมือ	รูปถ่าย	พื้นที่วาง	รายละเอียด
บ้านพักอาศัย ในปัจจุบัน	9	 <p>บ้านทอนอันเกาะฮองฮัก บริเวณที่ราชพระเสลาบ</p>	 <p>วางแผนวางผังดิน</p>				<p>บ้านนายคณ้อย จัดปลูก เป็น บ้านพักอาศัยในรูปแบบปัจจุบัน อายุบ้าน 2 ปี เป็นญาติกับ บ้าน คุณพรทิพย์ กระจ่างโศภนย์ การ ออกแบบในการปลูกสร้าง มี แนวความคิดคือกับบ้านคุณพร ทิพย์ เน้นการใช้สอยเป็นหลัก คือการรูปแบบสมัยใหม่ ไม่นิยม การสร้างบ้านในรูปแบบชนชั้น ไม่เน้นการสร้างคานาคความเชื่อ</p>

กลุ่มตัวอย่าง	พื้นที่	ลักษณะ	การวางแผน	ผังอาคาร	รูปถ่าย	สีผิว	รายละเอียด
บ้านพักอาศัย ในเมือง	20		 วางแนววางระดับ	 พื้นที่ 1,120	 		บ้านชั้นหนึ่งพักอาศัย เป็น บ้านโครงสร้างในรูปแบบมีสองชั้น อาศัยบ้านนี้เดิมทีเป็นบ้านชั้น เดิมและต่อเติมเพิ่มเติมระยะเวลา เกือบ 30 ปีแล้วแต่ 3 ชั้นใหม่ เช่น บ้าน 2 ชั้น ทางเจ้าของบ้านนี้ ความตั้งใจจะสร้างบ้านพักอาศัยใน รูปแบบใหม่ที่มีความทันสมัย จึง ได้มีการรื้อถอนอาคารบ้านพื้นเดิม ทัดเล็งโครงสร้างของ โครงสร้างใหม่เพื่อ ต่อสร้างอาคารนั้น และได้มีการ สร้งใหม่แบบใหม่ขึ้นมากลางคก โดยมีการใช้โครงสร้างเหล็กเสริม และกันกระแทกค้ำยันข้างบ้าน ขึ้นมาใหม่ระลอกที่สองที่ก่อสร้าง และจนกระทั่งในส่วนของ ผนังอาคารซึ่ง ในอดีตนั้นมาใช้ใน การปลูกสร้างบ้านเสร็จตั้งแต่

กลุ่มตัวอย่าง	พื้นที่	กิจกรรม	กรรภาพแนว	ผังอาคาร	รูปถ่าย	พื้นที่วาง	รายละเอียด
บ้านพักอาศัย ในปัจจุบัน	11.		 วางแนววางสระน้ำ				<p>บ้านคุณพัชรี ชาวสัตหะ เป็นบ้านพักอาศัยในรูปแบบ บล็อก 3 ชั้น การปลูก ปลูกต้นไม้ประ โอรณให้สวยงามเป็น หลัก ในส่วนเรื่องคความเชื่อ เจ้าของบ้านอ้มีความเชื่อในเรื่อง คความเชื่อ ไม่ม ีสิ่งง มากนัก เพราะการปลูก ร้างคความเชื่อ จะคือประกอบคัวบึงจ้อทตย ล่าสิ่งทำให้ไม่สะดวกถ้าหากคือ ปลูก ร้างคความเชื่อ</p>

กลุ่มตัวอย่าง	รหัสที่	พื้นที่วิจัย	การวางแผน	ทิศทาง	รูปถ่าย	พื้นที่วาง	รายละเอียด
บ้านพักอาศัย ในป้อมจันทน์	12	 <p>ถนนพาราณสี</p> 	 <p>วางแนววางโต๊ะจีน</p>	 <p>แปลนพื้นที่ 1 1:100</p> <p>แปลนพื้นที่ 2 1:100</p> 	 	 	<p>บ้านคุณศิริจันทร์ จี้อาคารค์ เป็นบ้านพักอาศัยในรูปแบบ ป้อมจันทน์อายุบ้าน 3 ปี การปลูก สรีระเน้นคิดความเชื่อในการระง ดูกษัยยาม วัณเวธา และการทำ พิธีกรรมทางความเชื่อของพื้นถิ่น ภาคใต้ ในส่วนการวางโต๊ะจีนมีการ จัดวางอิงในด้านความเชื่อเรื่องวาง โต๊ะ ไม่มีมุมการวางโต๊ะแบบพื้นถิ่น ภาคใต้ เน้นความสวยงามและ สะดวกสบายในการใช้ชอยเป็น หลัก</p>

5.3 การศึกษาวิเคราะห์ รายละเอียดโครงสร้าง วัสดุ บ้านพื้นดินเกาะยอดเดิม และบ้านพื้นดินเกาะยอดประยุกต์

จากการลงสำรวจเก็บข้อมูลกลุ่มตัวอย่าง บ้านพื้นดินเกาะยอดเดิม และบ้านพื้นดินเกาะยอดประยุกต์ ผู้วิจัยสามารถสรุปรายละเอียดโครงสร้าง และวัสดุ ของบ้านพื้นดินเกาะยอดที่มีอยู่ในปัจจุบัน ได้ดังนี้กลุ่มตัวอย่าง

1. ลักษณะโครงสร้างบ้านพื้นดินเกาะยอดโดยทั่วไปแล้วจะมีลักษณะเป็นเรือนเดี่ยวอาจมีหลังคาจั่วแฝด, ปั้นหยา หรือจั่วผสมปั้นหยา ในยุคแรกๆ บ้านส่วนใหญ่เป็นเรือนเครื่องสับยกใต้ถุนสูง การประกอบเรือนใช้วิธีบากประกบ-สลัก-รอด เจาะรูเข้าเคียว ปลายเสาสอดเข้าหากันเล็กน้อย ซึ่งเรียกตามภาษาท้องถิ่นว่า “ทรงช้างเขี้ยว” ต่อๆมาก็มีการใช้วัสดุใหม่มากขึ้นและเปลี่ยนเป็นเรือนสองชั้นที่ก่ออิฐฉาบปูนในชั้นล่าง ส่วนชั้นบนและหลังคายังคงใช้โครงสร้างไม้เหมือนเดิม ปัจจุบันการเลือกใช้วัสดุใหม่ที่หาซื้อได้ง่าย, ก่อสร้างง่าย, คงทนและดูแลรักษาง่าย, ราคาถูกกว่า จึงมีแนวโน้มที่โครงสร้างและวัสดุแบบเดิมจะค่อยๆหมดไป

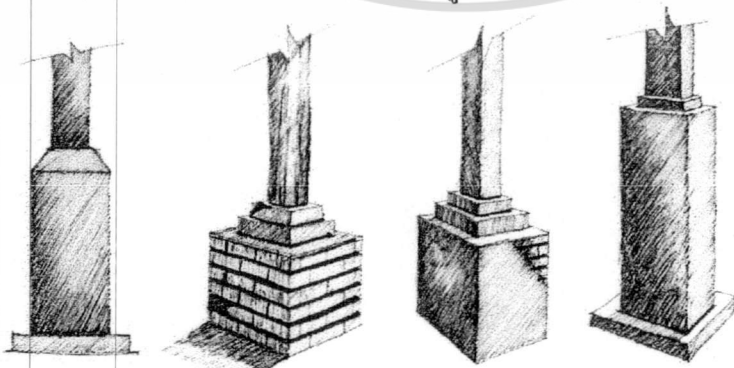
โครงสร้างของเรือนพักอาศัยพื้นดินเกาะยอดที่มีเอกลักษณ์เฉพาะถิ่นชัดเจน อยู่ในกลุ่มเรือนช่วงอายุประมาณ 80-100 ปีขึ้นไป โครงสร้างหลัก, โครงสร้างพื้น, ผนัง, หลังคา เป็นโครงสร้างไม้ทั้งหมด ฝาไม้กระดานซ้อนเก็ลัดแนวนอนหรือฝาไม้ไผ่ขัดแตะ เจาะช่องระบายอากาศขนาดเด็กหรือช่องหน้าต่างขนาดเล็กและจำนวนน้อยเช่นกัน บ้านพื้นดินเกาะยอด สามารถแบ่งส่วน โครงสร้างเป็น 3 ส่วน ได้แก่

1. ส่วนใต้ถุน ประกอบด้วย

นอทราย ก่อด้วยอิฐสอปูน ลักษณะเหมือนคลองราก คือ ทำหน้าที่รับน้ำหนักที่ถ่ายจากตัวอาคารมาที่เสาและดินเสา

ดินเสา มี 2 ชนิดใหญ่ๆ ได้แก่

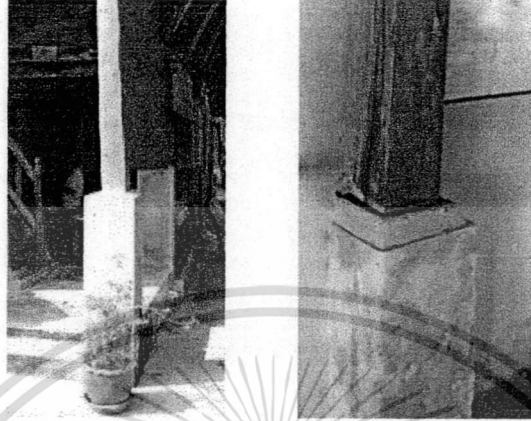
- ดินเสาก่ออิฐสอปูน - ฉาบปูนเรียบ มีการก่ออิฐรับไว้ในส่วนบนของดินเสาแบบชั้นบันได ขนาดประมาณ 40 x 40 ซม. ถึง 50 x 50 ซม. สูง 50 - 60 ซม. เป็นดินเสาแบบดั้งเดิม

รูปที่ 5.6 แสดงดินเสาก่ออิฐสอปูน - ฉาบปูนเรียบ

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้าไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

- ดินเสาหล่อด้วยคอนกรีตเสริมเหล็ก หล่อเป็นรูปสี่เหลี่ยมจัตุรัสขนาดประมาณ 25 x 25 ซม. สูงประมาณ 50 – 80 ซม. หากเป็นเรือนที่สร้างในยุคหลังๆอาจจะไม่มีดินเสา คือ หล่อเสาคอนกรีตเสริมเหล็กสูงถึงตัวรอดหรือคานเลขที่เดียว

ดินเสาบ้านนายชลิต ปรีสว่างค์, ดินเสาบ้านคุณชูศรี เจษภูวนนท์, แสดงภาพหลายเส้นขนาดดินเสา
รูปที่ 5.7 แสดงดินเสาหล่อด้วยคอนกรีตเสริมเหล็ก

เสา นิยมทำด้วยไม้แก่นเนื้อแข็ง เช่น ไม้คำเสา ไม้เคี่ยม ไม้หลุมพ้อ มักเป็นเสาไม้รูปสี่เหลี่ยมจัตุรัส ขนาดประมาณ 4" x 4" ถึง 6" x 6" ช่วงส่วนใหญ่ห่างกันประมาณ 2.20 – 3.20 เมตร มักเป็นเรือนแบบ 2 – 3 ห้องเสา มีเสากลมบ้างแต่มักจะเป็นเสาที่ต่อเติมออกเป็นระเบียงหรือพาไล

เสาบ้านนายกิจจา เกษตรถาวร และเสาบ้านคุณชูศรี เจษภูวนนท์

รูปที่ 5.8 แสดงรูปเสา

บันได ส่วนใหญ่เป็นบันไดไม้ แม่บันไดขนาด 2" x 2" – 4" x 10" ลูกนอนมักจะใช้เป็นเลขคี่ตามคติความเชื่อ ขนาดประมาณ 1.5" x 8" อาจมีบันไดก่ออิฐฉาบปูนด้วยเช่นกัน ความกว้าง 1.00-2.00 เมตร

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้าไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

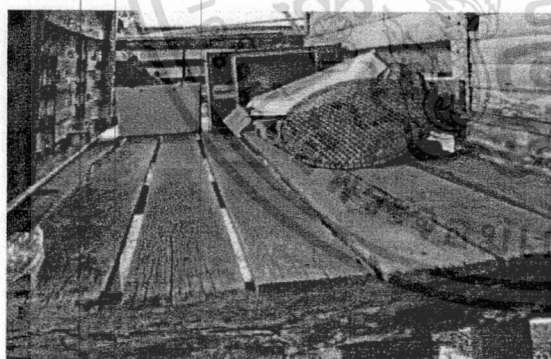

บันไดบ้านคุณชูศรี เกษฎานนท์, บ้านไต่บ้านนางเถียน กาลานุสนธ์

รูปที่ 5.9 แสดงรูปบันได

2. ส่วนตัวเรือน ประกอบด้วย

พื้นบ้าน เริ่มจากระเบียงด้านหน้าทางเข้าเรือนหรือชานแค้นกลางเรือน นิยมใช้ไม้เคี่ยมตาก ขนาดประมาณ 1.5" x 10" ถึง 2" x 20" เป็นไม้ที่คงทนถาวรหลาย ไม้สวยงาม สีเข้มดำ มักปูเว้นร่อง สำหรับระบายอากาศและน้ำ โครงสร้างพื้น, คาน, รอด, ตง, ใช้ไม้เนื้อแข็งส่วนใหญ่

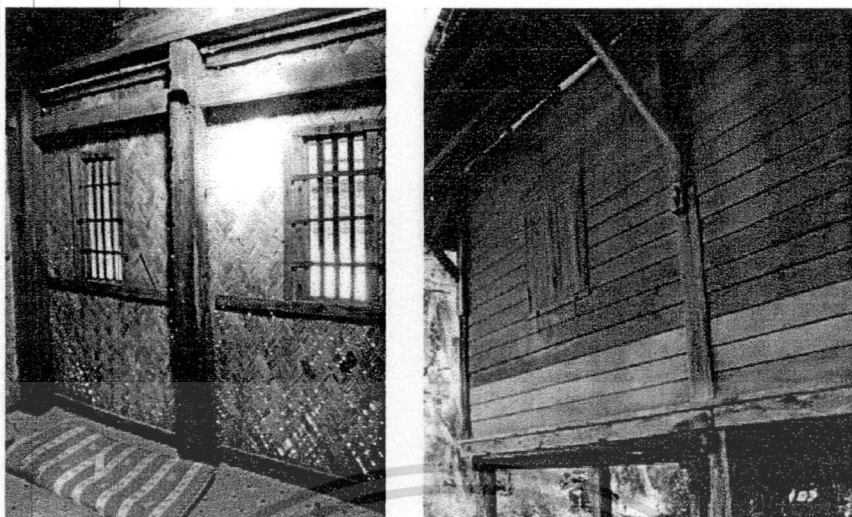

พื้นระเบียงบ้านนางเถียน กาลานุสนธ์

พื้นบ้านนายกิจจา เกษตรถาวร

รูปที่ 5.10 แสดงรูปพื้นบ้าน

ฝาบ้าน ฝาบ้านหากเป็นไม้กระดานจะตีซ้อนเกล็ดแนวนอน โครงคร่าภายในอาจเป็นไม้ หลุมพอ, ไม้กระทอน หรือ ไม้มุงคล เช่น ไม้เทพพาโร หากเป็นฝาไม้ไผ่ขัดแตะมักจะตีไม้ปะกนทับด้าน นอกเรือนด้วยเช่นกัน นอกจากนี้ยังมีฝาดับจากซึ่งไม้คงทนจะต้องเปลี่ยนอยู่บ่อยๆ ปัจจุบันจึงไม่เป็นที่ นิยมใช้ บ้านบางหลังอาจมีการใช้ฝาสังกะสีบ้างในบางส่วน เขาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม้ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

ฝาไม้ไผ่ขัดและบ้านนายชลิต ปรีศวงศ์, ฝาไม้กระดานตีซ้อนเกร็ดแนวนอนบ้านนายกิจจา เกษตรถาวร

รูปที่ 5.11 แสดงรูปฝาบ้าน

ประตู มักเป็นประตูบานไม้จริงขนาด 0.80 x 1.80 ลักษณะเป็นบานเปิดคู่บังใบ ไม้แผ่นหนา ประมาณ 2" ด้านในใช้สลักสำหรับประตู วงกบประตูใช้เสาไม้ประมาณ 3" x 4" หรือ 4" x 4" ด้านบน และล่างจะมีไม้สวมแกนสำหรับเป็นจุดหมุนของบานประตูไม้ทั้งสองบาน

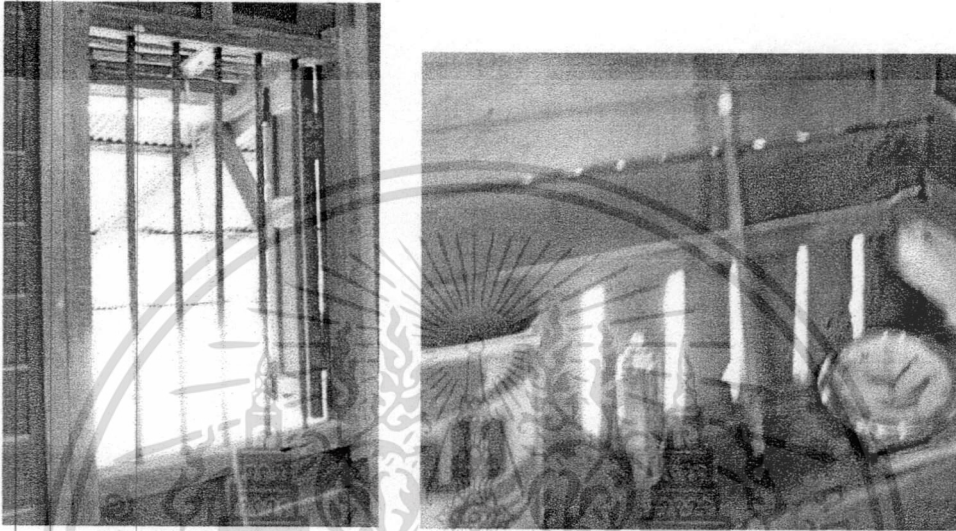

ประตูห้องนอนบ้านนางเดือน กาลานุสนธิ์ ไม้สวมแกนประตูบ้านนายชลิต ปรีศวงศ์

รูปที่ 5.12 แสดงรูปประตูบ้าน

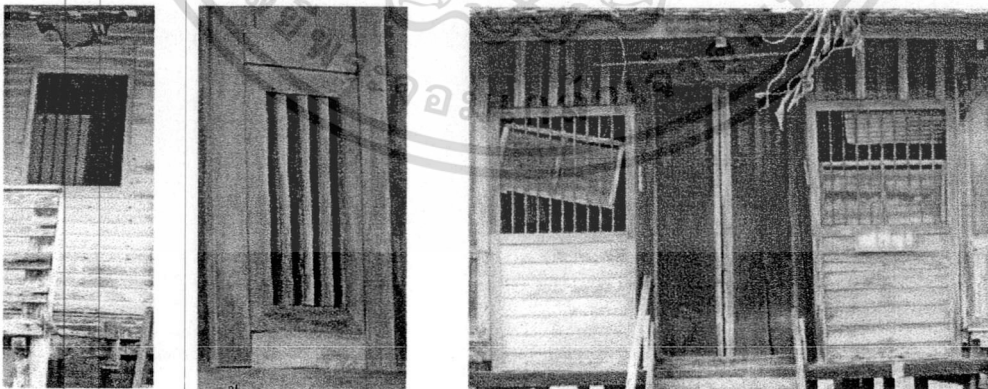
เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า
ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

ช่องระบายอากาศ ลักษณะเป็นช่องเจาะ ขนาดประมาณ 0.40 x 0.60 เมตร วงกบไม้ขนาด 2" x 4" มีซี่ลูกกรงไม้ขนาด 1" x 3" ติดตาย และอาจมีช่องหน้าต่าง(เปิดเข้าด้านใน) หรือไม่มีก็ได้ หรือ ลักษณะช่องเปิดยาวขนาดประมาณ 1.20 x 3.00 เมตร วงกบขนาด 2" x 4" มีลูกกรงเหล็กเส้นระยะ ประมาณ 0.15 เมตร

รูปที่ 5.13 แสดงรูปช่องระบายอากาศบ้านนางเถียน กาลานุสนธ์

หน้าต่าง หากเป็นแบบดั้งเดิมจะใช้ไม้จริงเป็นบานเปิดเข้าด้านใน(บานคู่)ขนาดประมาณ 0.40 x 0.60 เมตร มีไม้สวมแกนบ้านหน้าต่างบน-ล่าง หากเป็นหน้าต่างสมัยปัจจุบันจะใช้บานพับเหล็กอาจ ฝังกะสีหรือบานพับอลูมิเนียมจะเป็นบานเปิดออกสู่ด้านนอกเรือน

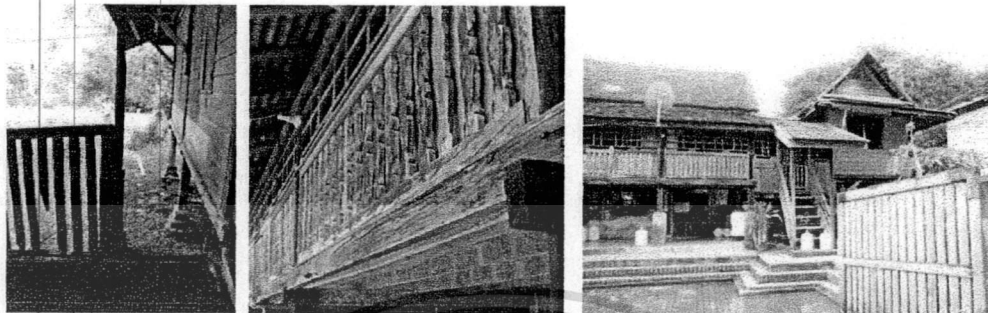
หน้าต่างบ้านนางเถียน กาลานุสนธ์

หน้าต่างบ้านนายกิจจา เกษตรถาวร

รูปที่ 5.14 แสดงรูปหน้าต่าง

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

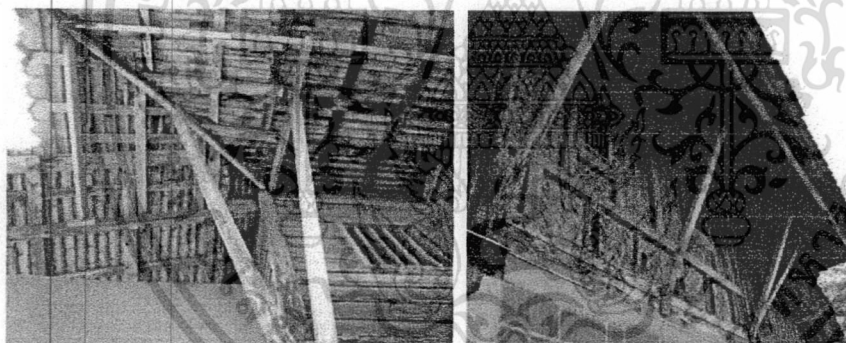
ราวระเบียง อาจใช้วัสดุหลากหลายชนิดแล้วแต่จะสะดวกใช้ เช่น ไม้แผ่นขนาด 0.1" x 3" ฉลุ และตกแต่งลวดลาย ไม้ฝากระดานหรือสังกะสี อาจมีการตกแต่งเสาราวระเบียงโดยการฉาบแต่ง-ลบบวม หัวเสา

ราวระเบียงบ้านนายกิจจา เกษตรถาวร, ราวระเบียงคุณชูศรี เจษภูานนท์

รูปที่ 5.15 แสดงรูปราวระเบียง

ไม้เท้าแขน ทำหน้าที่รับน้ำหนักชายคาปีกนก เป็นไม้ 1.5" x 1.5" หรือ 2" x 3" ตัวมุมยาว ประมาณ 2.10 เมตร ตัวตรงยาวประมาณ 1.80 เมตร

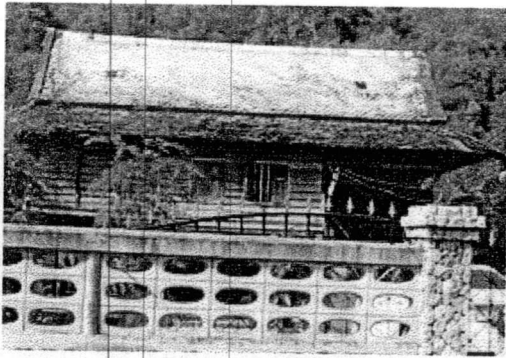
ไม้เท้าแขนบ้านนายชลิต ปริสวงศ์

รูปที่ 5.16 แสดงรูปไม้เท้าแขน

3. ส่วนหลังคา หลังคาเรือนพักอาศัยเกาะขอมมีหลายรูปแบบขึ้นอยู่กับสมัยนิยม เช่น หลังคาจั่ว ปั้นหย้าและจั่วผสมปั้นหย้า เป็นต้น โดยเรือนที่มีหลังคาแบบดั้งเดิมของเกาะขอมมักจะมีหลังคาจั่ว อาจมีจั่วเดียวหากเป็นเรือนหลังเล็กๆ ส่วนใหญ่จะมี 2 จั่วและ 3 จั่ว แต่ที่โดดเด่นและมีเอกลักษณ์เฉพาะตัวของเรือนพักอาศัยเกาะขอม คือ เรือนที่มีจั่ว 3 จั่ว โดยมีจั่วเล็กอยู่ตรงกลางขนานด้วยจั่วที่ใหญ่กว่าเล็กน้อย ทั้ง 2 ด้าน ระหว่างจั่วทั้ง 3 จั่วซึ่งจะมีรางระบายน้ำฝนส่วนใหญ่ใช้สังกะสี เดิมอาจจะใช้ไม้หลายชนิดที่ เสาห่อแกนกลางออก หลังคาจั่วจะมีชายคาปีกนกโดยรอบเป็นส่วนใหญ่ หลังคามุงกระเบื้องดินเผา เกาะขอม ปัจจุบันอาจเปลี่ยนเป็นสังกะสีหรือกระเบื้องลอนบ้าง

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า

ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

หลังคาบ้านนายชลิต ปริสวงศ์

หลังคาบ้านนางสาวจิตติมา จิตพงษ์

หลังคาด้านข้างบ้านนายชลิต ปริสวงศ์

หลังคาบ้านนางเถียน กาลานุสนธ์

รูปที่ 5.17 แสดงรูปหลังคา

สรุปรายละเอียดโครงสร้างและวัสดุของเอนพังกาศัยพื้นถิ่นเกาะยอเป็นเรือนเครื่องสับยกใต้ถุนสูง ระบบโครงสร้างแบบเสาและคาน วิธีปลูกสร้างและประกอบเรือนใช้วิธีบากประกบ สลัก รอด เจาะรูเข้าเดือย วัสดุมักเป็นวัสดุพื้นถิ่นที่หาได้ง่าย เช่น ไม้พื้นถิ่น อิฐและกระเบื้องดินเผา

5.1.4 การวิเคราะห์การใช้พื้นที่ใช้สอยและที่ว่าง

ลักษณะที่ว่างในสถาปัตยกรรมของเรือนพื้นถิ่นเกาะยอสามารถแบ่งได้ดังนี้

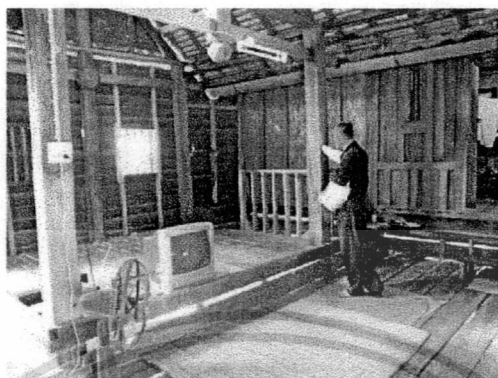
ที่ว่างเปิดโล่ง เรือนเกาะยอไม่มีชานเปิดโล่งเหมือนเรือนภาคกลางหรือชานแดดแบบเรือนอีสาน ที่ว่างเปิดโล่งจึงหมายถึง ลานหน้าเรือนเป็นส่วนใหญ่ แต่เรือนเกาะยอบางหลังก็มีแค่ลานดินซึ่งเป็นทางเดินจากถนนรอบเกาะทำหน้าที่เหมือนลานหน้าเรือนเท่านั้น บางหลังอาจไม่เป็นลานดินแต่เป็นลานหญ้าหน้าเรือนที่ปกคลุมไปด้วยไม้ผลหลากหลายชนิด เรียกว่า “สวนสมรม” รวมทั้งบริเวณรอบๆ บ้านด้วย

ที่ว่างเปิดโล่งบ้านนางเถียน กาลานุสนธ์ และบ้านนายชลิต ปริสวงศ์

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับรูปที่ 5.18 แสดงรูปที่ว่างเปิดโล่ง ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่าจะกรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

ที่ว่างใต้หลังคา คือที่ว่างบนเรือนพักอาศัย เช่น ห้องนั่งเล่น, ส่วนครัว, ส่วนเก็บของรวมทั้งได้
 ทุนเรือน เนื่องจากสภาพภูมิอากาศมีฝนตกชุกและแดดจัดเกือบตลอดทั้งปี ระเบียงส่วนใหญ่จึงมีหลังคา
 พาโลคลุมหรือตัวเรือนเองก็จะมีชายคาปีกนกยื่นออกไปคลุมกันแดดฝนโดยรอบ

ส่วนนั่งเล่นบ้านนายชลิต ปรืศวงศ์
 รูปที่ 5.19 แสดงรูปที่ว่างใต้หลังคา

ที่ว่างปิดล้อม หมายถึง ที่ว่างบนเรือนพักอาศัยเช่นกันแต่เป็นห้องที่มีความเป็นส่วนตัวมากขึ้น
 ได้แก่ ห้องนอน ชาวเกาะขอมเมื่อปลูกเรือนมักจะสร้างห้องนอนไว้หลายห้องและเพียงพอกับจำนวน
 สมาชิกในครอบครัว ส่วนใหญ่จึงมีห้องเป็นส่วนตัว

ความสัมพันธ์ของที่ว่างกับประโยชน์ใช้สอย เดิมเรือนพื้นดินพักอาศัยเกาะขอมมักจะหันหน้าสู่
 ทะเลสาบแต่ในปัจจุบันหันหน้าสู่ถนนรอบเกาะเป็นส่วนใหญ่ หน้าเรือนมีลานโล่งหรือทางเดินเข้าเรือน
 อาจเป็นลานดินหรือสนามหญ้าที่มีสวนสมรอบๆบริเวณเรือน หากเป็นเรือนชาวสวนก็จะใช้ลานตาก
 แห-อวน หากเป็นชาวสวนก็อาจจะใช้ตากพริก-สมุนไพรหรือสิ่งอื่นๆ เรือนเกาะขอมมักมีระเบียงหรือชาน
 หน้าเรือนเป็นส่วนเชื่อมระหว่างที่ว่างภายนอกและภายใน หากเป็นชานเล่นภายในเรือนบางครั้งก็เป็น
 ส่วนนั่งเล่นหรืออเนกประสงค์ที่เป็นส่วนถ่ายไปสู่ห้องพระหรือห้องนอนที่มีความเป็นส่วนตัว

ครัวอาจอยู่บริเวณระเบียงหน้าบ้านหรืออยู่ด้านหลังสุดของเรือนที่ต่อจากชานหรือต่อออกมาทาง
 ด้านข้างเรือน ส่วนห้องน้ำ-ส้วม นิยมปลูกแยกไว้ต่างหากด้านหลังเรือนแต่ไม่ไกลมากนัก

ความสัมพันธ์ของที่ว่างและรูปทรงอาคาร ลักษณะของเรือนที่มีชานเล่นกลางลดต่ำกว่าระดับ
 ห้องนอนและส่วนนั่งเล่นสัมพันธ์กับรูปทรงของเรือนแบบ 3 จั่ว ที่มีจั่วกลางเล็กกว่าจั่วที่ขนาบทั้งสอง
 ด้านเล็กน้อย และเรือนแบบ 2 จั่ว ที่มีรางรับน้ำฝนเป็นช่วงต่อของหลังคาจั่วทั้งสองจั่วสัมพันธ์กับชาน
 เล่นที่ลดระดับลงเช่นกัน

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า
 ไม่ว่าจะกรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

สรุปการวิเคราะห์การใช้พื้นที่ใช้สอยและที่ว่าง

เรือนเกาะยอแบ่งพื้นที่ใช้สอยโดยใช้ความต่างระดับของพื้นเรือนเป็นตัวกำหนด พื้นที่หลักหรือพื้นที่ที่มีความสำคัญจะยกระดับสูงสุดที่สุด เช่น พื้นที่ห้องบรรพบุรุษ ห้องวางแท่นบูชา และห้องนอนที่มีระดับพื้นสูงที่สุด พื้นที่เอนกประสงค์จะมีระดับสูงต่ำลงมา บริเวณชานกลางและห้องครัวจะเป็นส่วนที่มีระดับต่ำสุด

การให้ความสำคัญระดับพื้นเรือนเกาะยอพบว่า พ้องกับการแบ่งระดับเรือนชาวจีน คือ ระดับสูงที่สุดของเรือนที่จะเป็นระดับของการวางสิ่งของที่มีค่าหรือสิ่งที่เป็นมงคลสูงสุดแก่ครอบครัว เช่น ป้ายบรรพบุรุษ เป็นต้น นอกจากนี้ การแบ่งระดับพื้นครัวยังสอดคล้องความเชื่อในการนับถือผู้สูงอายุของชาวจีน โดยผู้ที่มีความอาวุโสน้อยกว่าจะต้องไม่ตีเสมอหรือนั่งในระดับเดียวกับผู้สูงอายุ เพราะเชื่อว่า หาก นั่ง นอน หรือยืนในระดับที่สูงกว่าผู้อาวุโสจะเป็นบาปและไม่เป็นสิริมงคลแก่ตนเอง

พื้นที่ใช้สอยภายในเรือน นอกจากจะถูกกำหนดด้วยการแบ่งระดับพื้นเรือนแล้ว สถาปณภูมิอากาศยังมีส่วนในการกำหนดพื้นที่ว่าง และการก่อรูปทางสถาปัตยกรรม คือ สถาปณภูมิอากาศที่ฝนตกชุกส่งผลให้ความลาดเอียงของหลังคามากขึ้น เพื่อป้องกันการปะทะของลมมรสุมในช่วงฤดูฝน ความจำเป็นเพื่อการชานเพื่อประกอบกิจกรรมต่างๆมีมากกว่า เรือนภาคอื่น ดังนั้นบริเวณทางการของเรือนเกาะยอจึงต้องเป็นชานกลางที่มีหลังคาแบบหลุม ส่งผลทางสถาปัตยกรรมให้เรือนมีขนาดหลังคา 1 จั่ว 2 จั่ว และ 3 จั่ว ตามลำดับ เรือนบางหลังแก้ปัญหาขนาดพื้นที่หลังไม่ให้มีขนาดใหญ่เกินไป โดยการออกแบบหลังคาจั่วขนาดเล็กคลุมพื้นที่ชานกลางโดยเฉพาะ

ลักษณะหลังคาจั่วข้างต้น ก่อให้เกิดที่ว่างภายในเรือนซึ่งเป็นที่ยังปิดล้อมได้หลังคา ช่องเปิดน้อย และมีขนาดเล็ก การแก้ปัญหาเรื่องแสงสว่างภายในเรือนโดยเจาะช่องแสงใต้หลังคาโดยใช้กระจกใส (SKY LIGHT) ขนาดประมาณ 12x12 วางแทนกระเบื้องบางส่วน

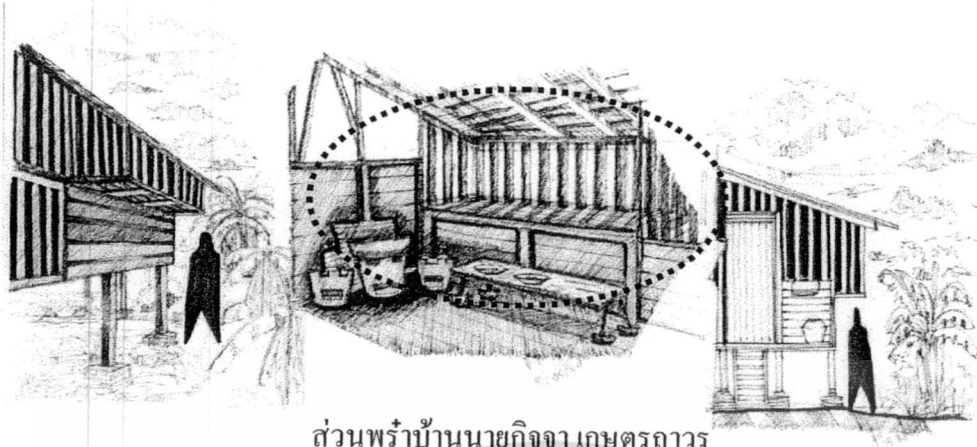
การระบายอากาศของเรือน ใช้การระบายอากาศทางพื้นโดยชานกลางวางไม้ กระดานเว้นร่อง ประมาณ 1-1 1/2" พื้นส่วนห้องนอนและส่วนเอนกประสงค์ใช้ไม้กระดานแบ่งร่อง

5.1.5 ภูมิปัญญาชาวบ้านที่มีต่อเรือนพักอาศัย

ภูมิปัญญาชาวบ้านเป็นมรดกทางวัฒนธรรมที่สะท้อนให้เห็นในเรือนพื้นถิ่น เพื่อแก้ปัญหาในด้านต่างๆเช่น ประโยชน์ใช้สอย และเพื่อให้เกิดภาวะน่าสบาย (Comfort Zone) ขึ้น

1. ภูมิปัญญาด้านประโยชน์ใช้สอย

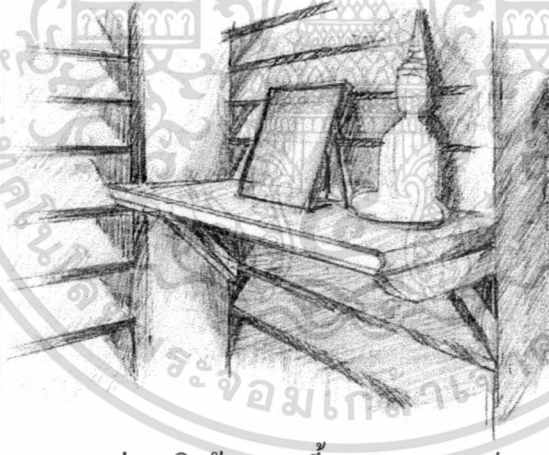
- พร้า หมายถึง ชั้นสำหรับวางจาน ชาม อยู่ในส่วนครัวสูงจากพื้นประมาณ 1.20 เมตร โดยจะยื่นออกมาจากผนังประมาณ 40-50 ซม.

ส่วนพร้าบ้านนายกิจจา เกษตรถาวร

รูปที่ 5.20 แสดงรูปส่วนพริ้ว

- เเชิง หมายถึง ส่วนที่เก็บของมีค่าและของที่เคารพนับถือ เช่น เครื่องรางของขลัง, วัตถุมงคล, ทรัพย์สินของมีค่า, ของใช้ส่วนตัวของบรรพบุรุษที่เป็นมรดกตกทอด, หนังสือพระสมุดข่อยโบราณ ตำรา ซึ่งถือว่าเป็นของสูงนิยมเก็บไว้บนเชิงเพื่อมิให้เด็กหรือผู้หญิงเดินข้ามด้วยความเคารพ

ส่วนเชิงบ้านนางเถียน กาลานุสนธิ์

รูปที่ 5.21 แสดงรูปส่วนเชิง

2. ภูมิปัญญาเพื่อให้เกิดภาวะน่าสบาย

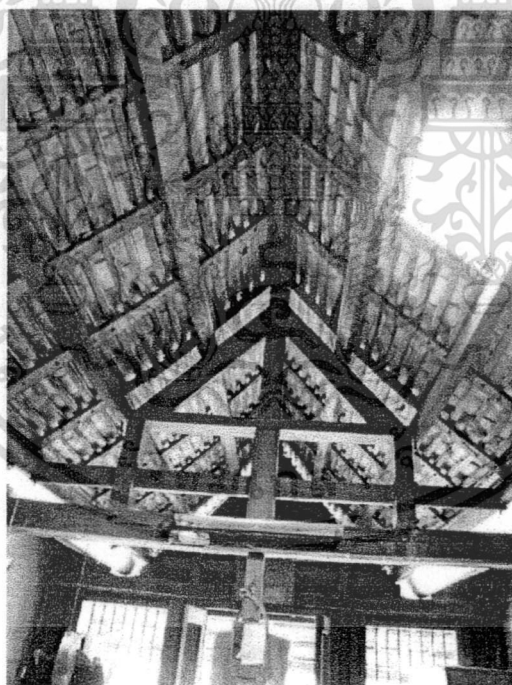
- การจัดสภาพแวดล้อม (Micro Climate) การจัดให้มีสวนสมรมบริเวณรอบๆเรือนทำให้เกิดสภาพภูมิอากาศที่สบายขึ้นจากร่มเงาของต้นไม้แลทำให้อุณหภูมิโดยรอบเรือนต่ำกว่าบริเวณอื่นๆทั่วไป เมื่อลมพัดเข้ามาในเรือนจึงรู้สึกเย็นสบาย

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้าไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

รูปที่ 5.22 แสดงรูปการจัดให้มีสวนสมรมบริเวณรอบๆเรือน

- ช่องแสงใต้หลังคา เนื่องจากกรณีที่เกาะขอมิฝนและลมแรงทำให้เรือนพักอาศัยมีการเจาะช่องหน้าต่างน้อย การแก้ปัญหาเรื่องแสงสว่างภายในเรือนที่มีน้อยโดยการเจาะช่องแสงบริเวณใต้หลังคา (Sky Light) โดยใช้กระจกใสขนาดประมาณ 12" x12" วางแทนในส่วนของกระเบื้องและขนานวด้วยซีเมนต์เพื่อป้องกันการรั่วซึมของน้ำฝน

ช่องแสงใต้หลังคาบ้านนางเถียน กาลานุสนธ์

รูปที่ 5.23 แสดงรูปช่องแสงใต้หลังคา

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า
ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

5.4 การวิเคราะห์ทิศทางแดดลม

เกาะขอมมีที่ตั้งอยู่ทางภาคใต้ของประเทศไทยจึงมีสภาพภูมิอากาศเป็นแบบมรสุมเมืองร้อน โดยที่ภูมิประเทศของภาคใต้มีลักษณะเป็นคาบสมุทรยาวแหลม มีพื้นน้ำขนาบอยู่ทั้งทางด้านตะวันตก และทางด้านตะวันออก จึงทำให้มีฝนตกตลอดปีและเป็นภูมิภาคที่มีฝนตกมากที่สุด จึงทำให้มีอากาศแบบร้อนชื้น

ตารางที่ 5.5 การวิเคราะห์ทิศทางแดดลมกลุ่มบ้านเก่า

หลังที่	ผังทิศทางแดด-ลม	รายละเอียด
1		<p>- ด้านหน้าอาคารเป็นด้านทิศตะวันออก ชายคาจึงค่อนข้างสั้น และผนังเรือนด้านหน้า เป็นเพียงลูกกรงโปร่ง เพื่อให้แสงเข้ามาสู่ตัวชานด้านหน้า ช่วงบ่ายแสงเข้าหลังบ้าน แก้ปัญหาด้วยการมีชายคายื่นรับและใช้ต้นไม้ช่วย ลมหนาวเข้าทางหน้าบ้าน หลังบ้านเป็นทิศทางฝน ชายคาเป็นตัวช่วยในการป้องกันฝนสาด</p>
2		<p>- หน้าบ้านรับแสงแดดยามเช้า มีชานด้านหน้าเป็นตัวรับแสงและความร้อนส่วนด้านข้างตัวเรือนซึ่งเป็นห้องนอนทั้ง 2 ด้านได้รับความร้อนเช่นกัน แต่ด้านทิศตะวันตกจะรับมากกว่า มีเพียงชายคาที่ยื่นยาวออกมาเป็นตัวช่วย</p>
3		<p>- หลังบ้านมีเนินเข้าช่วงบังลมฝนได้บางส่วน แสงเข้ามาที่ชานด้านหลัง หน้าบ้านรับลมหนาวผนังหน้าบ้านจึงค่อนข้างทึบ และมีช่องลมน้อยแค่พอให้ลมผ่านได้ชานด้านข้างเป็นคร้ว ทำให้กลิ่นจากคร้วถูกลมพัดออกไม่เข้าสู่ตัวเรือน</p>

ตารางที่ 5.5 (ต่อ)

หลังที่	ผังทิศทางแดด-ลม	รายละเอียด
4		<p>-ตัวเรือนวางขวางตะวัน หลังบ้านเป็นภูเขาช่วยเป็นแนวบังแสงและลมหนาว หน้าบ้านเป็นทิศตะวันตกมีแสงแดดเข้ามา มาก จึงมีชายคารับแสงช่วยในระดับหนึ่ง</p>

ตารางที่ 5.6 การวิเคราะห์ทิศทางแดดลมกลุ่มบ้านประยุกต์

หลังที่	ผังทิศทางแดด-ลม	รายละเอียด
1		<p>-ชายคารับแสงแดดช่วงเช้า ที่หน้าบ้าน ด้านข้างชั้นบนเป็นห้องนอน ผนังที่สูงรอบบ้านจะรับแสงแดดได้รอบเนื่องจากหลังคามีชายคาที่สั้น หลังบ้านชั้นล่างมีชายคารับส่วนด้านบนรับแสงตะวันตกและฝนสาด</p>
2		<p>แนวตัวบ้านขวางตะวันทำให้รับความร้อนทั้งด้านตะวันออกและตก ทำชั้นล่างด้านทิศตะวันออกมีชายคาช่วยบังแดดและทำเป็นพื้นที่นั่งเล่น ชั้นบนค่อนข้างร้อนเพราะผนังสูง แต่ชายคาสั้น ครีวถูกวางที่ตำแหน่งลมสามารถพัดผ่านออกไปจากตัวเรือน</p>
3		<p>แนวตัวบ้านขวางตะวัน หน้าบ้านรับลมหนาว หลังบ้านมีน้ำจากทะเลสาบ สงขลา เป็นตัวช่วยในการลดความร้อน แต่รับอิทธิพลจากฝนค่อนข้างมาก ชั้นล่างมีชายคายื่นออกมารับ ชั้นบนใช้ช่องลมช่วยระบายอากาศ</p>

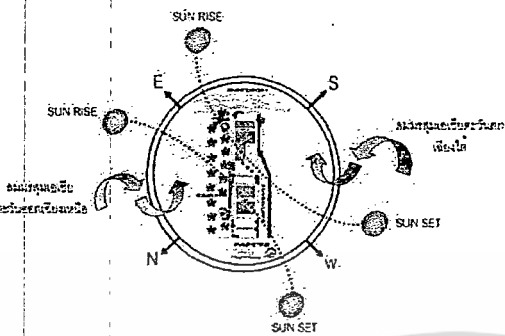
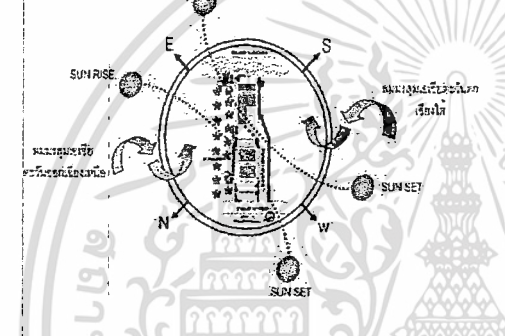
เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า
ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

ตารางที่ 5.7 การวิเคราะห์ทิศทางแดดลมกลุ่มบ้านใหม่

หลังที่	ผังทิศทางแดด-ลม	รายละเอียด
1		<p>-หน้าบ้านใช้สนามหญ้าลดความร้อนในตอนบ่าย เนื่องจากหน้าบ้านเป็นทิศตะวันตก ด้านทิศตะวันออกเป็นหลังบ้านและข้างบ้าน มีแนวต้นไม้บังลมหนาว ลมฝนเข้าหน้าบ้านไม่มีชายรับทำให้ฝนสาดเข้าตัวบ้านค่อนข้างมาก ตำแหน่งครัววางตำแหน่งที่ดีเพราะลมพัดผ่านได้สะดวกไม่ไหลเข้าภายใน รวมถึงห้องน้ำด้วย</p>
2		<p>-หน้าบ้านระบบแสงจากทิศตะวันออกและลมหนาว แสงช่วงเช้าไม่ค่อยมีผลต่อตัวอาคารมาก บรรยากาศโดยรอบร่มรื่น มีการป้องกันแสงได้ดี เพราะรอบๆบ้านมีแนวต้นไม้โดยรอบ</p>
3		<p>-หน้าบ้านรับแสงด้านทิศตะวันตกค่อนข้างมาก หลังบ้านเป็นภูเขาเป็นแนวกันลมได้ดี ลมฝนเข้าหน้าบ้าน จึงมีชายคารองรับ ลานดินหน้าบ้านโรยหินคลุก สามารถระบายน้ำฝนได้ดี</p>

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่าจะกรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

ตารางที่ 5.7 (ต่อ)

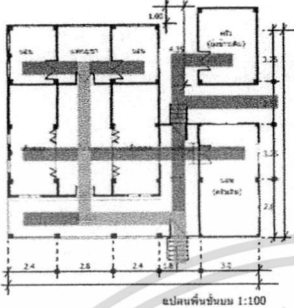
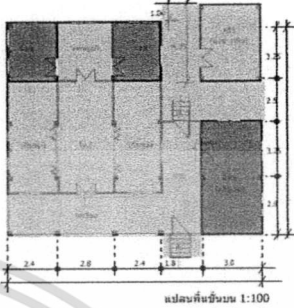
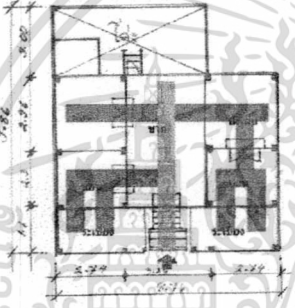
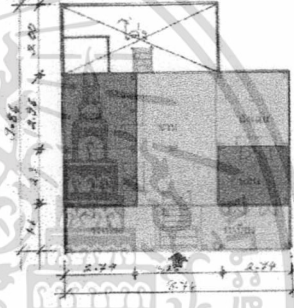
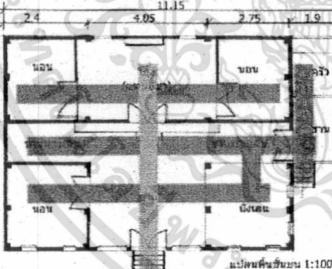
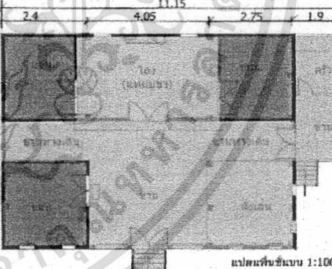
หลังที่	ผังทิศทางแดด-ลม	รายละเอียด
4		<p>-หลังบ้านทิศใต้เป็นทะเลสาบ ได้ประโยชน์จากน้ำ แต่พื้นที่เป็นทิศ ลมฝนด้วย เมื่อดูจากตัวบ้าน จะเปิดรับ ลมฝนค่อนข้างมากเพราะไม่มีชายคาคุม ด้านหน้าบ้านรับผลจากแดดทิศตะวันตก ร้อนมาก เพราะหน้าบ้านเทพื้นคอนกรีต</p>
5		<p>-หลังบ้านทิศใต้เป็นทะเลสาบ ได้ประโยชน์จากน้ำ แต่พื้นที่เป็นทิศ ลมฝนด้วย เมื่อดูจากตัวบ้าน จะเปิดรับ ลมฝนค่อนข้างมากเพราะไม่มีชายคาคุม ด้านหน้าบ้านรับผลจากแดดทิศตะวันตก ร้อนมาก เพราะหน้าบ้านเทพื้นคอนกรีต</p>

สรุป จากตารางที่ พบว่า ตัวบ้านส่วนใหญ่จะวางรูปแบบขวางตะวัน (ขวางวัน) เพราะต้องหันหน้าบ้านมาทางถนนรอบเกาะ จึงทำให้ตัวบ้าน ได้รับความร้อนจากแสงแดดในช่วงหน้าร้อนได้ตลอดวัน แต่รูปแบบบ้านพื้นดินเกาะขอมมีลักษณะที่มีการยื่นชายคาปีกนก โดยรอบ อีกทั้งยังมีช่องแสง และช่องลม ที่ใช้สำหรับระบายอากาศทั้งในส่วนผนัง และพื้นจึงทำให้ความร้อนลดลง อีกทั้งบ้านพื้นดินเกาะขอมมีส่วนชานที่ปิดล้อมจากหลังคา ไม่มีการเปิดซาลงเหมือนบ้านพื้นดินภาคอื่นๆ จึงทำให้ปัญหาความร้อนภายในตัวบ้านพื้นดินเกาะขอมไม่เป็นอุปสรรคต่อการอยู่อาศัย รวมไปถึงบริเวณ โดยรอบบ้านพื้นดินเกาะขอมมีการปลูกไม้บังใบ ทำสวนสมรม จึงทำให้เกิดภาวะความสบายเพราะมีต้นไม้ให้ร่มเงาอยู่ ส่วนในช่วงหน้าฝน เมื่อมีมรสุมบ้านพื้นดินเกาะขอมก็ไม่ได้รับผลกระทบมากเท่าไรนัก เพราะตัวบ้านมีรูปแบบที่สอบเข้าหากัน การประทะกับลมฝนจึงไม่เป็นอุปสรรค อีกทั้งการยื่นชายคาปีกนก โดยรอบ และมีหลังคาพาไลจึงทำให้ฝนสาดเข้าไม่ถึงช่องลม และพื้นที่ภายในตัวบ้าน แต่ตรงกันข้ามบ้านพักอาศัยปัจจุบันจะได้รับปัญหาทางด้านแดดฝนโดยตรง เพราะบ้านพักอาศัยปัจจุบันมีการวางตำแหน่งทิศทางเหมือนกับบ้านพื้นดินเกาะขอม เพราะต้องมีการหันหน้าบ้านสู่ถนนรอบเกาะ จึงได้รับความร้อนจากแสงแดด โดยตรงเพราะไม่มีชายคายื่นเหมือนกับบ้านพื้นดินเกาะขอม อีกทั้งมีช่องเปิด (หน้าต่าง) โดยรอบทำให้เมื่อถึงช่วงฤดูฝน หน้านมรสุม จึงโดนฝนสาดเข้าถึงตัวบ้านอนุญาติให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้าไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

5.5 การวิเคราะห์เปรียบเทียบทางสัญจรและการแบ่งพื้นที่ภายใน

ทางสัญจรหลัก
 ทางสัญจรรอง
 พื้นที่สาธารณะ
 พื้นที่ส่วนตัว

ตารางที่ 5.8 แสดงการวิเคราะห์เปรียบเทียบทางสัญจรและการแบ่งพื้นที่ภายในตัวเรือนบ้านแบบเก่า

หลังที่	ทางสัญจรภายใน	การแบ่งพื้นที่
1	 <p style="text-align: center;">แปลนพื้นที่ขนาด 1:100</p>	 <p style="text-align: center;">แปลนพื้นที่ขนาด 1:100</p>
2	 <p style="text-align: center;">แปลนพื้นที่ขนาด 1:100</p>	 <p style="text-align: center;">แปลนพื้นที่ขนาด 1:100</p>
3	 <p style="text-align: center;">แปลนพื้นที่ขนาด 1:100</p>	 <p style="text-align: center;">แปลนพื้นที่ขนาด 1:100</p>

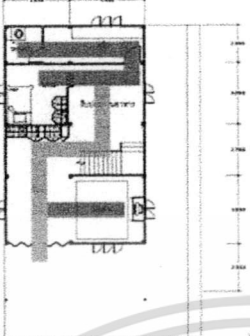
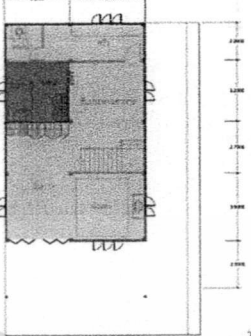
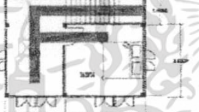

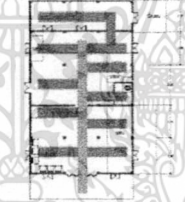
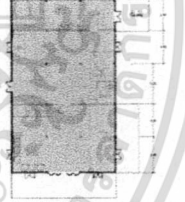

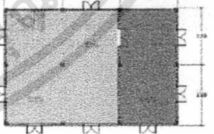
สรุปตารางที่ 5.8 จากข้อมูลการเปรียบเทียบผังทางสัญจรและการแบ่งพื้นที่ภายใน พบว่าทางสัญจรในผังบ้านเก่าจะมีแนวแกนอยู่ตรงกลาง แล้วจึงแยกเป็นทางรอง โดยแบ่งซ้าย ขวาเท่าๆกัน

การแบ่งพื้นที่ มี 2 ส่วน คือ Private Zone ได้แก่ส่วนห้องนอน ซึ่งจะมี 3 ห้อง และที่เหลือคือพื้นที่ Public Zone ได้แก่ส่วนชานต่างๆ ห้องครัว ห้องนั่งเล่น

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่าจะกรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

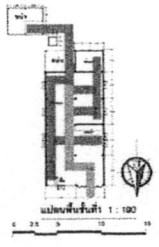
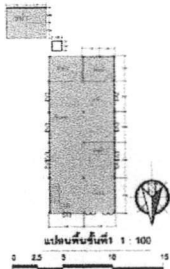
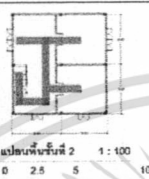
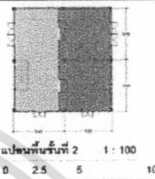
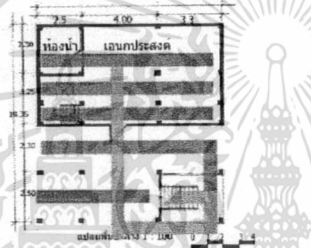
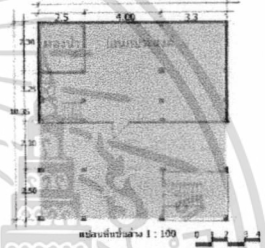
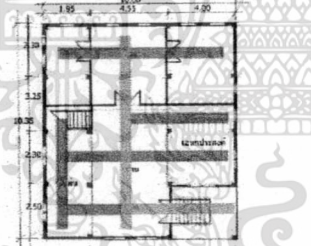
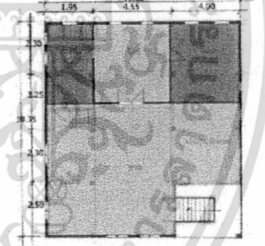
ทางสัญจรหลัก
 ทางสัญจรรอง
 พื้นที่สาธารณะ
 พื้นที่ส่วนตัว

ตารางที่ 5.9 แสดงการวิเคราะห์เปรียบเทียบทางสัญจรและการแบ่งพื้นที่ภายในตัวเรือนบ้านประยุกต์

หลังที่		ทางสัญจรภายใน	การแบ่งพื้นที่
1	ชั้น 1	 <p style="text-align: center;">แปลนพื้นที่ 1 : 100</p> <p style="text-align: center;">0 2.5 5 10 15</p>	 <p style="text-align: center;">แปลนพื้นที่ 1 : 100</p> <p style="text-align: center;">0 2.5 5 10 15</p>
	ชั้น 2	 <p style="text-align: center;">แปลนพื้นที่ 2 1 : 100</p> <p style="text-align: center;">0 2.5 5 10</p>	 <p style="text-align: center;">แปลนพื้นที่ 2 1 : 100</p> <p style="text-align: center;">0 2.5 5 10</p>
2	ชั้น 1	 <p style="text-align: center;">แปลนพื้นที่ 1 : 100</p> <p style="text-align: center;">0 2.5 5 10 15</p>	 <p style="text-align: center;">แปลนพื้นที่ 1 : 100</p> <p style="text-align: center;">0 2.5 5 10 15</p>
	ชั้น 2	 <p style="text-align: center;">แปลนพื้นที่ 2 1 : 100</p> <p style="text-align: center;">0 2.5 5 10</p>	 <p style="text-align: center;">แปลนพื้นที่ 2 1 : 100</p> <p style="text-align: center;">0 2.5 5 10</p>

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่าจะกรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

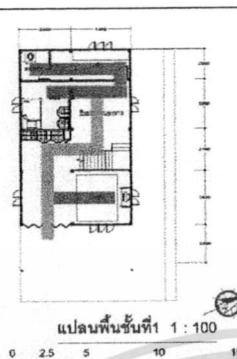
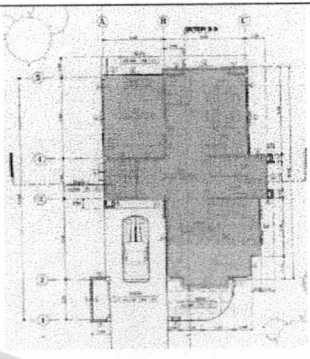
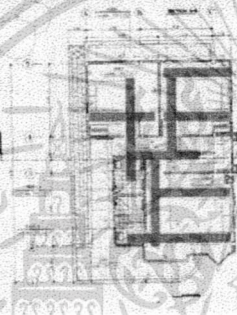
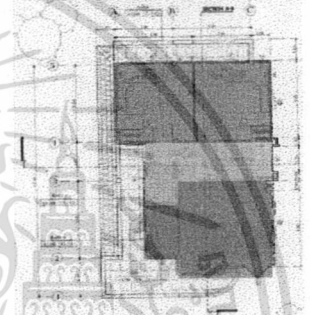
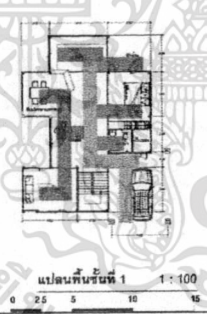

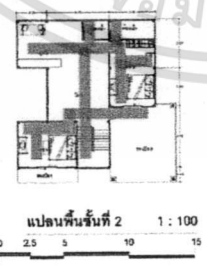
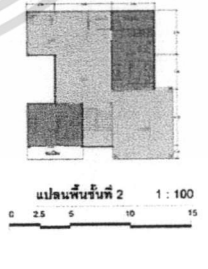
ตารางที่ 5.9 (ต่อ)

หลังที่		ทางสัญจรภายใน	การแบ่งพื้นที่
3	ชั้น 1		
	ชั้น 2		
4	ชั้น 1		
	ชั้น 2		

สรุปตารางที่ 5.9 จากข้อมูลข้างต้นพบว่า การแบ่งพื้นที่ของทั้ง 4 หลังจะเป็น 2 ชั้น และกิจกรรมจะอยู่ที่ชั้นล่างเป็นส่วนใหญ่ หรือ Public Zone ชั้นบนจะเป็นห้องนอน ซึ่งเป็น Private Zone ทางสัญจรก็เช่นกัน จะเน้นที่พื้นที่ด้านล่างมากกว่า เพราะมีการใช้พื้นที่ที่หลากหลาย

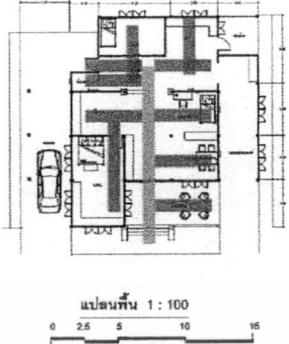
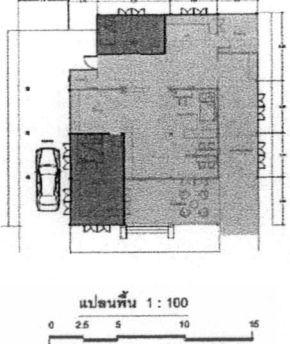

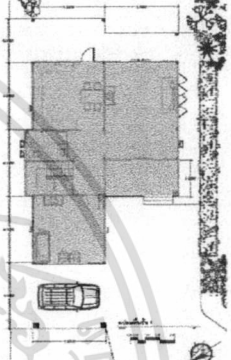
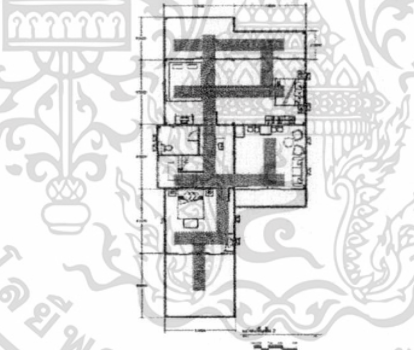
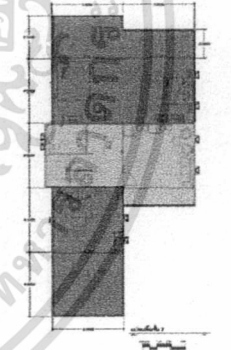
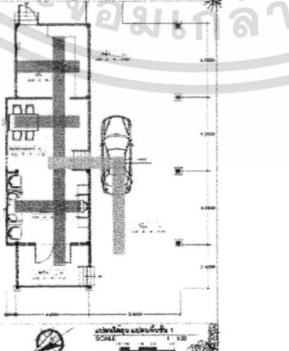
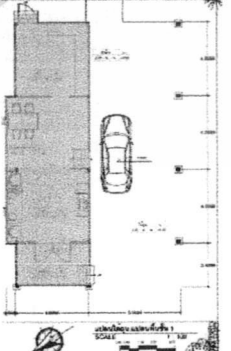
เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่าจะกรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

ตารางที่ 5.10 แสดงการวิเคราะห์เปรียบเทียบทางสัญจรและการแบ่งพื้นที่ภายในตัวเรือนบ้านพักอาศัยปัจจุบัน

หลังที่	ชั้น	ทางสัญจรภายใน	การแบ่งพื้นที่
1	ชั้น 1		
	ชั้น 2		
2	ชั้น 1		
	ชั้น 2		

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า
ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

ตารางที่ 5.10 (ต่อ)

หลังที่		ทางสัญจรภายใน	การแบ่งพื้นที่
3	ชั้น 1	 <p>แปลนพื้น 1 : 100</p>	 <p>แปลนพื้น 1 : 100</p>
4	ชั้น 1		
	ชั้น 2		
5	ชั้น 1		

สรุปตารางที่ 5.10 ทางสัญจรและการแบ่งพื้นที่ของบ้านแบบใหม่นี้จะคล้ายกับบ้านประยุกต์ คือกิจกรรมหลังและทางสัญจรจะอยู่ที่ชั้นล่างมากกว่าชั้นบน

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่าจะกรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

บทที่ 6

สรุปผลการวิจัยและเสนอแนะแนวทาง

จากการวิเคราะห์ข้อมูลด้านต่าง ได้นำมาสรุปผลการวิจัย ตามประเด็น ต่างๆ ดังนี้

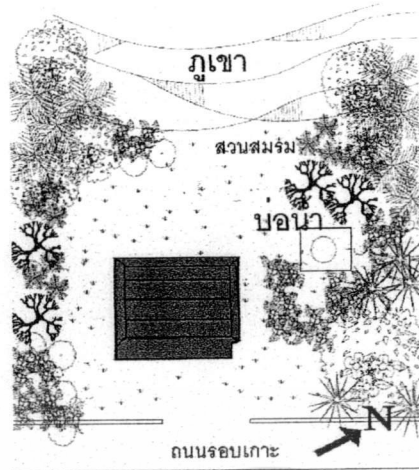
- 6.1 ผลสรุปลักษณะรูปแบบอาคาร
- 6.2 ผลสรุปพื้นที่ภายในอาคาร
- 6.3 การใช้ประโยชน์จากสภาพแวดล้อม
- 6.4 กิจกรรมและและพฤติกรรมการใช้พื้นที่
- 6.5 คติความเชื่อที่มีผลต่อการใช้พื้นที่
- 6.6 อภิปรายผลการวิจัยข้อเสนอแนะแนวทางการพัฒนา

6.1 ผลสรุปลักษณะ / รูปแบบอาคาร

ผลสรุปลักษณะการวางแนวอาคาร จากคติความเชื่อ จะมีความเชื่อไม่ให้วางตัวบ้านในแนวขวางตะวัน จากการวิเคราะห์เปรียบเทียบผังบริเวณ พบว่าโดนส่วนมากจะมีการวางแนวบ้านขวางตะวันซึ่งขัดแย้งจากคติความเชื่อ สาเหตุมาจากการปลูกสร้างบ้านเจ้าของบ้านจะเน้นการหันหน้าบ้านออกสู่ถนนรอบเกาะ จึงทำให้ไม่สามารถวางในแนวตามตะวันได้ บ้านที่อยู่บริเวณที่ราบเชิงเขาหลังบ้านจะมีการทำสวนสมรม หน้าบ้านจะมีลานว่าง ครุฑและห้องน้ำเดิมจะอยู่ภายนอกตัวบ้านไม่นิยมสร้างไว้ในบ้าน แต่ปัจจุบันได้มีการต่อเติมให้อยู่ภายในตัวบ้านเพื่อความสะดวก และมีความเป็นส่วนตัวมากขึ้น ในส่วนบ่อน้ำ โดยส่วนมากจะไม่มีการใช้บ่อน้ำแล้ว มีการปล่อยทิ้งร้าง

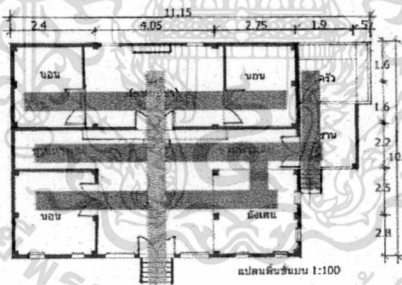
ผลจากสภาพภูมิศาสตร์ส่งผลต่อรูปแบบบ้านพื้นดินเกาะยอคือ จะมีหลังคาคลุมชานบ้าน หน้าจั่วปิดทึบ การเจาะช่องหน้าต่างมีน้อย มีชายคาปีกนกคลุมโดยรอบ พร้อมทั้งนี้มีหลังคาพาไลทุกบ้าน พื้นที่สวนชานจะใช้เป็นพื้นที่ส่วนนั่งเล่นหรือทำกิจกรรมต่างๆแทนได้ฤกษ์ในช่วงหน้าฝน เพราะฝนจะตกชุกเกือบตลอดทั้งปีบ้าน การปลูกสร้างบ้านจะมี 3 ห้องเสาเป็นส่วนน้อยส่วนพื้นที่ห้องนอนจะเป็นพื้นที่ส่วนตัวมีการเข้าถึงได้ยาก เพราะจะอยู่ส่วนชั้นในสุดของบ้าน จะมีการสร้างห้องนอนไว้ให้พอกับคนภายในบ้าน บ้านพื้นดินเกาะยอส่วนใหญ่จะเป็นลักษณะรูปแบบเรือนเดี่ยว เป็นเรือนเครื่องสับยกได้ ฤกษ์สูง ลักษณะโครงสร้างส่วนใหญ่เป็นระบบปาก-ประกบ-สลัก-รอด-เจาะรูเข้าเดือย เสาบ้านจะตั้งอยู่บนดินเสา

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่าจะกรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

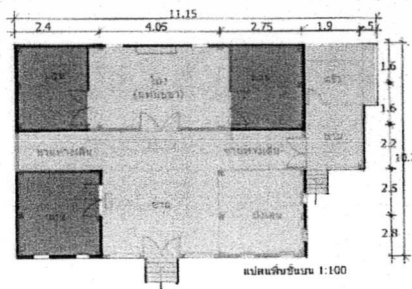

รูปที่ 6.1 แสดงการวางผัง

จากการวิเคราะห์เปรียบเทียบเรื่อง ทางสัญจร สรุปได้ว่าการเปรียบเทียบผังทางสัญจรและการแบ่งพื้นที่ภายใน พบว่าทางสัญจรในผังบ้านเก่าจะมีแนวแกนอยู่ตรงกลาง แล้วจึงแยกเป็นทางรอง โดยแบ่งซ้าย ขวาเท่าๆกัน การแบ่งพื้นที่ มี 2 ส่วน คือ Private Zone ได้แก่ส่วนห้องนอน ซึ่งจะมี 3 ห้อง และที่เหลือคือพื้นที่ Public Zone ได้แก่ส่วนชานต่างๆ ห้องครัว ห้องนั่งเล่น

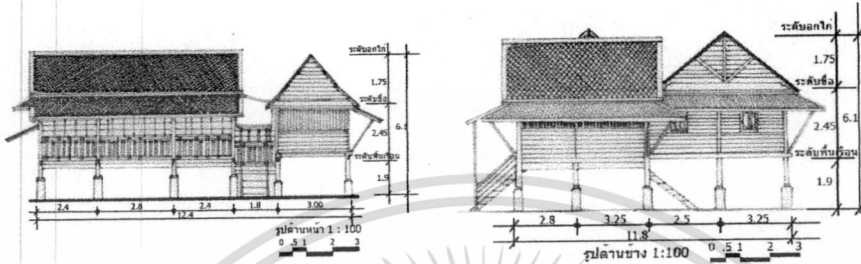
รูปที่ 6.2 รูปแบบทางสัญจรที่สามารถเดินเข้า-ออกได้สะดวก

รูปที่ 6.3 รูปแบบการแบ่งพื้นที่ภายในบ้านพื้นดินเกาะยอ

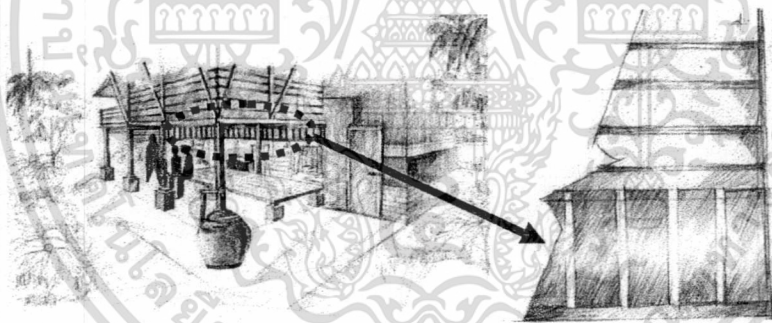
เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่าจะกรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

รูปทรงบ้านพื้นดินเกาะยอ เมื่อเปรียบเทียบดูจากการวิเคราะห์แล้วจะพบว่ามีความสูงไม่มากนัก เสาสอดเข้าหากันเพื่อไม่ให้ด้านลม เพราะเกาะยอมีสภาพภูมิศาสตร์ที่ฝนตกชุกและมีมรสุมเกือบตลอดทั้งปี

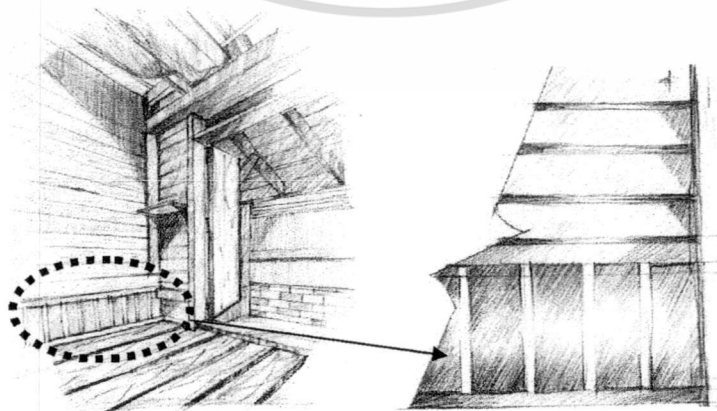

รูปที่ 6.4 รูปด้านแสดงสัดส่วนบ้านพื้นดินเกาะยอที่จะนำไปใช้พัฒนา

การระบายอากาศทางบ้านพื้นดินเกาะยอนั้นถึงแม้จะมีช่องหน้าต่างน้อย แต่ก็ยังมีการระบายอากาศทางพื้นที่มีกรูพื้นไม้เว้นร่อง 1 เซนติเมตร และทางค้ำคาวห้อยหัวที่มีการเว้นร่องในส่วนที่มีการยกพื้นต่างระดับ

รูปที่ 6.5 รูปแสดงส่วนระบายอากาศจากใต้ถุนบ้าน

รูปที่ 6.6 รูปแสดงส่วนระบายอากาศจากใต้ถุนบ้านเชื่อมต่อภายในบ้าน

เอกสารนี้เป็นเอกสารลิขสิทธิ์สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น เมื่อนำไปเผยแพร่โดยไม่ได้รับอนุญาตจะถือว่าผิดกฎหมาย
ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

6.2 ผลสรุปพื้นที่ภายในอาคาร

6.1.2 สรุปองค์ประกอบภายใน / ขนาดพื้นที่ภายใน

จากกลุ่มตัวอย่าง พบว่า องค์ประกอบหลักสำคัญที่มีคือ ชาน, ห้องนอน และนั่งเล่น คิดเป็น 100 % รองลงมาคือ แท่นบูชา 80 % (ที่กล่าวมาข้างต้นถือเป็นองค์ประกอบหลักที่ขาดไม่ได้) ชานบันได คิดเป็น 50 % (ถือเป็นองค์ประกอบที่มีหรือไม่มีก็ได้ขึ้นอยู่กับความเหมาะสมของพื้นที่), ครีว, ห้องน้ำและพื้นที่ต่อเติม สามารถสร้างแยกจากตัวเรือนหรือทำในตัวเรือนก็ได้ ขึ้นอยู่กับพฤติกรรมและกิจกรรมการใช้งานของผู้อยู่อาศัย

ตารางที่ 6.1 สรุปค่าเฉลี่ยขนาดพื้นที่ภายในแต่ละองค์ประกอบ

รายการ	1.ชาน	2.ห้องนอน	3.นั่งเล่น	4.แท่นบูชา	5.ครีว
%	40	28	13	12	7

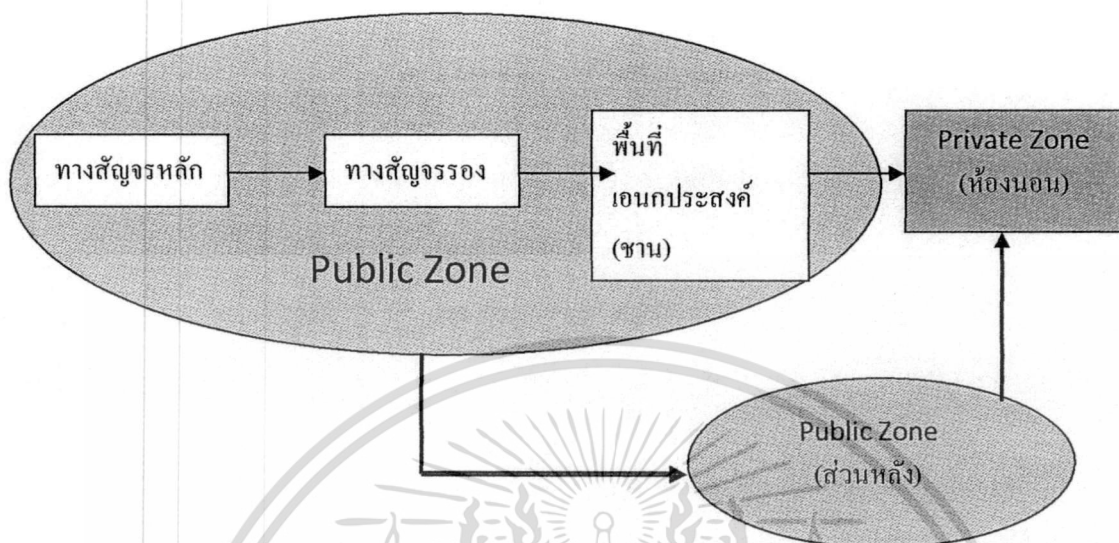

รูปที่ 6.7 แผนภูมิสรุปขนาดพื้นที่ของแต่ละองค์ประกอบภายในกลุ่มที่ 1

6.2.2 สรุปการใช้พื้นที่ภายใน

พื้นที่ภายในตัวเรือนจะถูกแบ่งออกเป็น 2 Zone คือพื้นที่ Public Zone และ Private Zone ซึ่งพื้นที่ Private Zone จะไม่นิยมวางตำแหน่งไว้ใกล้กับทางเข้า-ออกหลัก (ทางสัญจร) แต่จะใช้พื้นที่อื่นเป็นตัวเชื่อมพื้นที่แทน โดยเฉพาะ ชาน ซึ่งเป็นพื้นที่เอนกประสงค์ ในการก่อสร้างจะใช้ระดับความสูงเอกลีลาเป็นเอกลักษณ์สูงไว้สำหรับใช้วางเครื่องใช้เพื่อการศึกษาเท่านั้น เมื่อนุญตเห็นนาไปใช้ประโยชน์ในการค้าไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

ของพื้นที่เป็นตัวแบ่ง ห้องนอนหลักจัดเป็น Private Zone เพราะมีการปิดพื้นที่อย่างชัดเจน ไม่นิยมให้คนนอกเข้าใช้พื้นที่ส่วนนี้ได้หรืออาจเรียกได้ว่าเป็นพื้นที่ปิด

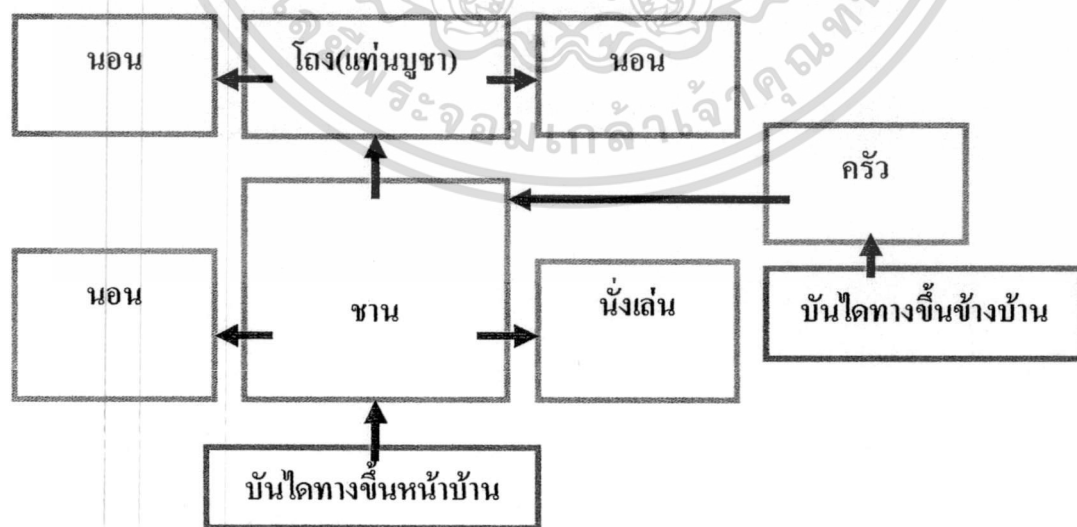

รูปที่ 6.8 แผนภูมิ สรุปความสัมพันธ์ด้านทางสัญจร / การแบ่งพื้นที่ / และการเชื่อมโยงพื้นที่

การเชื่อมโยงพื้นที่ภายนอกตัวบ้านและภายในตัวบ้าน จะใช้พื้นที่ชานบันไดเป็นตัวเชื่อมระหว่างพื้นที่ ส่วนการโยงพื้นที่ภายในจะเป็นชานหรือโถงทางเดิน ที่เชื่อมโยงส่วนต่างๆ

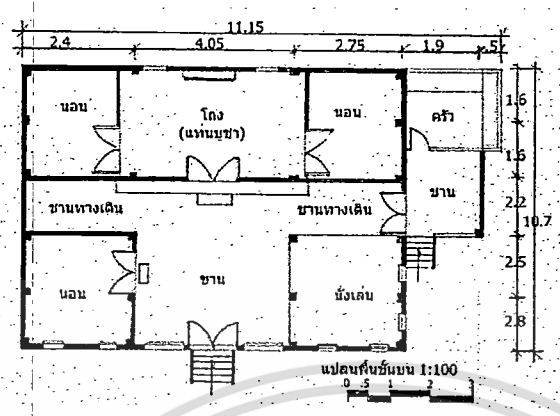
6.2.3 ลักษณะ Function การใช้งานส่วนต่างๆของบ้าน 3 กลุ่ม มีดังนี้

กลุ่มที่ 1 จำนวน 4 หลัง

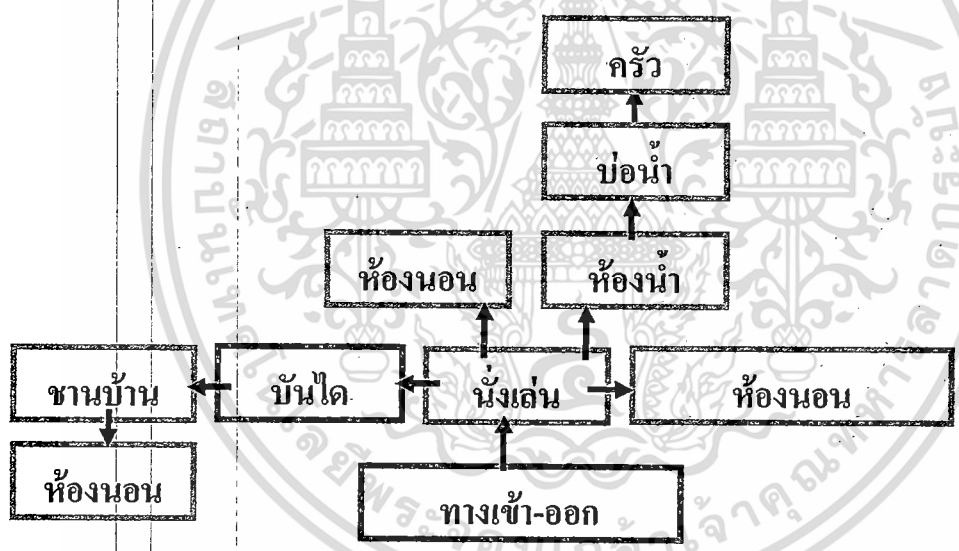
รูปที่ 6.9 แผนภูมิแสดง Function การใช้งานส่วนต่างๆของบ้านรูปแบบที่ 1

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้าไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

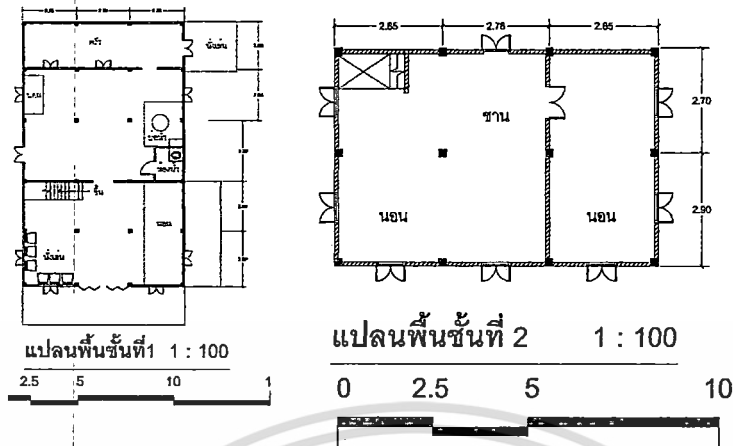
รูปที่ 6.10 ผังแสดง องค์ประกอบภายใน บ้านรูปแบบที่ 1

กลุ่มที่ 2 จำนวน 3 หลัง

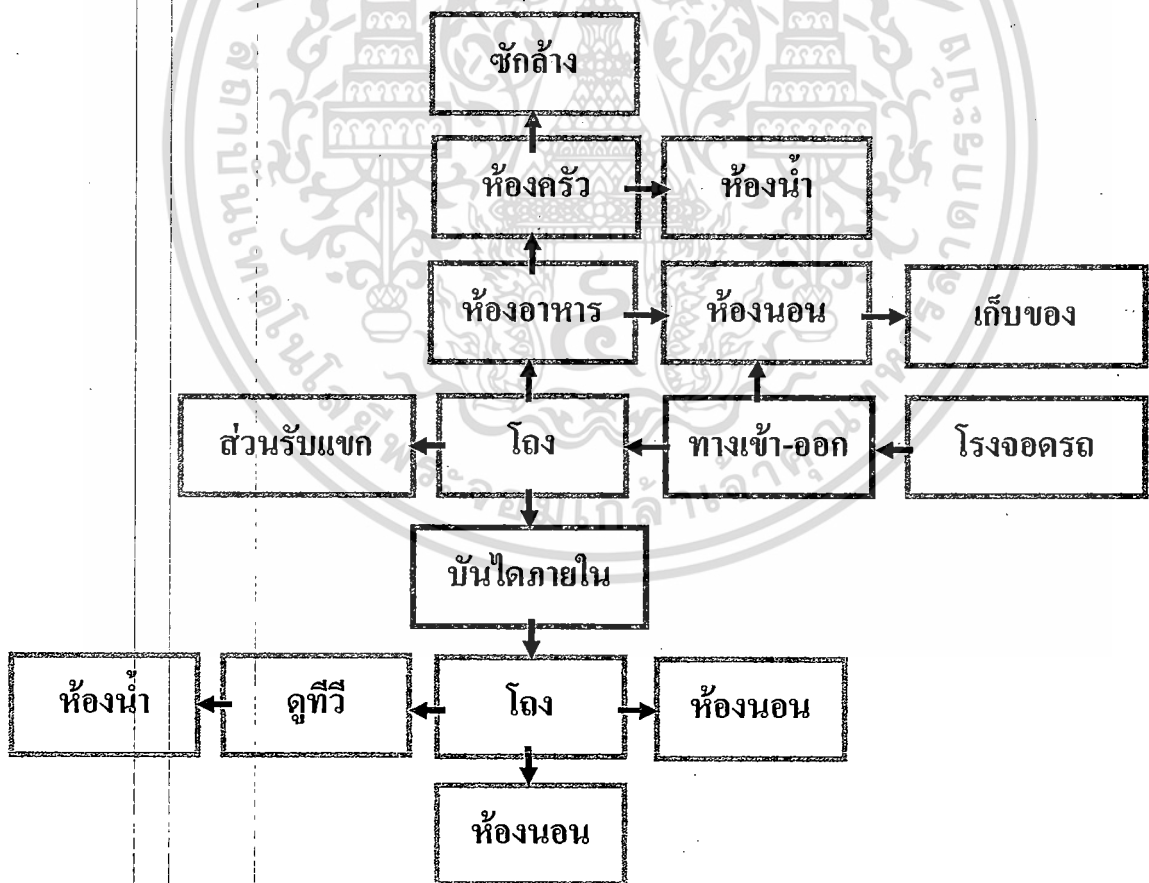
รูปที่ 6.11 แผนภูมิแสดง Function การใช้งานส่วนต่างๆของบ้านรูปแบบที่ 2

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า
ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

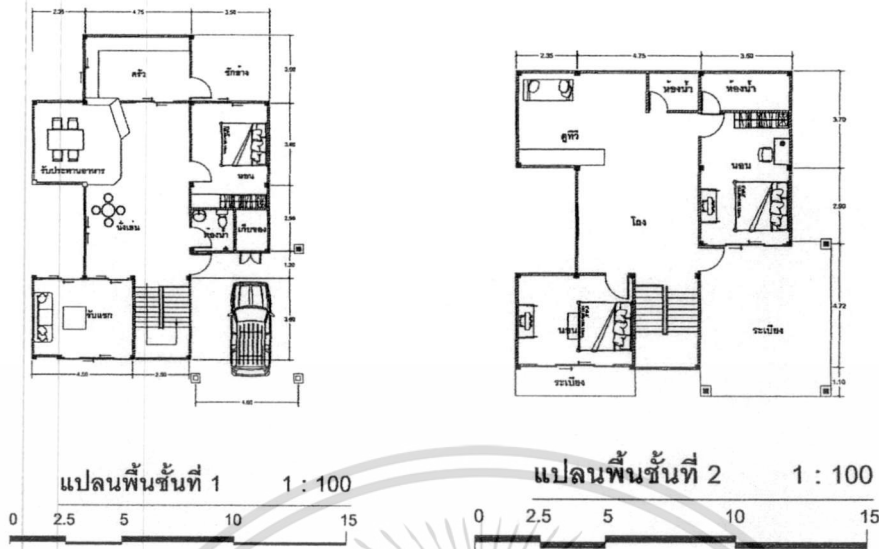
รูปที่ 6.12 ผังแสดง องค์ประกอบภายในบ้านรูปแบบที่ 2

กลุ่มที่ 3 จำนวน 5 หลัง

รูปที่ 6.13 แผนภูมิแสดง Function การใช้งานส่วนต่างๆของบ้านรูปแบบที่ 3

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า
ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

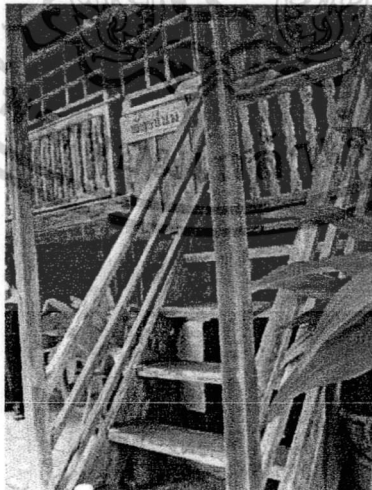

รูปที่ 6.14 ผังแสดง องค์ประกอบภายใน บ้านรูปแบบที่ 3

6.2.4 ลักษณะการใช้พื้นที่ภายใน

- ลักษณะบันได

บ้านพื้นดินเกาะยอดเดิมและบ้านพื้นดินเกาะยอดประยุกต์ส่วนใหญ่เป็นบันไดไม้ แม่บันไดขนาด 2" x 2" - 4" x 10" ลูกนอนมักจะใช้เป็นเลขคี่ตามคติความเชื่อ ขนาดประมาณ 1.5" x 8" อาจมีบันไดก่ออิฐฉาบปูนด้วยเช่นกัน ความกว้าง 1.00-2.00 เมตร ส่วนบ้านพักอาศัยปัจจุบันจะมีบันไดแบบขนาดมาตรฐาน

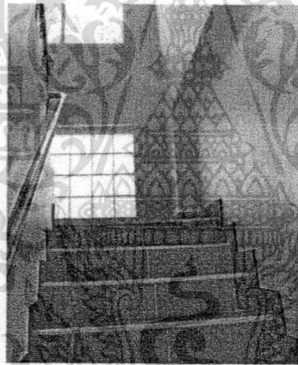

รูปที่ 6.15 แสดงลักษณะบันไดบ้านพื้นดินเกาะยอดเดิม

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า
ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

รูปที่ 6.16 แสดงลักษณะบันไดบ้านพื้นถิ่นเกาะยอประยุกต์

รูปที่ 6.17 แสดงลักษณะบันไดบ้านพักอาศัยปัจจุบัน

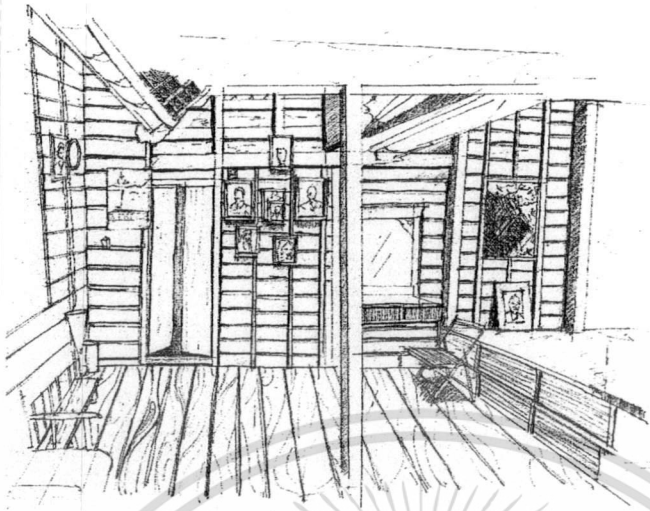
- ลักษณะชาน

บ้านพื้นถิ่นเกาะยอเดิมจะมีชานเชื่อมต่อกับบันไดขึ้นลงภายนอกตัวบ้าน นอกจากเชื่อมต่อกับบันไดแล้วยังมีการเชื่อมต่อกับสวนนั่งเล่นเช่นกัน ซึ่งชานบ้านจะมีระดับต่ำกว่าพื้นที่ส่วนอื่นๆ บางหลังอาจจะมีระเบียงเชื่อมต่อกับชาน แต่บางหลังไม่มีระเบียงบ้าน แต่ชานบ้านพื้นถิ่นเกาะยอจะมีเอกลักษณ์ไม่เหมือนชานบ้านภาคอื่นๆ คือจะมีหลังคาคลุม

บ้านพื้นถิ่นเกาะยอประยุกต์จะมีชานอยู่บนชั้นสองของบ้านเชื่อมต่อกับห้องนอน แต่ไม่มีการเล่นระดับอย่างเช่นบ้านพื้นถิ่นเกาะยอเดิม

บ้านพักอาศัยปัจจุบันไม่มีชานบ้าน แต่ส่วนที่มีการใช้พื้นที่ที่มีความคล้ายคลึงกันคือสวนโถงบ้าน

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่าจะกรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

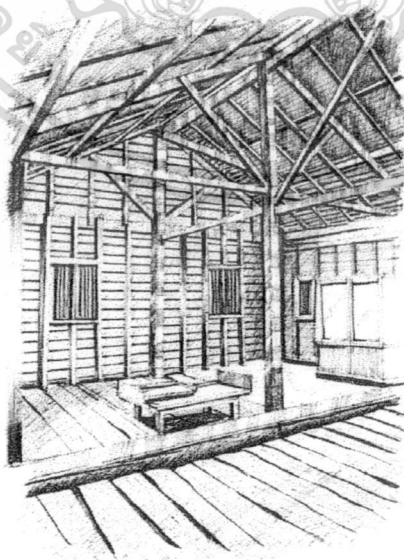
รูปที่ 6.18 แสดงลักษณะชานพื้นดินเกาะยอดเดิม

- ลักษณะส่วนพื้นที่นั่งเล่น

บ้านพื้นดินเกาะยอดเดิมจะมีส่วนพื้นที่นั่งเล่นอยู่บนบ้านเป็นพื้นที่เชื่อมต่อกับชาน มีการยกระดับสูงกว่าชานโดยประมาณ 25 – 30 เซนติเมตร

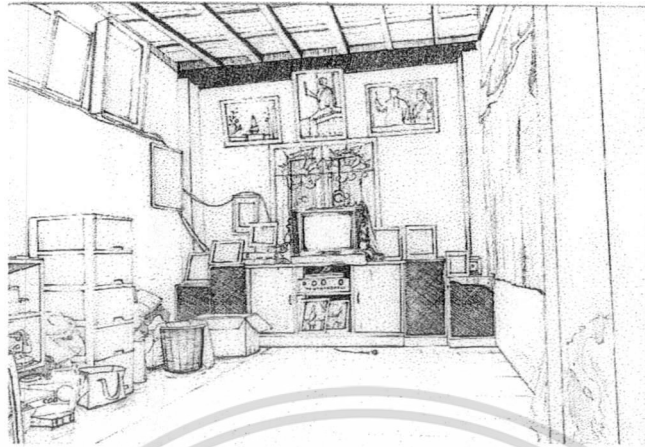
บ้านพื้นดินเกาะยอดประยุกต์ จะมีส่วนพื้นที่นั่งเล่นอยู่ชั้นล่างของบ้าน ไม่มีการแยกพื้นที่โดยการยกระดับอย่างเช่นบ้านพื้นดินเกาะยอดเดิม

บ้านพักอาศัยปัจจุบัน จะมีการจัดพื้นที่ในส่วนนั่งเล่นไว้ร่วมกับรับแขก บ้านบางหลังอาจจะมีการแยกไว้เป็นพื้นที่ส่วนตัว

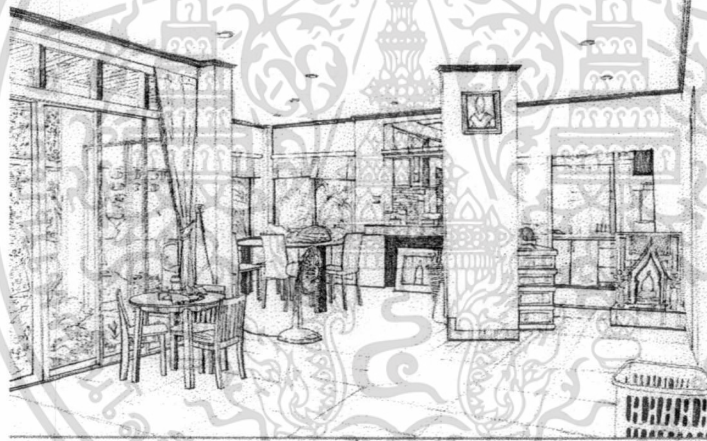

รูปที่ 6.19 แสดงลักษณะส่วนนั่งเล่นบ้านพื้นดินเกาะยอดเดิม

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่าจะกรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

รูปที่ 6.20 แสดงลักษณะส่วนนั่งเล่นบ้านพื้นดินเกาะยอประยุกต์

รูปที่ 6.21 แสดงลักษณะส่วนนั่งเล่นบ้านพักอาศัยปัจจุบัน

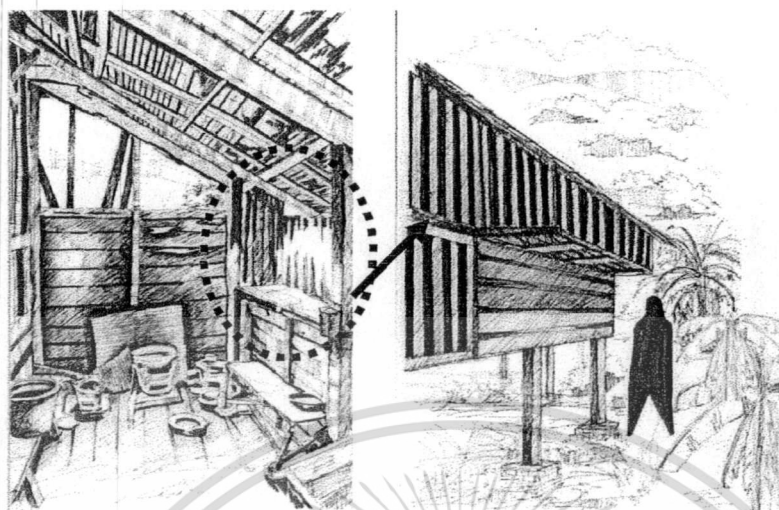
- ลักษณะครัว

บ้านพื้นดินเกาะยอเดิมลักษณะของครัวไฟ ใช้เตาถ่านในการหุงต้มภายในพื้นที่ครัวจะมี "พรำ" ซึ่งเป็นเอกลักษณ์ของบ้านพื้นดินเกาะยอ ผนังจะมีช่องลม และช่องแสงเพื่อระบายอากาศไม่ให้ควันไฟเข้าสู่ตัวบ้าน

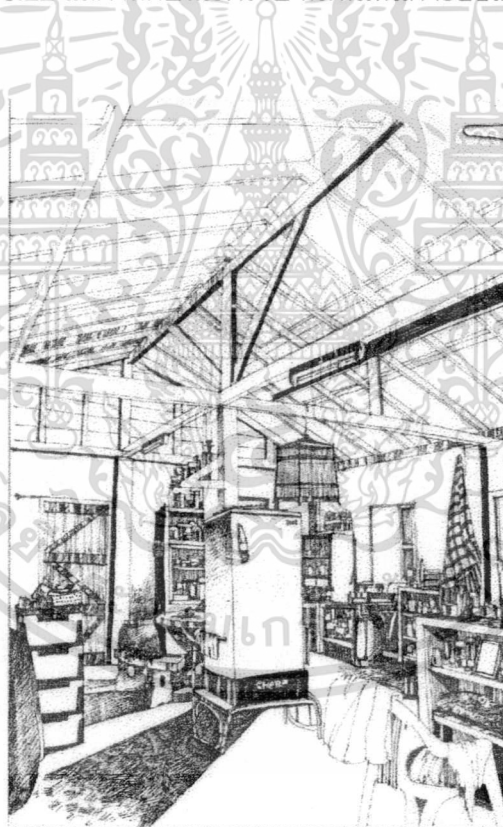
บ้านพื้นดินเกาะยอประยุกต์ มีครัวที่มีการหุงต้มโดยการใช้แก๊ส มีโต๊ะ เคาน์เตอร์ในการประกอบอาหาร

บ้านพักอาศัยปัจจุบัน มีห้องครัวที่เป็นพื้นที่ใช้ทำครัวแบบสมัยใหม่ นิยมการตกแต่งห้องครัวในรูปแบบบิวทอิน มีการติดตั้งเครื่องดูดควัน

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่าจะกรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

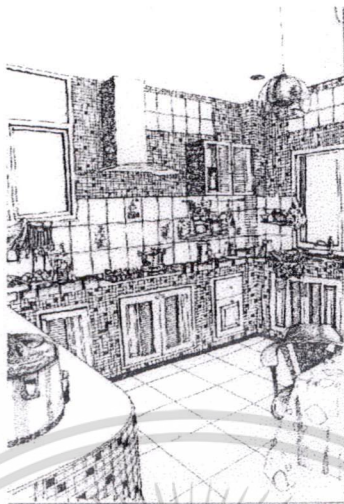

รูปที่ 6.22 แสดงลักษณะครัวบ้านพื้นถิ่นเกาะยอเดิม

รูปที่ 6.23 แสดงลักษณะครัวบ้านพื้นถิ่นเกาะยอประยุกต์

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า
ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

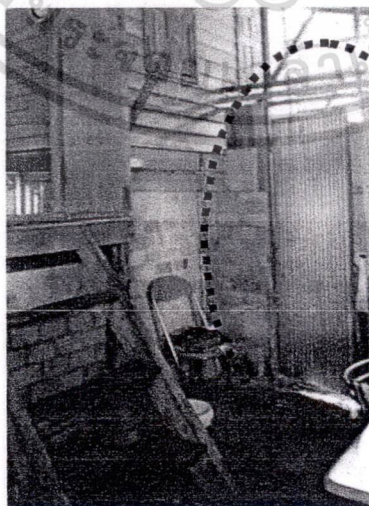
รูปที่ 6.24 แสดงลักษณะครัวบ้านพื้นถิ่นเกาะยอประยุกต์

- ลักษณะของห้องน้ำ

บ้านพื้นถิ่นเกาะยอเดิม ในอดีตห้องน้ำจะอยู่แยกจากตัวบ้านแต่ปัจจุบันได้มีการย้ายห้องน้ำเข้ามาอยู่ภายในตัวบ้านเพราะมีความต้องการความเป็นส่วนตัว และความปลอดภัย

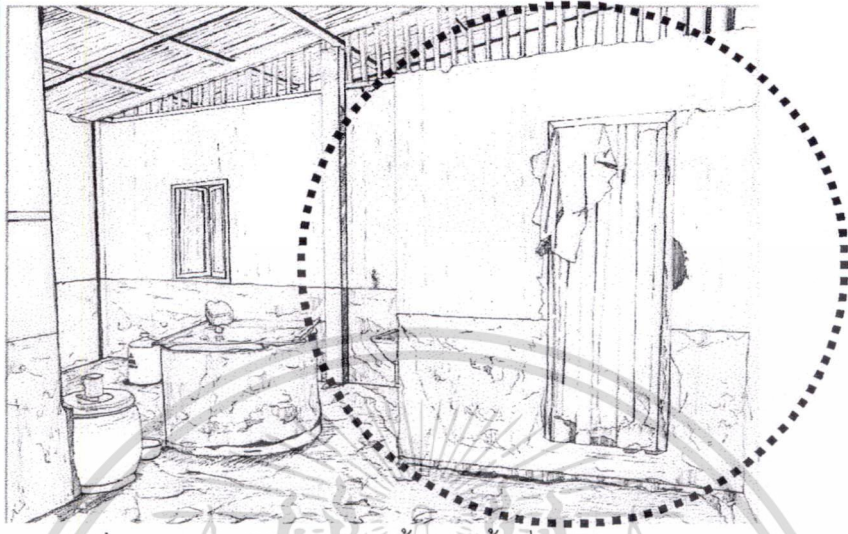
บ้านพื้นถิ่นเกาะยอประยุกต์ มีการต่อเติมสร้างห้องน้ำไว้ในบ้านทุกหลัง

บ้านพักอาศัยปัจจุบัน มีห้องน้ำที่มีสุขภัณฑ์มาตรฐาน มีการออกแบบตกแต่งภายในห้องน้ำเพื่อความสวยงาม

รูปที่ 6.25 แสดงลักษณะห้องน้ำบ้านพื้นถิ่นเกาะยอเดิม

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่าจะกรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

รูปที่ 6.26 แสดงลักษณะห้องน้ำบ้านพื้นดินเกาะยอประยุกต์

รูปที่ 6.27 แสดงลักษณะห้องน้ำบ้านพักอาศัยปัจจุบัน

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า
ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

6.3 การใช้ประโยชน์จากสภาพแวดล้อม

บ้านพื้นดินเกาะยอดเดิมจากการวิเคราะห์มีการใช้ประโยชน์จากสภาพแวดล้อมโดยรอบตัวเรือนได้มาก เพราะโดยรอบบริเวณบ้านมีการปลูกต้นไม้ และทำสวนสมรมเป็นพื้นที่ที่กว้างขวาง ทำให้เกิดร่มเงาให้กับพื้นที่โดยรอบบริเวณบ้าน และตัวบ้าน เมื่อเวลาฝนตกหนักมีมรสุม ต้นไม้เหล่านี้จะเป็นส่วนช่วยลดแรงปะทะของลมได้เป็นอย่างดี บริเวณลานหน้าบ้านจะเป็นลานทรายเวลาฝนตกชุกน้ำฝนจะสามารถซึมลงในพื้นที่ดินได้อย่างรวดเร็วทำให้ไม่เกิดการเกิดน้ำท่วมขังและบริเวณลานเปียกแฉะ

บ้านพื้นดินเกาะยอดประยุกต์ มีการใช้ประโยชน์จากสภาพแวดล้อมเช่นเดียวกับบ้านพื้นดินเกาะยอดเดิมเพียงแต่บ้านพื้นดินเกาะยอดประยุกต์จะมีพื้นที่สวนสมรม และปลูกต้นไม้ใหญ่น้อยกว่าบ้านพื้นดินเกาะยอดเดิม

บ้านพักอาศัยปัจจุบัน มีการใช้ประโยชน์จากสภาพแวดล้อมน้อย เพราะด้วยการมีพื้นที่ที่จำกัดจึงทำให้ไม่สามารถปลูกต้นไม้ขนาดใหญ่ได้อีกทั้งผู้อยู่อาศัยส่วนใหญ่มีอาชีพที่ต้องเข้าไปทำงานในอำเภอเมืองจึงไม่ได้มีความใส่ใจในการปลูกต้นไม้ จึงทำให้การใช้ประโยชน์จากสภาพแวดล้อมของบ้านพักอาศัยปัจจุบันมีน้อยมาก

6.4 กิจกรรมและพฤติกรรมการใช้พื้นที่

ผู้อยู่อาศัยบ้านพื้นดินเกาะยอดเดิม และบ้านพื้นดินเกาะยอดประยุกต์ มีกิจกรรมและพฤติกรรมการใช้พื้นที่ภายในบ้านพักอาศัยมากกว่าบ้านพักอาศัยปัจจุบัน เพราะผู้อยู่อาศัยในบ้านพื้นดินเกาะยอดเดิมส่วนใหญ่มีอาชีพเกษตรกรรม การทำสวนก็จะทำอยู่หลังบ้านหรือบางคนมีอาชีพประมงก็จะอยู่แถบชายทะเลไม่ห่างจากตัวบ้านเท่าไรนัก จึงมีกิจกรรม และพฤติกรรมการใช้สอยพื้นที่มากกว่าผู้ที่อาศัยอยู่บ้านพักอาศัยปัจจุบัน เพราะผู้พักอาศัยบ้านพักอาศัยปัจจุบันส่วนใหญ่มีการประกอบอาชีพเป็นข้าราชการ พนักงานบริษัท จะพักอาศัยภายในบ้านเพียงแค่อ่างล้างหรืออ่างอาบน้ำเท่านั้น

6.5 คติความเชื่อที่มีผลต่อการใช้พื้นที่

จากการสำรวจและเก็บข้อมูลทำให้ผู้วิจัยทราบถึงความเชื่อของชาวบ้านในชุมชนเกาะยอดที่มีความเชื่อเกี่ยวกับการปลูกเรือนว่า ปัจจุบันความเชื่อต่างๆ ได้ลดน้อยลง ไม่ว่าจะเป็นความเชื่อในการเลือกที่ตั้งเรือน ความเชื่อเรื่องทิศทาง ความเชื่อเรื่องจำนวน ความเชื่อเรื่องการเลือกไม้ปลูกเรือน ความเชื่อทั้งหลายเหล่านี้ ปัจจุบันได้ถูกมองข้ามไป มีเพียงความเชื่อในเรื่องฤกษ์ยาม และเรื่องเสภาภูมิเพียงเท่านั้นที่ชาวบ้านยังคงนำมาใช้ในการปลูกสร้างเรือนอยู่

6.6 อภิปรายผลการวิจัยข้อเสนอแนะแนวทางการพัฒนาเรือน

จากการวิจัยครั้งนี้พบว่าบ้านพื้นถิ่นเกาะยอดั้งเดิม และเกาะยอประยุกต์ มีรูปแบบที่เหมาะสมกับสภาพแวดล้อมภูมิศาสตร์ที่ตั้งได้เป็นอย่างดี ไม่ว่าจะเป็นในเรื่องของการตอบรับกับสภาพภูมิอากาศ ในช่วงที่มีมรสุม ด้วบ้านมีหลังคาเตี้ย และลาดชัน ปลายเสามีการสอบเข้าหากัน จึงทำให้ไม่ต้านลม เมื่อเวลาฝนตกน้ำฝนสามารถไหลลงจากหลังคาได้อย่างรวดเร็ว จึงไม่มีปัญหาเรื่องหลังคารั่ว มีชายคา ปีกนกโดยรอบ ทำให้ป้องกันฝนสาดและป้องกันแสงแดดได้ในช่วงหน้าร้อน ลานทรายหน้าบ้านมีการปลูกพืชผัก และสมุนไพรท้องถิ่น อีกทั้งสวนสมรมมีพืชคลุมดินทำให้เกิดความร่มเงา ชุ่มชื้น เมื่อถึงฤดูฝน ฝนตกหนักพื้นทรายก็สามารถซับน้ำฝนได้จึงไม่ทำให้เกิดน้ำท่วมขัง

จากพฤติกรรมและกิจกรรมการใช้พื้นที่ บ้านพื้นถิ่นเกาะยอดั้งเดิมเป็นบ้านที่มีขนาดเล็กกว่าบ้านพักอาศัยในปัจจุบันมาก แต่สามารถใช้สอยพื้นที่ได้อย่างครบถ้วน ในส่วนชานสามารถให้ทำกิจกรรมต่างๆได้แม้จะเป็นช่วงมรสุมเพราะมีหลังคาคลุมโดยรอบ จะเกิดได้ว่าห้องนอนในบ้านพื้นถิ่นเกาะยอเดิมมีหลายห้อง การสร้างห้องนอนหลายห้องเพื่อให้เพียงพอต่อผู้อยู่อาศัย ในอดีตชาวบ้านบนเกาะยอมักไม่นิยมต่อเติมบ้าน หากลูกๆโตขึ้นแยกไปมีครอบครัวก็จะมีการสร้างเรือนหลังใหม่ขึ้น

ข้อเสนอแนะ ในปัจจุบันจะสังเกตได้ว่าปัญหาที่ส่งผลกระทบต่อผู้อยู่อาศัยบ้านพื้นถิ่นเกาะยอก็คือ สภาพสังคมที่เปลี่ยนแปลงไปสู่สังคมสมัยใหม่ส่งผลให้วิถีชีวิตของคนในชุมชนเกาะยอได้เปลี่ยนแปลงตามไป การสืบสานความรู้ความเชื่อในเรื่องการปลูกเรือนพื้นถิ่นเกาะยอได้ลดน้อยลง ชาวบ้านรับวัฒนธรรมใหม่ๆจากสังคมภายนอกเข้ามา ทำให้มีการมองว่าความเชื่อทางวัฒนธรรมชุมชนเกาะยอเป็นสิ่งที่ล้าสมัย บ้านพื้นถิ่นหลายต่อหลายหลังได้ถูกรื้อทิ้งแล้วสร้างบ้านสมัยใหม่ขึ้นทดแทน เจ้าของบ้านพื้นถิ่นหลายหลังที่ยังเหลืออยู่ตอนนี้ก็พร้อมที่จะรื้อบ้านตนเองทิ้งแล้วสร้างบ้านสมัยใหม่ขึ้น ดังนั้นเเป็นการอนุรักษ์มรดกทางวัฒนธรรมเหล่านี้ไว้ จึงจำเป็นที่จะต้องสร้างเสริมความรู้ให้กับชาวบ้านชุมชนเกาะยอ ดังนี้

ให้หน่วยงานในภาครัฐ และภาคเอกชนที่เกี่ยวข้องจัดกิจกรรมเสริมความรู้ให้กับชาวบ้านในชุมชนเกาะยอให้รักและหวงแหนวัฒนธรรมของตนเอง

ให้มีการฝึกช่างฝีมือพื้นถิ่นเกาะยอขึ้นสร้างงานสร้างรายได้ให้ชุมชน เพื่อที่ชาวบ้านในชุมชนไม่ต้องมาเป็นลูกจ้างในเมืองแต่เป็นผู้ประกอบอาชีพช่างฝีมือท้องถิ่น

กระตุ้นให้มีการปลูกต้นไม้ท้องถิ่นเพิ่มขึ้น เพื่อสร้างวัตถุดิบให้กับชุมชน ให้ชุมชนได้พึ่งพาตนเองได้มีวัสดุในการปรับปรุงตกแต่งบ้านตนเองโดยไม่ต้องซื้อจากภายนอก

บรรณานุกรม

1. เกรียงไกร เกิดศิริ. มุมชนกับภูมิทัศน์วัฒนธรรม. กรุงเทพฯ: อูษาคเนย์, 2551.
2. การท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย. เข้าใจถิ่น เข้าใจเที่ยว สงขลา. กรุงเทพมหานคร : บริษัทแปลนโมทีฟจำกัด, 2543.
3. จันทนี เพชรานนท์. การทำรายละเอียดประกอบโครงการออกแบบ สถาปัตยกรรมภายใน. ภาควิชาสถาปัตยกรรมภายใน คณะสถาปัตยกรรมศาสตร์ สถาบันเทคโนโลยีพระจอมเกล้าเจ้าคุณทหารลาดกระบัง, 2542.
4. จรรย์รัตน์ คงพิบูลย์กิจ. แนวทางการออกแบบที่ว่างและการจัดวางพื้นที่ใช้สอยภายในอาคารพักอาศัยที่มีเอกลักษณ์ทางวัฒนธรรมล้านนา : จังหวัดเชียงใหม่ ภาควิชา สถาปัตยกรรมภายใน คณะสถาปัตยกรรมศาสตร์ บัณฑิตวิทยาลัย สถาบันเทคโนโลยีพระจอมเกล้าเจ้าคุณทหารลาดกระบัง , 2550
5. เจนวิทย์ ชูทอง. เรือนพื้นดินเกาะยอ. กรุงเทพฯ : ภาควิชาศิลปสถาปัตยกรรม บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศิลปากร. 2544.
6. ฉัฐนิภรณ์ น้อยเสงี่ยม. การศึกษาสัดส่วนเรือนมงคลสูตร ตำบลเกาะยอ จังหวัดสงขลา กรุงเทพฯ : ภาควิชาสถาปัตยกรรมศาสตร์ บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศิลปากร, 2546
7. ทองใหญ่ ทองใหญ่. เอกลักษณ์สถาปัตยกรรมไทยกับการเปลี่ยนแปลงของสังคม ในเอกลักษณ์สถาปัตยกรรมในประเทศไทย. กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์, 2527.
8. น.ณ.ปากน้ำ. แบบแผนบ้านเรือนในสยาม พิมพ์ครั้งที่ 5. กรุงเทพฯ: ด่านสุทธการพิมพ์, 2548
9. นิพัทธ์ เฟื่องแก้ว. กุศุมรสของแผ่นดิน ทะเลสาบสงขลา มรดกธรรมชาติและวัฒนธรรม. กรุงเทพมหานคร : บริษัท เอลโล่การพิมพ์ จำกัด, 2543
10. บุญชัย ขยายเกียรติกำจร. เรือนพื้นดินเกาะยอ. กรุงเทพฯ : ภาควิชาศิลปสถาปัตยกรรม บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศิลปากร. 2544.
11. พงศ์ทิพย์ อินทร์แก้ว. โครงการเสนอแนะเพื่อการออกแบบสถาปัตยกรรมภายในศูนย์การศึกษาบ้านไทยภาคใต้รอบทะเลสาบสงขลา. กรุงเทพฯ: ภาควิชาสถาปัตยกรรมภายใน คณะสถาปัตยกรรมศาสตร์ สถาบันเทคโนโลยีพระจอมเกล้าเจ้าคุณทหารลาดกระบัง, 2544
12. มโน พิสุทธิรัตนานนท์ และศรีน มณี โชติ. เรือนไทยภาคใต้. สงขลา : สถาบันทักษิณคดี สงขลา , 2535.
13. มูลนิธิสารานุกรมวัฒนธรรมไทย ธนาคารไทยพาณิชย์. สารานุกรมวัฒนธรรมไทย ภาคใต้, เล่มที่ 1. กรุงเทพฯ อัมรินทร์ ปริ้นตัง, 2542

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า
ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

14. มูลนิธิสารานุกรมวัฒนธรรมไทย ธนาคารไทยพาณิชย์. สารานุกรมวัฒนธรรมไทย ภาคใต้, เล่มที่ 5. กรุงเทพฯ อัมรินทร์ ปริ้นติ้ง, 2542
15. มูลนิธิสารานุกรมวัฒนธรรมไทย ธนาคารไทยพาณิชย์. สารานุกรมวัฒนธรรมไทย ภาคใต้, เล่มที่ 6. กรุงเทพฯ อัมรินทร์ ปริ้นติ้ง, 2542
16. เลอสม สถาปิตานนท์. องค์ประกอบ : สถาปัตยกรรมพื้นฐาน .พิมพ์ครั้งที่ 2 กรุงเทพฯ : อีลลยด์ พรินเตอร์. 2545
17. วิมลสิทธิ์ หรยางกรู. พฤติกรรมมนุษย์กับสภาพแวดล้อม. กรุงเทพฯ : จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2532
18. วิมลสิทธิ์ หรยางกรู. “อุปสรรค 12 ประการในการสร้างสรรค์งานสถาปัตยกรรมไทย” วารสารอาษา. (มิถุนายน 2533):
19. วิมลสิทธิ์ หรยางกรู. “การวิเคราะห์สภาพแวดล้อม” วารสารอาษา. (มิถุนายน 2533)
20. วิมลสิทธิ์ หรยางกรู. “สูตรสำเร็จในการสร้างสรรค์ให้มีเอกลักษณ์ไทย” วารสารอาษา. (มิถุนายน 2539).
21. วิโรฒ ศรีสุโร. สถาปัตยกรรมพื้นถิ่นนั้นสำคัญไฉน? ในความหลากหลายของเรือนไทยพื้นถิ่น. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์มหาวิทยาลัยศิลปากร, 2543.
22. วิวัฒน์ เตมียพันธ์ “เรือนพักอาศัยรูปแบบสำคัญของสถาปัตยกรรมพื้นถิ่น ” วารสารอาษา. (มกราคม 2541)
23. วิวัฒน์ เตมียพันธ์ “ ความสำคัญของสถาปัตยกรรมพื้นถิ่น ” วารสารอาษา. (พฤศจิกายน 2537)
24. ศรีศักดิ์ วัลลิโกดม. เรือนไทย บ้านไทย. พิมพ์ครั้งที่ 2. กรุงเทพฯ: คำนสุชาการพิมพ์, 2545
- 25.สถาบันเทคโนโลยีพระจอมเกล้าเจ้าคุณทหารลาดกระบัง. มรดกความงามของสภาพแวดล้อมท้องถิ่นไทย.กรุงเทพฯ: คำนสุชาการพิมพ์, 2547
26. สุทธิวงศ์ พงษ์ไพบูรณ์. ภูมิปัญญาของชาวบ้านภาคใต้. วารสารทักษิณคดี, ปีที่4, ฉบับที่3, 2540
27. สันติ เล็กสุขุม. รวมบทความ มุมมอง ความคิด และความหมาย : งานช่างไทยโบราณ. กรุงเทพฯ: คำนสุชาการพิมพ์, 2548
28. เสนอ นิลเดช. ประวัติศาสตร์สถาปัตยกรรมไทย. พิมพ์ครั้งที่ 3 กรุงเทพฯ: คำนสุชาการพิมพ์, 2545
29. เสนอ นิลเดช. เรือนเครื่องผูก. พิมพ์ครั้งที่ 2.กรุงเทพฯ: คำนสุชาการพิมพ์, 2547
30. แสงเพชร. ร่วมเงาบ้านเรือนไทย. ข้อมูลทางบรรณานุกรมของหอสมุดแห่งชาติ.กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์วันชนะ, 2544
31. อรสิริ ปาณินท์. บ้านและหมู่บ้านพื้นถิ่น. พิมพ์ครั้งที่ 2 กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ท่าพระจันทร์, 2539

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า
ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

32. เอกวิทย์ ณ ถลาง. ภูมิปัญญาชาวบ้านกับกระบวนการเรียนรู้และการปรับตัวของชาวบ้านไทย
(ภูมิปัญญาทักษิณ) พิมพ์ครั้งที่ 2 กรุงเทพฯ: อมรินทร์, 2544

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า
ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

ประวัติผู้เขียน

นางสาวเกศกนก แก้วกระจ่าง เกิดวันที่ 24 เมษายน 2525 ปัจจุบัน อายุ 29 ปี ภูมิลำเนา อำเภอ
หาดใหญ่ จังหวัดสงขลา สัญชาติไทย ศาสนาพุทธ

สำเร็จการศึกษาระดับปริญญาตรีจาก ปี พ.ศ. 2549 สถาบันเทคโนโลยีพระจอมเกล้าเจ้าคุณทหาร
ลาดกระบัง คณะครุศาสตร์อุตสาหกรรม สาขาวิชา สถาปัตยกรรมภายใน

ศึกษาต่อระดับปริญญาโทจาก สถาบันเทคโนโลยีพระจอมเกล้าเจ้าคุณทหารลาดกระบัง คณะ
สถาปัตยกรรมศาสตร์ สาขาวิชา สถาปัตยกรรมภายใน แขนงวิชา วิจัยสภาพแวดล้อมภายใน

ปัจจุบันดำรงตำแหน่ง รองประธานชุมชนเขต ประจําเทศบาลนครหาดใหญ่ ประกอบอาชีพ
มัณฑนากรอิสระ เขียนแบบ ออกแบบตกแต่งภายนอกและภายในอาคาร รับเหมาก่อสร้างชุดมดิน และ
ช่างภาพอิสระ

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า
ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้